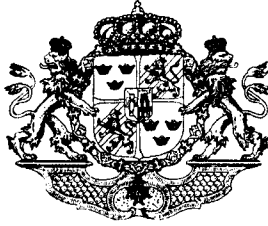

STATISTISKA MEDDELANDEN

SER. A. BAND 1:5

**UTOM ÄKTENSKAPET
FÖDDA BARN**

AV

KUNGL. STATISTISKA CENTRALBYRÅN

II

Intill den 30 januari 1916 har offentliggjorts:

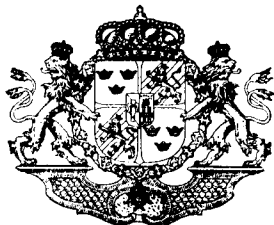
Bidrag till Sveriges officiella statistik.

[Serien Bidrag till Sveriges officiella statistik har till största delen upphört och ersatts med den nya serien Sveriges officiella statistik. De avdelningar av den gamla serien, varav publikationer utkommit i den nya, utmärkas här nodan med tecknet*.]

- A) **Befolkningsstatistik**, av Statistiska centralbyrån [tabellkommissionen]: åren 1851—1910.*
- B) **Rättsväsendet**, av Chefen för Justitiedepartementet [Justitiecstatministern]: åren 1857—1912. Sammandrag för åren 1830—1856 [I. II, III: 1], utarbetat i Justitiecstatsexpeditionen.
- C) **Bergshanteringen**, av Kommerskollegium: åren 1858—1910.*
- D) **Fabriker och hantverk** [Fabriker och manufaktur], av Kommerskollegium: åren 1858—1910.*
- E) **Sjöfart**, av Kommerskollegium.
Inrikes sjöfart och handel: åren 1858—1894.
Sjöfart: åren 1895—1910.*
- F) **Handel**, av Kommerskollegium.
Utrikes handel och sjöfart: åren 1858—1894.
Handel: åren 1895—1910.*
- G) **Fångvården**, av Fångvårdsstyrelsen: åren 1859—1910.*
- H) **Kungl. Maj:ts befallningshavandes femårsberättelser, jämte sammandrag**, av Statistiska centralbyrån: åren 1856—1905.
- I) **Telegrafväsendet**, av Telegrafstyrelsen: åren 1861—1910.*
- K) **Hälsö- och sjukvården**.
 - I. Av Medicinalstyrelsen [Sundhetskollégium]: år 1861 [jämte översikt av årsberättelserna 1851—1860], åren 1862—1910.*
 - II. Av Överstyrelsen över hospitalen: åren 1861—1900.
 - Av Medicinalstyrelsen angående sinnessjukvården i riket: åren 1901—1910.*
- L) **Statens järnvägstrafik**, av Järnvägsstyrelsen [Styrelsen för statens järnvägstrafik]: åren 1862—1910.* Berättelserna från och med år 1865 innehålla jämväl uppgifter angående de enskilda järnvägarna.
- M) **Postverket**, av Generalpoststyrelsen: åren 1864 [och förutgångna år], 1865—1910.*
- N) **Jordbruk och boskapsskötsel**.
Hushållningssällskapens berättelser, jämte sammandrag, av Statistiska centralbyrån: åren 1865—1911.
Sammandrag av Kungl. Maj:ts befallningshavandes årsväxtberättelser, av Statistiska centralbyrån: åren 1874—1910.*
- O) **Lantmäteriet**, av Lantmäteristyrelsen [Generaldirektören för lantmäteriet]: åren 1867—1910.*
- P) **Undervisningsväsendet**, av Ecklesiastikdepartementet.
Folkundervisningen den 31 december 1868.
Folkskolorna: åren 1882—1910.*
Statens allmänna läroverk för gossar: läsåren 1876/1877—1910/1911.*
- Q) **Statens domäner**.
Skogsväsendet, av Domänstyrelsen [Skogsstyrelsen]: berättelse intill 1870, åren 1870—1910.*
Jordbruksdomänerna, av Domänstyrelsen: berättelse för åren 1883—1887 jämte inledande historik.
- R) **Valstatistik**, av Statistiska centralbyrån.
Riksdagsmannavalen: åren 1872, 1875, 1876—1908.*
Kommunala rösträtten: åren 1871, 1892 och 1904.
Valrätt till Riksdagens andra kammare: år 1885: 1—2 och 3 jämte bihang, år 1900: 1—4.
Landstingsmannavalen och den kommunala rösträtten år 1910.*
- S) **Allmänna arbeten**, av Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen [Styrelsen för allmänna väg- och vattenbyggnader]: åren 1872—1910.*
- T) **Lots- och fyrinrättningen samt livräddningsanstalterna å rikets kuster**, av Lotsstyrelsen: åren 1873—1910.*
- U) **Kommunernas fatilgvård och flauser**, av Statistiska centralbyrån: åren 1874—1912, 1913: 1.
- V) **Brännvins tillverkning och försäljning samt socker- och maltdryckstillverkningen**, av Kontrollstyrelsen [Byrån för kontroll å tillverkningsavgifter: Finausdepartementets kontroll- och justeringsbyrå: Kontroll- och justeringsstyrelsen].
Brännvins tillverkning och försäljning: tillverkningsåren 1873 1874—1885 1886.
Brännvins tillverkning och försäljning samt vitbetsockertillverkningen: tillverkningsåren 1886 1887—1902/1903.
Brännvins tillverkning och försäljning samt vitbetsocker- och maltdryckstillverkningen: tillverkningsåren 1903/1904—1905/1906.
Brännvins tillverkning och försäljning samt socker- och maltdryckstillverkningen: tillverkningsåren 1906/1907—1910/1911.*

STATISTISKA MEDDELANDEN

SER. A. BAND I: 5

UTOM ÄKTENSKAPET
FÖDDA BARN

AV

KUNGL. STATISTISKA CENTRALBYRÅN

II.

STOCKHOLM 1916

KUNGL. BOKTRYCKERIET. P. A. NORSTEDT & SÖNER

150647

Statistiska meddelanden. Ser. A
digitaliserad av Statistiska centralbyrån (SCB) 2009.

urn:nbn:se:scb-smsra-0105_

Innehållsförteckning.

<i>Text.</i>	Sid.
Inledning	1
I. Undersökningens plan och primärmaterial	3
II. Legitimerade barn	12
A) Legitimeringsförhållanden i Sverige enl. tab. 2	13
B) Legitimeringssannolikheten	18
C) Jämförelse med utlandet	21
III. Barn som erhålla styvfader	28
IV. Föräldrar till utom äktenskapet födda barn	33
V. Barnens uppfostrare och fattigvårdsunderstöd	49
A) Olika former för de oäkta barnens uppfostran	49
B) Föreliggande undersöknings resultat angående barnens uppfostrare	52
C) Oäkta barn med fattigvårdsunderstöd samt av fattigvården understödda ogifta mödrar	56
VI. Barnens konfirmation och uppförande	64
VII. Dödlighet, emigration, inrikes omflyttning samt yrken vid myndig ålder	72
A) Dödlighet	72
B) Emigration och inrikes omflyttning	77
C) Yrken vid myndig ålder	79
VIII. Barn av okända mödrar	84
IX. Trolovade föräldrar och deras barn	95
<i>Tabeller.</i>	
Tab. 1. Levande födda barn, år 1889	103
Tab. 2. År 1889 levande födda barn utom äktenskapet, vilka före 1910 års slut legitimerats genom föräldrarnas giftermål	104
Tab. 3. År 1889 levande födda barn utom äktenskapet, vilka före 1910 års slut erhållit styvfader	106
Tab. 4. Med levande barn utom äktenskapet nedkomna mödrar, fördelade efter yrke och civilstånd, år 1889	107
Tab. 5. Med levande barn utom äktenskapet nedkomna ogifta mödrar, fördelade efter yrke och ålder, år 1889	108
Tab. 6. Kombinerad ålder vid barnens födelse för år 1889 levande födda oäkta barns föräldrar, som sedermera med varandra ingått äktenskap	109
Tab. 7. Kombinerade yrken för år 1889 levande födda oäkta barns föräldrar, som sedermera med varandra ingått äktenskap	110
Tab. 8. Kombinerade yrken för år 1889 med levande oäkta barn nedkomna mödrar, som sedermera ingått äktenskap med annan än barnafadern, samt dessa mödrars makar	112

	Sid.
Tab. 9. Översikt över fosterbarnen år 1894, sammanställd efter »Fosterbarnskommitténs» år 1897 avgivna betänkande	114
Tab. 10. År 1889 utom äktenskapet levande födda och sedermera ej legitimerade barn, fördelade efter uppfostrare	115
Tab. 11. Av fattigvården understödda personer, med särskilda uppgifter för ogifta mödrar och deras barn, åren 1886—1912	116
Tab. 12. År 1889 utom äktenskapet födda barns konfirmationsbetyg	117
Tab. 13. År 1889 utom äktenskapet födda barns uppförande	118
Tab. 14. För grövre brott sakfälda, fördelade efter kön och börd, årtiondet 1901—1910	119
Tab. 15. Legitimering, erhållande av styvfäder, emigration samt dödlighet årligen bland år 1889 utom äktenskapet födda barn	120
Tab. 16. Dödligheten bland år 1889 utom äktenskapet födda intill slutet av år 1910	126
Tab. 17. Yrkesfördelning vid slutet av år 1910 för år 1889 utom äktenskapet lev. födda	128
Tab. 18. Levande födda, åren 1901—1905, med särskilda uppgifter för barn av okända mödrar	129
Tab. 19. År 1889 med levande barn nedkomna trolovade mödrar	130
Tab. 20. Kombinerad ålder vid barnens födelse för med varandra trolovade föräldrar, som år 1889 fött levande barn	131
Tab. 21. Yrkesfördelning för trolovade fäder till år 1889 levande födda barn	132

Index.

<i>Texte.</i>	Pages.
Introduction	1
I. Plan et matériaux statistiques	3
II. Enfants légitimes	12
A) Conditions de légitimation en Suède, selon tabl. 2	13
B) Probabilités de légitimation	18
C) Comparaison avec l'étranger	21
III. Enfants illégitimes dont la mère se marie avec autre que le père de l'enfant	28
IV. Parents d'enfants illégitimes	33
V. Educateurs des enfants illégitimes et secours accordé par l'Assistance publique	49
A) Formes différentes de l'éducation des enfants illégitimes	49
B) Résultats de la présente investigation des éducateurs	52
C) Enfants illégitimes et filles mères recevant du secours de l'Assistance publique	56
VI. Confirmation et conduite des enfants illégitimes	64
VII. Mortalité, émigration, migration intérieure, professions des majeurs illégitimes	72
A) Mortalité	72
B) Emigration et migration intérieure	77
C) Professions	79
VIII. Enfants des «mères inconnues»	84
IX. Parents fiancés légalement et leurs enfants	95

Tableaux.¹⁾

Tabl. 1. Nés vivants en 1889.

Col. 1: Départements. Col. 2: Population moyenne en 1889. Col. 3:
Nombre des femmes non-mariées, 20—45 ans, en 1890. Col. 4—7: Nés vivants en

1) Les mots suédois suivants qui reviennent dans ces tableaux sont à traduire:			
Län	Département.	Mankön (p. abrég. M.)	Sexe masculin.
Landsbygd (p. abrég. Lb.)	Campagne.	Kvinnkön (» » K.)	Sexe féminin.
Städer (» » St.)	Villes.	Summa (» » S:a)	Total.
Riket	Royaume.	År	Année.
Hela riket	Royaume.	Åldersår	Age.

Pages.

	1889; col. 4: A) de parents mariés l'un avec l'autre; col. 5: B) de parents fiancés légalement; col. 6: C) de parents ni mariés, ni fiancés légalement; col. 7: total. Col. 8—10: Nombre des enfants compris sous C); col. 8: sur un millier de la population moyenne en 1889; col. 9: sur 1 000 femmes non-mariées, 20—45 ans, en 1890; col. 10: en pour cent de tous les enfants nés en 1889	103
Tabl. 2.	Nés vivants illégitimes en 1889, légitimés avant la fin de 1910 par le mariage des parents. Col. 1: Départements. Col. 2: Nombre des enfants nés illégitimes. Col. 3—10: Dont enfants ayant des relevés utilisables; col. 3—4: jusqu'à la fin de 1889; col. 5—6: jusqu'à la fin de 1895; col. 7—8: jusqu'à la fin de 1900; col. 9—10: jusqu'à la fin de 1910. Col. 11—32: Nombre des enfants légitimés, classés par âge à l'époque de la légitimation. Col. 33: Enfants dont les parents se sont mariés l'un avec l'autre après la mort de leur enfant. Col. 34: Total des enfants dont les parents se sont mariés l'un avec l'autre	104
Tabl. 3.	Nés vivants illégitimes en 1889 dont les mères se sont mariées avant la fin de 1910 avec autre que le père de l'enfant. Col. 1: Départements. Col. 2—19: Nombre des enfants dont les mères se sont mariées avec autre que le père de l'enfant, classés par âge des enfants. Col. 20: Enfants dont les mères se sont mariées avec autre que le père de l'enfant après la mort ou la disparition de celui-ci. Col. 21: Nombre total des enfants dont les mères se sont mariées avec autre que le père de l'enfant	106
Tabl. 4.	Femmes accouchées d'enfants vivants illégitimes, classées par profession et par état civil en 1889. Col. 1: Professions. Col. 2: Non-mariées. Col. 3: Veuves et divorcées. Col. 4: Mariées. Col. 5: Total	107
Tabl. 5.	Femmes non-mariées accouchées d'enfants vivants illégitimes, classées par profession et par âge en 1889	108
Tabl. 6.	Age combiné — à l'époque de l'accouchement — des parents qui ont eu des enfants vivants illégitimes en 1889 et qui se sont mariés plus tard l'un avec l'autre	109
Tabl. 7.	Professions combinées des parents des enfants nés vivants illégitimes en 1889, lesquels se sont mariés plus tard l'un avec l'autre	110
Tabl. 8.	Professions combinées des mères — accouchées en 1889 d'enfants vivants illégitimes, lesquelles se sont mariées avec autre que le père de l'enfant — et des maris de ces mères	112
Tabl. 9.	Aperçu des enfants se trouvant confiés aux soins d'autres personnes que les parents, en 1894	114
Tabl. 10.	Nés vivants illégitimes en 1889 non légitimés, classés par éducateurs. Col. 1: Educateurs. Col. 2—4: Enfants dont les mères se sont mariées avec autre que le père de l'enfant. Col. 5—7: Dont constatés élevés par le mari de la mère. Col. 8—10: Autres enfants non légitimés. Col. 11—13: Total des enfants non légitimés	115
Tabl. 11.	Personnes secourues par l'Assistance publique avec des renseignements spéciaux sur les filles mères et leurs enfants, de 1886—1912. Col. 1: Années. Col. 2—3: Asiles communaux pour les enfants, nombre des asiles, nombre admis de pensionnaires. Col. 4: Enfants au dessous de 15 ans secourus directement par l'Assistance publique. Col. 5: Dont orphelins de mère illégitimes. Col. 6—10: Personnes secourues au dessus de 15 ans et leurs enfants; col. 6—7: adultes; col. 8: leurs enfants; col. 9—10: dont filles mères, leurs enfants	116
Tabl. 12.	Certificats de confirmation des enfants illégitimes nés en 1889. Col. 1: Campagne, villes, royaume. Col. 2: Nombre constaté des enfants avec certificat de confirmation. Col. 3—10: Dont enfants de note bonne, de note admissible, de note passable, non confirmés	117

	Pages.
Tabl. 13. Conduite des enfants illégitimes nés en 1889.	
Col. 1: Campagne, villes, royaume. Col. 2: Nombre des enfants de conduite constatée. Col. 3—8: Dont enfants de conduite bonne, de conduite moins bonne ou mauvaise, punis	118
Tabl. 14. Condamnés pour crimes graves, classés par sexe et par naissance légitime ou illégitime.	
Col. 1: Crimes commis. Col. 2—4: Nombre des condamnés. Col. 5—10: Dont nés illégitimes; col. 5—7: nombre absolu; col. 8—10: en pour cent des condamnés pour crimes identiques	119
Tabl. 15. Légitimation, mariage de la mère avec autre que le père de l'enfant, émigration et mortalité des enfants illégitimes nés en 1889, annuellement.	
Col. 1: Années. Col. 2: Enfants légitimés. Col. 3—7: Enfants dont la mère s'est mariée avec autre que le père de l'enfant; col. 3: pendant les différentes années; col. 4: émigrés et «introuvables»; col. 5: décédés; col. 6: dont on manque de renseignements; col. 7: restants à la fin de l'année. Col. 8—11: Autres enfants non légitimés. Col. 12—15: Total des enfants non légitimés. Pour col. 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15 voir col. 4, 5, 6, 7	120
Tabl. 16. Mortalité — jusqu'à la fin de 1910 — des enfants illégitimes nés en 1889. B = Nombre constaté — au commencement des différents âges — des enfants illégitimes nés en 1889. D = Nombre des décédés — constatés dans les différents âges — des enfants illégitimes nés en 1889	125
Tabl. 17. Professions à la fin de 1910 des enfants illégitimes nés en 1889.	
Col. 1. Professions. Col. 2—3: Enfants légitimés. Col. 4—5: Enfants dont la mère s'est mariée avec autre que le père de l'enfant. Col. 6—7: Autres enfants non légitimés. Col. 9: Total	128
Tabl. 18. Nés vivants 1901—1905 avec des renseignements spéciaux sur les enfants des «mères inconnues»	
Col. 1: Départements. Col. 2—5: Nés vivants; col. 2: A) de parents mariés; col. 3: B) de parents fiancés légalement; col. 4: C) de parents ni mariés, ni fiancés légalement; col. 5: D) total. Col. 6—9: Dont de «mères inconnues»; col. 6: nombre absolu; col. 7: sur un millier de C); col. 8: sur un millier de D); annuellement sur un millier de femmes non mariées, 20—45 ans, en 1900	129
Tabl. 19. Femmes fiancées légalement accouchées d'enfants vivants en 1889.	
Col. 1: Départements. Col. 2: Total. Col. 3—6: Dont mères qui se sont mariées plus tard avec le père de l'enfant; col. 3: dans 1 an après l'accouchement; col. 4: plus tard; col. 5—6: total. Col. 7: Mères qui se sont mariées plus tard avec autre que le père de l'enfant. Col. 8: Mères qui ne se sont pas mariées. Col. 9: Mères que l'on n'a pas pu suivre dans les registres paroissiaux	130
Tabl. 20. Age combiné — à l'époque de la naissance des enfants — des parents fiancés légalement ayant eu des enfants vivants en 1889.	
Pour les col. voir tabl. 6	131
Tabl. 21. Professions des pères fiancés légalement ayant eu des enfants vivants en 1889	132

TILL KONUNGEN.

På grund av nådigt brev den 24 november 1911 har Statistiska centralbyrån utarbetat och under augusti 1914 till Eders Kungl. Maj:t överlämnat en allmän statistisk redogörelse för utom äktenskapet födda barn, grundad

huvudsakligen på redan förut publicerat eller i Statistiska centralbyråns arkiv befintligt siffermaterial.

I enlighet med den av Eders Kungl. Maj:t godkända planen har Statistiska centralbyrån vidare i hithörande frågor företagit en specialutredning avseende »*År 1889 utom äktenskapet levande födda barn och barn av okända mödrar, åren 1901—1905*». Denna utredning har sedermera på grund av nådigt brev den 18 sistlidna juni kompletterats med en undersökning angående *trolovade mödrar, som år 1889 nedkommit med levande barn*.

Statistiska centralbyrån får härmed i underdånighet överlämna sin redogörelse för denna specialutrednings resultat.

Enligt omnämnda plan för statistiska utredningar angående utom äktenskapet födda barn skulle jämväl företagas en utredning angående mål om barnuppfostringsbidrag. För resultaten av denna utredning skall Statistiska centralbyrån framdeles till Eders Kungl. Maj:t inkomma med redogörelse.

I. Undersökningens plan och primärmaterial.

I den allmänna redogörelsen angående utom äktenskapet födda barn har framhållits, hurusom man för att rätt kunna bedöma frågor angående dessa barn samt undgå att ur de statistiska data draga förhastade slutsatser bör klargöra för sig, att dessa data ej äro uttryck för en ensartad företeelse, utan att de oäkta börderorna sinsemellan förete stora skiljaktigheter. Det omnämnes vidare, att man för att låta dessa skiljaktigheter komma till uttryck plägar indela dessa barn i trenne grupper, nämligen: 1) barn, som äro resultaten av »okända faders» erotiska utsvävningar; 2) de från till tiden begränsade förbindelser härstammande barn, vilka på något sätt — med eller utan tvång — äro tillförsäkrade försorg från fadern, eller där denna försorg ersättes genom »styvfadersfamilj av oäkta ursprung», d. v. s. där modern ingår äktenskap med någon annan än barnets fader; 3) barn, som tillkommit ur fasta till äktenskap ledande förbindelser, och som sålunda äro tillförsäkrade framtida legitimering, genom att föräldrarna med varandra ingå äktenskap.¹⁾

För att såvitt möjligt erhålla kunskap om dessa gruppers inbördes storlek i vårt land och för att även i övrigt erhålla en del upplysningar angående de oäkta barnens uppväxtförhållanden, deras uppfostrare, uppförande, dödlighet m. m. har Statistiska centralbyrån i enlighet med av Kungl. Maj:t godkänd plan från pastorsämbetena i riket införskaffat vissa uppgifter om en årskull dylika barn och deras mödrar utöver de uppgifter, som innehållas i födelsboks- och dödboksutdragen. Man har därmed velat i vissa avseenden så att säga följa denna årskulls öden fram till den tid, då barnen nått myndig ålder. Att något sådant över huvud kan ifrågakomma, beror uteslutande på noggrannheten i den svenska kyrkobokföringen, varigenom man, med vissa inskränkningar, kan i kyrkoböckerna följa varje i Sverige född person, så länge han kvarbor i landet.

Undersökningen har, som nämnts, inskränkts till att omfatta en årskull barn, detta med hänsyn till tid och kostnad, och hava då valts de barn, som föddes

¹⁾ Denna indelning använder G. v. Mayr i första bandet av sin *Statistik und Gesellschaftslehre*, Freiburg 1895: i ett senare utkommet band av samma arbete, Tübingen 1909, hava ifrågavarande barn indelats i sex grupper. Ang. »styvfadersfamilj» se O. Spann: *Die Stiefvaterfamilie unehlichen Ursprungs*, Zeitschrift für Socialwissenschaft 1904.

år 1889, och som sålunda vid uppnådd myndighetsålder borde återfinnas i de för 1910 års folkräkning till centralbyrån inkomna församlingsboksutdragen, därest de vid nämnda års slut voro vid liv och bodde inom riket. Beträffande en grupp barn avser likväl undersökningen dessutom fem årskullar, 1901—1905, nämligen beträffande *barn av okända mödrar* — jfr Del I, sid. 15 och 51 —. Dessa barn erbjuda ur flera synpunkter ett särskilt intresse, och dessutom är deras antal så pass ringa — omkring 900 årligen —, att man torde behöva uppgifter för ett flertal årskullar för att kunna draga några slutsatser ur siffermaterialet.

Med hänsyn till det egentliga ändamålet med föreliggande specialutredning, nämligen att erbjuda Lagberedningen en översikt över de ur juridisk synpunkt oäkta barnens ställning och levnadsförhållanden, voro ursprungligen *barn av »trolovade»* helt och hållet uteslutna från undersökning, enär ju dessa barn, ehuru de *statistiskt* betecknas såsom *oäkta*, *rättsligt* sett äro att betrakta såsom *äkta* och likställda med barn till med varandra gifta föräldrar.

Med ledning av i Statistiska centralbyrån förvarade utdrag ur födelse- och dopböckerna har sålunda inom ämbetsverket för vart och ett av de år 1889 levande födda barn till med varandra ej gifta eller trolovade föräldrar — beträffande barn till okända mödrar jämväl de, som voro födda åren 1901—1905 — ifyllts en blankett med uppgifter om barnets nummer i födelseboken, dess dopnamn och födelsedatum, föräldrarnas namn, ålder och yrke samt moderns civilstånd och nedkomstort. De sålunda i centralbyrån ifyllda blanketterna, utgörande inalles 15 632 st., hava sedan avsänts till pastorsämbetena i de församlingar, där mödrarna vid nedkomsten voro kyrkoskrivna, med anhållan, att pastor måtte å därtill avsedd plats å blanketten meddela ytterligare en del uppgifter angående föräldrar och barn samt därefter till centralbyrån återända handlingarna ifråga. Den från pastorsämbetena begärda kompletteringen avser följande uppgifter: huruvida föräldrar och barn vid folkräkningen år 1910 kvarlevde i församlingen och i sådant fall var de då voro boende eller om de dött (när?) eller utflyttat (när och varthän?), om modern ingått äktenskap (när, var och med vem?), om barnen legitimerats genom föräldrarnas efterföljande giftermål, om barnen upptagits som fosterbarn (hos vem?) eller genom vems försorg de uppfostrats (moderns, hennes föräldrars, fattigvårdens o. s. v.), om de konfirmerats och med vilket kristendomsbetyg, om de ingått äktenskap (när och var?), deras uppförande, i den mån pastor därom ägde kännedom (t. ex. om de blivit dömda för förbrytelse, om oäkta född flicka i sin ordning blivit moder till oäkta barn o. s. v.); rörande barn av okänd moder, huruvida modern sedermera givit sig tillkänna och i sådant fall hennes namn, yrke m. m. samt över huvud alla de upplysningar, som kunde vara av betydelse med hänsyn till ändamålet med undersökningen.

Det sålunda på prästerna lagda arbetet att med ledning av kyrkoböckerna och vad de i övrigt kunde hava sig bekant om respektive mödrar och barn meddela begärda upplysningar har ofta varit rätt betungande, synnerligast i större församlingar med talrika födelser utom äktenskapet. Vad som i synnerligen hög grad försvårat och understundom omöjliggjort följandet av barnens lev-

nadsöden i kyrkoböckerna är förekomsten av »okända mödrar» samt av andra, synnerligast å barnbördshus och förlossningshem nedkomna mödrar med ofullständiga eller rent av felaktiga uppgifter om hemort samt vidare den inrikes omflyttningen. Den sistnämnda har i våra dagar fått en omfattning, som man förr ej kunnat ana, och de ogifta mödrarna och deras barn leva ofta på rörligare fot än flertalet övriga samhällsmedlemmar. Då moder eller barn eller bådadera flyttat till annan församling, ålägg det pastor att i den honom tillsända blanketten göra anteckning härom samt återsända blanketten till centralbyrån. Härifrån returnerades den sedan till pastorsämbetet i den församling, dit utflyttningen skett, och denna procedur fortsattes, ända till dess upplysning erhållits om personernas öden fram till 1910 års slut samt om deras hemort vid folkräkningen. Vilket besvär detta vållat så väl prästerskapet som ämbetsverket, torde inses därav, att ett flertal blanketter måst sändas ända till ett tiotal olika församlingar, ja, i enstaka fall till ett tjugotal. För att ej alltför länge fördröja utredningen måste ämbetsverket i slutet av år 1913 upphöra med dessa sändningar, oaktat en del senare inkomna blanketter (443 st. rörande år 1889 födda barn) innehöllo uppgifter om ytterligare flyttningar. Blankettecirkuleringen hade då pågått vid pass två år. Under densamma hava 288 blanketter rörande de år 1889 födda barnen förkommit.

Även utflyttningen till främmande länder, både den, som skett efter vederbörligen uttaget flyttningsbetyg, och den, som olagligen företagits, har lagt hinder i vägen för det statistiska materialets fullständighet. Om vidare öden för de barn och mödrar, som emigrerat, saknar man så gott som undantagslöst kunskap.

Trots det stora arbete utan kontant ersättning, som sålunda åsamkats pastorsämbetena, hava desamma med undantag för ett par församlingar i Stockholm, med största beredvillighet tillmötesgått centralbyråns anhållan om upplysningars meddelande, och att föreliggande undersökning kunnat slutföras med gott resultat, får i mycket stor utsträckning tillskrivas prästerskapets oegennyttiga arbete.

De till centralbyrån inkomna blanketterna hava i ämbetsverket underkastats en genomgående granskning, varvid med hjälp av härvarande kyrkoboksutdrag en ytterst tidsödande och besvärlig komplettering företagits. Denna komplettering har i första rummet avsett, dels att i de fall, då pastorsämbetena endast helt summariskt angivit, att å blankett upptagen person ingått äktenskap, avlidit eller emigrerat, ur vederbörliga vigselboks- och dödboksutdrag eller utvandringslängder inhämta närmare uppgifter angående datum, när detta skett, o. s. v., dels att i församlingsboksutdragen för år 1910 identifiera å blanketterna upptagna personer. På komplettering av varjehanda ålders- och yrkesuppgifter har även nedlagts ett mycket betydande arbete.

Trots det omfattande kompletteringsarbetet inom centralbyrån blev det nödvändigt att i rätt stor utsträckning hos pastorsämbetena göra skriftliga förfrågningar. Ehuru dessa inskränkts till att omfatta allenast sådana förhållanden, varom kyrkoböckerna meddela upplysning, d. v. s. uppgifter an-

gående mödrarnas äktenskap och barnens legitimering samt angående dödsfall och emigration, hava sålunda avsånts omkring 760 skrivelser, innehållande vid pass 2 500 förfrågningar.

Närmare två tredjedelar av dessa skrivelser hava avsett att erhålla uppgift, huruvida de manliga kontrahenter, med vilka mödrarna ingått äktenskap, voro fäder till de å respektive blanketter upptagna barnen. Den stora ofullständigheten i detta avseende hos de ursprungliga uppgifterna beror delvis därpå, att pastor, trots anteckning förefunnits i födelseboken om att föräldrar med varandra ingått äktenskap och barnet sålunda legitimerats, uraktlåtit att här- om lämna upplysning. Men saknaden av legitimeringslag, som *förpliktigar* föräldrar, att, då de ingå äktenskap med varandra, anmäla sina gemensamma barn före äktenskapet till legitimering, gör, att pastor, då anteckning om legitimering ej förefinnes i födelseboksutdraget, ej alltid kan med säkerhet avgöra, huru det förhåller sig med faderskapet till ett barn, vars moder ingår äktenskap. Då det emellertid tydligen ligger i föräldrarnas eget intresse att anmäla sitt barn till legitimering, torde försummelseerna i detta fall knappast vara vidare talrika. Härför tala även svaren å omnämnda till pastorsämbe- tena avlätna förfrågningar angående de fall, då i det ursprungliga primär- materialet tydliga uppgifter saknades om faderskapet till barn av moder, som sedermera ingått äktenskap. Dessa svar fördela sig efter innehållet så- lunda:

1. Maken fader till barnet och detta sålunda legitimerat	
a) med säkerhet enligt kyrkoböckerna	131
b) med säkerhet enligt andra uppgifter	9
c) antagligen	24
	Summa 164
2. Maken ej fader till barnet och detta sålunda ej legitimerat	
a) med säkerhet enligt kyrkoböckerna	435
b) med säkerhet enligt andra uppgifter	27
c) antagligen	144
	Summa 606
3. Pastor saknar varje kunskap om faderskapet	57
	Summa summarum 827

I de 57 fall, där pastor helt och hållet saknat kunskap om huru det för- hölle sig med faderskapet, har i föreliggande utredning fadern till barnet an- setts vara en annan än moderns make. Något större fel torde ej härigenom hava begåtts, då det, som nämnts, ju ligger i föräldrarnas eget intresse att, när de ingå giftermål, anmäla gemensamma barn före äktenskapet till legi- timering.

Ofullständigheter beträffande uppgifter angående barnens uppfostrare och uppförande m. m., vilka uppgifter ej direkt stått att erhålla i kyrkobö- ckerna, utan för vilka pastor måste bygga på sin personliga kännedom om för- hållandena eller på upplysningar från andra personer, hava däremot icke va-

rit föremål för skriftväxling, såvida icke samtidigt ofullständigheter av förut angivet slag förelegat.

Beträffande det inkomna materialets bearbetning torde böra omnämnas, att kartolinsystemet därvid kommit till användning. För varje barn har utskrivits en kartolin; å densamma har angående barn och föräldrar under fastställda tryckta rubriker införts alla de fakta, som innehölls i de från pastors-ämbetena inkomna handlingarna. De olika tabellerna hava sedan erhållits genom att efter olika principer ordna och summera de sålunda uppgjorda kartolinerna.

Av det sagda torde med tydlighet framgå, att föreliggande undersökning angående utom äktenskapet födda barn ingalunda kunnat bliva fullständig eller omfatta hela årskullen barn. Detta har också redan vid planens uppgörande stått fullt klart för ämbetsverket. Avsikten har varit att erhålla en *representativ* statistik, en statistik som omfattade största möjliga antalet barn, från landsbygd och städer, från trakter där de utomäktenskapliga födelserna voro fåtaliga och från trakter där frekvensen var stor, en statistik omfattande alla klasser av oäkta barn alltifrån dem, som voro resultaten av de mest lösa förbindelser, upp till dem, som blivit födda såsom oäkta blott genom att föräldrarna av en eller annan anledning måst uppskjuta sitt äktenskap.

I vilken mån undersökningen fyller dessa krav på representativitet beror naturligtvis på huru stor del av den behandlade årskullen man lyckats följa i kyrkoböckerna fram till 1910 års slut eller till dess respektive barn avlidit eller genom legitimering upphört att vara oäkta.

Beträffande *de år 1889 födda barnen* framgår detta i detalj av tab. 15, där man år för år kan följa årskullen. I nedanstående tab. A meddelas ett sammandrag över huru många av de år 1889 födda barnen kunnat följas i kyrkoböckerna intill slutet av åren 1889, 1895, 1900 och 1910, eller tills de avlidit eller legitimerats.

I betraktande av de förut framhållna svårigheterna måste man beteckna resultatet såsom synnerligen gott. Närmare tre fjärdedelar av barnen hava

Tab. A. *Det statistiska materialets fullständighet.*

	Års- kullens storlek	Därav hava följts till slutet av							
		år 1889		år 1895		år 1900		år 1910	
		Abso- luta tal	%	Abso- luta tal	%	Abso- luta tal	%	Abso- luta tal	%
Landsbygd	7 907	7 471	94.49	7 081	89.55	6 933	87.68	6 217	78.63
Städer	4 193	3 393	80.92	3 051	72.76	2 963	70.67	2 738	65.30
Därav: Stockholm	1 982	1 299	65.54	1 134	57.21	1 111	56.05	1 069	53.94
Övriga städer	2 211	2 094	94.71	1 917	86.70	1 852	83.76	1 669	75.49
Hela riket	12 100	10 864	89.79	10 132	83.74	9 896	81.79	8 955	74.01

kunnat följas fram till 1910 års folkräkning, eller tills de avlidit eller legitimerats, över fyra femtedelar hava följts fram till slutet av år 1900 och mellan åtta och nio tiondelar till slutet av år 1895.

Av tablån framgår, att fullständigheten hos materialet är i det närmaste lika för landsbygdens barn och för städernas med undantag av Stockholms. Beträffande stockholmsbarnen är materialet mindre tillfredsställande, i det att av desamma endast 53·94 % kunnat följas fram till 1910 års folkräkning, 56·05 % till slutet av år 1900 och 57·21 % till slutet av år 1895. Redan under första året, 1889, förlorades 34·46 % av dessa barn ur sikte. Orsakerna härtill framgå delvis av det redan sagda. Det är stockholmsförsamlingarnas stora folk-mängd, de många oäkta födelserna, den talrika förekomsten av barnaföderskor å barnbördshusen samt av okända mödrar, och till slut den enorma inrikes omflyttningen, som här åstadkommit ett ogynnsamt resultat. Härtill kommer, att, såsom förut — sid. 5 — omnämnts, ett par av huvudstadens pastorsämbeten ställt sig avvisande i fråga om medverkan i utredningen. Beträffande en fråga, nämligen den om barnens legitimering, är emellertid materialet för Stockholm fullständigare än vad som angives i tab. A, i det att från en Stockholmsförsamling, varifrån uppgifter i det stora hela saknas, undersökning företagits, huruvida barnen legitimerats eller ej. Beträffande legitimering blir för övrigt hela materialet fullständigare även därigenom, att i denna fråga samtliga styvbarn kunnat räknas såsom följda i kyrkoböckerna, oavsett om de efter styvfaders erhållande förlorats ur sikte, enär ju genom moderns giftermål med annan än barnafadern varje utsikt till legitimering försvinner — jfr tab. 2 —.

Med undantag för Stockholms stad är materialets fullständighet ungefär densamma för de olika länen, såsom framgår av tab. 2, där dock av ovan-nämnda anledning såsom användbara räknats *samtliga* uppgifter rörande styvbarn.

Trots den fullständighet, som det statistiska materialet sålunda besitter, kan likväl ifrågasättas, huruvida föreliggande utredning bör anses såsom representativ i ordets fulla bemärkelse, d. v. s. i samma grad omfatta oäkta barn av olika grupper och sociala lager. Det ligger ju rätt nära till hands att antaga, att svårigheten att i kyrkoböckerna följa barnen varit störst beträffande de i socialt och annat avseende sämst ställda barnen, de vilka hava den minsta utsikten att legitimeras, den största dödsrisken o. s. v.

För att utreda i vad mån en dylik invändning mot det statistiska materialets representativitet är berättigad, är det nödvändigt att uppdelade de ej fullständigt följda barnen efter de orsaker, som föranlett, att de förlorats ur sikte. En sådan uppdelning har företagits i omstående tab. B.

Av de 3 145 fall, där barnen ej kunnat följas fram till 1910 års folkräkning, eller till dess de avlidit eller legitimerats, bero ej mindre än 1 961 eller 62·35 % på emigration, blankettcirkuleringens avbrytning, blankettens förkommande under cirkuleringen eller på pastorsämbetens uraktlåtenhet att medverka vid utredningen. Att dessa 1 961 barn skulle i större utsträckning tillhöra någon viss grupp eller klass av oäkta barn finnes knappast skäl att antaga. Annorlunda är förhållandet med de barn, som i tab. B äro upptagna

i kolumnen »Andra orsaker», d. v. s. de barn, vilkas öden man ej kunnat följa i kyrkoböckerna huvudsakligen på grund av att mödrarna varit »okända» eller visat försumlighet beträffande sin och barnens kyrkoskrivning. Med visst fog torde man kunna antaga, att i sistnämnda grupp de i socialt och ekonomiskt hänseende sämst lottade barnen utgöra en rätt betydande andel. Då emellertid hela gruppen utgör allenast 1 184 vid slutet av 1910 och allenast 814 vid slutet av 1895, d. v. s. respektive 9.79 och 6.73 % av den behandlade årskullen, torde materialets ofullständighet i detta avseende ej kunna tillerkännas någon

Tab. B. Fall, där barnen ej kunnat följas i kyrkoböckerna, med fördelning efter orsak.

Vid slutet av år	Barn som ej blivit följda i kyrkoböckerna på grund av										Summa	
	emigration		blankettcir- kuleringens avbrytande		blanketters förkommande		pastorsäm- betens ¹⁾ urakt- låtenhet att medverka		andra orsaker			
	Abso- luta tal	%	Abso- luta tal	%	Abso- luta tal	%	Abso- luta tal	%	Abso- luta tal	%	Abso- luta tal	%
Landsbygd												
1889 . . .	10	2.30	7	1.60	198	45.41	17	3.90	204	46.79	436	100.00
1895 . . .	134	16.22	54	6.54	198	23.97	37	4.48	403	48.79	826	100.00
1900 . . .	175	17.97	95	9.75	198	20.33	37	3.80	469	48.15	974	100.00
1910 . . .	582	34.44	209	12.37	198	11.71	44	2.60	657	38.88	1 690	100.00
Stockholm												
1889 . . .	3	0.41	21	2.84	43	5.81	386	52.16	287	38.78	740	100.00
1895 . . .	28	3.10	67	7.40	43	4.75	435	48.06	332	36.69	905	100.00
1900 . . .	29	3.12	75	8.07	43	4.68	442	47.58	340	36.60	929	100.00
1910 . . .	35	3.61	91	9.37	43	4.43	446	45.93	356	36.66	971	100.00
Övriga städer												
1889 . . .	3	5.00	—	—	47	78.33	10	16.67	—	—	60	100.00
1895 . . .	50	21.10	46	19.41	47	19.83	15	6.33	79	33.33	237	100.00
1900 . . .	57	18.94	82	27.24	47	15.61	16	5.32	99	32.89	301	100.00
1910 . . .	102	21.07	143	29.55	47	9.71	21	4.34	171	35.33	484	100.00
Hela riket												
1889 . . .	16	1.30	28	2.27	288	23.30	413	33.41	491	39.72	1 236	100.00
1895 . . .	212	10.77	167	8.49	288	14.63	487	24.75	814	41.36	1 968	100.00
1900 . . .	261	11.84	252	11.43	288	13.07	495	22.46	908	41.20	2 204	100.00
1910 . . .	719	22.86	443	14.08	288	9.16	511	16.25	1 184	37.65	3 145	100.00

¹⁾ Avser endast ett par pastorsämbeten i Stockholms stad.

större betydelse. I stort sett kan sålunda utredningen betraktas såsom verkligt representativ.

Vad ovan framhållits om det statistiska materialets fullständighet och utredningens representativitet, avser, som nämnts, endast de företeelser, varom kyrkoböckerna meddela upplysning. Rörande andra frågor, som behandlas i denna utredning, såsom om barnens uppfostrare och uppförande m. m., för vilka direkta uppgifter ej innehållas i kyrkoböckerna, utan där pastor måste bygga på sin personliga kännedom eller på upplysningar från andra, är materialet naturligtvis ej på långt när så fullständigt. Närmare uppgifter härom skola i det följande meddelas i sammanhang med de olika frågornas behandling.

Av vad redan å sid. 5 meddelats angående svårigheten att i kyrkoböckerna följa de »okända mödrarna» och deras barn torde framgå, att utredningen angående *under åren 1901—1905 av »okända mödrar» födda barn* ej kunnat bringas till samma fullständighet som den angående år 1889 utom äktenskapet födda barn i allmänhet. I själva verket avse de kanske viktigaste uppgifterna rörande förstnämnda barn allenast 58.35 % av de undersökta årskullarna, och från ett flertal av de undersökningar, som här åstadkommits om de oäkta barnen i allmänhet, har man beträffande barn av okända mödrar måst alldeles avstå. En inskränkning i undersökningen betingas för övrigt redan därav, att densamma avser årskullarna 1901—1905, vilka vid 1910 års folkräkning befunno sig i en ålder om allenast 5—11 år.

* * *

Sedan ovan omskrivna utredningar i det närmaste slutförts, anhöll Lagberedningen efter samråd med undertecknad chef för Statistiska centralbyrån i skrivelse till Kungl. Maj:t den 15 juni 1915, att utredningen i fråga måtte få kompletteras med en undersökning angående *»år 1889 levande födda barn, vilka väl lagligen varit att anse såsom äkta, men vilkas föräldrar vid barnets födelse icke varit förenade i vigselfäst äktenskap»*. Undersökningen skulle avse att erhålla kunskap i första hand om i vilken utsträckning dylika »trolovade» föräldrar efter barnets födelse ingått verkligt äktenskap samt vidare, i den mån utan för stor omgång eller tidsutdräkt kunde ske, även om de övriga omständigheter, som undersökningen angående de rättsligen oäkta barnen avsåge. Med bifall till denna anhållan har Kungl. Maj:t, som nämnt, i nådigt brev den 18 sistlidna juni uppdragit åt Statistiska centralbyrån att verkställa utredningen i fråga och bemyndigat ämbetsverket att från prästerskapet inforra de uppgifter, som för uppdragets fullgörande vore erforderliga.

Statistiska centralbyrån har beträffande denna undersökning förutom ett klarläggande av de trolovade föräldrarnas ålders- och yrkesförhållanden inskränkt sig till att utreda frågan, i vilken omfattning de med levande barn nedkomna trolovade mödrarna sedermera ingått vigselfäst äktenskap med respektive barnafäder eller med andra. Såsom även Lagberedningen framhållit, är det just denna fråga, som erbjuder det största intresset, men tillika är det

möjligt att med relativt ringa besvär och tidsutdräkt utreda densamma. Att beträffande barn av trolovade införskaffa och statistiskt bearbeta uppgifter i alla de hänseenden, som skett beträffande de oäkta barnen, skulle däremot, såsom av det föregående torde framgå, hava vållat såväl prästerskapet som Statistiska centralbyrån ett högst väsentligt arbete och i månadtal hava fördröjt föreliggande arbetes utgivande. Statistiska centralbyrån har så mycket mer ansett sig kunna sålunda begränsa sin uppgift, som inom ämbetsverket företagna förberedande undersökningar gävo vid handen, att flertalet av dylika trolovade föräldrar redan under det första året efter barnets födelse med varandra ingått verkligt äktenskap.

Liksom beträffande de oäkta barnen har Statistiska centralbyrån med ledning av i ämbetsverket förvarade utdrag ur födelse- och dopböckerna för vart och ett av de år 1889 levande födda barnen av trolovade mödrar låtit ifylla en blankett med uppgifter om barnets nummer i födelseboken, dess födelsedatum samt föräldrarnas namn och bostad. Men i stället för att i och för vidare uppgifters erhållande utsända samtliga sålunda inom ämbetsverket ifyllda blanketter till vederbörande pastorsämbeten har Statistiska centralbyrån, för att lätta pastorsämbetenas arbete samt minska tidsutdräkten, i 1889 och 1890 års vigselboksutdrag för respektive församlingar eftersökt de å blanketterna införda mödrarna. Resultatet av dessa slagningar i vigselboksutdragen blev, att centralbyrån utan några förfrågningar hos pastorsämbetena kunde konstatera äktenskaps ingående för ej mindre än 831 av de 1 171 trolovade mödrar, som år 1889 nedkommit med levande barn. För de 340 mödrar, angående vilka inga dylika uppgifter om ingånget äktenskap kunnat inom ämbetsverket erhållas, utsändes blanketterna till vederbörande pastorsämbeten med anhållan om uppgift, om modern ingått äktenskap, när och med vem, om hon dött, emigrerat eller överförts till obefintlighetsboken och i så fall när, om hon utflyttat till annan församling, i så fall när och till vilken.

Flyttningarna från en församling till en annan föranledde här liksom beträffande de oäkta barnen, att en och samma blankett ofta måste cirkulera ett flertal gånger mellan centralbyrån och pastorsämbetena. På grund av de uppställda frågornas fåtalighet och enkla natur och på grund därav, att de trolovade mödrarnas giftermål i allmänhet följde rätt snart efter nedkomsten, men även på den grund, att dessa trolovade mödrar efter allt att döma levde på mindre rörlig fot än de »ogifta», hade materialet redan efter ett par månader inkommit så fullständigt, att den statistiska bearbetningen kunde begynna.

Praktiskt taget är materialet till denna utredning angående trolovade mödrar fullständigt, i det att av de 1 171 mödrarna 1 145, d. v. s. 97.78 %, följts i kyrkoböckerna fram till 1910 års folkräkning eller till dess de ingått äktenskap eller avlidit.

II. Legitimerade barn.

I tab. 1 gives en översikt länsvis med skillnad mellan landsbygd och städer över samtliga år 1889 levande födda barn. De utom äktenskapet födda barnen äro uppdelade i barn av »trolovade» och barn av icke trolovade. Det var till en början, som förut nämnts, endast den sistnämnda kategorien, som skulle behandlas i föreliggande undersökning, d. v. s. de barn, som även rättsligt sett äro att beteckna såsom oäkta; och när i det följande utan närmare angivande talas om oäkta barn, avses endast denna kategori. Då även barn av trolovade inbegripas, är detta uttryckligen angivet. Undersökningen avser sålunda ursprungligen en årskull barn om 12 100, vartill kommer under åren 1901—1905 födda barn av okända mödrar. För förstnämnda årskull barn meddelas vidare i tab. 1 vissa relationstal, nämligen deras antal på 1 000 av medelfolk-mängden år 1889, på 1 000 ej gifta kvinnor i åldern 20—45 år för det kalender-år närmast 1889, för vilket antalet dylika kvinnor är känt, nämligen år 1890, ävensom antalet dylika barn i procent av samtliga år 1889 levande födda.

Då liknande tabeller förekomma och behandlats i Del I av detta arbete, skall tabellen ej här närmare kommenteras, utan i stället genast övergår till behandling av den måhända viktigaste fråga, varmed föreliggande undersökning sysselsätter sig, nämligen frågan om barnens legitimering genom föräldrarnas giftermål.

Legitimeringsstatistiken är en nödvändig förutsättning för ett riktigt bedömande av den oäkta födelsefrekvensen ur såväl befolkningsstatistisk som moralstatistisk synpunkt. Ty blott genom kännedom om legitimeringsförhållandena kan man avgöra, huru många oäkta födda barn måste för alltid umbära det skydd och värn, fadern inom ett familjehem förmår skänka, och först genom en legitimeringsstatistik kunna några slutsatser dragas, i vilken mån de oäkta födelserna bero på och hava sitt ursprung i lösa förbindelser och erotisk tygel-löshet eller böra sättas i samband med förekomsten av fastare erotiska förbindelser med rot i en allmän folkuppfattning om det föräktenskapliga sam-laget såsom något fullt berättigat och ej omoraliskt. Även för ett riktigt be-dömande av dödlighetsförhållandena bland oäkta födda barn är det nödvändigt att äga kännedom om i vilken utsträckning legitimering förekommer.

Trots denna legitimeringsstatistikens stora betydelse har den hittills föga omhuldats. Som i det följande skall närmare angivas, är det endast ett fåtal länder, som äga några statistiska översikter av hithörande frågor —

jfr sid. 21—27 —. Vad Sverige angår, saknas hittills alla uppgifter om de oäkta barnens legitimering, och detta trots den erkänt höga ståndpunkt vår befolkningsstatistik ständigt innehåft och trots de oäkta födelsernas omfattning i vårt land. Denna brist beror på frånvaron av legitimeringslag och därmed även bestämmelser om legitimerings obligatoriska antecknande i kyrkoböckerna. Vi äro sålunda helt i saknad av primärmaterial till en legitimeringsstatistik. Ett dylikt material borde emellertid utan större besvär kunna åstadkommas exempelvis därigenom, att bestämmelse utfärdades om att vid äktenskaps ingående anmälan skulle göras om kontrahenternas gemensamma barn före äktenskapet samt att deras barns födelsedata antecknades i särskild kolumn i vigselboken.

A. Legitimeringsförhållanden i Sverige enligt tab. 2.

De genom föreliggande utredning erhållna uppgifter angående år 1889 utom äktenskapet födda barns legitimering återfinnas i tab. 2. Där anges för vart län och med skillnad mellan landsbygd och städer, huru många av barnen legitimerats i olika åldrar. Legitimering anses härvid hava skett i och med att föräldrarna ingått äktenskap med varandra. Fördelningen efter län samt efter landsbygd och städer avser i denna tabell liksom i allmänhet i föreliggande utredning barnens hemorter vid födelsen, och tages sålunda ingen hänsyn till hemorterna vid tidpunkten för legitimeringen. I denna tabell anges även, likaledes för vart län samt med skillnad mellan landsbygd och städer, antalet år 1889 utom äktenskapet födda barn, ävensom för huru många av dessa barn uppgifter föreligga intill slutet av åren 1889, 1895, 1900 och 1910. Dessa siffror i kol. 3—10 omfatta samtliga de barn, som legitimerats eller erhållit styvfader, oavsett om man förlorat kunskap om deras vidare öden, samt av övriga barn dem, som kunnat följas i kyrkoböckerna åtminstone till periodens slut, eller som dessförinnan avlidit. Skillnaden mellan siffrorna i kol. 2 samt i var och en av kol. 3, 5, 7 och 9 består sålunda av de barn, som intill utgången av de olika perioderna genom emigration eller genom bristande upplysningar förlorats ur sikte, såvida de icke dessförinnan legitimerats eller erhållit styvfader. Genom dessa siffror i kol. 2—10, särskilt procenttalen i kol. 4, 6, 8 och 10, erhålles ett mått på huru stor andel av årskullen denna legitimeringsstatistik omfattar.

Enligt tab. 2 hava av de år 1889 utom äktenskapet födda barnen 2 144 intill slutet av år 1910 legitimerats, d. v. s. 17·72 % av den behandlade årskullen. På grund av ovanberörda ofullständigheter i det statistiska materialet böra emellertid dessa siffror ökas något, detta även på den grund, att, såsom angivits å sid. 6, en om ock ringa del av de i tab. 3 såsom »styvbarn» betecknade barn i verkligheten kunna utgöras av barn, vilkas föräldrar med varandra ingått äktenskap utan att i födelseboken någon anteckning gjorts om barnets legitimering. Med ledning av de i tab. 15 meddelade siffror angående inom årskullen årligen inträffade fall av legitimering, erhållande av styvfader, emigration, dödsfall samt uppgifters förlorande, och med vederbör-

lig hänsyn tagen till att de emigrerande barnen endast i undantagsfall legitimeras, sedan de lämnat hemlandet, samt till att legitimeringen bland de barn, som ej kunnat följas i kyrkoböckerna säkerligen är mindre allmän än bland dem, som kunnat följas, torde man böra uppskatta det antal barn, som ytterligare legitimeras till vid pass 250. Hela antalet legitimerade barn skulle sålunda utgöra 2 394, d. v. s. drygt en femtedel av årskullen.

Det bör uttryckligen framhållas att i dessa siffror ej ingå barn av med varandra trolovade föräldrar. Den kompletterande undersökningen rörande dylika barn, för vars resultat redogöres i kap. IX, giver vid handen, att av 1 188 år 1889 levande födda barn av trolovade föräldrar vid pass 940 fått uppleva sina föräldrars giftermål, vadan sålunda antalet år 1889 utom äktenskapet födda barn — inberäknat barn av trolovade —, vilkas föräldrar under barnens livstid med varandra ingått äktenskap, skulle utgöra 3 334, d. v. s. 25·09 % eller vid pass en fjärdedel av de under sagda år utom äktenskapet levande födda — barn av trolovade inräknade. Det är tydligen dessa siffror, som böra komma till användning vid internationella jämförelser angående barnens legitimering.

Efter denna utvikning från det egentliga ämnet, torde en närmare kommentering av siffrorna i tab. 2 böra meddelas. Som nämnts, utgjorde enligt denna tabell antalet legitimerade barn 2 144, motsvarande en legitimeringsprocent om 17·72. Förutom dessa under sin livstid legitimerade barn hava, enligt tab. 2, 89 barn så att säga »legitimerats efter sin död», d. v. s., deras föräldrar hava med varandra ingått äktenskap, sedan barnen avlidit. Dödsfallen hava med ett par undantag inträffat redan under första eller andra levnadsåret, och en mycket stor del redan strax efter födelsen. Att i själva verket det antal barn, som blivit »legitimerade efter sin död», är högre än vad tabellen angiver, torde vara rätt antagligt, ty i de fall, där barnen avlidit, hava nog pastorsämbetena ofta underlåtit att meddela uppgifter om föräldrarnas vidare öden.

Av de legitimerade voro 1 060 av mankön och 1 084 av kvinnkön. Enligt dessa siffror skulle legitimeringsprocenten för gossar utgöra 17·22 och för flickor 18·21. Skillnaden beror till en del på gossarnas större dödlighet, varigenom antalet gossar, vilkas föräldrar ingått äktenskap efter barnens död, blir något större än motsvarande antal flickor, eller respektive 50 och 39. Men till en del är skillnaden endast skenbar och beroende därpå, att, såsom synes av tab. 15, bland de barn, som ej kunnat följas i kyrkoböckerna under de första levnadsåren, mankön är talrikare representerat än kvinnkön. Något skäl att antaga, att föräldrarna skulle hava större benägenhet att med varandra ingå äktenskap, då barnet är en flicka, än när det är en gosse, föreligger sålunda icke.

Den i tab. 2 gjorda fördelningen på landsbygd och städer hänför sig, som nämnt, till barnens födelseorter; 1 403 legitimerade barn tillhörde sålunda vid födelsen landsförsamling och 741 stadsförsamling. Legitimeringsprocenten för landsbygdens oäkta barn skulle sålunda utan tillägg för oanvändbara utgöra 17·74 och för städernas 17·67. Skillnaden mellan landsbygd och städer är alltså i detta avseende ytterst minimal. Undantages emellertid Stockholm, där, såsom i det följande skall närmare framhållas, exceptionella förhållanden råda.

blir legitimeringsprocenten i städerna allenast 16·25, och undantages jämväl vår näst största stad Göteborg, sjunker sagda procenttal ned till 15·26. Att legitimeringen är mera vanlig å landsbygden än i städerna, gäller för samtliga länder, där siffror i frågan föreligga, och skillnaden visar sig i själva verket vara betydligt större i utlandet än hos oss. En i Norge företagen undersökning¹⁾ kommer sålunda till en legitimeringsprocent om 21·5 för landsbygdens oäkta födda mot allenast 10·9 % för städernas. Att skillnaden enligt den svenska undersökningen ej är större, får till en del tillskrivas det förhållandet, att densamma ej omfattar barn av trolovade. Medräknas även dessa utgöra omnämnda svenska legitimeringsprocenter å landsbygden 24·14 och i städerna 21·37. Den allmänare legitimeringen av landsbygdens barn hör samman med den i Del I av föreliggande arbete omnämnda folkseden, att fästfolk å landsbygden, synnerligast i vissa trakter, i stor utsträckning pläga äktenskapligt umgänge före giftermålet. Landsbygdens oäkta barn kunna i större utsträckning rubriceras såsom »föräktenskapliga», städernas däremot i större utsträckning såsom »utomäktenskapliga».

Huru legitimeringsprocenten ställer sig för olika län framgår av nedanstående tablå:

	Lb.	St.	Länet		Lb.	St.	Länet
Stockholms stad	—	19·27	19·27	Göteborgs och Bohus län .	16·12	19·91	18·56
Stockholms län	26·48	14·71	25·35	Älvsborgs	12·15	11·82	12·04
Uppsala	18·85	14·56	17·63	Skaraborgs	18·59	9·38	17·73
Södermanlands	20·20	14·77	18·96	Värmlands	16·24	11·11	15·83
Östergötlands	15·63	13·64	15·03	Örebro	21·98	23·44	22·18
Jönköpings	12·04	17·81	13·64	Västmanlands	20·95	22·89	21·36
Kronobergs	15·71	20·00	15·91	Kopparbergs	17·87	19·35	17·97
Kalmar	12·50	4·48	11·31	Gävleborgs	21·85	30·23	23·47
Gottlands	8·86	13·04	9·80	Västernorrlands	17·62	13·64	17·05
Blekinge	13·14	10·62	12·47	Jämtlands	28·62	22·86	28·00
Kristianstads	14·47	3·33	13·18	Västerbottens	13·41	12·50	13·37
Malmöhus	15·54	14·81	15·22	Norrbottnens	16·44	12·95	16·00
Hallands	22·82	12·00	20·70	Hela riket	17·74	17·67	17·72

Då emellertid i tab. 2 de absoluta talen för en del län äro ganska små, måste ovanstående resultat upptagas med viss försiktighet. Vad man med säkerhet kan påstå, är emellertid, att oäkta barns legitimering är mycket vanlig i Stockholms stad. Legitimeringsprocenten är här redan enligt siffrorna i tab. 2 ovanligt hög, eller 19·27, och dock utgör antalet barn, om vilka man förlorat uppgifter redan vid födelsen för Stockholm ej mindre än 34·26 %. Även en del av dessa barn torde bliva legitimerade ehuru ej på långt när i samma utsträckning som de, för vilka uppgifter föreligga. Det stora antalet legitimeringar

¹⁾ Jfr Norges officiella statistik V, 37: Om Børn, fødte udenfor Aegteskab, Kristiania 1907 sid. 8 och 9.

för stockholmsbarn är till en början ägnat att väcka förvåning. I storstaden torde väl de lösa förbindelserna vara talrikare än annorstädes, och likväl äro även legitimeringarna så talrika. Men i storstaden hava också de preventiva medlen, den offentliga och hemliga prostitutionen sin största utbredning, och fosterfördrivning torde här vara allmännare än annorstädes. De lösa förbindelserna resultera i storstaden mera sällan i ett barns födelse. Att i huvudstaden minst en femtedel och måhända t. o. m. en fjärdedel av de oäkta födda barnen bliva legitimerade, torde emellertid även i viss mån få skrivas på de s. k. stockholmsäktenskapens konto. Att man och kvinna utan att vara gifta leva tillsammans och bilda familj är som bekant ingen ovanlig företeelse bland en större stads arbetarbefolkning. Men dylikt sammanboende resulterar mycket ofta i verkligt äktenskap. Man gifter sig »för barnens skull», om icke efter det förstas eller andras födelse, så när barnskaran ytterligare växer, eller när barnen komma i skolåldern. Den relativt höga legitimeringsprocenten för Göteborgs stad torde vara att tillskriva samma förhållanden som beträffande Stockholm.

På grund av föreliggande legitimeringstal för de olika länen torde man vidare kunna göra det påståendet, att i trakter, där de oäkta födelserna äro fåtaliga, där har legitimeringen, även relativt taget, ringa omfång. I dessa trakter är folkseden av föräktenskapligt samlag icke förhärskande, de relativt fåtaliga födelserna utom äktenskapet äro oftast resultat av lösare förbindelser, och barnen legitimeras sällan mera sällan. Den låga legitimeringsprocenten i Jönköpings, Kronobergs, Kalmar, Blekinge, Kristianstads, Älvsborgs och Västerbottens län, alla med låg oäkta födelsefrekvens, torde utgöra bevis för riktigheten av det gjorda uttalandet. Å andra sidan utgör den höga legitimeringsprocenten i Jämtlands, Gävleborgs och Västmanlands län, där, såsom framgår av tab. 1, även antalet oäkta födelser är högst, och där folkseden av föräktenskapliga förbindelser torde vara mycket allmän, ett tecken på att omnämnda uttalande kan omvändas i så måtto, att ett högt antal oäkta födelser vanligen åtföljes av en hög legitimeringsprocent. Nedanstående tablå, där länen sammanförts i grupper efter de oäkta fruktsamhetstalens storlek och legitimeringsprocenten för var grupp uträknats, torde, därigenom att de absoluta talen här bliva större, bättre än siffrorna å sid. 15 illustrera de gjorda uttalandena.

Grupper av län, där antalet levande födda oäkta år 1889 på 1000 ej gifta kvin- nor i åldern 20—45 år år 1890 utgjorde:	Antal län inom var grupp	Antal oäkta födda år 1889 inom var länsgrupp på 1000 ej g. kv. i åldern 20—45 år år 1890	Antal legiti- merade i % av oäkta födda
Under 25	6	19.46	15.82
25—35	10	29.03	16.61
35—45	5	40.37	17.30
över 45	4	51.21	20.47
Hela riket	25	31.76	17.43

Legitimeringsprocenten stiger tydligen med den oäkta födelsefrekvensens tilltagande.

I tab. 2 åskådliggöres även, huru lång tid som förflyter mellan barnets födelse och dess legitimering. Intressant är att se, hurusom legitimeringen fördelar sig på en lång följd av år, även om, såsom naturligt är, det stora flertalet legitimeringar inträffar under de allra första åren efter födelsen. Legitimeringarnas procentiska fördelning på olika åldersår framgår av nedanstående tablå.¹⁾

	Lb.	St.	Riket		Lb.	St.	Riket
0—1 år	34·85	32·93	34·19	8—9 år	1·57	1·85	1·49
1—2 »	21·31	23·89	22·20	9—10 »	1·00	1·62	1·21
2—3 »	12·76	13·50	13·01	10—11 »	1·21	1·76	1·40
3—4 »	8·05	7·83	7·98	11—12 »	0·64	1·21	0·84
4—5 »	6·27	5·80	6·11	12—13 »	0·50	0·54	0·51
5—6 »	3·78	3·10	3·55	13—14 »	0·57	0·13	0·42
6—7 »	3·56	2·43	3·17	14—15 »	0·36	0·13	0·28
7—8 »	2·07	2·97	2·38	senare	1·50	0·81	1·26
				Summa	100·00	100·00	100·00

Den vanligaste legitimeringsåldern är, som synes, 0—1 år, då mer än en tredjedel av alla legitimeringar inträffar. Över 90 % av legitimeringarna inträffa före barnens skolålder, d. v. s. före 7 års-åldern. Antalet legitimeringar sjunker alltifrån första levnadsåret utan avbrott, men ännu i åldern 15 år och däröver inträffa 27 legitimeringar, eller 1·26 % av samtliga, och de från prästerskapet inkomna uppgifterna meddela t. o. m. ett par fall, då legitimering inträffat i åldern 21—23 år, således efter den tid, som tabellen avser. Medelåldern för legitimering är 3·64 år. Legitimeringar, som ske först sedan barnen lämnat den spädare åldern, angiva tydligen förekomsten av fastare förbindelser och troligen sammanboende före äktenskapet mellan föräldrarna. Giftermålet har måhända föregåtts av två eller flera födelser.

Huru de under första levnadsåret inträffade legitimeringarna procentiskt fördela sig på olika åldersmånader, framgår av nedanstående tablå.

	Lb.	St.	Riket		Lb.	St.	Riket
0—1 mån	1·44	2·08	1·65	6—7 mån	11·55	8·30	10·47
1—2 »	6·39	7·05	6·61	7—8 »	8·25	7·47	7·99
2—3 »	12·16	9·55	11·29	8—9 »	6·60	9·55	7·58
3—4 »	11·75	9·96	11·16	9—10 »	7·63	6·22	7·16
4—5 »	9·28	12·86	10·47	10—11 »	7·22	8·71	7·71
5—6 »	9·69	10·37	9·92	11—12 »	8·04	7·88	7·99
				Summa	100·00	100·00	100·00

¹⁾ De 16 barn, för vilka legitimeringsåldern ej är känd, hava utproportionerats på de olika åldersåren.

Maximum inträffar, som synes, redan i tredje och fjärde levnads månaden, och över hälften av alla legitimeringar under första levnadsåret inträffar under första halvåret.

En jämförelse mellan landsbygd och städer beträffande legitimeringarnas fördelning efter åldersår giver knappast vid handen förekomsten av större skiljaktigheter. Framhållas må likväl, att legitimeringarna å landsbygden i än högre grad än i städerna hopa sig på första levnadsåret, varemot procentalen för andra och tredje levnadsåren äro något högre i städerna än på landsbygden.

B. Legitimeringssannolikheten.

I det föregående har såsom mått på legitimeringsfrekvensen använts den s. k. legitimeringsprocenten, varmed då avsetts det antal barn, som av 100 levande födda utom äktenskapet under tidernas lopp blivit legitimerade. Denna legitimeringsprocent är emellertid i hög grad beroende även av barnadödligheten samt av det antal barn, som erhåller styvfader, varjämte den vid föreliggande undersökning påverkas även därav, att icke hela årskullen barn kunnat följas i kyrkoböckerna fram till myndig ålder.

Ett finare mått på legitimeringsfrekvensen erbjuder vad man kan kalla legitimeringskoefficienterna. Med legitimeringskoefficienten för ett visst åldersår avses härvid sannolikheten för ett oäkta barn vid inträdet i åldersåret att under loppet av detsamma bliva legitimerat. Då de barn, som erhållit styvfader, därmed även förlorat utsikten att bliva legitimerade, torde man, när siffror för sagda företeelse förefinnas, lämpligen beräkna legitimeringskoefficienterna allenast på de oäkta barn, som ej erhållit styvfader. Legitimeringskoefficienten, som naturligtvis utgör ett egentligt bråk, uttryckes lämpligare i den form, att det avser icke ett utan 1 000 oäkta barn, och kan då betecknas med ‰, under vilken beteckning legitimeringskoefficienten alltså avser det antal oäkta barn bland 1 000 i ett visst åldersår inträdande — »styvbarn» undantagna —, som under årets lopp legitimeras genom att deras föräldrar med varandra ingå äktenskap.

För att uträkna dessa legitimeringskoefficienter måste man känna, förutom antalet under olika åldersår skedda legitimeringar, även det observerade beståndet av den ursprungliga årskullen oäkta barn — som ej erhållit styvfader — vid början av vart åldersår. Detta bestånd för ett visst åldersår är tydligen = den ursprungliga årskullen minskad med det antal barn, som före det ifrågasvarande åldersåret legitimerats, erhållit styvfader, avlidit, emigrerat eller på annat sätt förlorats ur observation. Uträknar man legitimeringskoefficienterna på de observerade bestånden vid åldersårens början, bortser man emellertid från att även de barn, som *under åldersåret i fråga* avlida, erhålla styvfader, emigrera eller på annat sätt förloras ur sikte, hava en viss utsikt att under året legitimeras, vilken utsikt genom dödsfall, styvfaders erhållande, emigration eller försvinnande bortfaller. Men med legitimeringskoefficienten vill man tydligen erhålla ett mått på huru legitimeringsfrekvensen skulle ge-

stalta sig, om omnämnda faktorer vore helt och hållet borteliminerade; man vill se legitimeringsföreteelsen helt och hållet isolerad. Antager man, att de olika förlusterna genom döden, styvfaders erhållande, emigration eller försvinnande på annat sätt fördela sig jämnt över hela åldersåret, och att sålunda samtliga dessa företeelser kunna tänkas förlagda till åldersårets mitt, så bör man tydligen för att erhålla en exakt legitimeringskoefficient uträkna densamma ej på det observerade beståndet öäkta barn vid åldersårets början utan på detta bestånd minskat med halva antalet under året döda, styvbarn, emigrerade eller på annat sätt försvunna.

Den allmänna formeln för legitimeringskoefficienternas beräkning blir enligt föregående framställning följande: om L_x = antalet legitimerade i ålder x till $(x + 1)$ år, B_x = det observerade beståndet öäkta barn — som ej erhållit styvfader — vid början av åldersåret x till $(x + 1)$ år; D_x = antalet döda, S_x = antalet styvbarn, E_x = antalet emigranter, F_x = antalet på annat sätt försvunna, allt under åldersåret x till $(x + 1)$ år, och K_x = legitimeringskoefficienten vid x års ålder:

$$K_x = \frac{L_x}{B_x - \frac{D_x + S_x + E_x + F_x}{2}}$$

Denna formel kan emellertid knappast användas för *första* levnadsåret, ty dödsfall och styvfaders erhållande kunna under denna tid ej anses fördela sig jämnt över åldersåret. Verkställda undersökningar giva vid handen, att av hela antalet i åldern 0—1 år avlidna barn kunna 75 % anses vara mindre än ett halvt år gamla, endast 25 % mellan ett halvt och ett år, och enligt materialet till föreliggande undersökning äro av de barn, som under första levnadsåret erhålla styvfader, 28 % under ett halvt år. För första levnadsåret blir sålunda formeln för legitimeringskoefficienten:

$$K_0 = \frac{L_0}{B_0 - (0,75 D_0 + 0,28 S_0 + \frac{E_0 + F_0}{2})}$$

Av vissa orsaker, bland andra den, att i utlandet inga siffror för öäkta barns erhållande av styvfader föreligga, torde det vara lämpligt att uträkna även en serie legitimeringskoefficienter utan hänsyn till denna företeelse.

I tab. C finnas upptagna de för koefficienternas bestämmande erforderliga faktorerna, och i tab. D äro meddelade, dels dessa på angivet sätt uträknade koefficienter, dels på basis av desamma utförda beräkningar angående antalet legitimerade vid de olika åldersårens slut av en ursprunglig årskull öäkta barn om 1000 under förutsättning, att barnens dödlighet vore = 0.

Då siffermaterialet ju har en ganska ringa omfattning, förekommer, i synnerhet för äldre åldersår, en del ojämnheter i koefficientserierna. Någon matematisk utjämning har emellertid icke ansetts behöflig eller ens lämplig. — Som

Tab. C. Under olika åldersår observerade fall av legitimering, styvfaders erhållande, död, emigration samt försvinnande på annat sätt bland 1889 års kull av oäkta barn.

Åldersår	Legitimerade	Barn som erhållit styvfader					Övriga ej legitimerade			
		Tillkomna	Döda	Emigranter	På annat sätt förlorade ur observation	Antalet observerade vid åldersårets början	Döda	Emigranter	På annat sätt förlorade ur observation	Antalet observerade vid åldersårets början
0—1 år . . .	733	91	8	—	4	—	1 825	42	600	11 358
1—2 . . .	477	198	6	3	4	79	288	45	128	8 067
2—3 . . .	279	198	13	6	6	264	139	38	76	6 931
3—4 . . .	170	228	11	4	7	437	71	30	54	6 201
4—5 . . .	131	224	14	2	11	643	71	22	43	5 648
5—6 . . .	76	198	10	4	10	840	37	10	46	5 157
6—7 . . .	68	160	10	2	10	1 014	28	8	34	4 790
7—8 . . .	51	156	6	—	13	1 152	22	10	34	4 492
8—9 . . .	32	124	8	1	11	1 289	15	3	21	4 219
9—10 . . .	26	100	6	2	18	1 393	14	13	17	4 024
10—11 . . .	30	79	5	5	16	1 467	15	9	14	3 854
11—12 . . .	18	66	5	2	17	1 520	21	6	18	3 707
12—13 . . .	11	54	8	2	8	1 562	11	10	19	3 578
13—14 . . .	9	44	5	2	10	1 598	15	11	12	3 473
14—15 . . .	6	30	8	11	10	1 625	17	19	24	3 382
15—16 . . .	7	21	7	18	21	1 626	10	26	35	3 286
16—17 . . .	7	24	2	18	9	1 601	20	48	33	3 187
17—18 . . .	6	21	2	32	27	1 596	20	42	26	3 055
18—19 . . .	1	20	10	26	40	1 556	17	37	36	2 940
19—20 . . .	4	18	10	26	12	1 500	9	36	40	2 829
20—21 . . .	1	10	12	24	21	1 470	12	35	46	2 722

av det föregående framgår, har vid koefficienternas bestämmande det antagandet gjorts, att de oäkta barn, som emigrerat eller på annat sätt förlorats ur observation, hava samma legitimeringssannolikhet som de observerade barnen, men, som förut antytts — jfr sid. 13 —, torde i själva verket dessa barn, som förlorats ur sikte, hava något mindre utsikt till legitimering än de övriga. Ur denna synpunkt böra siffrorna i ovanstående tabell betraktas såsom maxima. Att desamma, om även barn av trolovade medräknats, skulle te sig väsentligt högre, ligger i öppen dag. Huru barnens dödlighet inverkar på legitimeringssannolikheten och legitimeringsfrekvensen i allmänhet, skall i kap. VII närmare angivas.

Tab. D. Legitimeringskoefficienter m. m. för år 1889 utom äktenskapet födda.

Åldersår	Legitimeringskoefficienter ‰		Beräknade antalet legitimerade vid slutet av olika åldersår av en ursprunglig årskull om 1000 oäkta barn, i fall att dödligheten vore = 0	
	a) med hänsyn tagen till att en del barn erhålla styvfader	b) utan hänsyn tagen till att en del barn erhålla styvfader	enligt leg-koefficienterna under a)	enligt leg-koefficienterna under b)
0—1 år	76.0	75.9	76	76
1—2 »	61.6	60.3	133	132
2—3 »	41.6	39.5	169	166
3—4 »	28.3	26.0	193	188
4—5 »	24.0	21.1	212	205
5—6 »	15.2	12.8	224	215
6—7 »	14.5	11.8	235	224
7—8 »	11.6	9.1	244	231
8—9 »	7.7	5.8	250	236
9—10 »	6.6	4.8	255	240
10—11 »	7.9	5.7	261	244
11—12 »	4.9	3.5	265	246
12—13 »	3.1	2.2	267	248
13—14 »	2.6	1.8	269	250
14—15 »	1.8	1.2	270	250
15—16 »	2.2	1.4	272	251
16—17 »	2.2	1.5	273	253
17—18 »	2.0	1.3	275	254
18—19 »	0.3	0.2	275	254
19—20 »	1.4	0.9	276	254
20—21 »	0.4	0.2	276	254

C. Jämförelse med utlandet.

Av vad redan å sid. 14 meddelats, framgår, att någon allmännare internationell jämförelse beträffande oäkta barns legitimering ej kan ifrågakomma. Österrike, Sachsen och Schweiz äro de enda länder, som äga fortlöpande översikter av hithörande frågor. Dylika översikter föreligga även för ett flertal tyska städer,¹⁾ av vilka särskilt de för Berlin och Dresden äro mycket utförliga. I Norge hava en del undersökningar i frågan företagits av Sundt och nu senast av Det Statistiske Centralbureau. I Bayern och Danmark hava under-

¹⁾ Jfr Berlins och Dresdens statistiska årsböcker samt Statistisches Jahrbuch deutscher Städte.

sökningar gjorts av enskilda personer. Men i övrigt är legitimeringsstatistiken ett oplöjt fält. Då det emellertid är av stort intresse att erfaras, huruvida legitimeringen i Sverige kan anses hava en större eller ringare omfattning än i andra länder, för vilka legitimeringssiffror i en eller annan form föreligga, skall här nedan försök göras till en dylik jämförelse, ehuru det oftast icke är möjligt att bringa siffrorna till full jämförbarhet.

För den å sid. 15 omnämnda *norska* undersökningen hava genom pastorsämbetena införskaffats uppgifter, vilka bland de år 1898 och 1899 inregistrerade barnen utom äktenskapet legitimerats under varje år fram till slutet av år 1906. Statistiken omfattar sålunda för årskullen 1898 en tidrymd av förutom registreringsåret 8 år och för årskullen 1899 en tidrymd av 7 år förutom registreringsåret. För att erhålla jämförbarhet med den svenska statistiken torde det vara lämpligast att helt och hållet utesluta de legitimeringar för år 1898 födda barn, vilka skett under år 1906, och sålunda för båda årskullarna låta statistiken omfatta 7 år förutom registreringsåret. Antalet legitimeringar under denna tid för barn tillhörande sagda årskullar utgjorde enligt nämnda norska undersökning 1 182. Att inregistreringsåret, d. v. s. det år, barnet döpes eller anmäles, understundom är ett senare än födelseåret, torde ej i större utsträckning inverka på de norska siffrornas jämförbarhet med de svenska. De legitimeringar, som inträffat före inregistreringsåret, och som för båda årskullarna utgjorde inalles 75, hava inräknats i ovanstående legitimeringssiffra så ock de 9 fall, där tiden för legitimeringen ej är uppgiven. Antalet utom äktenskapet levande födda barn i Norge under åren 1898 och 1899 utgjorde sammanlagt 5 515. Sättes ovan anförda legitimeringstal i relation till sistnämnda summa, kan man sålunda i stort sett uttrycka de norska legitimeringsförhållandena så, att av 5 515 utom äktenskapet levande födda legitimerades under födelseåret och de 7 närmast följande åren 1 182, d. v. s. 21.43 %. Motsvarande tal enligt den svenska statistiken blir med vederbörligt tillägg för »förlorade uppgifter» 18.01 %. Då har emellertid ingen hänsyn tagits till barn av trolovade. Medräknas däremot även sistnämnda barn, såsom, enligt vad förut framhållits, givetvis bör ske vid en jämförelse med utländska förhållanden, kan man med ledning av siffrorna i tab. FF å sid. 97 sätta ovanstående svenska legitimeringsprocent till 23.37.

Vill man för Norge erhålla en siffra angående huru stor del av de behandlade årskullarna legitimeras icke under 7 år förutom registreringsåret utan under detta registreringsår och de 21 därpå följande, torde man utan att behöva riskera något större fel kunna antaga, att de legitimeringar, som inträffat senare än det sjunde året efter födelseåret, i Norge utgöra samma andel av samtliga legitimeringar som i Sverige, d. v. s. 6.87 %. Under dylikt antagande skulle i Norge 23.01 % av de under åren 1898 och 1899 utom äktenskapet levande födda hava legitimerats eller komma att under de närmaste åren legitimeras. Motsvarande tal för 1889 års svenska årskull har å sid. 14 uppgivits till 25.09 %. Man bör sålunda kunna påstå, att oäkta barns legitimering är något vanligare i Sverige än i Norge.

M. Rubin och H. Westergaard hava i sina äktenskapsstatistiska undersökningar beträffande *Danmark* kommit till det resultatet, att av 1 340 huvudsak-

ligen under åren 1878—1882 i olika delar av landet ingångna äktenskap kontrahenterna i 120 fall, eller 8.96 % av samtliga, haft barn tillsammans före giftermålet.¹⁾ Då man icke vet, vilka kommuner och vilka år undersökningen i varje särskilt fall avser och sålunda ej heller vilket antal oäkta födelser motsvaras av ovannämnda antal legitimeringar, kan någon tillförlitligare jämförelse med svenska förhållanden knappast företagas.

I Schweiz har alltsedan år 1898 den statistiska centralmyndigheten införskaffat uppgifter om oäkta barns legitimering. Än så länge föreligga emellertid i tillgängligt tryck uppgifter allenast för åren 1898—1900.²⁾ För år 1898 är ingen hänsyn tagen till barnens ålder vid föräldrarnas giftermål, men för åren 1899 och 1900 är uppdelning gjord i femårsgrupper, för de två första åldersåren i ettårsgrupper. Antalet legitimeringar i de högsta åldrarna 21—25 samt över 25 år utgjorde under de båda åren sammanlagt allenast 7. Hela antalet legitimeringar utgjorde år 1898: 909, år 1899: 949 och år 1900: 928. Dessa tal hava sedan av landets statistiska ämbetsverk satts i relation till antalet utom äktenskapet levande födda under vart och ett av närmast föregående år, d. v. s. respektive åren 1897, 1898 och 1899. De »legitimeringsprocenter», som på detta sätt erhållits, äro respektive 22, 23 och 22. Dessa legitimeringstal innebära ju visserligen icke detsamma, som den svenska legitimeringsprocenten, 25.09, sådan den uppgivits å sid. 14; denna sistnämnda är ju uträknad på den årskull, barnen tillhöra, och ingen hänsyn har tagits till legitimeringar, som skett senare än det tjuguförsta kalenderåret efter barnens födelse. Men då i Schweiz antalet oäkta födda är tämligen konstant och, såsom synes, även antalet legitimeringar, samt då de legitimeringar, som ske i de högsta åldrarna äro ytterst fåtaliga, torde likväl ovan anförda legitimeringstal i Sverige och Schweiz kunna anses bra nog jämförbara. Det bör i detta sammanhang även påpekas, att i Schweiz liksom även i hela Tyskland och i Österrike verklig legitimeringslag finnes, enligt vilken kontrahenter, som gifta sig och hava barn tillsammans före äktenskapet, äro förpliktigade att inom en kortare frist anmäla sina barn till legitimering. Legitimeringssiffrorna bliva härigenom givetvis betydligt fullständigare än i länder som de skandinaviska, där legitimeringslag saknas. Antalet under ett visst år legitimerade barn avser i förstnämnda länder det antal barn, som under året verkligen av föräldrarna anmälts till legitimering, men detta torde ej hava något att betyda för jämförbarheten. Man bör sålunda kunna påstå, att oäkta barns legitimering har något större omfattning i Sverige än i Schweiz.

I konungariket Sachsen föreligga detaljerade legitimeringssiffror alltsedan år 1904.³⁾ Uppdelningen efter barnens ålder vid tiden för föräldrarnas äktenskap är mycket detaljerad, synnerligast för första levnadsåret; den sista

¹⁾ Jfr M. Rubin og H. Westergaard: Aegteskabsstatistik paa Grundlag av den sociale Lagdeling. Kjøbenhavn 1890, sid. 38 o. 39.

²⁾ Jfr Ehe, Geburt und Tod in der schweizerischen Bevölkerung 1891—1900. Zweiter Teil, vom Statistischen Bureau des eidg. Departements des Innern, Bern 1910, sid. 37—39, ävensom Die Legitimation vorehelich geborenen Kinder in der Schweiz im Jahre 1899 (Zeitschrift für schweizerische Statistik 1901, sid. 561—563).

³⁾ Jfr G. Prenger: Die Unehlichkeit im Königreich Sachsen, Leipzig 1913, sid. 53—72, ävensom Statistisches Jahrbuch für das Königreich Sachsen, 40 Jahrg., Dresden 1912.

gruppen utgöres av barn över 10 år, och i denna grupp kommer vid pass ett trettiotal per kalenderår. I nedanstående tablå meddelas slutsummorna, dels i absoluta tal, dels liksom för Schweiz i procent av antalet utom äktenskapet levande födda under det närmast föregående året.

År	Absoluta tal	I % av under närmast föregående år utom äkt. lev. födda	År	Absoluta tal	I % av under närmast föregående år utom äkt. lev. födda
1904	6 634	35·91	1908	7 149	36·58
1905	6 664	34·50	1909	7 511	37·51
1906	6 745	35·44	1910	7 569	37·54
1907	6 799	35·19	1911	7 741	40·16
			1904—1911	56 812	36·62

Legitimeringsfrekvensen i Sachsen torde sålunda vara avsevärt högre än i Sverige. Att märka är likväl den stegring i legitimeringsfrekvensen, som inträffat i Sachsen under de senaste åren, vadan sålunda skillnaden mellan legitimeringssiffrorna i Sachsen och Sverige troligen skulle varit mindre, om de avsett samma tidpunkt.

Beträffande oäkta barns legitimering i konungariket *Bayern* meddelar Fr. Lindner en del uppgifter.¹⁾ Han kommer till det resultatet, att enligt förhållandena under åren 1882—84 av de utom äktenskapet födda barnen i Bayern över 23 % bliva legitimerade genom föräldrarnas äktenskap, sålunda en något lägre siffra än i Sverige.

Österrike är det land, där legitimeringsstatistiken har de äldsta anorna. Ända sedan år 1886 finnes här en dylik årligen återkommande statistik med bl. a. även uppgifter om barnens ålder vid legitimeringen, för de fem första levnadsåren efter ettårsgrupper. Alltsedan år 1895 är statistiken ytterligare utvidgad och innehåller sedan denna tid även yrkesuppgifter för de legitimerade barnens föräldrar.²⁾ Legitimeringsförhållandena te sig mycket olika i de olika kronländerna. Vid internationella jämförelser torde man på grund av det störande inflytandet från de talrika oäkta judiska barnen av enligt allenast judisk ritual ingångna äktenskap i Galizien och Bukowina böra utesluta dessa landsdelar — jfr Del I av föreliggande arbete, sid. 8 —. I omstående tab. E göres försök att på basis av legitimeringssiffrorna för vart och ett av de fem första åldersåren i legitimeringshänseende följa en årskull barn under fem år, och i tab. F meddelas det totala antalet legitimeringar under treårsperioderna 1889—1891, 1899—1901 och 1909—1911, ävensom de procentiska förhållandena mellan vart och ett av dessa antal och antalet utom äktenskapet levande födda under

¹⁾ Jfr Fr. Lindner: Die unehelichen Geburten als Sozialphänomen. Ein Beitrag zur Statistik der Bevölkerungsbewegung im Königreich Bayern (Wirtsch. und Verwaltungsstudien, herausg. von G. Schang VII), Leipzig 1900, ävensom Statistisches Jahrbuch für das Königreich Bayern, Vierter Jahrg., München 1898.

²⁾ Jfr K. Seutemann: Die Legitimationen unehelicher Kinder nach dem Berufe und der Berufstellung der Eltern in Oesterreich (Statist. Monatsschrift N. F. 5. Jahrg. 1900, sid. 13—68), ävensom Österreichisches statistisches Handbuch Jahrg. 1895—1912.

den treårsperiod, som ligger ett år längre tillbaka i tiden. I ingen av dessa tabeller hava upptagits de barn, som genom »kejserslig nådeakt» legitimerats utan allenast de, som blivit legitimerade på grund av att föräldrarna med varandra ingått verkligt äktenskap.

Till jämförelse med siffrorna i tab. E meddelas, att enligt tab. 2 av de i Sverige år 1889 utom äktenskapet levande födda barnen 14.79 % legitimeras, innan de uppnått fem år, och att, om barn av trolovade medräknas, sagda procenttal med ledning av siffrorna i tab. FF kan sättas till 20.32. Med siffrorna i tab. F bör tydligen jämföras den å sid. 14 och 22 anförda svenska legitimeringsprocenten om 25.09.

Dessa båda jämförelser mellan svenska och österrikiska legitimeringsförhållanden giva tydligen vid handen, att legitimeringsfrekvensen under övergången mellan 1880- och 1890-talen var väsentligt högre i Sverige än i Österrike och detta även om förhållandena i Galizien och Bukowina ej tagas med i beräkningen. Huruvida den starka stegring i legitimeringsfrekvensen, som sedan denna tid inträffat i Österrike, har sin motsvarighet i Sverige, där om saknas varje kunskap, och följaktligen kan ej heller avgöras, huruvida i våra dagar frekvensen av legitimeringar allt fortfarande är högre i Sverige än i Österrike, eller om ett motsatt förhållande äger rum. I detta sammanhang

Tab. E. Antalet legitimerade barn i Österrike i åldern 0—5 år av årskullen $\frac{1889 + 1890}{2}$.

L a n d	Antal utom äkt. lev. födda 1889 + 1890 2	Antalet år 1890 leg. i åldern 0—1 år	Antalet år 1891 leg. i åldern 1—2 år	Antalet år 1892 leg. i åldern 2—3 år	Antalet år 1893 leg. i åldern 3—4 år	Antalet år 1894 leg. i åldern 4—5 år	Summa legitimerade i åldern 0—5 år av årskullen 1889 + 1890 2	
							Absoluta tal	På 1000 lev. födda utom äkt.
Nieder-o. Oberösterreich	27 295	1 120	823	586	438	405	3 372	12.35
Salzburg o. Steiermark	10 875	349	273	200	163	148	1 133	10.42
Kärnten och Krain . .	6 316	166	146	109	92	63	576	9.12
Küstenland	2 029	169	115	93	56	43	476	23.46
Tirol och Vorarlberg .	1 432	105	58	42	28	24	257	17.95
Böhmen	27 263	2 504	1 717	1 079	771	592	6 663	24.44
Mähren o. Schlesien . .	10 709	729	454	323	205	137	1 848	17.26
Galizien	40 675	404	397	300	274	191	1 566	3.85
Bukowina	3 687	50	78	22	29	15	194	5.26
Hela Österrike	130 281	5 596	4 061	2 754	2 056	1 618	16 085	12.35
Österrike utom Galizien och Bukowina . . .	85 919	5 142	3 586	2 432	1 753	1 412	14 325	16.67

torde böra framhållas, att den kraftiga stegring i legitimeringsfrekvensen, som under årens lopp skett i Österrike liksom i Sachsen, säkerligen till mycket stor del eller kanske uteslutande beror på den minskade barnadödligheten.

Då till slut i omstående tab. G resultaten av de företagna jämförelserna meddelas, bör uttryckligen erinras icke blott därom, att, såsom framgår av tabellen, legitimeringsprocenten för de olika länderna uträknats på olika årskullar, utan även därom, att själva innebörden av begreppet legitimeringsprocent i enlighet med vad i det föregående framhållits är tvåfaldig. För Sverige, Norge och Bayern avser legitimeringsprocenten det antal barn bland 100 utom äktenskapet levande födda, som under tidernas lopp blivit legitimerade. För de övriga länderna har med »legitimeringsprocent» något oegentligt betecknats antalet under en viss period legitimerade barn av olika årskullar i procent av antalet utom äktenskapet levande födda under en lika lång period men liggande ett år längre tillbaka i tiden. Förutom »legitimeringsprocenten» anges i tab. G även antalet utom äktenskapet levande födda på 1 000 ej gifta kvinnor i åldern 15—50 år under åren 1886—1895, ävensom antalet döda oäkta barn i första levnadsåret på 1 000 utom äktenskapet levande födda, åren 1891—1895.

Huru osäkra dessa siffror än delvis äro och huru sinsemellan föga jämförbara torde de dock berättiga till påståendet, att legitimeringsfrekvensen bland oäkta barn är relativt hög i Sverige. Endast Sachsen har att uppvisa en högre legitime-

Tab. F. Antalet legitimerade barn i Österrike under treårsperioderna 1889—1891, 1899—1901 och 1909—1911.

L a n d	1889—1891		1899—1901		1909—1911	
	Absoluta tal	I % av under närmast föregående år utom äkt. lev. födda	Absoluta tal	I % av under närmast föregående år utom äkt. lev. födda	Absoluta tal	I % av under närmast föregående år utom äkt. lev. födda
Nieder- och Oberösterreich	15 815	19·34	21 990	26·01	20 539	28·06
Salzburg o. Steiermark	5 770	17·77	7 758	23·61	9 291	26·61
Kärnten o. Krain	3 028	15·61	3 739	20·82	4 015	23·46
Küstenland	1 857	30·13	2 503	32·04	3 487	34·42
Tirol o. Vorarlberg	1 022	23·93	1 240	20·56	1 357	18·58
Böhmen	25 158	30·77	34 926	40·63	30 777	42·43
Mähren och Schlesien	6 463	20·30	9 135	26·81	9 716	30·47
Galizien	9 301	7·62	13 999	12·21	12 293	14·52
Bukowina	1 663	15·04	1 238	11·86	970	9·97
Hela Österrike	70 077	17·93	96 528	24·48	92 445	27·07
Österrike utom Galizien o. Bukowina	59 113	22·94	81 291	30·20	79 182	32·05

Tab. G. *Oäkta barns legitimering i några europeiska länder.*

L a n d	L e g i t i m e r i n g		Lev. födda oä. på 1 000 ej g. kv. i åldern 15—50 år. åren 1886—95	Antalet i första lev- nadsåret av- lidna oä. barn på 1 000 lev. födda 1891—1895
	Årskull ¹⁾	%		
Sachsen	1903	35.91	44	387
Sverige	1889	25.09	22	168
Bayern	1882—84	över 23.00	39	352
Norge	1898—99	23.55	17	175
Österrike utom Galizien och Bukowina	1888—90	22.91	40	319
Schweiz	1897	22.00	9	243

ringsfrekvens än Sverige, och skillnaden mellan de båda ländernas siffror torde nog till någon del bero på att observationerna avse olika tidpunkter.

Intressant är att jämföra ländernas ordningsföljd med avseende på legitimeringstalet och den med avseende på antalet utom äktenskapet levande födda på 1 000 ej gifta kvinnor i åldern 15—50 år. I båda fallen kommer Sachsen som nummer ett och Schweiz sist i ordningen. Den korrespondens mellan legitimeringsfrekvens och oäkta fruktsamhet, som redan påpekats beträffande de svenska länen, torde i viss mån hava allmän giltighet. Förhållandena i de olika österrikiska kronländerna tala även härför. Under sådana omständigheter te sig legitimeringsförhållandena i synnerhet för Norge med dess relativt låga oäkta fruktsamhet men även för Sverige ganska gynnsamma, varemot Österrike och även Bayern i detta avseende intaga en rätt ogynnsam ställning. Härmed torde böra sammanställas den låga barnadödligheten i de skandinaviska länderna och de, synnerligast under föregående årtionden, i hög grad ogynnsamma barnadödlighetsförhållandena i Österrike och Bayern — jfr Del I av föreliggande berättelse, sid. 70—72 —. I betraktande av den höga barnadödligheten i Sachsen måste legitimeringarna i detta land anses såsom mycket talrika.

¹⁾ D. v. s. den årskull utom äktenskapet födda barn, till vilken antalet legitimeringar satts i procentisk relation.

III. Barn som erhålla styvfader.

Genom moderns giftermål med barnafadern legitimeras det oäkta födda barnet, genom moderns giftermål med annan än fadern erhåller barnet styvfader och upptages då mycket ofta i styvfadersfamiljen. Även kunskapen om dylikt styvfaderskap och dess omfattning är av stor betydelse för ett djupare inträngande i frågan om de oäkta barnens ställning och uppväxtförhållanden och lämnar dessutom ett bidrag till moralstatistiken. Erfarenheten samt en enstaka statistisk undersökning av hithörande förhållanden hava visat, att den bästa ersättning, dessa eljest värnlösa och under ogynnsamma sociala och ekonomiska förhållanden uppväxande oäkta barn kunna erhålla för faderns omsorg i ett familjehem, är att bli upptagna i styvfadersfamilj. Då mödrarna ingå äktenskap och i de därmed uppkomna familjehemmen upptaga sina före äktenskapet födda barn, förbättra de vanligen dessa barns ställning rätt avsevärt även i de fall, då den manliga kontrahenten i äktenskapet är en annan än barnets fader.

Den enda undersökning, som gjorts rörande hithörande frågor, har företagits av O. Spann, och resultatet finnas publicerade i Zeitschrift für Socialwissenschaft, ärgång 1904, sid. 539 och följande. Undersökningen, som grundar sig på uppgifter i militärstamrullan för Frankfurt am Main, giver bl. a. vid handen, att av oäkta födda gossar i sagda stad, vilka ej legitimeras, uppväxer vid pass en tredjedel i styvfadersfamilj, d. v. s. i familj, som uppkommit genom moderns giftermål med annan än barnets fader. — I själva verket torde Spann härvid, åtminstone delvis, sätta likhetstecken mellan oäkta barns erhållande av styvfader och dess upptagande i styvfadersfamilj; vilket väl knappast torde vara fullt riktigt, såsom i det följande skall närmare framhållas. — Dessa styvbarn visa sig, då de uppnått mogen ålder, vara både psykiskt och fysiskt bättre rustade än övriga oäkta och i besittning av bättre social och ekonomisk ställning. Antalet brottslingar är bland dem mindre, antalet fullt vapenföra större och antalet till krigstjänst odugliga mindre än bland övriga oäkta. Av dem, som tillhöra arbetarklassen, befinner sig ett relativt större antal yrkeslärda och ett mindre antal olärda arbetare bland styvbarnen än bland de oäkta, som ej uppuxit i styvfadersfamilj.

Förutom Spanns undersökning, som ju bygger på ett ganska begränsat material, har, som nämnts, icke förrän nu företagits någon som helst utredning om i vilken utsträckning utom äktenskapet födda barn erhålla styvfader. För den årskull barn, som föreliggande undersökning avser, meddelas siffror härom i

tab. 3. Rörande materialets fullständighet hänvisas till tab. 2 samt till texten å sid. 7 och 13. Enligt förstnämnda tabell utgjorde antalet år 1899 utom äktenskapet födda barn, vilka intill år 1910 erhöilit styvfader, 2 075, d. v. s., på 69 när, lika många som de vilka enligt tab. 2 legitimerats genom föräldrarnas äktenskap. Förstnämnda antal motsvarar 17-15 % av den behandlade årskullen. I betraktande av att de ej användbara uppgifterna nog i större utsträckning avse barn, som med tiden erhålla styvfader än sådana, som bliva legitimerade, ävensom att ett ej ringa antal barn emigrera samman med sina mödrar, vilka sedermera understundom ingå äktenskap i det främmande landet, torde man tryggt kunna påstå, att antalet barn, som erhålla styvfader, i själva verket är något större än det antal barn, som legitimeras, och sålunda torde utgöra mer än en femtedel av hela årskullen.

Tydligt är emellertid, att icke hela detta barnantal också upptages i styvfädernas familjer. I vilken utsträckning så sker, är omöjligt att exakt uppgiva. Genom att sammanställa uppgifterna om styvbarn med erhållna uppgifter om barnens uppfostrare får man dock någon ledning för bedömning av denna fråga. Bland de 1 571 fall av styvfaderskap, där tillika uppgifter om barnens uppfostrare föreligga, uppgives styvfadern i 963 fall hava deltagit i barnens uppfostran, d. v. s. i 61-30 % av samtliga. Detta procenttal bör emellertid betraktas såsom ett minimum, som i själva verket rätt betydligt överskrides, i det att styvfäderna säkerligen även i en del andra fall, då uppgifter om uppfostrare föreligga, deltagit i barnens uppfostran, utan att detta av prästerskapet uttryckligen angivits. Direkt av tab. 10 framgår, att de barn, som före moderns äktenskap uppfostras av henne, i regeln bliva upptagna i styvfadersfamiljen, varemot detta endast mera sällan inträffar för de barn, som äro utackorderade hos anhöriga eller främlingar, och så gott som aldrig beträffande de barn, som äro intagna å barnhus eller annan inrättning. Intressant är även att se, att, ju tidigare modern ingår äktenskap, dess större är sannolikheten, att barnet verkligen bliver upptaget i styvfadersfamiljen. Att så förhåller sig, framgår med största tydlighet av nedanstående tabell, i vilken styvbarnen med känd uppfostrare fördelats efter åldern vid moderns giftermål.

Ålder för barnet vid moderns giftermål	Antal styvbarn med känd uppfostrare	Därav med uppgift om styvfaderns deltagande i barnets uppfostran	
		Absoluta tal	%
Under 2 år	200	158	79.00
2—5 år	468	321	68.59
5—10 »	581	382	65.75
10—15 »	208	71	34.13
15 år och däröver	97	23	23.71
Ej känd ålder	17	8	47.06
Summa	1 571	963	61.30

Den fördel, barnen hava av att upptagas i styvfadersfamilj, blir även givetvis större, då upptagandet sker i tidigare år, innan barnen ännu fysiskt eller psykiskt hunnit taga skada av de ogynnsamma förhållanden, som uppväxandet hos en ensam moder eller bland främlingar ofta innebär. Uppgifterna i tab. 3 om barnens ålder vid tiden för moderns äktenskap få härigenom en stor betydelse. Att mödrarnas giftermål med andra än fäderna i det stora hela inträffa senare än de äktenskap, där fadern är den manliga kontrahenten, ligger i sakens natur. Det framgår tydligt av en jämförelse mellan den å sid. 17 meddelade tablan och nedanstående, som avser barnens procentiska fördelning på de åldersår, under vilka de erhållit styvfader.

	Lb.	St.	Riket	Lb.	St.	Rike	
0—1 år	4.17	5.41	4.38	8—9 år	6.04	5.68	6.02
1—2 »	9.03	11.89	9.54	9—10 »	5.04	3.78	4.82
2—3 »	8.97	12.16	9.54	10—11 »	3.99	2.97	3.80
3—4 »	10.85	11.62	10.98	11—12 »	3.28	2.70	3.18
4—5 »	10.91	10.27	10.79	12—13 »	2.58	2.70	2.60
5—6 »	9.79	8.38	9.54	13—14 »	2.23	1.62	2.12
6—7 »	7.74	7.57	7.71	14—15 »	1.47	1.35	1.44
7—8 »	7.57	7.30	7.52	senare	6.34	4.60	6.02
				Summa	100.00	100.00	100.00

Medan den vanligaste legitimeringsåldern är 0—1 år, är den vanligaste åldern för styvfaders erhållande 3—4 eller 4—5 år. Över hälften av barnen erhåller styvfader först efter fyllda 5 år, närmare en femtedel först efter fyllda 10 år och 125 barn, eller 6.02 %, först efter fyllda 15 år. Rätt märkligt är emellertid, att 91, eller 4.38 %, av de barn, som erhållit styvfader, befinna sig i så späd ålder som 0—1 år; och som ett kuriosum kan anföras, att av dessa hava 4 ej uppnått tre månader, och 26 äro yngre än ett halvt år. Medelåldern vid styvfaders erhållande är 6.53 år.

En given följd av att äktenskapen med »annan» i allmänhet ingås senare än äktenskapen med barnafadern är, att det antal barn, vilkas mödrar ingått äktenskap först efter barnens död — eller efter deras »försvinnande» på annat sätt —, blir betydligt större, där den manlige kontrahenten är en annan än barnafadern, än där äktenskapet ingås mellan föräldrarna. Att emellertid förstnämnda antal utgör ej mindre än 461, medan det sistnämnda utgör allenast 89, beror säkerligen i ej ringa mån även därpå, att en moder, som förlorat sitt oäkta barn genom döden, har större utsikter att bliva gift med en annan än barnafadern, medan däremot just barnets tillvaro ofta är den förnämsta drivfjädern till äktenskap mellan föräldrarna.

Av de barn, som enligt tab. 3 erhållit styvfader, voro 999 av mankön och 1 076 av kvinnkön, motsvarande i procent av samtliga oäkta födda gossar och flickor respektive 16.25 och 18.07. Flickornas övertalighet beror på samma omständigheter, som bidragit till att statistikens siffror om legitimerade bliva högre för kvinnkönnet än för mankönnet — jfr sid. 14 —.

I föregående kapitel påvisades, hurusom oäkta barns legitimering genom föräldrarnas äktenskap var något vanligare på landsbygden än i städerna. I långt

högre grad gäller motsvarande förhållande om styvfaders erhållande. Av år 1889 utom äktenskapet födda barn, för vilka uppgifter föreligga, erhålla sålunda å landsbygden 1 705, eller 21.56 %, styvfader, medan motsvarande tal för städerna utgöra allenast 370 och 8.82 %. Denna olikhet mellan land och stad beror på flera omständigheter. Bland de viktigare torde då vara att framhålla, att man i allmänhet å landsbygden ser mera fördomsfritt på födelser utom äktenskapet och mindre strängt bedömer de ogifta mödrarna. En annan orsak till styvfadersskapets större vanlighet å landsbygden än i städerna och i viss mån stående i samband med det olika sätt, varpå de oäkta födelserna bedömas å landsbygden och i staden, är den, att en mycket stor del av de kvinnor, som i städerna, synnerligast de större, nedkomma med oäkta barn, äro verkligt lösaktiga, saknande både vilja att ingå äktenskap och förmåga att fylla en hustrus familjeplikter. Särskilt i Stockholm är antalet barn, som erhållit styvfader, mycket ringa eller allenast 3.33 % av de utom äktenskapet levande födda. Detta torde sättas i samband med vad å sid. 16 anförts angående de oäkta födelserna i huvudstaden. De s. k. stockholmsäktenskapen bidraga säkerligen i ej ringa mån till att minska antalet fall, där mödrar till oäkta barn ingå äktenskap med annan än barnafadern. Besinnas bör likväl, att antalet ej användbara uppgifter är mycket stort i Stockholm, och att dessa säkerligen avse även en hel del barn, som erhållit styvfader. Även i Göteborgs stad är antalet barn, som erhållit styvfader, mycket ringa. — Undantagas Stockholm och Göteborg, utgör antalet stadsbarn, som erhållit styvfader 14.53 % av städernas oäkta födda.

En jämförelse angående barnens ålder vid styvfaders erhållande å landsbygden och i städerna är även av visst intresse. Medan å landsbygden största antalet barn, eller 10.91 %, befinna sig i åldern 4—5 år, faller maximum i städerna, 12.16 %, redan på åldern 2—3 år. Även detta förhållande torde väl vara en följd av och utgöra ett bevis för att förbindelserna mellan föräldrar till barn utom äktenskapet uti städerna i större utsträckning än på landsbygden äro av lösare natur.

Huru antalet oäkta barn, som erhållit styvfader, i procent av samtliga levande födda oäkta ställer sig för olika län, framgår av nedanstående tablå.

	%		%
Stockholms stad	3.33	Göteborgs o. Bohus län	12.96
Stockholms län	15.21	Älvsborgs	19.16
Uppsala	21.49	Skaraborgs	22.67
Södermanlands	23.90	Värmlands	18.88
Östergötlands	21.28	Örebro	21.55
Jönköpings	23.86	Västmanlands	18.34
Kronobergs	20.45	Kopparbergs	21.89
Kalmar	25.72	Gävleborgs	17.04
Gottlands	24.51	Västernorrlands	20.16
Blekinge	19.06	Jämtlands	18.15
Kristianstads	19.57	Västerbottens	26.74
Malmöhus	19.15	Norrhottens	24.00
Hallands	15.63	Hela riket	17.15

I olikhet med vad förhållandet är beträffande motsvarande siffror angående legitimerade barn, kan sifferserien ej sägas stå i något slags samband med den oäkta fruktsamhetens storlek i de olika länen.

Utom i styvfadersfamilj kunna de oäkta barnen bliva upptagna även i *stymodersfamilj*, d. v. s. i den familj, som uppstår genom barnafaderns giftermål med en annan än modern. Någon kunskap om antalet dylika barn i styvmodersfamilj kan ej erhållas genom föreliggande undersökning och över huvud taget icke på något sätt, så länge någon allmän anteckning i födelseboken av fäderna till oäkta barn ej förekommer. Säkert torde emellertid vara, att denna kategori av barn utgör endast en ringa bråkdel av barnen i styvfadersfamilj. De 28 barn, för vilka i tab. 10 fadern står såsom uppfostrare, utgöras nog, åtminstone till större delen, av barn, som uppvuxit i styvmodersfamilj.

IV. Föräldrar till utom äktenskapet födda barn.

Angående civilstånd, ålder och yrke för mödrarna till de år 1889 utom äktenskapet levande födda barnen meddelas uppgifter i tab. 4 och 5. Det torde observeras, att tab. 5 avser allenast de ogifta mödrarna, sålunda ej änkor, frånskilda eller gifta. Åldersfördelningen för samtliga ifrågavarande mödrar med levande födda barn utom äktenskapet angives i nedanstående tabell.

	Under 17 år	17—20 år	20—25 år	25—30 år	30—35 år	35—40 år	40—45 år	45—50 år	Okänd ålder	Summa
Landsbygd	33	661	2 768	2 160	1 196	612	288	41	68	7 827
Städer	9	220	1 336	1 266	715	377	156	16	56	4 151
Hela riket	42	881	4 104	3 426	1 911	989	444	57	124	11 978

Någon direkt kommentering av dessa tabeller utöver vad i Del I meddelats till liknande torde ej erfordras. Lika litet som i Del I kunna ur föreliggande utredning några motsvarande data erhållas för de oäkta barnens fäder, såvida de ej sedermera ingått äktenskap med respektive barnamödrar.

De föräldrar, som sålunda *gift sig med varandra* och därigenom, för såvitt deras barn fortfarande voro i livet, legitimerat dessa, utgjorde enligt föreliggande statistik 2 217 par, d. v. s. 18.51 % av samtliga de par, som år 1889 födde levande barn utom äktenskapet. I betraktande av å sid. 13 och 14 omnämnda förhållanden torde emellertid detta procenttal böra höjas till vid pass 21. Att i fråga om detta procenttal någon större skillnad icke förefinnes mellan landsbygd och städer, torde redan framgå av kap. II. Enligt föreliggande siffermaterial utgjorde sålunda procenttalet ifråga för landsbygden 18.67 och för städerna 18.21.

Beträffande *civilstånd* vid barnens födelse för ifrågavarande föräldrar föreliggande fullständiga uppgifter allenast för mödrarna. Härom upplyser omstående tab. H.

Det är rätt märkligt, att, där äktenskap ingåtts föräldrarna emellan, mödrarna i nio fall vid nedkomsten voro gifta (med annan än barnafadern). Efter laga äktenskapsskillnad eller i ett par fall efter makens död hava dessa kvinnor ingått äktenskap med det oäkta barnets fader. Deras i hordom avlade barn kunna tydligen, trots det att föräldrarna med varandra ingått äktenskap, ej bliva legitimerade. Då emellertid dessa barns uppväxtförhållanden och ställ-

ning i allmänhet praktiskt taget torde vara desamma som för legitimerade barn, hava i föreliggande utredning dylika barn inräknats bland de legitimerade.

Den procentiska civilståndsfördelningen vid nedkomsten för de mödrar, som sedermera ingått äktenkap med barnafadern, var följande: ogifta 95·85 %, änkor eller frånskilda 3·74 % samt gifta 0·41 %. — Utsikten till äktenkap med barnafadern för kvinnor av olika civilstånd angives även i tab. H. Störst är denna utsikt, märkligt nog, för de mödrar, som vid nedkomsten äro änkor eller frånskilda. Man torde på grund av i det följande framlagda fakta — jfr sid. 42 — kunna härleda detta förhållande därav, att änkor och frånskilda ej sällan äro bättre ekonomiskt situerade än de ogifta. Om icke annat så äga de väl i flertalet fall eget hem med åtföljande bohag, vilket givetvis underlättar äktenkaps ingående.

För dessa föräldrars *ålder* vid barnets födelse meddelas uppgifter i tab. 6.

Den vanligaste åldern vid barnets födelse för de *fäder*, som sedermera ingått äktenkap med sina oäkta barns mödrar, är, som synes, 20—25 år, i det att 716 av 2 165 med åldersuppgift eller 33·07 % befinna sig i sagda ålder. För-

Tab. H. Civilstånd vid nedkomsten för med levande oäkta barn nedkomna mödrar, som sedermera ingått äktenkap.

		Ogifta	Änkor eller frånskilda	Gifta	Samtliga
<i>Absoluta tal.</i>					
Giftna med fadern	Landsbygd	1 401	56	4	1 461
	Städer	724	27	5	756
	Hela riket	2 125	83	9	2 217
Giftna med annan	Landsbygd	1 965	42	10	2 017
	Städer	477	21	7	505
	Hela riket	2 442	63	17	2 522
Summa	Landsbygd	3 366	98	14	3 478
	Städer	1 201	48	12	1 261
	Hela riket	4 567	146	26	4 739
<i>Ar 100 med levande oäkta barn nedkomna mödrar inom civilståndsgruppen</i>					
Giftna med fadern	Landsbygd	18·83	21·05	3·36	18·67
	Städer	18·31	18·88	9·26	18·21
	Hela riket	18·64	20·29	5·20	18·51
Giftna med annan	Landsbygd	26·40	15·79	8·40	25·77
	Städer	12·06	14·69	12·96	12·17
	Hela riket	21·43	15·40	9·83	21·05
Summa	Landsbygd	45·23	36·84	11·76	44·44
	Städer	30·37	33·57	22·22	30·38
	Hela riket	40·07	35·69	15·03	39·56

Liksom bland de ovan behandlade fäderna så äro även bland dessa mödrar, som sedermera ingått äktenskap med barnafadern, åldrarna 20—25 eller, närmare bestämt, 24—25 och 23—24 år talrikast representerade. På åldrarna 20—25 komma sålunda ej mindre än 40·51 %, varav 9·15 % på åldern 24—25 och 9·05 % på åldern 23—24 år. Närmare hälften av de mödrar, som sedermera gift sig med barnafadern, befinna sig i åldrar under 25 år och vid pass fyra femtedelar i åldrar under 30 år.

Vad ovan anförts om olikheter beträffande de i tab. 6 upptagna fädernas åldersförhållanden å landsbygd och i städer, har i viss mån sin motsvarighet såväl bland samtliga mödrar till oäkta barn, som bland dem, som sedermera ingått äktenskap med respektive fäder. De talrikast representerade åldrarna för de sistnämnda äro å landsbygden 23—24 och 24—25 år, i städerna däremot 25—26 år. Åldrarna under 20 år samt över 45 år utgöra större procentandelar å landsbygden än i städerna. I motsats mot vad förhållandet är beträffande fäderna förmår emellertid beträffande mödrarna den större talrikheten i de yngre åldrarna å landsbygden sänka *medelåldern* under den i städerna, beroende därpå, att de fåtaliga fall, där mödrarna äro äldre än 45 år ej nämnvärt kunna inverka på medelåldern. Denna bliver sålunda å landsbygden 25·79 år och i städerna 27·12 år. För hela riket utgör densamma 26·21 år. Å landsbygden ställer sig sålunda medelåldern för de i tab. 6 upptagna mödrarna 3·45 år men i städerna allenast 1·82 år lägre än för fäderna. För hela riket ligger denna mödrarnas medelålder 2·89 år lägre än fädernas.

En jämförelse mellan åldersfördelningen för samtliga de kvinnor, som år 1889 nedkommit med levande barn utom äktenskapet, samt den för dylika mödrar, som sedermera ingått äktenskap med barnafadern, erbjuder ej ringa intresse. En sådan jämförelse kan göras redan i tab. K. En tillfredsställande översikt härav får man emellertid först genom att åldersgrupp för åldersgrupp sätta de i tab. 6 upptagna mödrarna i relation till mödrarna i tab. 4. Härigenom erhåller man uttryck för sannolikheten för mödrar i en viss ålder att bliva gifta med sina oäkta barns respektive fäder. Resultaten av en dylik uträkning återfinnas i tab. I å sid. 38.

Utsikten till äktenskap med barnafadern är större för yngre mödrar än för äldre. — Siffrorna för åldrar under 17 år och över 45 kunna på grund av de absoluta talens litenhet knappast tillerkännas någon betydelse. — Det höga sannolikhetstalet i åldern 17—20 år, 24·38 %, sjunker sedan med varje högre ålder. Barn till unga mödrar hava sålunda större utsikt till legitimering än barn till äldre. Detta gäller både å landsbygden och i städerna. Synnerligast i städerna är skillnaden mellan sannolikhetstalen för åldrarna 17—20 och 20—25 år mycket stor; det förra utgör, som synes, ej mindre än 25·56 %.

Emellertid böra siffrorna i denna tabell ej ses isolerade utan i samband med mödrarnas yrkesfördelning, sådan den angives i tab. 4, 5 och 7. Man skall då finna, att olikheter i procenttalen för olika åldersgrupper i tab. L understundom kunna föras tillbaka på åldersgruppernas olika sociala sammansättning samt de olikheter i äktenskapsfrekvens, som förefinnas mellan den ena och den andra yrkesgruppen bland dessa mödrar — jfr sid. 42 —.

De i tab. 6 upptagna fädernas och mödrarnas *inbördes* åldersförhållande karakteriseras därav, att det oftast förekommande fallet såväl å landsbygd som i städer är, att kvinnor i åldern 20—25 få barn med fäder i samma åldersgrupp. I procent av samtliga fall utgjorde denna kombination å landsbygden 16.56, i städerna 15.11 och i hela riket 16.07. Beträffande de yngsta barnafäderna är barnet i flertalet fall avlat med kvinnor, som befinna sig i högre ålder, ej sällan avsevärt högre. Det motsatta förhållandet äger rum beträffande män över 30 år, i det att här förbindelsen oftast ägt rum med kvinnor i yngre åldersgrupper. Bland mera abnormala fall må framhållas de tre, där män i åldern 20—25 år avlat barn med kvinnor i åldern 40—45 år, samt de fem, där fäderna befinna sig i åldern 40—65 och mödrarna i åldern 17—20.

Förutom den i det föregående meddelade åldersfördelningen för föräldrar till oäkta barn, som med varandra ingått äktenskap, anknyttande sig till tidpunkten för barnets födelse, tillåter föreliggande statistiska material att för dessa föräldrar framlägga även åldersuppgifter avseende tidpunkten för äktenskapets ingående. Redan genom att sammanställa siffrorna i tab. 6 med dem i tab. 2, utvisande tiden som förflutit mellan barnens födelse och legitimering, torde man emellertid kunna få en rätt klar föreställning om huru dessa föräldrars åldersfördelning vid tiden för äktenskapets ingående ter sig. Skillnaden kan tydligen icke bliva så stor, om åldersuppgifterna anknyttas till tiden för nedkomsten eller till tiden för äktenskapets ingående. Det torde därför ej vara behöfligt att för föräldrarna ifråga meddela båda slagen av åldersuppgifter. Att här i valet mellan de båda slagen uppgifterna som avse tiden för nedkomsten föredragits, beror därpå, att man härigenom fått tillfälle

Tab. L. Utsikten till giftermål för med levande oäkta barn nedkomna mödrar inom olika åldersgrupper.

Moderns Ålder vid nedkomsten	Av 100 med levande oäkta barn nedkomna mödrar inom åldersgruppen gifta sig								
	med barnafadern			med annan			med barnafadern eller annan		
	Å lands- bygden	I stä- derna	I hela riket	Å lands- bygden	I stä- derna	I hela riket	Å lands- bygden	I stä- derna	I hela riket
Under 17 år	18.18	11.11	16.67	30.80	22.22	28.57	48.48	33.33	45.24
17—20 "	23.99	25.56	24.38	31.63	20.18	28.76	55.62	45.74	53.14
20—25 "	22.10	19.20	21.15	32.06	18.88	26.12	54.16	33.08	47.27
25—30 "	17.85	18.07	17.93	25.79	12.46	20.85	43.64	30.53	38.78
30—35 "	14.83	17.66	15.89	18.23	9.24	14.86	33.06	26.90	30.75
35—40 "	12.97	14.14	13.41	15.07	8.64	12.61	28.04	22.78	26.02
40—45 "	7.90	14.56	10.24	7.22	6.33	6.90	15.12	20.89	17.14
45—50 "	17.07	6.25	14.04	12.20	—	8.77	29.27	6.25	22.81
Summa	18.67	18.21	18.51	25.77	12.17	21.06	44.44	30.38	39.57

till en direkt jämförelse mellan åldersfördelningen för ifrågavarande mödrar och samtliga de med levande oäkta barn nedkomna.

Om yrkena för oäkta barns föräldrar, som med varandra ingått äktenskap, föreligga uppgifter i tab. 7. Yrkena hänföra sig här, vad fäderna angår, till tidpunkten för äktenskapets ingående, vad angår mödrarna däremot vanligen till tiden för nedkomsten. Denna oegentlighet har emellertid föga att betyda, så mycket mindre som över 56 % av samtliga legitimeringar inträffa under de två närmaste åren efter barnets födelse och över 69 % under de tre närmaste åren. Beträffande fäderna har använts ungefär samma yrkesnomenklatur, som i Statistiska centralbyråns senaste berättelse angående riksdagsmannavalen tillämpats vid yrkesfördelningen av i röstlängderna upptagna personer. För de fall, där yrkesgruppernas sammansättning ej direkt framgår av beteckningar, hänvisas till de i sagda publikation å sid. 31 och 33 meddelade anmärkningar och förklaringar. Yrkesnomenklaturen för kvinnorna, som är densamma i tab. 7 som i tab. 4 och 5, överensstämmer i viss mån med den, som kommit till användning i Del I av föreliggande arbete. Att märka är dock, att, medan i Del I liksom i de ordinarie befolkningsstatistiska berättelserna f. d. yrkesutöverskor sammanförts till en särskild grupp, hava desamma i föreliggande del hänförts till de respektive yrken, de förut innehaft. Dessa f. d. yrkesutöverskor utgöras till största delen av förutvarande »pigor» och härigenom har i tab. 4, 5 och 7 tjänarinnegruppen vuxit rätt avsevärt.

Som synes, har i tab. 7 försök gjorts att i den mån yrkesbeteckningarna givit ledning fördela fäderna efter samhällsklasser. Av hithörande siffror att döma, skulle dessa fäder så gott som uteslutande tillhöra arbetarklassen. På dessa komma sålunda ej mindre än 81.64 % av samtliga, medan på medelklassen komma 16.92 % och på de s. k. högre klasserna allenast 1.44 %.

Att på basis av denna klassfördelning för fäder, som ingått äktenskap med sina oäkta barns mödrar, sluta sig till den sociala ställningen för fäder i allmänhet till oäkta barn låter sig knappast göra. Beträffande sistnämnda fäder torde nog de »högre klasserna» och medelklassen, procentiskt taget, vara avsevärt talrikare representerade än vad fallet är beträffande de i tab. 7 upptagna fäderna. Att de oäkta barnens fäder till mycket stor del rekryteras från de arbetande klasserna torde emellertid vara ganska visst. Den förut anförda norska undersökningen har i detta avseende givit till resultat att på landsbygden 76.9 % och i städerna 75.1 % av dylika fäder äro av arbetarklass.

En procentisk fördelning efter yrken för de fäder, som sedermera ingått äktenskap med respektive barnamödrar, återfinnes i tab. M å sid. 40. De högsta procenttalen komma, som synes, på grupperna »övriga arbetare», »gruv-, industri- och hantverksarbetare» samt »statare och övriga arbetare inom jordbruk.» Även »hemmansägare och deras söner» utgöra en relativt stor procentandel.

Beträffande olikheter mellan landsbygd och städer i denna tabell, är i synnerhet att märka, hurusom procentiskt sett, medelklassen är mer än dubbelt så talrikt representerad å landsbygden som i städerna. Detta beror uteslutande på de höga procenttal, varmed hemmansägarna ingå. Det bör i detta samman-

hang erinras om vad flerstädes i Del I framhållits angående den synnerligast bland allmogen gängse seden av föräktenskapligt samlag.

Av *mödrar*, som ingått äktenskap med sina oäkta barns fäder, torde knappast några kunna sägas tillhöra »de högre klasserna», såvida icke en eller annan inom grupperna »fröknar och mamseller», »utan uppgivet yrke men namngivna» samt »okända mödrar» äro att räkna dit. Till medelklassen kunna väl endast räknas vissa hemmadöttrar, handelsidkerskor, fröknar och mamseller, butiksbiträden och barnmorskor, utgörande sammanlagt 252 eller 11·37 % av samtliga mödrar, som ingått äktenskap med sina oäkta barns fäder. Återstående 1 965 eller 88·63 % tillhöra arbetarklassen.

Den procentiska yrkesfördelningen i övrigt för dessa mödrar anges i omstående tab. N, där för jämförelses skull meddelas yrkesfördelningen jämväl för samtliga de mödrar, som år 1889 nedkommit med levande barn utom äktenskapet.

Liksom beträffande fäderna i tab. K gäller här, fast i ännu högre grad, beträffande de mödrar, som sedermera ingått äktenskap med respektive barnafäder, att medelklassen är betydligt talrikare representerad å landsbygden än

Tab. M. Procentisk yrkesfördelning för oäkta barns fäder, som sedermera ingått äktenskap med respektive barnamödrar.

Social ställning och yrke vid tiden för äktenskapets ingående	Landsbygd %	Städer %	Hela riket %
Tillhörande »de högre klasserna»	0·89	2·52	1·44
Hemmansägare och deras söner	15·47	0·53	10·37
Arrendatorer och deras söner	2·87	0·27	1·99
Hantverkare och mindre handlande	1·51	2·51	1·85
Övriga av medelklass	1·03	5·95	2·71
Samtliga av medelklass	20·88	9·26	16·92
Lägenhetsinnehavare, torpare och deras söner	9·10	0·40	6·13
Statare och övriga arbetare inom jordbruk ¹⁾	18·82	3·17	13·49
Fiskare och sjömän	1·64	3·17	2·17
Gruv-, industri- och hantverksarbetare	12·60	36·11	20·61
Övriga arbetare	19·03	25·66	21·29
Hantverkare utan uppgiven social ställning	6·64	10·98	8·12
Militärt manskap	4·79	1·85	3·79
Övriga av arbetarklass ²⁾	5·61	6·88	6·04
Samtliga av arbetarklass	78·23	88·22	81·64
Summa	100·00	100·00	100·00

¹⁾ Inklusive rättare och trädgårdsmästare. — ²⁾ Inklusive män av okänt yrke.

kolumnerna i tab. N och ådagalägges än tydligare av nedanstående tab. O. i vilken angives, huru många mödrar bland 100 i ett visst yrke, som sedermera ingått äktenskap.

Siffrorna äro intressanta nog, och man torde på basis av desamma kunna våga det påståendet, att, ju bättre socialt och ekonomiskt ställda dessa mödrar äro, dess större utsikt hava de att bliva gifta med barnens fäder. Sålunda är i allmänhet sannolikhetsprocenten högre för hemmadöttrar än för övriga kvinnor, högre för sömmerskor, tvätterskor och mejerskor än för fabriksarbeterskor, vilka i sin tur visa ett högre procenttal än tjänarinnorna o. s. v. Med användande av förut angiven klassificering skulle av 100 med oäkta barn nedkomna mödrar tillhörande medelklassen 26·55 blivit gifta med barnafadern, medan motsvarande tal för mödrarna tillhörande arbetarklassen utgjorde allenast 17·82. De högsta frekvenstalen för äktenskap med barnafadern uppvisa hemmansägar- och arrendatorsdöttrar samt övriga hemmadöttrar av medelklass, de lägsta däremot äro att anteckna för fattighjon, »okända mödrar», samt kringstrykerskor och tatterskor. Att det låga procenttalet för de okända mödrarna icke i verkligheten motsvaras av en lika låg frekvens, torde mellertid vara ganska

Tab. O. Utsikten till giftermål för med levande oäkta barn nedkomna mödrar inom olika yrkesgrupper.

Moderns yrke vid nedkomsten	Av 100 med levande oäkta barn nedkomna mödrar inom yrkesgruppen gifta sig		
	med barnafadern	med annan	med barnafadern eller annan
Hemmansägar- och arrendatorsdöttrar	27·28	31·38	58·66
Övriga hemmadöttrar av medelklass	26·32	21·05	47·37
Övriga av medelklass	18·42	6·58	25·00
Sömmerskor, tvätterskor och mejerskor	23·64	11·96	35·60
Uppasserskor och städerskor	17·78	8·89	26·67
Tjänarinnor	17·33	24·14	41·47
Fabriksarbeterskor	21·76	14·12	35·88
Övriga arbeterskor	16·38	18·08	34·46
Torpar-, statar- och jordbruksarbetardöttrar	16·87	28·65	45·52
Övriga hemmadöttrar av arbetarklass	19·19	27·71	46·90
Inhyses	12·67	18·67	31·34
Fattighjon	6·35	12·70	19·05
Kringstrykerskor och tatterskor	12·50	3·13	15·63
Utan uppgivet yrke men namngivna	23·58	14·77	38·35
Okända mödrar	8·56	1·39	9·95
Samtliga	18·51	21·06	39·57

visst. Redan i inledningskapitlet har framhållits de stora svårigheter, som äro förenade med följandet av dessa mödrar i kyrkoböckerna. Troligen har en betydande del av ifrågavarande mödrar ingått äktenskap, utan att det varit möjligt att i kyrkoböckerna konstatera detta — jämför för övrigt sid. 89 —. Att utsikten till äktenskap med barnafadern för den största yrkesgruppen, nämligen tjänarinnor, är lägre än för de med levande oäkta barn nedkomna mödrarna i allmänhet, är märkligt nog.

Av socialt intresse och av stor betydelse för belysande av de utomäktenskapliga födelserna i allmänhet är även kännedomen om dessa föräldrars *ömsesidiga* levnadsställning. Det är onekligen av vikt att veta, huruvida de utomäktenskapliga förbindelserna ingås mellan personer tillhörande samma eller olika sociala lager av befolkningen. Om föräldrar i allmänhet till oäkta barn kan tydligen genom föreliggande utredning ingen kunskap härutinnan erhållas, men om dem av ifrågavarande föräldrar, som sedermera gifta sig med varandra, föreligga, som nämnts, dylika uppgifter i tab. 7. Med tillämpning av den förut angivna grupperingen i sociala klasser har erhållits nedanstående tab. P med skillnad mellan landsbygd och städer. Oavsett om där meddelade uppgifter angående föräldrarnas ömsesidiga levnadsställning kunna anses mer

Tab. P. *Ömsesidig levnadsställning för äktenskapskontrahenter, av vilka den kvinnliga nedkommit med oäkta barn före giftermålet.*

Äktenskapets art och mannens levnadsställning		Kvinna av medelklass (eller högre)			Kvinna av arbetarklass		
		Lb.	St.	Hela riket	Lb.	St.	Hela riket
<i>Absoluta tal.</i>							
Äktenskap ingångna med barnafadern	Man av medelklass (eller högre)	106	3	109	212	86	298
	Man av arbetarklass	136	6	142	1 007	661	1 668
Äktenskap ingångna med annan än barnafadern	Man av medelklass (eller högre)	116	—	116	265	46	311
	Man av arbetarklass	136	6	142	1 500	453	1 953
Samtliga äktenskap	Man av medelklass (eller högre)	222	3	225	477	132	609
	Man av arbetarklass	272	12	284	2 507	1 114	3 621
<i>I procent av samtliga äktenskap med fadern resp. med annan.</i>							
Äktenskap ingångna med barnafadern	Man av medelklass (eller högre)	7·25	0·40	4·92	14·51	11·38	13·44
	Man av arbetarklass	9·31	0·79	6·40	68·93	87·43	75·24
Äktenskap ingångna med annan än barnafadern	Man av medelklass (eller högre)	5·75	—	4·60	13·14	9·11	12·33
	Man av arbetarklass	6·74	1·19	5·63	74·37	89·70	77·44
Samtliga äktenskap	Man av medelklass (eller högre)	6·38	0·24	4·75	13·72	10·47	12·85
	Man av arbetarklass	7·82	0·95	5·99	72·08	88·34	76·41

eller mindre typiska för föräldrar i allmänhet till oäkta barn, hava de dock i och för sig ett ej ringa intresse.

Av denna tabell framgår, att i 80·16 % av de äktenskap, som ingås mellan föräldrarna till oäkta barn, tillhöra fader och moder samma sociala lager. Det vanligaste är, att båda föräldrarna tillhöra arbetarklassen. Denna kombination kan rent av sägas utgöra regel. Den därefter vanligaste förbindelsen är mannen av medelklass och kvinnan av arbetarklass, varefter följer mannen av arbetarklass — kvinnan av medelklass samt sist i ordningen båda av medelklass. Denna ordningsföljd är densamma för både landsbygd och städer. För de olikheter i procenttalen, som förefinnas mellan landsbygd och städer, hänvisas till tabellen; de stå naturligtvis i samband med de redan anförda skiljaktigheter, som förefinnas mellan land och stad beträffande såväl faders som mödrars yrkesfördelning. Den oftast förekommande yrkeskombinationen för ifrågasvarande föräldrar är arbetare av olika slag med tjänarinnor; den förekommer vid ej mindre än 29·86 % av de ingångna äktenskapen.

* * *

Bland de med oäkta barn nedkomna mödrar, som sedermera ingått äktenskap, utgöra de redan behandlade, vilka ingått äktenskap med barnafadern, ej mera än 46·78 %; de övriga 53·22 % hava ingått äktenskap med *annan* än barnafadern. Det absoluta antalet mödrar, som ingått dylikt äktenskap utgjorde enligt föreliggande statistik 2 522 eller 21·06 % av samtliga år 1889 med levande barn utom äktenskapet nedkomna mödrar. Procenttalet torde av skäl, som angives i kap. III, sid. 29, böra höjas till vid pass 23. Läggas till detta procenttal procenttalet för de mödrar, som blivit gifta med barnafadern, d. v. s. 21 %, erhålles som resultat, att av 100 med levande oäkta barn nedkomna mödrar hava 44 blivit gifta med barnafadern eller med annan.

Av dem, som ingått äktenskap med annan än barnafadern, voro enligt föreliggande statistik ej mindre än 2 017 vid nedkomsten kyrkoskrivna å landsbygden, medan på städerna komma allenast 505, vilket i procent av samtliga respektive å landsbygden och i städerna med levande oäkta barn nedkomna mödrar motsvarar respektive 25·77 och 12·17. Jämföras dessa procenttal med motsvarande för de mödrar, som ingått äktenskap med barnafadern, finner man, att för mödrarna å landsbygden utsikten att bli gift med annan än barnafadern är närmare en halv gång till så stor som utsikten att bli gift med barnafadern, medan för mödrar i städerna det motsatta förhållandet äger rum. Utsikten till äktenskap i allmänhet för dessa mödrar är närmare en halv gång till så stor å landsbygden som i städerna.

Civilståndsfördelningen för de mödrar, som sedermera ingått äktenskap med annan än barnafadern, meddelas i tab. H å sid. 34. Där åskådliggöres även utsikten till äktenskap för mödrar inom olika civilstånd. Utsikten till äktenskap med annan än barnafadern liksom till äktenskap i allmänhet är störst för de vid nedkomsten ogifta mödrarna. Minsta utsikten till äktenskap med vem det vara må hava naturligtvis de kvinnor, som vid nedkomsten voro gifta.

Aldersfördelningen för de mödrar, som sedermera ingått äktenskap med annan än barnafadern, åskådliggöres i nedanstående tab. Q.

Denna åldersfördelning avviker ej mycket från den för mödrar, som sedermera gift sig med respektive barnafäder — jämför tab. K —. Att märka är dock, att i tab. Q de yngre årsklasserna äro ännu talrikare, de äldre fåtaligare än i tab. K, något som får sin naturliga förklaring därav, att i allmänhet en längre tid förflyter mellan nedkomsten och äktenskapet i de fall, då detta ingås med annan än barnafadern än då det ingås med denne; de vid nedkomsten icke längre unga mödrarna hava efter några år ganska små utsikter till äktenskap. *Medelåldern* vid nedkomsten för mödrar, som gifta sig med annan än barnafadern, blir tydligen lägre än för de mödrar, som ingå äktenskap med barnafadern, eller 25·61 år för de förra mot 26·21 år för de senare. För mödrar å landsbygden, som gifta sig med annan än barnafadern, var medelåldern 25·43 år och för dem i städerna 26·32.

Huru många mödrar av 100 inom olika åldersklasser nedkomna mödrar sedermera bliva gifta med andra än barnens fäder angives i tab. L å sid. 38. I denna tabell kan man åldersgrupp för åldersgrupp jämföra sannolikheten att bliva gift med barnafadern och att bliva gift med annan, ävensom avläsa giftermålssannolikheten över huvud för mödrar inom olika åldersgrupper. Största utsikten till äktenskap hava de mödrar som vid nedkomsten befinna sig i åldern 17—20 år. Över 53 % av dessa bliva sedermera gifta. Procenttalet sjunker sedan åldersgrupp för åldersgrupp och är i åldern 40—45 år nere vid omkring 17. Att utsikten till giftermål med annan är större än utsikten till giftermål med barnafadern gäller för mödrar i alla åldrar under 30 år, men för dem i åldrar över 30 år äger det motsatta förhållandet rum. I städerna äro procenttalen för giftermål med barnafadern inom varje åldersgrupp större än

Tab. Q. *Ålder vid nedkomsten för de mödrar som sedermera ingått äktenskap med annan än barnets fader.*

Ålder vid nedkomsten	Absoluta tal			Procent		
	Landsbygd	Städer	Hela riket	Landsbygd	Städer	Hela riket
Under 17 år	10	2	12	0·50	0·40	0·47
17—20 „	211	45	256	10·46	8·91	10·15
20—25 „	895	188	1 083	44·37	37·23	42·94
25—30 „	562	160	722	27·86	31·68	28·63
30—35 „	220	67	287	10·91	13·27	11·38
35—40 „	93	33	126	4·61	6·53	5·00
40—45 „	21	10	31	1·04	1·98	1·23
45—50 „	5	—	5	0·25	—	0·20
Samma	2 017	505	2 522	100·00	100·00	100·00

motsvarande procenttal för giftermål med annan undantagandes den ytterst fåtaliga gruppen under 17 år.

Huru de mödrar, som gift sig med annan än barnafadern, fördela sig på olika yrken åskådliggöres i tab. 8, där dessa mödrars yrken angives i kombination med yrkena för de män, med vilka de ingått äktenskap. Yrkesnomenklaturen är densamma som i tab. 7, och liksom i denna avse yrkena för männen tiden för äktenskapets ingående, för kvinnorna däremot tiden för nedkomsten. Denna olägenhet bliver givetvis större i tab. 8 än i tab. 7, eftersom den tid, som förflyter mellan nedkomsten och giftermålet, i allmänhet är längre, då detta giftermål ingås med annan än barnafadern än då det ingås med denne.

Den procentiska yrkesfördelningen för *mödrarna* i fråga angives i tab. R här nedan.

I ännu högre grad än beträffande mödrar, som ingått äktenskap med barnafadern — jämför tab. N å sid. 41 — gäller här, att arbetarklassen dominerar. Sammanräknar man de yrkesgrupper, som kunna vara att hänföra till medelklassen — och »de högre klasserna» —, nås ett procenttal om allenast 10·99, återstående 89·01 % komma på arbetarklassen. Motsvarande procenttal för mödrar, som ingått äktenskap med barnafadern, voro respektive 11·37 och 88·63. I övrigt är att märka, hurusom tjänarinneklassen är med över 10 % talrikare representerad bland mödrarna i tab. R än bland dem i tab. N. De olikheter, som

Tab. R. Procentisk yrkesfördelning för med levande oäkta barn nedkomna mödrar, vilka sedermera ingått äktenskap med annan än barnafadern.

Yrke vid nedkomsten	Landsbygd	Städer	Hela riket
	%	%	%
Hemmansägar- och arrendatorsdöttrar	13·24	0·20	10·63
Övriga hemmadöttrar av medelklass	0·15	0·20	0·16
Övriga av medelklass	0·10	0·59	0·20
Sömmerskor, tvätterskor och mejerskor	0·59	6·34	1·74
Uppasserskor och städerskor	0·05	0·59	0·16
Tjänarinnor	58·35	46·34	55·95
Fabriksarbeterskor	0·30	3·56	0·95
Övriga arbeterskor	2·43	2·97	2·54
Torpar-, statar- och jordbruksarbetardöttrar	10·51	0·40	8·48
Övriga hemmadöttrar av arbetarklass	5·20	7·52	5·67
Inhyses	2·78	—	2·22
Fattighjon	0·35	0·20	0·32
Kringstrykerskor och tatterskor	0·05	—	0·04
Utan uppgivet yrke men namngivna	5·90	28·91	10·51
Okända mödrar	—	2·18	0·43
Summa	100·00	100·00	100·00

förefinnas mellan landsbygd och städer äro ungefär desamma i båda tabellerna.

Man bör på basis av det ovan anförda kunna göra det påståendet, att mödrar, som gifta sig med barnafadern, stå på en något högre social nivå än de mödrar, som gifta sig med »annan». Att även de mödrar, som gifta sig med annan än barnafadern, i det stora hela äro socialt bättre ställda än mödrar i allmänhet med oäkta barn, framgår av en jämförelse mellan siffrorna i tab. R och de i kol. 2, 4 och 6 av tab. N. Än påtagligare framträder detta i tab. O å sid. 42, som innehåller uppgifter om de med oäkta barn nedkomna mödrarnas utsikter till äktenskap inom olika yrkesgrupper. Vad angår äktenskap med annan än barnafadern, så komma åter »hemmansägar- och arrendatorsdöttrar» i första rummet, i det att icke mindre än 31·38 % av mödrarna tillhörande denna grupp sedermera ingått äktenskap med annan än barnafadern. Närmast i ordningen komma »torpar-, statar- och jordbruksarbetardöttrar» samt »övriga hemmadöttrar av arbetarklass» och »tjänarinnor». De lägsta procenttalen komma liksom för äktenskap med barnafadern på »okända mödrar», »kringstrykerskor» och »tatterskor» samt »fattighjon». Beträffande utsikt till äktenskap i allmänhet, således med

Tab. S. Procentisk yrkesfördelning för de män, som utan att vara fäder till de oäkta barnen ingått äktenskap med deras mödrar.

Social ställning och yrke	Landsbygd	Städer	Hela riket
	%	%	%
Tillhörande de högre klasserna	0·40	0·60	0·44
Hemmansägare och deras söner	14·48	1·78	11·93
Arrendatorer och deras söner	2·53	0·59	2·14
Hantverkare och mindre handlande	0·74	2·77	1·15
Övriga av medelklass	0·74	3·37	1·27
Samtliga av medelklass	18·49	8·51	16·49
Lägenhetsinnehavare, torpare och deras söner	12·05	0·59	9·76
Statare och övriga arbetare inom jordbruk ¹⁾	18·34	3·17	15·30
Fiskare och sjömän	2·13	4·95	2·70
Gruv-, industri- och hantverksarbetare	12·94	30·10	16·38
Övriga arbetare	21·27	33·47	23·71
Hantverkare utan uppgiven social ställning	6·74	9·70	7·34
Militärt manskap	3·72	2·77	3·53
Övriga av arbetarklass ²⁾	3·92	6·14	4·36
Samtliga av arbetarklass	81·11	90·89	83·07
Summa	100·00	100·00	100·00

¹⁾ Inklusive rättare och trädgårdsmästare. — ²⁾ Inklusive män av okänt yrke.

fadern eller med annan, komma, som nämnts, »hemmansägar- och arrendatorsdöttrar» i första rummet med 58.66 %, närmast följda av »övriga hemmadöttrar» samt av »tjänarinnor». Sist i ordningen komma samma yrkesgrupper, som när fråga är om allenast äktenskap med annan än barnafadern.

För de *män*, som utan att vara fäder till de oäkta barnen ingått äktenskap med barnamödrarna, innehåller omstående tab. S en procentisk fördelning efter yrken.

Arbetarklassen är här än talrikare representerad än när fråga är om de fäder, som ingått äktenskap med sina oäkta barns mödrar — jämför tab. M, sid. 40 —, och såväl de »högre klasserna» som medelklassen fåtaligare. Styvfäderna till oäkta barn kunna sålunda sägas stå något lägre ned på den sociala skalan än fäderna till legitimerade barn. »Gruv-, industri- och hantverksarbetare» samt »hantverkare utan uppgiven social ställning» ingå med lägre procenttal i tab. S. än i tab. M. Detta bör ställas i samband med den ringa förekomsten av äktenskap med annan än barnafadern för mödrar i städerna. Skillnaderna i procenttal mellan landsbygd och städer inom samma yrkesgrupper äro ungefär desamma i tab. S som i tab. M.

Den *ömsesidiga* levnadsställningen för styvfäderna och deras hustrur anges i tab. P. I ej mindre än 82.04 % av samtliga fall tillhöra man och kvinna samma sociala lager. Än vanligare än beträffande föräldrar till legitimerade barn är här kombinationen båda kontrahenterna av arbetarklass. I ej mindre än 40.72 % av samtliga hithörande fall har arbetare av ett eller annat slag gift sig med tjänarinna.

V. Barnens uppfostrare och fattigvårdsunderstöd.

A. *Olika former för de oäkta barnens uppfostran.*

Genom legitimering och delvis även genom upptagande i styvfadersfamilj får den vanskliga frågan om de oäkta födda barnens uppfostran i allmänhet sin lyckligaste lösning. Barnen få då vanligen uppväxa i ett verkligt familjehem under omedelbar uppsikt av föräldrarna eller av modern och styvfadern.

Övriga utom äktenskapet födda barn fostras antingen av modern eller äro till uppfostran utlämnade till andra. Rätt vanligt är, att modern behåller sitt barn hos sig under dess spädate ålder och sedan utackorderar detsamma. Någon gång, ehuru säkerligen mycket sällan, tager fadern sitt oäkta barn till sig och uppfostrar det själv eller, om han är gift, samman med sin hustru.

Av *de mödrar, som själva uppfostra sina oäkta barn*, bor, åtminstone på landsbygden, en ej ringa del kvar i föräldrahemmen. Barnen växa sålunda upp i morföräldrarnas hem under omedelbar vård av modern och hennes anhöriga. Dessa barns ställning kan i allmänhet anses såsom relativt gynnsam. Samma omdöme kan däremot knappast fällas om de barns ställning, vilka uppväxa hos ensamstående mödrar. Ofta under hårt hemarbete måste dessa mödrar försörja sig och sina barn, eller äro de för sitt och barnets knappa uppehälle hänvisade till fabriksarbete eller annat arbete utom hemmet och måste därvid under längre tid lämna barnen utan tillsyn eller lita till främmande personer. Dessa barns ställning är ofta så beklaglig, att mången gång utackordering torde vara att föredraga, i synnerhet i de fall, då mödrarna genom ett lastbart liv eller av andra anledningar sakna förutsättning för barnavård och genom ett dåligt exempel utöva ett ogynnsamt inflytande på barnen. Ehuru talrika exempel finnas på att även dylika olämpliga mödrar med förkärlek behålla sina oäkta födda barn hos sig, torde man väl dock få antaga, att mödrar av denna kategori i allmänhet föredraga att om möjligt utlämna barnen i främmande vård. Det torde böra framhållas, att med vår nuvarande lagstiftning vederbörande myndigheter eller den enskilda välgörenheten ofta stå maktlösa inför de fall, där en i allö olämplig moder själv fostrar sitt barn. Endast i fall av grov vanvård kan barnet mot moderns önskan fräntagas henne.

En dystert inblick i de utackorderade barnens levnadsförhållanden, sådana de gestaltade sig före antagandet av 1902 års fosterbarnslag, får man i det betänkande, som år 1897 avgavs av den av Kungl. Maj:t tillsatta fosterbarnskommittén. Betänkandet bygger delvis på statistiska undersökningar från en tid, som

sammanfaller med uppväxtåren för den i föreliggande utredning behandlade årskullen barn.

Av de hos enskilda personer utackorderade barnen torde de vara bäst ställda, vilka, ofta utan kontant betalning, äro utackorderade hos föräldrarnas, vanligen då moderns, *anhöriga*. Denna kategori utackorderade barn är, synnerligast bland de ä landsbygden födda, rätt betydande. Slätkärleken torde i dylika fall ofta kunna delvis ersätta moderskärleken, och de hos anhöriga uppväxande oäkta barnens ställning kan ej sällan starkt närma sig de inom äktenskapet föddas. Men då, såsom ofta händer, moderns anhöriga leva i fattiga omständigheter och därtill äro ålderstigna eller sjukliga, kunna de, även om den goda viljan förefinnes, ej på tillbörligt sätt vårda sig om barnen. Att dessutom slätkärleken ibland redan från början saknas eller under trycket av ekonomiska bekymmer försvinner, torde vara allmänt känt.

Om de *övriga utackorderade* oäkta barnens sorgliga ställning heter det i den del av ovan omnämnda kommittébetänkande, som utgör en sammanfattning av uttalanden i frågan från rikets tjänsteläkare:

»Den tredje klassen av fosterbarn utgöres av sådana, vanligen utom äktenskapet födda, för vilka föräldrarna själva eller andra anhöriga utbetala ersättning till fostermodern. Då mödrarna ofta behöva vara lediga för att med arbete kunna förtjäna sitt och barnens uppehälle, måste de förr eller senare bortlämna sina små åt främmande personer. Här är det man, enligt de flesta läkares åsikter, påträffar de beklagligaste missförhållandena och de mörkaste skuggsidorna hos fosterbarnsväsendet. Enär mödrarna vanligen tillhöra tjänsteklassen och fäderna i allmänhet söka undandraga sig alla skyldigheter, blir den ersättning, som kan lämnas för barnets underhåll, ringa, vadan barnet i de flesta fall hamnar hos någon av de fattigaste bland befolkningen inom kommunen. Då därtill lägges, att den överenskomna ersättningen icke alltid utfaller så regelbundet och till och med stundom kan alldeles utebliva, utövar nog detta förhållande ett avgjort försämrande inflytande på det intresse och den omvårdnad, som fostermodern kommer att ägna fosterbarnet. Följderna härav bliva då oftast ytterlig vanvård, umbäranden av många slag, dålig och otillräcklig föda, bristfällig bostad och beklädnad samt mången gång vistelse i en andligt och lekamtligt dålig atmosfär. Exempel anföras på dylika fosterbarn, vilka av hunger bragts att stjäla mat.

Att ovan berörda missförhållanden skola skarpast framträda i städerna, framför allt de större, ligger i öppen dager. Synnerligast från Stockholm, där det är så ytterst vanligt att fattiga familjer upptaga fosterbarn för att, som de öppet erkänna, med inackorderingsarvodet försörja sig och sina egna barn, meddelas av läkarna upprörande exempel på vanvård, oaktat förhållandena synas även där hava på senare åren förbättrats, efter det att allmänna uppmärksamheten blivit fäst på huvudstadens fosterbarnsväsende. Ännu påträffas dock icke sällan fosterbarn i den uslaste belägenhet. — — — Stundom får man se flera fosterbarn inackorderade i samma familj, och då betalningen ej är synnerligen hög, kan ej heller skötseln med de små tillgångarna vara annat än underhaltig, så mycket mer som fostermodern vanligen har egna barn och ej är van vid ordning och renlighet. Många finnas, vilka hava till födkrok fosterbarnsvård; dessa arbeta naturligtvis ej av människokärlek, utan är denna industri endast ett medel till eget underhåll, och härvidlag är de späda barnens tillvaro mången gång ganska beklagansvärd.

Ett olyckligt förhållande, som icke sällan förekommer, är att fosterbarnen, så att säga, gå ur hand i hand, d. v. s. litet emellan byta fostermoder. Orsakerna härtill äro olika: än är modern icke nöjd med barnets vård, utan byter om för att

försöka hos en andra, en tredje fostermor o. s. v.; än spelar avgiften för barnets vård huvudrollen, så att utan avseende på vården det billigaste priset blir avgörande, än tröttnar fostermodern på att sköta det under dylika förhållanden vanligen sjuka och oroliga barnet.»

Efter fosterbarnslagens antagande, och sedan den offentliga och privata välgörenheten i större utsträckning tagit sig an dessa stackars barn, hava väl deras förhållanden förbättrats, men ännu förekomma nog upprörande fall av vanvård, även om de grävsta formerna av systematiskt »änglamakeri» blivit mera sällsynta. Den form av utackordering, som ofta medför de menligaste följderna, är den, där barnet utlämnas till fosterföräldrar mot en summa en gång för alla, varigenom fosterföräldrarna ju hava ett rent ekonomiskt intresse av att genom vanvård förkorta barnets liv. Ett direkt hinder för en tillfredsställande fosterbarnsvård är frånvaron av adoptionslag. Härigenom förhindras en hel del människor, som ej av ekonomiska skäl utan av direkt kärlek till barnen skulle önska taga dessa till sig som egna barn, från att fullfölja denna sin önskan. Risk, att modern en dag skall komma och göra sina anspråk på barnet gällande, är för stor.

En ej ringa del av de oäkta barnen måste den offentliga fattigvården omhändertaga, och åter en annan del är på föräldrarnas bekostnad eller genom förmedling av enskild välgörenhet intagen å barnhus eller barnhem. Såväl den offentliga fattigvården som barnhus eller barnhem plägar i sin tur utackordera barnen hos enskilda.

De genom fattigvårdens försorg utackorderade barnen äro ej sällan lika dåligt ja sämre ställda än de genom enskilda utackorderade. Åtminstone var så fallet ännu i mitten på 1890-talet, då omnämnda fosterbarnskommitté företog sin utredning. Av densamma framgår tydligt, att kommunen ofta i stället för att betala fattigvårdsunderstöd till en församlingsmedlem åt denne överlät ett barn att fostra mot en ringa avgift. Att dessa oftast ålderstigna och sjukliga personer, som icke blott för barnens utan ock för sitt eget uppehälle voro hänvisade till en minimal fosterlega, icke kunde draga tillräcklig försorg om de små, ligger i öppen dag. Framhållas bör även, att ännu så sent som vid 1890-talets mitt den förhatliga seden, att kommunen offentligt bortauktionerar sina barn till den lägstbjudande, var allmän, i det att den praktiserades i ej mindre än 20-2 % av samtliga fattigvårdssamhällen på landsbygden, och att endast fem län, nämligen Stockholms, Uppsala, Södermanlands, Örebro och Västmanlands voro fullt fria från detta beklagliga tillvägagående vid barnens uttingande.

Trots sedan denna tid inträffade förbättringar i de utackorderade fattigvårdsbarnens ställning, torde nog ännu i dag, synnerligast å landsbygden, dessa barns vård lämna mycket övrigt att önska. Det är att vänta, att den av Kungl. Maj:t tillsatta fattigvårdskommittén skall beakta detta och föreslå en del reformer för att ytterligare förbättra dessa barns ställning.¹⁾

De genom barnhus och barnhems försorg utackorderade barnen torde även

¹⁾ Det av kommittén redan framlagda förslaget till lag om fattigvården innehåller i § 29 vissa bestämmelser, ägnade att verka i denna riktning.

under gängna tider, tack vare inspektion från inrättningens sida, i allmänhet hava varit bättre ställda än övriga utackorderade barn, om ock, främst på grund av fosterlegans litenhet, även här anledningar till anmärkning förekommit. Bland barnavårdsanstalter, som i stor utsträckning praktisera utackordering, är Allmänna barnhusinrättningen den förnämsta. Under de senaste årtiondena har emellertid uppstått ett flertal kommunala och privata barnhem, vilka, då de där intagna barnens antal vuxit, funnit det för barnens vård och uppfostran lämpligast att, under kontroll från anstaltens sida, utackordera dem till enskilda personer.

En del fosterbarn äro emellertid icke utackorderade utan tillbringa, åtminstone sina tidigare år, i offentliga eller privata *barnavårdsinrättningar*, och en annan och talrikare del vistas i de allmänna *fattigvårdsinrättningarna*. De sistnämnda barnens ställning är ytterst beklaglig. Att de ålderssvaga eller delvis förfallna, kroppsligen och ofta även andligen mindervärdiga element, som befolka våra fattiggårdar och fattighus, ej bilda en lämplig miljö för barnen, torde man i våra dagar alltmera hava kommit till insikt om, varför numera kommunerna i större utsträckning än förr utackordera sina barn till enskilda eller lämna dem till särskilda barnavårdsanstalter. Ännu i denna dag vistas emellertid ett betydande antal barn i landskommunernas fattigvårdsinrättningar samman med kommunens övriga hjon.

Till ytterligare belysande av fosterbarnsförhållandena under 1890-talet meddelas i tab. 9 ett sammandrag av fosterbarnskommitténs statistiska utredning. Att här kommentera tabellens siffror synes ej erforderligt. Det torde endast böra framhållas, att sagda kommittéutredning avser såväl inom som utom äktenskapet födda fosterbarn. Av de hos enskilda personer utackorderade barnen med uppgifter om äkta eller oäkta börd voro, som synes, 15 976 eller 53.48 % födda utom äktenskapet. Av dessa levde ej mindre än 12 458 eller 77.98 % å landsbygden och endast 3 518 eller 22.02 % i städerna. Denna proportion mellan landsbygd och städer beror naturligtvis därpå, att de oäkta födda stadsbarnen i stor utsträckning utackorderas å landsbygden. Av de utom äktenskapet födda fosterbarnen voro 7 197 eller 45.05 % »fattigvårdsstyrelsernas barn». Motsvarande tal å landsbygden utgjorde 6 135 eller 49.25 % och i städerna 1 062 eller 30.19 %.

B. Föreliggande undersöknings resultat angående barnens uppfostrare.

Föreliggande undersöknings resultat, vad angår barnens uppfostringsförhållanden, meddelas i tab. 10. Då, såsom förut framhållits, icke alla barn, som erhålla styvfader, upptagas i dennes familj, och av dem, som verkligen upptagas, en del redan lämnat den första barndomen, hava jämväl »styvbarnen» blivit föremål för undersökning i berörda hänseende. De legitimerade barnen hava däremot icke fördelats efter uppfostrare, ty legitimeringen inträffar ju i allmänhet under de första barnåren, och efter densamma uppväxa barnen så gott som undantagslöst i föräldrahemmen. Primärmaterialet innehåller för övrigt mycket få uppgifter om de legitimerade barnens uppfostran. De, som finnas, giva vid handen, att barnen före föräldrarnas giftermål i allmänhet vistats

hos modern eller föräldrarnas anhöriga och endast mera sällan varit utackorderade hos främlingar.

Klart är, att uppgifterna om uppfostrare ej kunnat bliva så fullständiga som de om legitimering och styvfaderskap, i det ju för det förstnämnda slaget av uppgifter kyrkoböckernas data ej äro till fyllest; pastor måste för dessa uppgifter bygga även på sin personliga kännedom eller på för ändamålet eventuellt infortrade upplysningar. Den stora dödligheten under de första levnadsmånaderna bidrager naturligtvis i hög grad till att minska antalet fall med uppgifter om uppfostrare. Bland de 1 108 barn av den behandlade årskullen, som avlida under de tre första levnadsmånaderna, finnas uppgifter om uppfostrare för allenast 31, av vilka 22 uppfostrats av modern; och bland 1 478, som avlidit under de sex första levnadsmånaderna, hava allenast 58 uppgifter om uppfostrare; av dessa hava 36 uppfostrats av modern. I tab. 10 hava därför de barn, som avlidit under det första halvåret ej medräknats. Likaså hava de barn, som under det första halvåret förlorats ur sikte i kyrkoböckerna, alldeles utslutits.

Beträffande de 7 251 ej legitimerade barn, som upplevat det första halvåret och under denna tid kunnat följas i kyrkoböckerna, föreligga uppgifter om uppfostrare för 4 185, d. v. s. för 57.72 % av hela antalet. Motsvarande procenttal för landsbygdens barn är 58.75 och för städernas 54.96. Av de 3 066 barn, för vilka uppgifter om uppfostrare saknas, hava 729 avlidit i åldern $\frac{1}{2}$ —5 år och vid pass 200 hava under denna tid förlorats ur sikte. Bland barn med uppgifter om uppfostrare befinna sig 1 571 styvbarn och allenast 2 614 »övriga ej legitimerade barn», motsvarande för styvbarnen 75.89 % och för övriga 50.45 % av respektive totalantal. Denna stora ofullständighet behövde ej betyda så mycket, om sannolikhet förefunnes, att barn, för vilka uppgifter saknas, fördela sig på olika uppfostrare i ungefär samma proportion som de barn, för vilka uppgifter föreligga. Men en sådan sannolikhet förefinnes knappast. De fall, som pastor i största utsträckning har kännedom om, äro väl de, där barnen förblivit hos sina mödrar, och man får väl på den grund antaga, att i tab. 10 denna grupp är mera fullständig än övriga. Minst fullständigt representerad torde väl gruppen »hos främlingar utackorderade» vara. Flera omständigheter tala för övrigt för att i denna tabell de socialt och ekonomiskt sämst lottade i större utsträckning undandragit sig undersökning. Den större fullständigheten för uppgifter om styvbarnens uppfostrare beror väl delvis därpå, att dessa barn i större utsträckning bestå av sådana, som uppfostrats av modern, men ett väsentligt skäl är även, att beträffande styvbarnen, som nämnts — jfr sid. 6 —, åtskilliga skrivelser avlåtits, i vilka även förfrågning om uppfostrare gjorts. Härtill kommer, att flertalet av dem, som ej kunnat följas i kyrkoböckerna, och för vilka vanligen även saknas uppgifter om uppfostrare, höra till kategorien »övriga ej legitimerade barn». Resultaten i tab. 10 höra sålunda upptagas med en viss försiktighet, och man måste vara på sin vakt mot förhastade slutsatser.

De delar av tab. 10, som avse att visa styvfädernas deltagande i barnens uppfostran, hava redan behandlats å sid. 29. De oäkta barnens fördelning i övrigt efter uppfostrare angives i procentiskt sammandrag i omstående tab. T.

Tab. T. De år 1889 födda oäkta barnens procentiska fördelning efter uppfostrare.¹⁾

Uppfostrare	Barn som erhålla styvfader			Övriga ej legitimerade barn			Samtliga ej legitimerade barn		
	Lb.	St.	Hela riket	Lb.	St.	Hela riket	Lb.	St.	Hela riket
Föräldrarna — företrädesvis modern — utan uppgift om hjälp av anhöriga	59·20	58·54	59·08	28·36	25·42	27·45	38·30	31·61	36·48
Modern med hjälp av anhöriga — företrädesvis sina egna	1·47	1·08	1·40	2·94	0·37	2·14	2·46	0·51	1·93
Föräldrarnas — företrädesvis moderns — anhöriga	8·94	1·90	7·68	7·63	2·68	6·10	8·05	2·53	6·55
Andra enskilda personer ²⁾	5·17	10·57	6·13	7·19	17·95	10·52	6·54	16·56	9·27
Barnhus eller barnhem utan uppgift om utackordering	0·18	1·36	0·39	0·56	2·37	1·12	0·44	2·18	0·91
Fattigvården utan uppgift om utackordering	1·23	1·08	1·21	3·77	1·68	3·12	2·96	1·57	2·58
Barn, för vilka uppgift om uppfostrare saknas	23·81	25·47	24·11	49·55	49·53	49·55	41·25	45·04	42·28
Summa	100·00	100·00	100·00	100·00	100·00	100·00	100·00	100·00	100·00
Därav: Barnhus- eller barnhemsbarn	0·29	2·98	0·77	0·70	4·11	1·76	0·57	3·90	1·48
Fattigvårdsunderstödda barn	4·00	2·98	3·82	9·96	4·42	8·24	8·03	4·15	6·98

Om barn, som erhålla styvfader, kan med säkerhet göras det påståendet, att den större delen före moderns äktenskap uppfostrats av henne själv. För ej mindre än 58·50 % av dessa barn står nämligen modern ensam såsom uppfostrare. Härtill komma ytterligare 1·40 % uppfostrade av modern med bistånd från anhöriga; enbart av anhöriga, företrädesvis moderns, hava 7·68 % av styvbarnen erhållit sin uppfostran. Den närmast talrikaste gruppen, 6·13 %, utgöres av övriga hos enskilda personer utackorderade, däri inräknade de barn, vilka under spädares ålder uppfostrats av modern och sedan av annan, samt även de barn, som genom fattigvårdens eller barnhems försorg utackorderats. Gruppen torde dock i verkligheten vara betydligt större, i det att det stora flertalet av barn, för vilka uppgift om uppfostrare saknas, nog utgöres av barn tillhörande denna kategori. Av fattigvården utan uppgift om utackordering hava 1·21 % av styvbarnen erhållit sin uppfostran, men dessutom har för 2·61 % fullt eller partiellt fattigvårdsunderstöd utbetalats.

Beträffande övriga ej legitimerade barns uppfostrare kan man på grund av materialets större ofullständighet ej uttala sig med samma säkerhet. Att bland barn med uppgifter om uppfostrare modern står såsom uppfostrare för vid pass

¹⁾ Tabellen avser endast de barn, som upplevat det första halvåret och under denna tid kunnat följas i kyrkoböckerna.

²⁾ Hit hava räknats jämväl de 108 barn, som enligt tab. 10 uppfostrats av modern under spädares ålder och sedan av annan.

hälften, tyder väl på att denna uppfostringsform även för dessa barn är den vanligaste, men säkert är det icke, ty av de 2 567 barn, för vilka uppgifter om uppfostrare saknas, är nog det stora flertalet utackorderat hos främlingar. Att märka är, att enligt tab. T, trots det att procenttalet för barn utan uppgifter om uppfostrare är mer än dubbelt så högt beträffande »övriga ej legitimerade barn» som beträffande styvbarn, eller 49·55 mot 24·11 %, likväl bland de förra procenttalen för hos övriga enskilda personer utackorderade barn, barnhusbarn och fattigvårdsunderstödda barn äro väsentligt högre än motsvarande för styvbarnen; och den stora skillnaden mellan grupperna av modern ensam uppfostrade, bland styvbarnen 58·50 % och bland övriga 25·63 %, kan ej på långt när bero allenast på uppgifternas större fullständighet beträffande styvbarnen. Procenttalet för barn uppfostrade av föräldrarnas, företrädesvis moderns anhöriga, är även större bland styvbarnen än bland de övriga. För såvitt man får antaga, att de barn, som uppväxa hos modern eller hennes anhöriga, leva under gynnsammare förhållanden än de barn, som äro utackorderade bland främlingar, torde man genom tab. 10 och tab. T hava konstaterat, att styvbarnens ställning i allmänhet är bättre än de övriga ej legitimerade barnens. Det större antalet fattigvårdsunderstödda barn bland de senare än bland de förra tyder givetvis på att de oäkta barn, som erhålla styvfader, leva under socialt och ekonomiskt gynnsammare förhållanden än övriga oäkta barn.

För alla oäkta barn, som ej bliva legitimerade, gäller, att endast ett ringa fåtal uppfostras av fadern eller hans anhöriga. Tänkbart är emellertid, att en del av de barn, som uppgivas vara utackorderade hos främlingar, i själva verket befinna sig hos anhöriga till fadern. — I vilken omfattning fäderna lämna pekuniärt bidrag till barnens uppfostran framgår ej av föreliggande undersökning. — Såsom uppfostrade av fader och moder gemensamt uppgivas i tab. 10 inalles endast 78 barn eller 1·08 %. Denna uppfostringsform förekommer naturligtvis allenast i något enstaka undantagsfall beträffande styvbarnen. I allmänhet anger väl ett oäkta barns uppfostran av föräldrarna gemensamt, att dessa ehuru ej gifta leva och bo tillsammans.

Liksom man på grund av den talrikare förekomsten av legitimerade barn och styvbarn å landsbygden än i städerna kunnat påstå, att de oäkta barnen å landsbygden äro gynnsammare ställda än de i städerna, kan man med ledning av siffrorna i tab. 10 och tab. T göra samma påstående. Uppfostran genom moder eller hennes anhöriga, genom moder och fader gemensamt samt genom fadern eller hans anhöriga är långt allmännare för landsbygdens än för städernas oäkta barn. Skillnaden mellan landsbygdens och städernas siffror i dessa avseenden kan ej bero allenast på att de förra äro fullständigare än de senare, då trots landsbygdsuppgifternas större fullständighet procenttalet för till främlingar utackorderade är vid pass dubbelt och det för barnhemsbarn mer än tre gånger så högt i städerna som på landsbygden. Endast i ett avseende synas stadsbarnen vara bättre ställda än landsbarnen; antalet fattigvårdsunderstödda är nämligen, även relativt taget, betydligt mindre bland de förra än bland de senare.

C. Oäkta barn med fattigvårdsunderstöd samt av fattigvården understödda ogifta mödrar.

Då uppgifter om fattigvårdsunderstöd åt de oäkta barnen och deras mödrar äro rätt belysande för dessa barns levnadsförhållanden, har i tab. 11 från den officiella fattigvårdsstatistiken gjorts en sammanställning av hithörande data för åren 1886—1912. Skillnad är här gjord mellan landsbygd och städer; till de senare äro räknade jämväl köpingar.

Av denna tabell ser man, att antalet *kommunala barnhem* år 1886 uppgick till allenast 13 med utrymme för 413 personer, men att motsvarande siffror år 1912 stigit till respektive 29 och 1 133. Att stadskommunerna i detta avseende varit och fortfarande äro bättre lottade än landskommunerna, framgår tydligt nog av tabellens siffror, men skillnaden mellan förr och nu är betydligt större å landsbygden än i städerna. Allt fortfarande äro emellertid de kommunala barnhemmen alltför fåtaliga för att spela någon större roll för de oäkta barnens uppfostran.

Vår officiella fattigvårdsstatistik är tyvärr icke så uppställd, att man av densamma kan erhålla kunskap om hela *antalet oäkta barn, som åtnjuta fattigvårdsunderstöd*. I denna statistik meddelas visserligen uppgifter om antalet moderlösa oäkta barn med fattigvårdsunderstöd samt om det antal oäkta barn, som indirekt åtnjuta understöd från fattigvården genom understödd moder, men för alla barn med moder i livet och med direkt understöd från fattigvården saknas uppdelning mellan äkta och oäkta.

För ett enstaka år, 1907, förefinnes emellertid i den av Fattigvårdskommittén nyligen publicerade statistiska utredningen en uppdelning av de direkt under-

Tab. U. Av fattigvården understödda barn under 15 år, år 1907.

		Samtliga understödda barn	Därav		Oäkta i % av samtliga
			Äkta	Oäkta	
Landskommuner	Direkt understödda ¹⁾	15 421	8 774	6 647	43.10
	Indirekt > ²⁾	33 608	27 715	5 893	17.53
	Summa	49 029	36 489	12 540	25.58
Stadskommuner	Direkt understödda ¹⁾	11 641	7 435	4 206	36.13
	Indirekt > ²⁾	21 811	19 414	2 397	10.99
	Summa	33 452	26 849	6 603	19.74
Hela riket	Direkt understödda ¹⁾	27 062	16 209	10 853	40.10
	Indirekt > ²⁾	55 419	47 129	8 290	14.96
	Summa	82 481	63 338	19 143	23.21

¹⁾ Enligt Fattigvårdskommitténs statistiska utredning.

²⁾ Enligt den officiella statistiken.

stödda barnen efter äkta och oäkta börd. Uppgifter härom meddelas i vidstående tab. U, i vilken för fullständighetens skull införts även siffror angående de indirekt understödda i enlighet med den officiella statistiken.

Enligt denna tabell åtnjöto sålunda år 1907 sammanlagt 82 481 barn fattigvårdsunderstöd i en eller annan form. Medelfolkmängden för personer under 15 år utgjorde då enligt den officiella statistiken 1 712 586, vadan sålunda 4.82 % av samtliga barn åtnjöto understöd från fattigvården. Av de understödda barnen voro 19 143 eller 23.21 % av oäkta börd. Siffran måste betecknas såsom mycket hög, om man betänker, att antalet levande födda utom äktenskapet under de två senaste decennierna utgjort 10.87 och 12.72 % av samtliga levande födda, samt att genom legitimering och en högre dödlighet de oäkta barnen reduceras vid pass en halv gång till så snabbt som de äkta. Någon exakt siffra för antalet förefintliga barn av oäkta börd under 15 år finnes icke att tillgå, och följaktligen kan ej heller med säkerhet angivas, huru stor procentandel de oäkta barnen med fattigvårdsunderstöd utgöra av samtliga oäkta barn. Emellertid torde man med hjälp av förefintliga siffror i den officiella befolkningsstatistiken samt siffrorna ur föreliggande utredning kunna uppskatta de oäkta barnen under 15 års ålder år 1907 till vid pass 127 500 och sålunda de äkta till 1 585 000. Vid denna beräkning har vederbörlig hänsyn tagits såväl till de olika dödlighetsförhållandena för äkta och oäkta barn som till inträffade legitimeringar. Understödsprocenten skulle då utgöra för de utom äktenskapet födda 15 mot 4 för de inom äktenskapet födda, det vill med andra ord säga, att, relativt taget, fattigvårdsunderstöd är inemot 4 gånger så allmänt bland de oäkta födda som bland de äkta.

Ån ogynnsammare för de oäkta utfaller jämförelsen, om hänsyn tages allenast till de direkt understödda barnen. Dessa utgjorde bland samtliga understödda barn 32.81 %, bland de understödda av äkta börd 25.61 % och bland de understödda av oäkta börd 56.69 %. Med godtagande av de ovan uppskattade bestånden av äkta och oäkta barn skulle av samtliga äkta barn under 15 år 1.02 % åtnjuta direkt understöd från fattigvården, medan motsvarande procenttal för de oäkta är vid pass 8 gånger så högt eller 8.51.

Av de understödda komma, som synes, 49 029 på *landsbygdens* och 33 452 på *städernas* barn. Huru det totala antalet barn under 15 år fördelar sig på landsbygd och städer är känt allenast för folkräkningsår. Med ledning av hithörande siffror för åren 1900 och 1910 och uppskattningar gjorda för barn i köpingar torde man emellertid utan att befara något större fel kunna anse, att av medelbeståndet barn under 15 år år 1907: 1 334 732 tillhörde landsbygden och 377 854 stadskommunerna. Understödsprocenten skulle sålunda utgöra för landsbarnen 3.67 och för stadsbarnen 8.85, därav för de direkt understödda respektive 1.15 och 3.08 %.

Huru år 1907 understödsprocenten å landsbygd och i städer ställde sig för äkta och oäkta barn var för sig, kan ej utrönas, enär man ju saknar kunskap om huru många äkta och huru många oäkta barn levde respektive å landsbygden och i städerna. Som synes av tabellen, utgjorde bland understödda barn å landsbygden de oäkta en större procentandel än vad fallet var bland

understödda barn i städerna, något som är rätt märkligt, eftersom den oäkta födelsekvoten under årtiondena 1891—1900 och 1901—1910 var närmare dubbelt så hög i städerna som på landsbygden. Härvid bör visserligen ihågkommas, vad redan i det föregående framhållits — jfr sid. 52 —, att de oäkta födda stadsbarnen i stor utsträckning förflyttas till landsbygden. Att emellertid bland de oäkta födda barnen understödsprocenten är större för landsbygdens än för städernas barn, tvärt emot vad förhållandet är bland barn i allmänhet, bekräftas som nämnts, av tab. T, enligt vilken understödsprocenten för ej legitimerade oäkta barn av 1889 års kull utgjorde bland dem, som vid födelsen tillhörde landsbygden 8.03, och bland dem, som vid födelsen tillhörde städerna, 4.15.

Ovannämnda av Fattigvårdskommittén verkställda statistiska utredning behandlar även frågan om *orsakerna till fattigvårdsbehovet* för minderåriga understödstagare och meddelar härom de uppgifter, som återfinnas i omstående tab. V.

»Sammanställningen utvisar», heter det i denna utredning, »att i fråga om föreliggande kategori av understödstagare föräldrarnes frånfälle utgör den förnämsta orsaken till att fattigvården måst träda emellan, samt att därefter i ordningen kommer kategorien »knapp inkomst och talrik familj». Av samtliga i tabellen upptagna understödstagare hade sålunda för åtskilligt mer än hälften (57.4 %) några av dessa båda förhållanden föranlett behov av fattigunderstöd. Närmast efter dessa båda kategorier kommo såsom orsaker till fattigvården »sjukdom, orkeslöshet och dylikt» hos föräldrarna (med 11.4 % av understödstagarna) och — bortsett från kategorien »andra orsaker» — föräldrarnas avvikande (med 7.5 %) samt deras »lättja och liknöjdhet» eller »dryckenskap» (med resp. 6.2 och 4.5 %).

Skiljer man i detta hänseende mellan understödstagare av äkta och oäkta börd, framträda vissa karaktäristiska skiljaktigheter dem emellan. Sålunda intager i fråga om de äkta barnen faktorn »knapp inkomst och talrik familj» ett vida större rum såsom anledning till fattigvårdshjälp än för oäkta barn. Även föräldrarnas död eller dryckenskap hava fört relativt flera äkta än oäkta barn till fattigvården. Å andra sidan har föräldrarnas sjukdom, men framför allt lättja och liknöjdhet eller avvikande från deras sida i vida högre grad utgjort orsak till behovet av fattigvård för oäkta än för äkta barn.

En betydande olikhet råder mellan å ena sidan landsbygden, å andra sidan städer och köpingar.

Vad först landsbygden beträffar, utvisa siffrorna, att i inemot hälften (46.9 %) av samtliga här berörda fall föräldrarnas frånfälle varit den närmaste orsaken till fattigvårdsbehovet. De därefter viktigaste anledningarna till fattigvårdens ingripande hava i detta fall varit dels »knapp inkomst och talrik familj» (med 13.2 %) samt »sjukdom, orkeslöshet och dylikt» (med 12.7 %). Av en viss betydelse hava slutligen även varit dels »lättja och liknöjdhet», dels »avvikande» från föräldrarnas sida.

Vidkommande åter stadskommunerna intages här främsta rummet såsom orsak till fattigvårdsbehovet för minderåriga av kategorien »knapp inkomst och talrik familj» (med 33.7 %), varemot föräldrarnas frånfälle endast kommer i andra rummet (med 20.2 %). Jämväl sjukdom och orkeslöshet hos föräldrarna hava i stadskommunerna i något mindre utsträckning än på landsbygden föranlett ingripande från fattigvårdens sida. Däremot har i städerna i ett relativt större antal fall fattigvårdsbehovet kunnat tillskrivas faderns eller moderns avvikande och framför allt dryckenskap. Även kategorien »barnets vanart» har spelat en relativt större roll i städerna än på landsbygden.

Tab. V. Orsaker till fattigvårdsbehovet för år 1907 fattigvårdsunderstödda barn (enligt Fattigvårdskommitténs statistiska utredning).

Orsak till fattigvårdsbehovet	Äkta		Oäkta		Summa	
	Absoluta tal	%	Absoluta tal	%	Absoluta tal	%
<i>Å landsbygden.</i>						
Faderns eller moderns frånfälle	4 566	52.0	2 666	40.1	7 232	46.9
» » » arbetslöshet	51	0.6	103	1.6	154	1.0
» » » dryckenskap	262	3.0	77	1.2	339	2.2
» » » lättja och liknöjdhet	335	3.8	748	11.2	1 083	7.0
» » » kringstrykande	68	0.8	164	2.5	232	1.5
» » » avvikande	465	5.3	574	8.6	1 039	6.7
» » » utvandring	196	2.2	100	1.5	296	1.9
» » » sjukdom, orkeslöshet o. dyl.	1 027	11.7	927	14.0	1 954	12.7
» » » knapp inkomst o. talrik familj	1 456	16.6	573	8.6	2 029	13.2
Barnets vanart	72	0.8	22	0.3	94	0.6
Andra orsaker	276	3.2	693	10.4	969	6.3
Summa	8 774	100.0	6 647	100.0	15 421	100.0
<i>I stadskommunerna.</i>						
Faderns eller moderns frånfälle	1 502	20.2	848	20.1	2 345	20.2
» » » arbetslöshet	46	0.6	38	0.9	84	0.7
» » » dryckenskap	700	9.4	186	4.4	886	7.6
» » » lättja och liknöjdhet	231	3.1	363	8.6	594	5.1
» » » kringstrykande	22	0.3	25	0.6	47	0.4
» » » avvikande	347	4.7	628	14.9	975	8.4
» » » utvandring	83	1.1	60	1.4	143	1.2
» » » sjukdom, orkeslöshet o. dyl.	513	6.9	621	14.8	1 134	9.7
» » » knapp inkomst o. talrik familj	3 204	43.1	714	17.0	3 918	33.7
Barnets vanart	234	3.2	58	1.4	292	2.5
Andra orsaker	553	7.4	670	15.9	1 223	10.5
Summa	7 435	100.0	4 206	100.0	11 641	100.0
<i>I hela riket.</i>						
Faderns eller moderns frånfälle	6 068	37.4	3 509	32.3	9 577	35.4
» » » arbetslöshet	97	0.6	141	1.3	238	0.9
» » » dryckenskap	962	5.9	263	2.4	1 225	4.5
» » » lättja och liknöjdhet	566	3.5	1 111	10.2	1 677	6.2
» » » kringstrykande	90	0.6	189	1.7	279	1.0
» » » avvikande	812	5.0	1 202	11.1	2 014	7.5
» » » utvandring	279	1.7	160	1.5	439	1.6
» » » sjukdom, orkeslöshet o. dyl.	1 540	9.5	1 548	14.3	3 088	11.4
» » » knapp inkomst o. talrik familj	4 660	28.8	1 287	11.9	5 947	22.0
Barnets vanart	306	1.9	80	0.7	386	1.4
Andra orsaker	829	5.1	1 363	12.6	2 192	8.1
Summa	16 209	100.0	10 853	100.0	27 062	100.0

Den mest framträdande olikheten med avseende å orsaken till fattigvårdsbehovet för äkta och oäkta understödstagare på landsbygden är — att föräldrarnas fränfälle relativt oftare utgör dylik orsak bland äkta än bland oäkta fattigvårdstagare. Enahanda är jämväl förhållandet beträffande faktorn »knapp inkomst och talrik familj». Däremot hava rubrikerna »lättja och liknöjdhet», »avvikande» ävensom »andra orsaker» bringat ett relativt större antal oäkta minderåriga i beroende av den offentliga fattigvården.

Bland hithörande understödstagare i stadskommunerna hade för icke mindre än 43.1 % av dem av äkta börd behovet av fattigvård uppgivits vara »knapp inkomst och talrik familj», varemot samma rubrik icke nådde till högre än 17.0 % bland dem, som voro av oäkta börd. I fråga om dessa senare understödstagare spelade åter »avvikande», »lättja och liknöjdhet» samt »sjukdom, orkeslöshet och dylikt» hos fadern eller modern en jämförelsevis betydande roll som orsak, varför fattigvården näst träda emellan.»

Ehuru, som nämnts, tab. 11 ej innehåller några uppgifter om direkt fattigvårdsunderstödda barn med moder i livet, torde man dock genom densamma kunna avgöra, huruvida antalet oäkta barn med fattigvårdsunderstöd *under tidernas lopp ökats eller minskats*.

Av fattigvården direkt understödda moderlösa oäkta barn utgjorde år 1886: 3 686 och indirekt genom mödrarna understödda 10 041 eller sammanlagt 13 727. År 1912 utgjorde motsvarande antal respektive 3 047, 8 708 och 11 755. En minskning med 1 972 har sålunda inträffat, och detta fast det årliga antalet utom äktenskapet levande födda samtidigt stigit från 14 337 till 20 359. I omstående tab. X med siffror för kvinkvinnier ser man, att antalet understödda oäkta barn var störst under perioden 1891—95. Sedan har antalet sjunkit utan avbrott. Minskningen gäller såväl de direkt understödda moderlösa som de indirekt genom mödrarna understödda.

Sätter man antalet av de enligt tab. 11 fattigvårdsunderstödda oäkta barnen i relation till folkmängden, framträder omnämnda minskning än tydligare. Så utgjorde antalet direkt understödda moderlösa oäkta barn samt indirekt genom mödrarna understödda år 1886: 2.92 på 1 000 av medelfolkmängden och år 1912: 2.11 och detta fast antalet levande oäkta födda på 1 000 av medelfolkmängden samtidigt stigit från 3.05 till 3.65.

Emellertid bör man, då man jämför de oäkta barnens understödsförhållanden förr och nu, taga hänsyn jämväl till förändringarna beträffande antalet övriga av fattigvården understödda barn. Tillfälle härtill gives i tab. X.

De oäkta barnen utgöra, som synes, en något mindre andel av samtliga understödda barn under det sista kvinkvinniet än under det första, och detta fast de levande födda oäkta barnen i procent av samtliga under samma tid levande födda stigit från 10.3 under perioden 1886—1890 till 13.5 under perioden 1906—1910.

Vad ovan påvisats beträffande år 1907, att de fattigvårdsunderstödda oäkta barnen såväl absolut som relativt taget äro talrikare å landsbygden än i städerna gäller för vart och ett av de år, för vilka uppgifter föreligga i tab. 11. men den under tidernas lopp inträffade minskningen i antalet dylika understödda barn har varit betydligt snabbare på landsbygden än i städerna. Den absoluta minskningen faller t. o. m. uteslutande på landsbygden, medan enligt

tab. X i städerna från den första perioden till den sista en ökning på över 2 000 inträffat. Härvid bör man likväl ihågkomma den hastigare ökningen i städernas folkmängd samt i antalet därstädes födda oäkta barn. Antalet direkt understödda moderlösa oäkta barn samt de indirekt genom mödrarna understödda utgjorde på 1 000 av medelfolkmängden å landsbygden år 1886 2.78 och år 1912 1.90 samt i städerna respektive 3.59 och 2.66. Även om man räknar på detta sätt, blir sålunda nedgången i de fattigvårdsunderstödda oäkta barnens antal större å landsbygden än i städerna. Den minskning, som skett i antalet i tab. 11 upptagna understödda oäkta barn i procent av samtliga där upptagna understödda barn, är däremot, som framgår av tab. X, större i städerna än å landsbygden. Å landsbygden är sagda relationstal ungefär detsamma under perioden 1906—1910 som under perioden 1886—1890. Förhållandet mellan de direkt understödda moderlösa oäkta barnen och samtliga direkt understödda barn uttryckes, som synes, å landsbygden av ett högre procenttal under perioden 1906—1910 än under perioden 1886—1900, medan i städerna motsatsen äger rum. Relationstalet mellan de indirekt understödda oäkta barnen och samtliga indirekt

Tab. X. Av fattigvården direkt understödda moderlösa oäkta barn samt indirekt genom mödrarna understödda, åren 1886—1910.

År	Direkt understödda moderlösa oäkta barn	Indirekt genom mödrarna understödda oäkta barn		Summa			
		Absoluta tal	I % av samtliga direkt understödda barn	Absoluta tal	I % av samtliga genom föräldrarna fattigvårdsunderstödda barn	Absoluta tal	I % av samtliga direkt eller indirekt fattigvårdsunderstödda barn
1886—1890	Lb.	14 233	13.94	39 371	17.46	53 604	16.36
	St.	3 986	8.10	11 430	11.66	15 416	10.47
	S:a	18 219	12.04	50 801	15.70	69 020	14.54
1891—1895	Lb.	13 366	13.87	38 749	17.19	52 115	16.19
	St.	4 265	8.73	15 776	11.79	20 041	10.97
	S:a	17 631	12.14	54 525	15.18	72 156	14.30
1896—1900	Lb.	12 493	14.40	36 448	18.26	48 941	17.09
	St.	4 338	9.64	14 454	11.25	18 792	10.84
	S:a	16 831	12.78	50 902	15.62	67 733	14.73
1901—1905	Lb.	11 571	14.02	33 050	17.70	44 621	16.57
	St.	4 076	8.39	12 897	11.43	16 973	10.52
	S:a	15 647	11.93	45 947	15.34	61 594	14.30
1906—1910	Lb.	11 057	14.33	29 291	17.19	40 348	16.30
	St.	4 149	7.03	13 313	11.47	17 462	9.97
	S:a	15 206	11.17	42 604	14.87	57 810	13.68

understödda barn är såväl å landsbygden som i städerna något lägre under kvinkvenniet 1906—1910 än under kvinkvenniet 1886—1890.

Tab. 11 innehåller, som nämnts, uppgifter även om *de ogifta mödrarnas* understödsförhållanden. I motsats till motsvarande uppgifter om de oäkta barnen äro de för mödrarna fullständiga. Antalet fattigvårdsunderstödda ogifta mödrar uppgick år 1912 till 4776. Av dessa kommo 3 064 på landsbygden och 1 712 på städer och köpingar. På 1 000 av medelfolkmängden utgjorde dessa understödda ogifta mödrar å landsbygden 0·75, i städer och köpingar 1·15 samt i hela riket 0·86.

Antalet fattigvårdsunderstödda ogifta mödrar har under tiden 1886—1912 nedgått från 6 370 till 4 776. Minskningen, som, relativt taget, är avsevärt större än den minskning, som samma tabell har att uppvisa beträffande de fattigvårdsunderstödda oäkta barnen, kommer uteslutande på landsbygden, i städerna har, absolut taget, en ökning inträffat.

Huru antalet understödda ogifta mödrar på 1 000 av medelfolkmängden samt på 1 000 understödda personer över 15 år gestaltat sig under olika tider framgår av nedanstående tab. Y. Beträffande förstnämnda relationstal äro, som synes, siffrorna för landsbygden lägre än de för städerna, beträffande sistnämnda

Tab. Y. Av fattigvården understödda ogifta mödrar, åren 1886—1910.

År Lb. = landsbygd St. = städer och köpingar	Av fattigvården understödda ogifta mödrar			Deras hemma- varande barn på 1 000 mödrar	
	Absoluta tal	På 1 000 av medel- folk- mängden	På 1 000 under- stödda per- soner över 15 år		
1886—1890	Lb.	24 473	1·26	46·49	1 608·75
	St.	7 422	1·69	40·45	1 540·02
	S:a	31 895	1·34	44·93	1 592·76
1891—1895	Lb.	22 978	1·18	42·22	1 686·35
	St.	9 444	1·97	43·01	1 670·48
	S:a	32 422	1·34	42·45	1 681·73
1896—1900	Lb.	20 637	1·04	39·18	1 766·15
	St.	8 833	1·63	39·06	1 636·36
	S:a	29 470	1·17	39·15	1 727·25
1901—1905	Lb.	18 512	0·92	36·28	1 785·33
	St.	7 883	1·31	33·73	1 636·05
	S:a	26 395	1·01	35·48	1 740·75
1906—1910	Lb.	16 162	0·80	32·97	1 812·34
	St.	7 891	1·14	30·68	1 687·11
	S:a	24 053	0·89	32·18	1 771·26

relationstal äger det motsatta förhållandet rum. Minskningen i antalet fattigvårdsunderstödda ogifta mödrar framträder tydligt nog i båda serierna även för städerna, men denna minskning är kraftigare på landsbygden än i städerna.

I tab. Y angives även *antalet hos dessa understödda mödrar varande barn* på 1000 mödrar. Detta antal har under hela den tid, tabellen omfattar, alltid varit större på landsbygden än i städerna och visar en rätt väsentlig stegring såväl å landsbygden som i städerna.

VI. Barnens konfirmation och uppförande.

I cirkulärskrivelsen till pastorsämbetena anhölls även om upplysning, huruvida barnen konfirmerats och i så fall med vilket kristendomsbetyg samt angående deras uppförande i den mån pastor därom ägde kännedom — t. ex. om de blivit dömda för förbrytelse, om oäkta född flicka i sin ordning blivit moder till oäkta barn o. s. v. — Med dessa förfrågningar åsyftades mindre att erhålla uttömmande uppgifter angående den behandlade årskullens konfirmations- och uppförandeförhållanden utan fastmera att genom de inkomna svaren söka avgöra, huruvida någon verklig skillnad i omnämnda förhållanden kunde påvisas mellan olika grupper av barn, främst då mellan de legitimerade, barn, som erhållit styvfader, samt övriga ej legitimerade barn även som mellan gossarna å ena sidan och flickorna å den andra.

De upplysningar, som inkommit beträffande barnens *konfirmation*, äro sammanförda i tab. 12. Som synes, föreligga där uppgifter om konfirmationsbetyg eller om att konfirmation ej ägt rum för inalles 4 556 barn, d. v. s. för vid pass 73·82 % av dem, som uppnått minst 15 år och intill denna ålder blivit följda i kyrkoböckerna. Härtill kommer ett hundratal barn, för vilka visserligen meddelats, att de konfirmerats, men för vilka betyg icke uppgivits. Dessa barn äro ej upptagna i tab. 12. Fåtaligast representerade i denna tabell liksom i tab. 13 äro, även relativt taget, de legitimerade barnen, vilket troligen får sin förklaring därav, att pastorsämbetena, i och med att barnen legitimerats och sålunda upphört att vara oäkta, ej ansett sig behöva om dem meddela vidare uppgifter. Gossar och flickor äro i tabellen ungefär lika talrikt representerade inom de olika barnagrupperna, vilket givetvis ökar tabellens representativitet; en väsentlig olikhet förefinnes nämligen emellan de båda könen konfirmationsförhållanden. Uppgifterna beträffande landsbygdens barn äro betydligt fullständigare än beträffande städernas.

Enligt sagda tabell hava, som synes, 14·95 % av barnen erhållit konfirmationsbetyget god, 49·98 % betyget godkänd, 31·32 % betyget försvarlig, återstoden, 3·75 %, har ej konfirmerats. Att sistnämnda procenttal är så pass högt beror nog därpå, att pastorsämbetena oftare underlåtit att relatera de vanliga fallen, d. v. s. där konfirmation ägt rum, än de mera ovanliga, där konfirmation icke ägt rum. Medan 4·37 % av *gossarna* icke konfirmerats, är motsvarande procenttal för *flickorna* allenast 3·10, och, medan av de förra 36·67 % erhållit konfirmationsbetyget försvarlig och allenast 10·91 % betyget god, hava av de se-

nare endast 25-30 % erhållit betyget försvarlig och 19-20 % betyget god. Dessa olikheter mellan gossar och flickor torde ej vara något speciellt karakteristiskt för de oäkta födda barnen, utan det gäller nog för barn i allmänhet, att gossarna i större utsträckning ej konfirmeras än flickorna, samt att de förra, då de konfirmeras, i allmänhet erhålla sämre betyg än de senare. Orsaken härtill är väl, att flickorna i allmänhet visa större intresse för sin konfirmation och den undervisning, som föregår densamma, och med större flit deltaga i undervisningen än sina manliga kamrater.

En annan allmän iakttagelse, som kan göras i tab. 12, är, att de i *städerna* födda uppvisa flera höga och färre låga konfirmationsbetyg än de å *landsbygden* födda. Så svara mot 32-92 % med försvarlig kristendomskunskap och 13-53 % med god å landsbygden respektive 24-32 och 21-13 % i städerna. Förhållandet står nog i samband med att folkskoleundervisningen i allmänhet står på ett högre plan i städerna än på landsbygden.

En jämförelse mellan de *legitimerade* och de *ej legitimerade* barnens konfirmationsförhållanden giver vid handen, att det relativa antalet av dem, som ej konfirmerats, är något större bland de senare än bland de förra. Skillnaden är dock så obetydlig, att några slutsatser knappast kunna dragas härav. Jämför man konfirmationsbetygen, framträder de legitimerades överlägsenhet över de ej legitimerade något tydligare. Mot 30-51 % med konfirmationsbetyget försvarlig och 16-51 med betyget god för de legitimerade svara sålunda respektive 31-54 och 14-53 % för de ej legitimerade.

En jämförelse mellan data för barn, vilka *erhållit styvfader*, och för *övriga ej legitimerade* barn visar, att bland de förra antalet ej konfirmerade, 2-56 %, är betydligt lägre än bland de senare, 4-40 %, ja även betydligt lägre än bland de legitimerade. Beträffande konfirmationsbetygen är däremot skillnaden mellan styvbarnen och övriga ej legitimerade minimal. Procenttalet för dem med konfirmationsbetyget god är något högre bland de förra, men detsamma gäller även för dem med konfirmationsbetyget försvarlig.

Redan siffrorna i tab. 12 giva sålunda ett visst stöd för antagandet, att bland de oäkta födda barnen de legitimerade äro bättre ställda än de ej legitimerade, och att av dessa de, som erhållit styvfader, åtminstone till en viss grad synas bättre lottade än övriga ej legitimerade barn. Kraftigare talar tab. 13 för riktheten av ett dylikt antagande.

I denna tabell meddelas uppgifter om *uppförande* för 2 026 barn, d. v. s. för vid pass 32-83 % av dem, som uppnått minst 15 år och intill denna tid blivit följda i kyrkoböckerna. Kvinnkönet är i denna tabell mindre talrikt representerat än mankönet, och stadsbarnen uppträda med mycket små tal. Då uppförandeförhållandena gestalta sig mycket olika för de olika könen liksom för landsbarn å ena sidan och stadsbarn å den andra, förrycker denna oproportionerliga representation i viss mån resultaten. De små talen omöjliggöra för övrigt en mera ingående jämförelse siffrorna emellan. Framför allt äro, såsom redan antytts, uppgifterna för legitimerade barn mycket ofullständiga, och procentalen för de straffade inom olika kategorier av barn måste till följd av de absoluta talens litenhet upptagas med största försiktighet.

Av de i tabellen förekommande barnen uppgivas 93·84 % hava ett gott uppförande, 4·10 % ett mindre gott eller dåligt uppförande, och 2·56 % hava av domstol ådömts straff för förbrytelse av ett eller annat slag. Att de två sistnämnda procenttalen äro så höga, beror nog, som redan framhållits, till någon del därpå, att pastorsämbetena, uppmanade att meddela upplysning om barnens uppförande, i första hand meddela sådana fall, som avvika från det normala. För en jämförelse mellan de olika barngruppernas uppförande har emellertid denna omständighet intet att betyda.

För samtliga kategorier av barn gäller, att *gossarna* visa ett betydligt sämre uppförande än *flickorna*. Medan sålunda bland de förra ej mindre än 4·15 % blivit straffade och 5·45 % utan att hava blivit straffade visat ett mindre gott eller dåligt uppförande, äro motsvarande tal för flickorna respektive 0·46 och 2·30 %. Vidare är att lägga märke till, hurusom i denna tabell *stadsbarnen* visa långt ogynnsammare siffror än *landsbarnen*. Mot 5·99 % straffade bland de förra svara sålunda 2·05 bland de senare. Sämst ställda äro alltså de i städerna födda gossarna, bland vilka procenttalet för de straffade utgör 10·27; och bäst ställda äro flickorna å landsbygden med ett procenttal för straffade om allenast 0·40.

Detta att de i städerna födda visa ett sämre uppförande än de å landsbygden födda är emellertid intet speciellt utmärkande för de oäkta födda utan gäller oberoende av börd, såsom tydligt framgår av nedanstående ur vår officiella rättsstatistik sammanställda tabell, angående under åren 1901—1910 för grövre brott sakfällda.

Av de för grövre brott sakfällda under åren 1901—1910 voro födda:	Absoluta tal			På 1 000 levande födda under åren 1861—1890		
	M.	Kv.	S:a	M.	Kv.	S:a
Å landsbygden ¹⁾	15 502	1 811	17 313	8·98	1·10	5·14
I städerna ¹⁾	8 283	612	8 895	26·60	2·05	14·60
Summa	23 785	2 423	26 208	11·67	1·25	6·59

Material för bedömande av i vilken mån brottsligheten kan anses betingad av börd föreligger i tab. 14, där angående de för grövre brott sakfällda särskilda uppgifter meddelas för utom äktenskapet födda. Av denna tabell framgår, att bland de under årtiondet 1901—1910 för grövre brott sakfällda 11·56 % voro födda utom äktenskapet. Betänker man, att av samtliga under åren 1861—1890 levande födda, till vilka årskullar flertalet av sagda brottslingar hör, allenast 9·13 % voro födda utom äktenskapet, samt att bland de oäkta barnen till följd av större dödlighet ett relativt ringare antal uppnår mogen ålder än vad fallet är bland de äkta, kan man sålunda utan tvekan påstå, att brottsligheten är avsevärt större bland dessa socialt och ekonomiskt oftast vanlottade,

¹⁾ De personer, för vilka uppgift om födelseort saknas, äro utproportionerade på landsbygd och städer.

som fötts utom äktenskapet, än bland de inom äktenskapet födda. Såsom framgår av tabellen, gäller detta i all synnerhet *kvinnorna*, bland vilka av de för grövre brott sakfällda ej mindre än 14·07 % voro födda utom äktenskapet.

Huru hithörande förhållanden gestalta sig å landsbygden och i städerna samt under olika tider åskådliggöras av nedanstående tab. Z.

Som synes, uppträda de oäkta födda med något högre procenttal, när fråga är om å *landsbygden* sakfällda än när fråga är om i *städerna* sakfällda. Några säkra slutsatser kunna icke dragas av detta förhållande, då man ju saknar kunskap om huru stor del av landsbygdens och huru stor del av städernas befolkning utgöres av utom äktenskapet födda. Att beståndet av oäkta födda personer torde vara å landsbygden större men i städerna mindre än vad respektive landsbygdens och städernas oäkta födelsekvoter giva vid handen, har redan i det föregående påpekats beträffande barnen — jfr sid. 52 —, och i viss mån gäller nog detsamma även för vuxna personer, jfr sid. 79. Såväl för landsbygd som för städer gäller, att brottslingarna av oäkta börd utgöra en större procentandel, då fråga är om kvinnkön, än då fråga är om mankön.

En jämförelse beträffande siffrorna för de *olika tidsperioderna* giver tydligen vid handen, att bland de för grövre brott sakfällda de oäkta födda utgöra en större procentandel nu än förr, och detta gäller såväl för mankön som för kvinnkön, såväl för de å landsbygden som för de i städerna sakfällda. Men denna stegring bör i första rummet sättas i samband med den stegring, som den oäkta födelsekvoten undergått. Antalet levande födda utom äktenskapet

Tab. Z. För grövre brott sakfällda, efter kön och börd.

År	Lb. = landsbygd St. = städer	Antal sakfällda			Därav födda utom äktenskapet					
		M.	Kv.	S:a	Absoluta tal			I procent av samtliga sakfällda inom gruppen		
					M.	Kv.	S:a	M.	Kv.	S:a
1881—1890 . . .	Lb.	7 013	1 141	8 154	626	108	734	8·93	9·47	9·00
	St.	8 400	1 351	9 751	682	133	815	8·12	9·84	8·86
	S:a	15 413	2 492	17 905	1 308	241	1 549	8·49	9·67	8·65
1891—1900 . . .	Lb.	8 543	1 021	9 564	721	122	843	8·44	11·95	8·81
	St.	10 130	1 625	11 755	767	169	936	7·57	10·40	7·96
	S:a	18 673	2 646	21 319	1 488	291	1 779	7·97	11·00	8·34
1901—1910 . . .	Lb.	9 431	902	10 333	1 122	135	1 257	11·90	14·97	12·16
	St.	14 354	1 521	15 875	1 567	206	1 773	10·92	13·54	11·17
	S:a	23 785	2 423	26 208	2 689	341	3 030	11·31	14·07	11·56
1911—1912 . . .	Lb.	1 849	192	2 041	243	31	274	13·14	16·15	13·42
	St.	3 077	348	3 425	338	53	391	10·98	15·23	11·42
	S:a	4 926	540	5 466	581	84	665	11·79	15·56	12·17

på 1 000 levande födda beräknas sålunda för åren 1841—1870 till 8·27, 1851—1880 till 8·79 och 1861—1890 till 9·13. Ihågkommas bör även, att skillnaden mellan de äkta och de oäkta barnens dödlighet blivit allt mindre, något som även bidragit till att öka de oäktas andel i befolkningen.

Ser man till de i tab. 14 meddelade siffrorna för *olika brott*, visa sig de oäkta födda mer än vanligt talrikt representerade, när fråga är om så grova brott som mord, 13·64 %, våldtäkt, 15·54 %, mordbrand, 12·93 %, enkel stöld, 12·21 %, kvalificerad stöld eller inbrott, första resan, 13·61 %, itererad stöld eller inbrott, 13·67 % samt rån, 18·66 %. Beträffande de fyra sist anförda procenttalen torde man observera, hurusom desamma äro högre i den mån, stöldbrottet är av svårare natur, sålunda lägst beträffande enkel stöld, högst beträffande rån.

Efter att sålunda hava konstaterat en mera utbredd brottslighet bland de oäkta födda än bland de äkta torde man med ledning av siffrorna i tab. 13 böra undersöka, huruvida och i vad mån bland de oäkta födda legitimering eller styvfaders erhållande medför någon inverkan på barnens uppförande.

En jämförelse mellan siffrorna för de *legitimerade* och för de *ej legitimerade* barnen giver vid handen, att de förra genomgående uppföra sig bättre, i det att bland dem allenast 3·09 % visat ett mindre gott eller dåligt uppförande och 2·32 % blivit straffade, medan motsvarande procenttal för de ej legitimerade utgöra respektive 4·33 och 2·63. Särskilt gäller detta stadsbarnen, bland vilka de ej legitimerade hava att uppvisa ovanligt höga procenttal för dåligt uppförande, särskilt då för straffade av mankön.

Att *styvbarnens* uppförande är bättre än *övriga ej legitimerade* barns, visa tabellens siffror tydligt nog. Ja, av procenttalen att döma, tyckes dessa styvbarns uppförande gestalta sig bättre än t. o. m. de legitimerades, men detta torde väl få sin förklaring därav, att bland de senare antalet i tabellen upptagna gossar är så mycket större än antalet flickor. Medan av styvbarnen allenast 5·20 % visat icke gott uppförande, är denna siffra för övriga ej legitimerade barn 8·01 %. Bland övriga ej legitimerade stadsbarn utgör motsvarande procenttal för båda könen tillsammans ej mindre än 13·23 % och för mankönet ensamt ända upp till 20·51 %, varav 14·10 % straffade. Dessa siffror äro ju oroväckande, även om man ihågkommer, vad ovan nämnts om bidragande orsaker till de relativt höga siffrorna för såsom straffade i tabellen upptagna. Siffrorna ådagalägga dock klart och tydligt, att brottsligheten bland dessa barn utan verkligt hem eller vård är ofantligt mycket större än bland övriga barn. Rena självbevarelsedriften är sålunda tillräckligt skäl för samhället att på allt sätt söka förbättra de oäkta barnens ställning och därmed minska brottsligheten bland dem.

I vilken utsträckning *de oäkta födda flickorna i sin tur nedkomma med oäkta barn* framgår av tab. A — sid. 69 — med fördelning efter mödrarnas ålder vid nedkomsten.

Det bör beträffande denna tabell anmärkas, dels att siffrorna i själva verket avse antalet nedkomster, vadan en del mödrar eller 43 st. finnas upptagna två gånger samt 1 tre gånger, dels att bland nedkomsterna förekomma även fem av trolovade mödrar, därav en bland de legitimerade, en bland styvbarnen

och tre bland övriga ej legitimerade. Siffrorna för landsbygd och för städer avse såsom vanligt i denna del kyrkoskrivningsorter vid födelsen år 1889 och således icke vid nedkomsten. Tretton mödrar, för vilka åldersuppgifter saknas, hava vederbörligen utproportionerats på de olika åldersgrupperna. Siffermaterialet torde efter allt att döma vara bra nog fullständigt så till vida nämligen, att bland de flickor, som över huvud kunnat följas i kyrkoböckerna, de oäkta nedkomsterna så gott som alltid torde återfinnas i tabellen, dock med undantag för »okända mödrar».

Av tabellen framgår, att den oäkta fruktsamheten i åldern 15—20 år för dessa år 1889 utom äktenskapet födda kvinnor utgjorde 22.61 %. Denna oäkta fruktsamhet synes vara högre bland de å landsbygden födda kvinnorna än bland de i städerna födda och högre bland de ej legitimerade än bland de legitimerade. I själva verket torde nog skillnaden mellan de legitimerades och de ej legitimerades oäkta fruktsamhet vara större än tabellen angiver. Såsom förut meddelats, är nämligen det antal legitimerade, som följts i kyrkoböckerna efter legitimeringen relativt litet, och det ligger nära till hands att antaga, att pastorsämbetena i första hand meddelat upplysningar om dem, för vilka kyrkoböckerna innehålla extraordinära anteckningar, t. ex. om utomäktenskaplig nedkomst. Mellan styvbarn och övriga ej legitimerade synes ingen egentlig skillnad förefinnas beträffande oäkta fruktsamhet.

Huru den oäkta fruktsamheten i olika åldrar under 21 år gestaltar sig för de år 1889 utom äktenskapet födda flickorna i jämförelse med den oäkta fruktsamheten i allmänhet under sista årtiondet, åskådliggöres av omstående tablå.

Tab. Å. Med oäkta barn intill 1910 års slut nedkomna mödrar, födda år 1889 utom äktenskapet.

Mödrarnas ställning vid nedkomsten	I samtliga åldrar,	Därav i åldern				Sistnämnda mödrar på 1 000 av medelbeståndet ej gifta kv. i åldersgruppen 15—21 år ¹⁾
		Under 17 år	17—20 år	20—21 år	Under 21 år	
Legitimerade	95	3	49	25	77	20.24
Styvbarn	126	7	66	34	107	23.55
Övriga ej legitimerade	229	15	115	67	197	23.16
Summa	450	25	230	126	381	22.61
Därav: Landsbygd	361	19	184	101	304	23.90
Städer	89	6	46	25	77	18.63

¹⁾ D. v. s. på ett observerat medelbestånd om 1 000 av de kvinnor, som voro födda år 1889 utom äktenskapet och befunno sig i åldern 15—21 år samt ej ingått äktenskap.

BARNENS KONFIRMATION OCH UPPFÖRANDE.

Åldersår	Oäkta fruktsamhet i ‰	
	för år 1889 utom äkten- skapet födda kvinnor	för kvinnor i allmänhet, åren 1901—1910
Under 15 år	0·3 ¹⁾	0·1 ¹⁾
15—16 »	1·0	0·7
16—17 »	7·0	3·2
17—18 »	13·1	8·6
18—19 »	25·4	16·8
19—20 »	46·8	26·0
Under 20 »	17·8 ²⁾	10·6 ²⁾
20—21 »	50·8	33·7
Under 21 »	22·6 ³⁾	12·6 ³⁾

Siffrorna tala här ett nog så tydligt språk. Den oäkta fruktsamheten bland de utom äktenskapet födda kvinnorna är nära nog dubbelt så hög som bland kvinnor i allmänhet, och i åldrar under 17 år t. o. m. mer än dubbelt så hög. Det torde ej kunna förnekas, att denna höga fruktsamhet till en del hänger direkt samman med att barnaföderskorna själva äro födda utom äktenskapet och måhända genom ett dåligt exempel från mödrars eller fostermödrars sida bringats en mindre fast moral. Men den oäkta bördens i och för sig utgör ej ensam förklaringen. Bland de ekonomiskt och socialt sämst ställda samhällslagren är, oberoende av bördens, den oäkta fruktsamheten synnerligen stor, och det är väl i första rummet genom det tillskott, dessa lager erhålla genom de oäkta börderna, som dessa kunna sägas i sin tur bidra till en ökad utom-äktenskaplig födelsefrekvens.

För uträknande av de i tab. A och i ovanstående tablå meddelade siffrorna angående den oäkta fruktsamheten har det varit nödvändigt att taga kändedom om antalet intill år 1911 i olika åldersår *ingångna äktenskap* bland de år 1889 utom äktenskapet födda kvinnorna. Siffrorna härför samman med motsvarande för männen meddelas i nedanstående tabell.

Ålder vid giftermålet	Legitimerade		Styvbarn		Övriga ej legitimerade		Summa	
	M.	Kv.	M.	Kv.	M.	Kv.	M.	Kv.
16—17 år	—	1	—	2	—	—	—	3
17—18 »	—	2	—	8	—	7	—	17
18—19 »	2	8	—	27	—	25	2	60
19—20 »	2	22	1	34	1	52	4	108
20—21 »	1	24	1	41	5	60	7	125
21—22 »	18	29	18	32	21	40	57	101
Okänd ålder	3	3	—	3	2	7	5	13
Summa	26	89	20	147	29	191	75	427

¹⁾ På 1000 av motsvarande ej gifta kv. i åldern 14—15 år. — ²⁾ På 1000 av motsvarande ej gifta kv. i åldern 15—20 år. — ³⁾ På 1000 av motsvarande ej gifta kv. i åldern 15—21 år.

Några på basis av denna tabell gjorda beräkningar angående giftermålsfrekvensen bland de oäkta födda hava icke utförts, enär siffrorna äro väl små för att några tillförlitliga resultat skulle kunna erhållas. Efter allt att döma torde emellertid äktenskapsfrekvensen bland kvinnorna i dessa unga år vara högre bland de utom äktenskapet födda än bland de inom äktenskapet födda. Detta torde böra sammanställas med den omständigheten, att äktenskapsfrekvensen i allmänhet är högre bland arbetarklassen än bland befolkningen i övrigt.

En fråga, som i detta sammanhang även bör beröras, är, i vilken omfattning de utom äktenskapet födda kvinnorna hemfalla åt *prostitutionen*. Man kunde ju a priori antaga, att de prostituerade skulle relativt talrikt rekryteras bland kvinnor av oäkta börd. Förefintliga statistiska data bekräfta emellertid knappast denna förmodan. Enligt de av den s. k. Reglementeringskommittén företagna utredningarna utgjorde bland besiktningsskyldiga kvinnor i Stockholm de av oäkta börd under inskrivningsåren 1859—1885 9.2 % och under inskrivningsåren 1885—1904 11.4 %. Med hänsyn tagen till den oäkta födelsekvoten, de inskrivna kvinnornas fördelning efter födelseort samt den högre dödligheten i första levnadsåret bland de utom äktenskapet födda kan man enligt sagda kommittéutredning beräkna, att, om de prostituerades rekrytering skedde i relativt taget samma proportion bland dem av oäkta som bland dem av äkta börd, så skulle de förra utgöra 12 à 14 % av de inskrivna. »Detta förhållande», säger Reglementeringskommittén, »talar åtminstone ej för antagandet, att oäkta börd skulle vara ett i hög grad bidragande moment till kvinnors prostitution.»

VII. Dödlighet, emigration, inrikes omflyttning samt yrken vid myndig ålder.

I det föregående hava i olika kapitel uppgifter meddelats om huru stort antal barn av den observerade årskullen årligen legitimerats och huru stort antal erhållit styvfader. Det återstår att behandla ytterligare ett par faktorer, som bidraga till att år för år reducera den årskull oäkta barn, som i föreliggande undersökning är föremål för observation; och dessa faktorer äro dödlighet och emigration. Det torde då vara fördelaktigt att åstadkomma en översikt, utvisande samtliga nu nämnda faktorerers verkningar under olika år, och fördenskull har tab. 15 uppgjorts. Kalenderår för kalenderår t. o. m. år 1910 kan man här följa den observerade årskullen och, med skillnad mellan mankön och kvinnkön, land och stad, se, huru många barn, som legitimerats, och huru många, som erhållit styvfader, samt beträffande styvbarnen och övriga ej legitimerade barn huru många, som avlidit, emigrerat eller av andra orsaker förlorats ur sikte i kyrkoböckerna, och följaktligen även huru stora de observerade bestånden av dessa barngrupper äro vid olika tidpunkter.

A. Dödlighet.

Stor betydelse har en dylik översikt för erhållande av exaktare kunskap om de oäkta barnens dödlighetsförhållanden.

I Del I av föreliggande arbete har lämnats en utförlig redogörelse för dödligheten i Sverige bland äkta och oäkta barn. Med till buds stående siffermaterial har där påvisats, hurusom, synnerligast under äldre tider men även under det senaste årtiondet, barnadödligheten varit väsentligt högre bland de oäkta födda än bland de äkta. Dödstalen för olika levnadsmånader av första och andra året giva emellertid vid handen, att, medan de oäkta barnens överdödlighet är synnerligen stor vid livets början, så sjunker den sedan alltmera, så att i det sjunde levnadskvartalet dödligheten är ungefär densamma för de båda kategorierna barn, och i det åttonde levnadskvartalet uppvisa de oäkta barnen t. o. m. en lägre dödlighet än de äkta. Som förklaring härtill meddelas i Del I följande: »Sistnämnda förhållande, som till en början onekligen är ägnat att väcka förvåning, beror väl delvis därpå, att bland de äkta ett flertal svaga barn, som endast tack vare god vård och gynnsamma förhållanden i övrigt, bibehållas i livet under det första året, sedan under det andra,

gå de många barnepidemierna infinna sig, duka under på grund av sin medfödda svaghet, medan däremot bland de oäkta barnen genom den högre dödligheten under första levnadsåret ett naturligt urval ägt rum, så att endast de relativt motståndskraftiga kvarleva. Men även andra orsaker bidraga. Under loppet av de första åren efter barnets födelse gifter sig, såsom det i specialutredningen närmare skall redogöras för, mången moder med barnets fader, och härigenom blir barnet eo ipso äkta. Dör det sedan, behandlas det i statistiken såsom äkta barn, och på så sätt stegras den relativa dödligheten för de äkta, medan den bland de oäkta minskas och det i än högre grad på grund av de senares relativa fåtalighet. Skillnaden mellan de äkta och de oäkta barnens dödlighet blir på den grund osäkrare och ofullständigare ju längre tid, som förflyter mellan födelse och dödsfall, varför det knappast lönar mödan att göra några jämförelser angående dödligheten för äkta och oäkta barn i högre åldrar. Det möter även någon gång svårighet att i fråga om avlidna barn (t. ex. ankors barn) i dödboksutdragen skilja mellan äkta och oäkta börd, och då i tvivelaktiga fall barnen räknas såsom äkta, blir antalet sådana i någon mån för högt upptaget.»

Genom föreliggande utredning har man för första gången i Sverige erhållit ett statistiskt material, som tillåter att utan störande inflytanden studera en årskull oäkta barns årliga reducering genom döden och genom legitimering.

Översikten härav i tab. 15 avser kalenderår. Emellertid torde för att erhålla tillfälle till jämförelse med dödligheten i allmänhet en översikt av hithörande förhållanden efter åldersår vara fördelaktigare. Fördenskull har efter samma principer som i tab. 15 uträknats det observerade beståndet av styvbarn och övriga ej legitimerade barn ävensom av redan legitimerade, samt huru många barn, som inom var och en av dessa grupper avlidit i olika åldrar. Ett sammandrag av hithörande fakta, har redan meddelats i tab. C å sid. 20 och använts för uträknande av legitimeringskoefficienterna; ett annat, med avseende på dödligheten utförligare, sammandrag återfinnes i tab. 16.

Enligt denna tabell utgjorde det observerade antalet dödsfall bland de legitimerade 173, bland styvbarnen likaledes 173 och bland övriga ej legitimerade 2 689, d. v. s. inalles 3 035. Men dessa siffror i och för sig giva ingen föreställning om barnens dödlighetsförhållanden, utan härtill fordras, att på basis av det föreliggande siffermaterialet rationella dödsriskberäkningar utföras. Resultaten av dessa uträkningar återfinnas i omstående tab. Å, i vilken för jämförelses skull införts jämväl de allmänna dödsriskerna enligt dödlighetsförhållandena under årtiondena 1881—1890, 1891—1900 och 1901—1910.

Det torde böra framhållas, att här meddelade dödsrisker för utom äktenskapet födda barn böra betraktas såsom minima, uträknade som de äro under förutsättning att dödligheten bland de barn, som ej kunnat följas i kyrkböckerna är densamma som för dem, som kunnat följas. I själva verket torde bland de förra, även relativt taget, en mycket stor del hava avlidit, synnerligast i späda ålder.

På grund av det observerade siffermaterialets relativt ringa omfattning förekommer, som synes, i koefficientserierna för de utom äktenskapet födda barnen

en del smärre ojämnheter, vilka det ej ansetts lämpligt att medelst utjämningsavlägsna. I det stora hela kunna emellertid serierna i fråga betecknas såsom rätt vackra och väl lämpade för jämförelser. Den högre dödligheten för oäkta barn än för barn i allmänhet framträder i denna tabell tydligt nog. I strid med vad förut kända dödstal för oäkta barn — jfr Del I, sid. 58 och 59 — giva vid handen, fortsätter tydligen denna överdödlighet ända fram till det sjätte levnadsåret. Den största skillnaden i dödsrisker för oäkta barn och barn i allmänhet förefinnes som sagt i första levnadsåret, sedan blir denna skillnad mindre med vart åldersår, och från och med det sjätte åldersåret torde ingen egentlig skillnad förefinnas mellan dödligheten för oäkta barn och barn i allmänhet, ja, av tabellen att döma, torde t. o. m. de oäkta barnens dödlighet i åldrarna 5—11 år vara något lägre än för barn i allmänhet. Förhållandet bör naturligtvis, såsom redan framhållits i Del I, ställas i samband därmed, att genom den stora

Tab. Ä. Dödsrisker i promille för 1889 års kull av oäkta födda samt för personer i allmänhet.

Åldersår	För 1889 års kull av utom äktenskapet födda		För personer i allmänhet enligt dödlighetsförhållandena under		
	Samtliga ‰	Ej legitimerade ‰	Åren 1881—1890 ‰	Åren 1891—1900 ‰	Åren 1901—1910 ‰
0—1 år	176.1	179.6	110.50	101.71	84.50
1—2 „	36.6	37.6	34.72	28.85	22.01
2—3 „	20.9	21.7	21.78	16.15	10.61
3—4 „	12.5	12.6	16.78	12.28	7.78
4—5 „	14.2	13.7	13.37	9.93	6.12
5—6 „	7.5	7.9	10.69	8.00	5.09
6—7 „	6.3	6.6	8.75	6.53	4.35
7—8 „	4.4	5.0	7.35	5.68	3.90
8—9 „	4.0	4.5	6.21	4.95	3.60
9—10 „	3.5	3.7	5.32	4.37	3.27
10—11 „	3.7	3.8	4.66	3.95	3.24
11—12 „	4.5	5.0	4.18	3.56	3.06
12—13 „	3.2	3.7	3.83	3.50	3.00
13—14 „	3.6	4.0	3.67	3.50	3.15
14—15 „	4.9	5.0	3.69	3.49	3.33
15—16 „	3.2	3.5	3.87	3.86	3.70
16—17 „	4.3	4.7	4.19	4.27	4.23
17—18 „	4.2	4.8	4.53	4.69	4.68
18—19 „	5.4	6.1	4.88	5.08	5.16
19—20 „	4.8	4.4	5.20	5.66	5.50
20—21 „	5.4	5.8	5.52	5.90	5.83

dödligheten i de yngsta åldrarna ett naturligt urval sker bland de oäkta barnen i högre grad än bland de äkta.

Om jämförelsen kunde utsträckas även till åldrar över 21 år, är det väl troligt, att änyo en högre dödlighet skulle kunna konstateras för dem av oäkta börd, beroende på den överdödlighet, som, att döma av flerstädes i utlandet förekommande statistik, förefinnes för de hårt kroppsarbetande klasserna, synnerligast i städerna. Till en dylik utsträckt jämförelse finnes emellertid intet material att tillgå för Sverige.

Däremot kan man i tab. Å genom att jämföra dödsriskerna för *samtliga utom äktenskapet födda* med motsvarande för de *ej legitimerade* konstatera att bland de oäkta födda dödligheten för de ej legitimerade genomgående är högre än för samtliga. I nedanstående tab. Ö, utvisande antalet döda inom olika åldersgrupper på 1 000 av medelbeståndet, är denna jämförelse utsträckt till att omfatta uppgifter för var och en av de olika kategorierna barn, och skillnad är gjord mellan landsbygd och städer. I betraktande av det ringa antalet i städerna födda styvbarn har det emellertid ej ansetts lämpligt att för dem meddela särskilda uppgifter för de olika åldersgrupperna.

Tab. Ö. Antalet döda på 1 000 av medelbeståndet för olika kategorier och årsgrupper av år 1889 utom äktenskapet födda.

Aldersår	Legitime- rade	Styvbarn	Övriga ej legitimerade	Samtliga ej legitimerade	Samtliga utom äkten- skapet födda
<i>Landsbygd.</i>					
0—5 år	17.3	23.3	52.8	51.2	47.5
5—15	4.0	4.9	5.0	5.0	4.8
15—21	3.4	4.4	4.9	4.7	4.5
0—21	6.2	6.0	22.6	18.8	16.6
<i>Städer.</i>					
0—5 år	27.4	.	114.3	111.8	100.6
5—15	2.6	.	4.5	4.9	4.3
15—21	2.1	.	5.2	5.4	4.4
0—21	6.9	10.0	48.4	42.5	34.2
<i>Hela riket.</i>					
0—5 år	20.3	28.4	69.1	67.0	61.6
5—15	3.6	5.1	4.9	5.0	4.7
15—21	3.0	4.6	5.0	4.9	4.4
0—21	6.4	6.7	29.1	24.3	20.9

Av denna tabell framgår tydligt, att dödligheten är lägst bland de legitimerade barnen och därefter bland styvbarnen samt högst bland de övriga ej legitimerade. Då man jämför dödstaten för de olika kategorierna i sin helhet och framför allt dödstaten för de fem första levnadsåren av olika kategorier, bör man emellertid besinna, att orsaken till att talen för de legitimerade och för styvbarnen visa sig så ofantligt mycket lägre än för de övriga ej legitimerade, till en mycket stor del är att tillskriva den omständigheten, att legitimeringar och än mera styvfaderskap inträffa först sedan den stora dödsrisken i livets början är överstånden.

En jämförelse mellan dödstaten för dem, som vid födelsen tillhörde *landsbygden*, och för dem, som vid födelsen tillhörde *städerna*, giver till resultat, att bland envar av de i tabellen förekommande kategorierna av oäkta födda dödligheten i sin helhet och än mera dödligheten under de fem första levnadsåren är avsevärt högre för städernas än för landsbygdens barn. Detta gäller i betydligt högre grad om de ej legitimerade än om de legitimerade.

Genom att sammanställa dödlighetskoefficienterna för ej legitimerade med de i tab. D meddelade *legitimeringskoefficienterna* erhåller man tydligen ett mått på i vilken omfattning de oäkta barnen i olika åldersår reduceras genom död och legitimering. Med användande av den vanliga formeln för uträknande av de kvarlevande kan man så få kunskap om huru många av 1 000 år 1889 levande födda barn utom äktenskapet vid början av olika åldersår kvarleva såsom olegitimerade. Uppgifterna härom meddelas i nedanstående tablå:

Aldersår	Kvarlevande såsom ej legitimerade	Aldersår	Kvarlevande såsom ej legitimerade
0—1 år	1.000.0	11—12 år	539.0
1—2 »	744.5	12—13 »	534.4
2—3 »	671.6	13—14 »	531.2
3—4 »	630.5	14—15 »	528.1
4—5 »	606.2	15—16 »	524.8
5—6 »	585.1	16—17 »	522.2
6—7 »	573.0	17—18 »	519.0
7—8 »	562.5	18—19 »	515.8
8—9 »	554.6	19—20 »	512.6
9—10 »	548.9	20—21 »	509.9
10—11 »	544.2	21—22 »	506.8

Endast vid pass hälften av de oäkta födda barnen återstår sålunda i myndighetsåldern såsom ej legitimerad.

Det skulle givetvis vara av intresse att erhålla kunskap om, huruvida och i vad mån föräldrarnas *sociala ställning* samt de olika formerna för barnens *uppföstran* inverka på deras dödlighetsförhållanden. Försök har även gjorts att på basis av föreliggande material åstadkomma en undersökning härom, men har materialet visat sig hava för ringa omfattning för att tillåta några egentliga slutsatser i dessa avseenden.

B. Emigration och inrikes omflyttning.

Antalet emigranter intill slutet av år 1910 bland dem av den observerade årskullen, som ej legitimerats, utgjorde enligt tab. 15 inalles 719, därav 200 styvbarn och 519 övriga ej legitimerade. Härtill komma 140 personer, som efter att hava blivit legitimerade utvandrat till främmande land, vadan sålunda det totala antalet emigranter av den ifrågavarande årskullen oäkta födda intill slutet av år 1910 utgjorde 859. Härvid har då bland emigranter inräknats även ett tiotal personer, som införts i boken över obefintliga, större delen av dessa torde vara »olagliga utvandrare». Det bör emellertid uttryckligen betonas, att såväl ovan angivna absoluta tal som de relativa tal, som erhållas genom att sätta de absoluta i relation till de observerade bestånden, äro för lågt angivna, i det att bland de personer, som förlorats ur sikte i kyrkoböckerna, antalet utvandrare även relativt taget torde vara mycket stort.

Antalet emigranter inom de olika grupperna av år 1889 oäkta födda barn med skillnad mellan personer under och över 15 år åskådliggöres av nedanstående tab. AA i såväl absoluta som relativa tal. I denna tabell hava även införts siffror angående emigrationen bland samtliga år 1889 födda barn, äkta och oäkta tillsammantagna. Vid uträknandet av den relativa utvandringen har i likhet med vad som sker i den officiella emigrationsstatistiken antalet utvandrare under olika kalenderår satts i relation till beståndet inom närmast motsvarande åldersklass. Således hava emigranter under åren 1889—1903 och 1904—1910 satts i förhållande till medelbeståndet av årskullarna i resp. åldrarna 0—15 och 15—22 år.

Att emigrationen bland de oäkta födda har större proportioner än bland folk i allmänhet, kan man redan a priori antaga. De band, som binda dem av oäkta börd vid fosterlandet, äro väl i allmänhet svagare än för övriga. Ofta

Tab. AA. Observerade antalet emigranter bland år 1889 födda barn.

	Absoluta tal			På 1 000 av det observerade medelbeståndet		
	Åren 1889—1903	Åren 1904—1910	Summa	0—15 år	15—22 år	Summa
Bland legitimerade	67	73	140	3.5	8.0	5.0
Bland ej legitimerade	304	415	719	3.4	13.4	5.9
Därav bland styvbarn	39	161	200	2.5	15.1	7.6
» övriga ej legitimerade	265	254	519	3.6	12.6	5.5
Bland samtliga utom äktenskapet födda	371	488	859	3.4	12.2	5.8
Bland samtliga inom och utom äktenskapet födda	3 977	10 897	14 874	2.5	16.1	6.5

i saknad av eget hem och kära anhöriga och därtill levande under även i övrigt ogynnsamma sociala och ekonomiska förhållanden söka sig nog dessa utom äktenskapet födda med stor förkärlek bort från det egna landet. Den skam, som oäkta börd ännu på många håll anses innebära ej blott för modern utan tyvärr även för barnet, torde nog också driva många såväl mödrar som barn över Atlanten. I själva verket ter sig emellertid den relativa utvandringen i tab. AA endast beträffande åldrarna under 15 år högre för de oäkta födda än för samtliga; såväl i åldrarna 15—22 år som i åldrarna under 22 år, tagna som en enhet, äro emigrationstalen för de oäkta födda något lägre än för samtliga. Men detta beror säkerligen, såsom redan antytts, på det statistiska materialets ofullständighet. Till stöd för ett dylikt påstående kan i viss mån tjäna, att enligt föreliggande material antalet oäkta födda emigranter under 22 år utgjorde bland de å landsbygden födda 6.1 på 1 000 av medelbeståndet, medan motsvarande siffra för de i städerna födda utgjorde allenast 4.8. Det finnes knappast något skäl att antaga, att emigrationen skulle vara högre bland de oäkta barnen på landsbygden än bland de oäkta barnen i städerna, utan torde förr det motsatta förhållandet äga rum. Båda de anförda siffrorna äro för låga, men detta gäller i högre grad beträffande stadssiffran än landsbygdssiffran i samma mån, som materialet är ofullständigare för de i städerna födda barnen än för de å landsbygden födda.

Vad angår emigrationen bland de olika kategorierna av oäkta födda, hava *stuvbarnen* att uppvisa de högsta siffrorna och därefter *övriga ej legitimerade*; *de legitimerade* visa som vanligt de gynnsammaste siffrorna, något som även talar för riktigheten av antagandet, att emigrationen har större proportioner bland dem av oäkta börd än bland dem av äkta börd. Tager man hänsyn allenast till åldersgruppen 15—22 år, blir skillnaden mellan emigrationstalen för de olika kategorierna ännu mera utpräglad.

Ehuru det statistiska materialet möjliggör att år för år följa även den *inrikes omflyttningen* bland de år 1889 utom äktenskap födda barnen, har någon särskild tabell härom icke utarbetats, i främsta rummet på den grund, att tillfälle ej finnes att jämföra dylika detaljerade omflyttningstal med motsvarande för inom äktenskapet födda. Här må endast framhållas, att strax efter födelsen en mycket stor del av de vid födelsen till städerna hörande barnen flytta ut till landsbygden till där boende fosterföräldrar. Även i övriga barnår kan en dylik utflyttning från städerna konstateras; den omfattar väl till stor del dem, som till en början varit intagna å städernas barnhus eller barnhem och sedermera genom deras försorg utackorderas på landsbygden. Flyttningen från landsbygd till stad har däremot under barnåren en mycket ringa omfattning; denna flyttning tager sin början först efter konfirmationen. Den får då snart rätt betydande proportioner, så att av de oäkta födda, som uppnått myndig ålder och till dess kunnat följas i kyrkoböckerna, de till städerna hörande äro avsevärt talrikare och de till landsbygden hörande färre år 1910 än vid födelsen, såsom framgår av nedanstående tablå:

Vid födelsen år 1889 till landsbygden hörande oäkta födda, som kunnat följas fram till 1910 års folkräkning 3 945

Av dessa: kvarbodde år 1910 & landsbygden	3 266
bodde år 1910 i städerna	679
Vid födelsen år 1889 till städerna hörande oäkta födda, som kunnat följas fram till 1910 års folkräkning	1 215
Av dessa: kvarbodde år 1910 i städerna	955
bodde år 1910 & landsbygden	260
Av de år 1889 oäkta födda, som kunnat följas, bodde sålunda år 1910: & landsbygden	3 526
i städerna	1 634
Minskning å landsbygden, ökning i städerna	419
Motsvarande: å landsbygden en minskning om	10.62 %
i städerna en ökning om	34.49 %

Hade undersökningen utsträckts ett årtionde längre än till 1910 års folkräkning, skulle troligen minskningsprocenten för landsbygden och ökningsprocenten för städerna hava tett sig ännu högre. — Att personer i de arbetskräftigaste åren i stor utsträckning flytta från landsbygden till städerna, är ett känt faktum. Huruvida denna omflyttning har större eller mindre proportioner bland de oäkta födda än bland personer i allmänhet, kan ej exakt avgöras på basis av förefintligt siffermaterial. Efterföljande tablå torde emellertid, ehuru ofullständigt, belysa hithörande frågor.

		Å landsbygden	I städerna
År 1889 lev. födda	{ absoluta tal	106 045	26 024
	{ procentisk fördeln.	80.30	19.70
Av dessa kvarlevde år 1910	{ absoluta tal	62 909	27 895
	{ procentisk fördeln.	69.28	30.72
År 1889 utom äktenskapet lev. födda	{ absoluta tal	7 907	4 193
	{ procentisk fördeln.	65.35	34.65
Av dessa följda t. o. m. år 1910: vid födelsen	{ absoluta tal	3 945	1 215
	{ procentisk fördeln.	76.45	23.55
, , , , , : vid 1910 års folkr.	{ absoluta tal	3 526	1 634
	{ procentisk fördeln.	68.33	31.67

Av denna tablå framgår, att trots den större dödligheten i städerna den därstädes boende delen av hela årskullen 1889 under de tjuguet åren ökats från 19.70 % till 30.72 %; det absoluta antalet i städerna boende av årskullen i fråga är t. o. m. större år 1910 än vid födelsen år 1889. Beträffande de oäkta födda är städernas procentandel av den följda delen av årskullen år 1910 mindre än städernas andel i de oäkta födda år 1889, men detta får helt och hållet tillskrivas, dels den större dödligheten i städerna än på landsbygden, dels och framför allt den omständigheten, att svårigheten att följa i kyrkoböckerna är större för de i städerna än för de å landsbygden boende. Att emellertid vinsten för städerna under de 21 åren varit relativt mindre beträffande de oäkta födda än beträffande samtliga, framgår tydligt därav, att bland de följda oäkta städernas andel vuxit allenast från 23.55 till 31.67 %. Det är den ovan omnämnda stora förflyttningen från städer till landsbygd under de tidiga barnaåren bland de oäkta födda, som här spelar in. Någon motsvarighet till denna förflyttning från städer till landsbygd hava de inom äktenskapet födda barnen icke att uppvisa, utan sker förflyttningen bland dessa även under barnaåren i allmänhet från land till stad, vilket naturligtvis hänger samman med de gifta föräldrarnas flyttningsförhållanden.

C. Yrken vid myndig ålder.

De 5 160 år 1889 utom äktenskapet levande födda, som kvarlevde i landet vid 1910 års folkräkning, och som intill denna tid kunnat följas i kyrkoböckerna, äro i tab. 17 med skillnad mellan mankön och kvinnkön och mellan dem, som vid födelsen tillhörde landsbygden, och dem, som vid födelsen tillhörde städerna, samt mellan legitimerade, styvbarn och övriga ej legitimerade fördelade efter de yrken, de vid sagda folkräkning innehade. Därvid hava för mankön och för kvinnkön tillämpats i huvudsak samma yrkesnomenklaturer som i tab. 7 och 8; endast några mindre väsentliga sammanslagningar hava gjorts, varjämte tillagts för männen yrkesbeteckningarna »hemmasöner, tillhörande de högre klasserna» och »hemmasöner av arbetarklass» samt för kvinnorna »hustrur, tillhörande de högre klasserna», »telefonister», »hustrur av medelklass» samt »hustrur av arbetarklass». Bland hemmasöner och hemmadöttrar av olika slag hava räknats alla dem, som vid folkräkningen kvarbodde i någon av föräldrarnas, i styvfaderns eller i fosterföräldrarnas hem, och för vilka andra yrkesuppgifter saknats.

Den procentiska yrkesfördelningen angives i omstående tab. BB med samma nomenklaturer, som förut kommit till användning i motsvarande texttabeller — jfr tab. M, N, R och S —.

Slutligen har i nedanstående tabell en sammanfattning gjorts av de i de båda andra meddelade yrkesuppgifterna, i det att efter enahanda principer, som i det föregående tillämpats, en fördelning efter medelklass och arbetarklass företagits.

	Legitime- rade	Styv- barn	Övriga ej legiti- time- rade	Summa	
<i>Absoluta tal.</i>					
Till medelklassen — eller »de högre klasserna» hörande	m.	75	42	91	208
	kv.	130	89	143	362
	S:a	205	131	234	570
Till arbetarklassen hörande	m.	541	633	1 229	2 403
	kv.	465	641	1 081	2 187
	S:a	1 006	1 274	2 310	4 590
<i>Procenttal.</i>					
Till medelklassen — eller »de högre klasserna» hörande	m.	12.18	6.22	6.89	7.97
	kv.	21.85	12.19	11.68	14.20
	S:a	16.93	9.32	9.20	11.05
Till arbetarklassen hörande	m.	87.82	93.78	93.11	92.03
	kv.	78.15	87.81	88.32	85.80
	S:a	83.07	90.68	90.80	88.95

Av detta siffermaterial framgår med största tydlighet, att, såsom ju i viss mån varit att vänta efter den kännedom, man erhållit om mödrarnas yrkesförhållanden, stora flertalet, 88.95 %, av dessa utom äktenskapet födda vid uppnådd

Tab. BB. Yrkesfördelning vid slutet av år 1910 för år 1889 utom äkten-skapet levande födda.¹⁾

Yrkesbeteckning	Legi-time-rade	Styv-barn	Övriga ej legi-time-rade	Samtliga		
				Lb.	St.	Hela riket
<i>Män.</i>						
Tillhörande »de högre klasserna»	2.76	1.48	0.98	0.84	3.87	1.53
Hemmansägare och deras söner	5.36	3.41	1.74	3.67	0.84	3.02
Arrendatorer och deras söner	0.49	0.30	0.23	0.40	—	0.31
Hantverkare och mindre handlande	0.49	0.15	0.30	0.35	0.17	0.31
Övriga av medelklass	3.08	0.89	3.64	1.93	5.72	2.79
Lägenhetsinnehavare, torpare och deras söner	1.62	2.96	0.53	1.74	0.34	1.42
Statare o. övriga arbetare inom jordbruk . .	26.14	29.48	32.20	37.38	5.22	30.07
Fiskare och sjömän	3.41	5.48	5.83	4.26	8.25	5.17
Gruv-, industri- och hantverksarbetare	31.66	25.18	25.68	22.26	42.93	26.96
Övriga arbetare	7.30	11.55	10.00	9.03	12.29	9.77
Hantverkare utan uppgiven social ställning .	1.95	3.26	3.64	3.17	3.03	3.14
Militärt manskap	5.36	8.74	7.20	7.24	6.90	7.16
Övriga av arbetarklass	6.65	5.63	5.98	5.60	7.58	6.05
Utan uppgivet yrke	3.73	1.49	2.05	2.13	2.86	2.30
Summa	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00
<i>Kvinnor.</i>						
Tillhörande »de högre klasserna»	0.17	0.14	0.16	0.10	0.32	0.16
Hemmansägar- och arrendatorsdöttrar	6.72	6.03	3.10	5.71	1.93	4.79
Övriga hemmadöttrar av medelklass	2.52	0.27	0.41	0.62	1.61	0.86
Övriga av medelklass	12.44	5.75	8.01	5.34	17.88	8.40
Sömmerskor, tvätterskor och mejerskor	2.86	3.84	6.86	3.99	8.38	5.06
Uppasserskor och städerskor	0.84	0.96	1.31	0.83	1.93	1.10
Tjänarinnor	24.87	38.63	42.08	41.86	22.22	37.07
Fabriksarbeterskor	6.72	3.97	6.13	3.16	13.37	5.65
Övriga arbeterskor	5.21	4.93	6.78	5.65	6.60	5.89
Torpar-, statar- och jordbruksarbetardöttrar .	5.21	3.84	1.06	3.58	0.48	2.82
Övriga hemmadöttrar av arbetarklass	22.35	12.06	9.40	12.71	14.65	13.18
Inhyses	—	0.14	0.65	0.47	—	0.35
Fattighjon	0.34	0.27	1.63	1.04	0.65	0.94
Hustrur av arbetarklass	9.58	13.01	5.64	9.80	5.15	8.67
Utan uppgivet yrke	0.17	6.16	6.78	5.14	4.83	5.06
Summa	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00

¹⁾ Tabellen avser endast de personer, som kunnat följas i kyrkoböckerna fram till 1910 års folkräkning; fördelningen på landsbygd och städer avser tiden för födelsen.

myndig ålder är att räkna till arbetarklassen. Procenttalet ifråga är ej oväsentligt lägre för kvinnkönet, 85·80 %, än för mankönet, 92·03 %; detta beror uteslutande på att ett femtiotal kvinnor genom sitt giftermål och en stor del troligen enbart genom detta kommit in i en »högre klass». De utan jämförelse talrikast representerade yrkesgrupperna äro bland männen »statare och övriga arbetare inom jordbruk», 30·07 %, samt »gruv-, industri- och hantverksarbetare», 26·96 %, bland kvinnorna »tjänarinnor», 37·07 %, och »övriga hemmadöttrar av arbetarklass», 13·18 %.

Beträffande innebörden av dessa procenttal och yrkesfördelningen i allmänhet enligt dessa tre tabeller bör ihågkommas, att på grund av den lägre dödligheten bland de socialt och ekonomiskt bättre ställda samt på grund av den större möjligheten att i kyrkoböckerna följa dessa element, så bliva desamma relativt talrikt representerade i dessa yrkestabeller, som ju avse allenast dem, som kvarlevde vid 1910 års folkräkning, och som till dess kunnat följas i kyrkoböckerna. En jämförelse med yrkesförhållandena för barnamödrarna visar det oakta och trots det att beträffande dessa bland de »okända mödrarna» och bland de talrika »utan uppgivet yrke men namngivna» säkerligen befinner sig en hel del av medelklass, hurusom procenttalet för de till medelklassen — eller »de högre klasserna» — hörande är endast oväsentligt högre bland barnen än bland mödrarna eller respektive 11·05 och 7·92. Om, såsom tillbörligt är vid en dylik jämförelse, sistnämnda kategori av mödrar ökas med de mödrar av arbetarklass, som genom giftermål med män av medelklass eller »högre» klass förflyttas till denna, och minskas med de mödrar av medelklass, som genom giftermål förflyttas till arbetarklassen, så stiger sagda procenttal för mödrar av medelklass till 10·64, d. v. s. till ungefär detsamma som för barnen av medelklass. Det ej alltför ovanliga förhållandet, att barn av arbetarklass redan vid inträdet i myndig ålder, främst tack vare uppoffrande föräldrar och goda hem, förskaffat sig en bättre social ställning än den, föräldrarna innehåft vid barnets födelse, gäller sålunda icke eller åtminstone i ytterst ringa grad för de utom äktenskapet födda. På grund av den oäkta börden och därmed sammanhängande ogynnsamma uppfostringsförhållanden förlora dessa barn oftast förutsättningarna för att kämpa sig upp på den sociala skalan.

Jämför man närmare döttrarnas och de ogifta mödrarnas yrkesförhållanden, finner man, att såväl bland döttrar som mödrar tjänarinnorna äro talrikast representerade, men, medan desamma bland de förra utgjorde 37·07 %, utgjorde de bland de senare trots det stora antalet »utan uppgivet yrke» ej mindre än 48·81 %. Siffrorna giva tillkänna, att den oäkta fruktsamheten måste vara synnerligen hög bland tjänarinnorna, men dessa siffror liksom de för arbeterskor, bland döttrarna 11·54, bland mödrarna 4·29 %, bära även vittne om att andra yrken i större utsträckning nu än för tjugu år sedan praktiseras av kvinnor tillhörande arbetarklassen. Att hemmadöttrar av arbetarklass äro relativt talrikare bland döttrarna än bland mödrarna, får väl delvis tillskrivas den relativt låga oäkta fruktsamheten bland hemmadöttrar, men beror också till mycket stor del på den större fullständigheten i uppgifter för döttrarna än för mödrarna. Hurusom den oäkta börden bidrager till att sänka den sociala nivån, framgår av en jäm-

förelse mellan procentalen för hemmansägar- och arrendatorsdöttrar, bland mödrarna 7·13 %, bland döttrarna 4·79 %.

Olikheterna mellan landsbygd och städer beträffande de oäkta föddas yrkesfördelning torde knappast fordra någon kommentering.

En jämförelse mellan yrkessiffrorna för *legitimerade* och *ej legitimerade* bekräftar på ett slående sätt de legitimerades gynnsammare ställning. Sålunda utgöra bland de legitimerade de till medelklassen — eller »de högre klasserna» — hörande ej mindre än 16·93 %, medan motsvarande tal för styvbarn och övriga ej legitimerade uppgå till allenast 9·32 och 9·20 %. De legitimerades överlägsenhet i detta avseende gäller i ungefär samma grad för båda könen. Förhållandet i fråga röjer sig även däri, att, vad männen angår, de yrkeslärdas arbetarna, d. v. s. »gruv-, industri- och hantverksarbetare» uppträda med så väsentligt högre procenttal bland de legitimerade än bland övriga, medan »övriga arbetare» samt »militärt manskap» uppträda med väsentligt lägre procenttal bland de legitimerade än bland övriga, samt att, vad kvinnorna angår, hemmadöttrarna äro så mycket talrikare men tjänarinnorna fåtaligare bland de legitimerade än bland övriga.

Beträffande yrkesfördelningen för *styvbarn* och för *övriga ej legitimerade* förefinnas inga större skiljaktigheter. »Hemmansägare och deras söner», samt »lägenhetsinnehavare, torpare och deras söner» uppträda dock med något högre procenttal bland styvbarnen än bland övriga ej legitimerade, medan »statare och övriga arbetare inom jordbruk» äro något fåtaligare bland de förra än bland de senare. Hemmadöttrarna samt hustrurna äro talrikare, tjänarinnorna och arbeterskorna fåtaligare bland styvbarnen än bland övriga ej legitimerade.

Genom att sammanställa siffrorna för legitimerade och styvbarn i tab. BB med siffrorna i tabellerna M, N, R och S erhålles jämförelse mellan å ena sidan dessa »barns» yrkesförhållanden, å den andra sidan yrkesförhållandena för respektive mödrar, fäder eller styvfäder.

VIII. Barn av okända mödrar.

I mom. 7 av Kungl. brevet till samtliga hovrätter den 17 oktober 1778 »angående några författningar till förekommande av barnamord» heter det, att »kvinna, som vill å okänd ort framföda foster, må i sådant uppsåt lämnas ostörd och utan någons åtal eller efterfrågan om hennes person eller tillstånd, och anse Vi den olägenhet mindre, om på sådant sätt något olovligt hävdande skulle döljas, än att genom sträng efterfrågan i dylikt tillfälle betaga ett blodigt sinne all utväg att kunna dölja sin förbrytelse». I överensstämmelse med detta kungl. brev innehåller dels reglementet för barnmorskor, dels kyrkobokföringsförordningen vissa bestämmelser angående mödrar, som vilja vara anonyma. Så heter det i § 21 av nämnda reglemente av den 3 september 1909: »Biträder barnmorska barnaföderska, som önskar vara okänd, vare det henne förbjudet att avtvinga eller avlocka kvinnan någon uppgift om sådana enskilda förhållanden, som icke hava med barnmorskans förrättning att skaffa. Barnet må hon varken själv undandölja eller biträda att undandölja. Fastmer skall hon ofördröjligen göra sådan anmälan, som i kungl. förordningen angående anmälningar om födda barn den 11 februari 1887 stadgas». Det äldre barnmorskereglementet av år 1856 innehöll även en föreskrift att vid hemlig förlossning barnmorska borde råda kvinnan att uppteckna sitt namn och hemvist på ett papper, vilket, av henne förseglat, skulle föreläggas den präst, för vilken hon ofördröjligen skulle förlossningen anmäla. Sedan detta papper blivit med vederbörlig anteckning och prästens sigill försett, borde kvinnan uppmanas att för sin såväl som barnets framtida säkerhet samma papper noga förvara. Någon motsvarande bestämmelse ägnad att under vissa omständigheter möjliggöra ett identifierande av modern, återfinnes ej i nu gällande barnmorskereglemente. § 14, mom. 3 i förordningen angående kyrkoböckers förande av den 23 december 1910 lyder, som följer: »Har däremot icke kunnat utrönas, vilken församling modern skall anses tillhöra, eller har moder till oäkta barn förklarat sig vilja vara okänd, skall barnet inskrivas såsom till församlingen räknat i födelse- och dopboken för den församling, där nedkomsten skedde. Härvid iakttages, att sådant barn även införes i församlingsboken för samma församling hos barnets vårdare eller å avdelningen för å församlingen skrivna.»

Att ovannämnda ännu gällande författning av år 1778 innebär en i och för sig berättigad humanitet gentemot mödrar till oäkta barn, kan icke bestridas. Tack vare denna författning kan en del kvinnor, för vilka moderskapets offentliggörande skulle medföra de svåraste konsekvenser, ja kanske vara liktydigt

med ett för alltid förspilt liv, förbliva anonyma, en rätt, som ju alltjämt tillkommer fäderna till oäkta barn, ehuru dylikt faderskap ej i högre grad inverkar på det sociala anseendet och alls ej på möjligheten att kunna försörja sig.

Det oaktat har tid efter annan både vid riksdagar och kyrkomöten ävensom av enskilda personer och kommittéer förslag väckts, dels om vidtagande av vissa förändringar beträffande förordningens tillämpning, dels om att helt och hållet avskaffa densamma. Senast har 1906 års Riksdag hemställt, att Kungl. Maj:t måtte låta utreda om och på vad sätt sådan ändring kunde företagas uti det omskrivna stadgandet jämte andra därmed i sammanhang stående författningsbestämmelser, att moderns namn bleve fortfarande skyddat mot offentliggörande men till upplysning och ledning i vissa uppgivna och bestämda fall på lämpligt sätt antecknat, eller, där sådant funnes ej lämpligen kunna ske, upphäva samma moment och bestämmelser. Lagberedningen, till vilken denna riksdagsskrivelse överlämnats, och som upptagit frågan till behandling i sammanhang med uppgörande av förslag till ny lagstiftning om barn utom äktenskapet, har för sin del ansett, att moders rätt att vara okänd bör upphöra; och de inom Ecklesiastikdepartementet den 3 juni 1915 tillkallade sakkunniga för vissa frågor angående kyrkobokföring m. m. hava under sistlidna augusti inkommit med yttrande och förslag angående ändrade bestämmelser i fråga om kyrkobokföring, som må föranledas av ett upphävande eller modifierande av sagda stadgande. Enligt detta förslag bör, om rätten för moder att vara okänd bibehålles, denna rätt i varje fall inskränkas till att gälla allenast ogifta förstföderskor.

Denna opposition mot författningen om moders anonymitet beror till en ringa del på vissa olägenheter, som densamma medför ur fattigvårdssynpunkt och i statistiskt hänseende, men härleder sig framför allt därav, att densamma anses tillskynda barnen svåra oförrätter. Av dessa oförrätter är den, att barn av okänd moder saknar varje möjlighet att identifiera denna sin moder, alltför påtaglig för att behöva utförligare dryftas, synnerligast efter införandet av oäkta barns arvsrätt. Andra mera omdebatterade oförrätter eller olägenheter för barn av okänd moder torde genom föreliggande utredning få sin belysning.

Denna utredning angående barn av okända mödrar, som företagits efter enahanda grunder som utredningen angående år 1889 utom äktenskapet födda barn, avser årskullarna 1901—1905. En översikt länsvis över dessa barn meddelas i tab. 18. Enligt denna utgjorde *antalet* under de fem åren levande födda *barn* av okända mödrar sammanlagt 3 933, d. v. s. 787 i genomsnitt per år. Detta antal motsvarar på 1 000 utom äktenskapet levande födda 53.40, på 1 000 av samtliga levande födda 5.78, på 1 000 ej gifta kvinnor i åldern 20—45 år 1.86 samt på 1 000 av medelfolkmängden 0.15 %. Av dessa barn äro vid pass ett tiotal årligen i födelseboksutdragen antecknade såsom hittebarn.

Bland barn av okända mödrar kommo på landsbygden allenast 622 under hela femårsperioden eller 125 i genomsnitt per år, medan motsvarande tal för

städerna utgjorde respektive 3 311 och 662. Denna oproportionerliga fördelning på landsbygd och städer får emellertid icke tydas så, som om det egentligen endast vore de i städerna kyrkoskrivna mödrarna, som använda sig av rätten att vara okända, ty ihågkommas bör, att, såsom redan anförts, barn av okända mödrar i motsats till andra födelser räknas till den församling, där födelsen sker, och icke till den, där modern är kyrkoskriven. Siffrorna för landsbygd och städer angiva sålunda endast, att barnbördshus och andra, oftast av barnmorskor innehavda, anstalter eller privata hem, där kvinnor, som vilja dölja sin nedkomst, mottagas, till största delen äro belägna i städerna.

Därvid kommer huvudstaden i första rummet samt därefter Malmö och Göteborg. Så voro av de 3 933 barnen ej mindre än 2 153 eller 54·74 % födda i Stockholm; motsvarande tal för Malmö utgjorde 347 eller 8·82 % och för Göteborg 333 eller 8·47 %. Närmare tre fjärdedelar av dylika barn födas sålunda i dessa tre städer. Hit komma kvinnor från hela landet för att såsom okända mödrar föda sina barn till världen, ja enligt uppgift söker sig t. o. m. en och annan kvinna från våra grannländer hit och begagnar sig av medgivandet för moder att vara anonym.

Den procentiska fördelningen på län för barnen ifråga anges i nedanstående tablå:

	%		%
Stockholms stad	54·74	Göteborgs o. Bohus län	12·08
Stockholms län	3·76	Älvsborgs »	1·53
Uppsala »	1·17	Skaraborgs »	1·63
Södermanlands »	0·76	Värmlands »	0·89
Östergötlands »	1·96	Örebro »	1·37
Jönköpings »	0·71	Västmanlands »	0·38
Kronobergs »	1·45	Kopparbergs »	0·31
Kalmar »	0·43	Gävleborgs »	0·63
Gottlands »	0·05	Västernorrlands »	0·31
Blekinge »	0·81	Jämtlands »	0·20
Kristianstads »	0·56	Västerbottens »	0·08
Malmöhus »	13·07	Norrbottens »	0·08
Hallands »	1·04		
			Summa 100·00

I tab. 18 finnes för varje län angivet antalet levande födda barn av okända mödrar i relation till levande födda av oäkta börd, till samtliga levande födda och till ej gifta kvinnor i åldern 20—45 år.

Antalet okända *mödrar*, som nedkommit med dessa barn, utgjorde — med beräkning gjord för mödrar å ej återkomna blanketter — under hela femårsperioden 3 900 eller 780 i genomsnitt per år. Huruvida antalet okända mödrar under tidernas lopp *tilltagit eller avtagit*, kan på grund av bristande statistiska data ej avgöras. Före de nu företagna undersökningarna förelågo inga som helst uppgifter angående antalet dylika mödrar med levande födda barn. Nu hava sådana uppgifter åstadkommit förutom för femårsperioden 1901—1905 även för vart och ett av åren 1889 och 1907. Dessa data te sig sålunda:

	År 1889	Årl. 1901—1905	År 1907
Absoluta tal	794	780	867
På 1 000 ej gifta kvinnor i åldern 20—45 år . .	2.08	1.85	1.98
På 1 000 av medelfolkmängden	0.17	0.15	0.16

Om det totala antalet okända mödrar, d. v. s. med såväl levande födda som dödfödda barn, föreligga uppgifter för vart och ett av åren 1906—1911. De framgå av nedanstående tablå:

År	Absoluta tal	På 1 000 barnaföderskor utom äkten-skapet	På 1 000 barnaföderskor	På 1 000 ej gifta kv. i åldern 20 45 år	På 1 000 av medel-folkmängden
1906	892	55.13	6.46	2.05	0.17
1907	908	54.85	6.57	2.07	0.17
1908	952	55.71	6.79	2.15	0.18
1909	950	53.36	6.74	2.12	0.17
1910	1 001	56.59	7.31	2.20	0.18
1911	947	53.81	7.05	2.06	0.17

Av de anförda siffrorna vill det synas, som om antalet okända mödrar under de senaste trettio åren förhållit sig så gott som konstant.

En jämförelse mellan siffrorna i första och andra tablåen giver vid handen, att antalet *dödfödselar* måste vara rätt stort bland barn av okända mödrar. För att närmare utröna detta har vid den bearbetning, som företagits av 1907 års födelseboksutdrag, barnen i fråga fördelats efter levande födda och dödfödda. Resultatet har blivit, att bland de 921 barn, som detta år fötts av okända mödrar, 877 voro levande födda och 44 dödfödda. Dödfödseprocenten uppgick sålunda till ej mindre än 4.78. Betänker man, att antalet dödfödda bland 100 inom äktenskapet födda utgjorde år 1907: 2.38 och åren 1901—1910: 2.36 samt bland 100 utom äktenskapet födda — barn av trolovade medräknade — år 1907: 3.42 och åren 1901—1910: 3.30, så måste man beteckna den anförda dödfödseprocenten bland barn av okända mödrar såsom mycket hög. Någon annan förklaring härtill kan knappast tänkas än att dessa okända mödrar och de personer, hos vilka mödrarna vistas för sin nedkomst, i viss utsträckning genom brottsligt förfarande mot fostret framkalla dödfödse. Så mycket hellre kan ett dylikt påstående göras, som dessa okända mödrar ingalunda torde vara att finna bland de socialt och ekonomiskt sämst ställda barnaföderskorna, bland vilka genom umbäranden och för hårt arbete under graviditetstiden dödfödselar äro mera vanliga. Den omständigheten, att de okända mödrarna måhända i större utsträckning än mödrar i allmänhet med oäkta barn äro förstföderskor, kan endast i mycket ringa mån bidraga till att höja dödfödseprocenten bland deras barn. Dess höjd torde utgöra ett rätt välgående skäl för avskaffande av rättigheten för moder att vara okänd, anonymiteten frestar tydligen till brott.

Den ovan uttalade förmodan, att okända mödrar skulle i större utsträckning än mödrar i allmänhet till oäkta barn vara förstföderskor, styrkes i någon mån

av föreliggande siffror angående förstnämnda mödrars *civilstånds-* och *åldersfördelning*.

Bland de 3 498 under åren 1901—1905 med levande barn nedkomna mödrar, för vilka blanketter återkommit till Statistiska centralbyrån, uppgivas allenast 6 vara gifta och 13 änkor eller fränskilda, motsvarande respektive 0·17 och 0·37 %, övriga mödrar angivas vara ogifta. Även om dessa procenttal för gifta samt för änkor och fränskilda säkerligen äro för låga, torde det dock vara tämligen säkert, att de icke nå upp till motsvarande procenttal för mödrar i allmänhet med barn utom äktenskapet, bland vilka — trolovade medräknade — under åren 1901—1910 de gifta utgjorde 1·26 % samt änkor och fränskilda 3·40 %. Huruvida barnen av gifta okända mödrar alltid äro av oäkta börd, torde ej vara säkert; enligt uppgift finnes exempel på, att moder med äkta barn inregistreras såsom okänd. För den händelse ett dylikt förfarande icke rent av avser brott mot ärvdabalken, bliver dylik moders anonymitet icke långvarig.

Åldersfördelningen för okända mödrar med levande födda barn, i den mån uppgifter härom kunnat erhållas genom föreliggande utredning, angives i tab. CC här nedan.

En jämförelse med tab. K å sid. 36 giver vid handen, att åldrarna under 25 år samt 25—30 år, relativt taget, äro något talrikare representerade bland de okända mödrarna än bland kvinnor i allmänhet med oäkta barn. Att skillnaden icke är stor, framgår emellertid därav, att medelåldern för ifrågavarande okända mödrar endast föga understiger medelåldern för de förut behandlade föderskorna av år 1889. De okända mödrarnas medelålder utgjorde sålunda å landsbygden 26·54, i städerna 26·83 och i hela riket 26·78 år, medan motsvarande siffror för 1889 års mödrar med levande födda barn utom äktenskapet belöpte sig till å landsbygden 27·16, i städerna 27·82 och i hela riket 27·38. Ihågkommas bör även, att medelåldern för mödrar i allmänhet tenderar till att sjunka.

Tab. CC. *Åldersfördelning för med levande barn nedkomna okända mödrar med åldersuppgifter, åren 1901—1905.*¹⁾

Ålders år	Absoluta tal			Procent		
	Lb.	St.	Hela riket	Lb.	St.	Hela riket
Under 17 år	7	18	25	1·21	0·63	0·73
17—20 »	43	189	232	7·45	6·67	6·80
20—25 »	214	1 035	1 249	37·09	36·52	36·62
25—30 »	184	882	1 066	31·89	31·12	31·25
30—35 »	65	431	496	11·27	15·21	14·54
35—40 »	55	209	264	9·53	7·37	7·74
40—45 »	9	65	74	1·56	2·30	2·17
45—50 »	—	5	5	—	0·18	0·15
Summa	577	2 894	3 411	100·00	100·00	100·00

¹⁾ Avser endast de mödrar, för vilka åldersuppgifter föreligga.

Några uppgifter om de okända mödrarnas *yrken* kan av naturliga skäl ej erhållas.

Hittills meddelade data om okända mödrar och deras barn hava uteslutande byggts på uppgifter i födelseboksutdragen och hava sålunda kunnat bliva i det närmaste fullständiga. Annorlunda förhåller det sig beträffande frågor sådana som i vilken utsträckning de okända mödrarna sedermera givit sig tillkänna, i vilken utsträckning barnen legitimerats, vilka som handhaft barnens uppfostran, samt slutligen om barnens dödlighetsförhållanden. Härvid har man att bygga på de upplysningar, som av pastorsämbetena meddelats å de till dem utsända blanketterna, och dessa upplysningar äro helt naturligt, såsom redan i kap. I framhållits, rätt ofullständiga.

Antalet under åren 1901—1905 av okända mödrar födda barn, vilka *kunnat följas i kyrkoböckerna* under minst fem år eller till dess de avlidit eller legitimerats, eller till dess modern på annat sätt givit sig tillkänna, uppgår till 2 295, d. v. s. till 58·35 % av samtliga. Motsvarande tal utgöra för de å landsbygden födda 456 eller 73·31 %, för de i Stockholm födda 998 eller 46·35 % och för de i övriga städer födda 841 eller 72·63 %.

Antalet hithörande barn, för vilka intill slutet av år 1910 *legitimering* kunnat konstateras uppgår till 311, motsvarande 7·91 % av samtliga under åren 1901—1905 födda barn av okända mödrar eller 13·55 % av dem, som på omskrivet sätt kunnat följas i kyrkoböckerna. Den tid, under vilken dessa legitimeringar skett, utgör tydligen för dem, som äro födda år 1901, 9 år förutom födelseåret, för dem, som äro födda år 1902, 8 år förutom födelseåret o. s. v. Under antagande, att legitimeringarna av okända mödrars barn med avseende på den tid, som förflyter mellan födelsen och legitimeringen, fördela sig på samma sätt som för övriga oäkta barn, skulle ifrågavarande legitimeringar under födelseåret och de 21 närmast följande åren utgöra 343. Den legitimeringsprocent, som motsvarar den för år 1889 utom äktenskapet födda, uppgående till omkring 20, skulle sålunda för dessa barn av okända mödrar utgöra lägst 8·72 och högst 14·95, beroende på om legitimeringarna sättas i relation till samtliga ifrågavarande barn av okända mödrar eller till allenast de barn, som kunnat följas i kyrkoböckerna under minst fem år eller till dess de avlidit eller legitimerats, eller till dess modern på annat sätt givit sig tillkänna. Legitimering torde sålunda vara föga mer än hälften så vanlig bland barn av okända mödrar som bland oäkta barn i allmänhet. Detta bör väl i det stora hela förklaras så, att barn av okända mödrar i större utsträckning än andra oäkta barn äro frukter av lösare förbindelser, men troligt är också, att själva den omständigheten, att modern vid nedkomsten varit anonym, i och för sig bidrager till att minska barnets utsikt till framtida legitimering, varjämte även den stora dödligheten för barn av okända mödrar härvid medverkar.

Huru de observerade legitimeringarna fördela sig efter födelseort, anges av nedanstående tablå:

	Lb.	Stockholm	Övriga st.	Samtl. st.	Hela riket
Absoluta antalet observerade legitimeringar intill slutet av år 1910	45	197	69	266	311
1 % av de levande födda	7·23	9·15	5·96	8·03	7·91
1 % av dem, som kunnat följas	9·87	19·74	8·20	14·46	13·55

Av dessa siffror vill det synas, som om legitimering vore vanligast bland de i Stockholm födda och därefter bland de å landsbygden födda samt minst vanlig bland i övriga städer födda barn av okända mödrar. På grund av de absoluta talens litenhet och materialets ofullständighet torde ej med säkerhet kunna avgöras, om så verkligen förhåller sig — jfr dock tablån å sid. 15 —.

Ej sällan giva sig de okända mödrarna efter någon tid *tillkänna*, även fast legitimering icke äger rum. Det observerade antalet barn, för vilka mödrarna sålunda givit sig tillkänna, uppgår till 309, motsvarande 7.86 % av samtliga under åren 1901—1905 levande födda barn av okända mödrar, eller 13.46 % av dem, som minst 5 år kunnat följas i kyrkoböckerna eller till dess de avlidit eller legitimerats eller till dess modern givit sig tillkänna. När dessa tillkännagivanden inträffat, framgår ej alltid av primärmaterialet, men av allt att döma sker desamma så gott som undantagslöst, innan barnen uppnått fem år. I vilken utsträckning mödrarna giva sig tillkänna efter det barnen uppnått 10 år kan ej genom föreliggande undersökning avgöras. Summeras de observerade antalen legitimeringar och fall i övrigt, där modern givit sig tillkänna, kommer man till det resultatet, att 620 av barnen före uppnådda fem år lärt känna sina mödrar. Detta antal motsvarar 16.58 % av samtliga under åren 1901—1905 levande födda barn av okända mödrar och 28.41 % av dem, som på omskrivet sätt kunnat följas.

Tab. DD. Okända mödrars barn, åren 1901—1905, som ej legitimerats, fördelade efter uppfostrare.¹⁾

Uppfostrare	Absoluta tal					Procent				
	Lands- bygd	Stock- holm	Övriga städer	Samtl. städer	Hela riket	Lands- bygd	Stock- holm	Övriga städer	Samtl. städer	Hela riket
Föräldrarna — företrädesvis modern — utan uppgift om hjälp av anhöriga	18	33	16	49	67	4.69	4.61	2.33	3.50	3.75
Modern med hjälp av anhöriga	6	4	—	4	10	1.56	0.56	—	0.29	0.56
Föräldrarnas anhöriga	12	10	14	24	36	3.12	1.40	2.04	1.71	2.01
Andra enskilda personer ²⁾	276	405	582	987	1 263	71.88	56.64	84.84	70.45	70.76
Barnhus eller barnhem utan uppgift om utackordering	29	100	23	123	152	7.55	13.99	3.35	8.78	8.52
Fattigvården utan uppgift om utackordering	—	1	1	2	2	—	0.14	0.15	0.14	0.11
Ej känt uppfostringssätt	43	162	50	212	255	11.20	22.66	7.29	15.13	14.29
Summa	384	715	686	1 401	1 785	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00
Därav: Barnhus- eller barnhemsbarn	39	196	28	224	263	10.15	27.41	4.08	15.99	14.73
Fattigvårdsunderstödda barn	2	1	4	5	7	0.52	0.14	0.58	0.36	0.39

¹⁾ Tabellen avser endast de barn, som upplevat det första halvåret, och som under denna tid kunnat följas i kyrkoböckerna.

²⁾ Hit hava räknats jämväl de barn, som uppfostrats av modern under späda ålder och sedan av annan.

Vad som kunnat inhämtas angående *uppfostrare* för barn av okända mödrar meddelas i omstående tab. DD. Liksom i motsvarande tab. T angående de år 1889 utom äktenskapet födda barnens uppfostrare har i denna tabell de legitimerade barnen ej medtagits och ej heller de barn, som avlidit före ett halvt års ålder eller som före denna tid förlorats ur sikte i kyrkoböckerna. Bland dem, som under första levnadsåret förlorats ur sikte, hava de, för vilka uppgifter om uppfostrare föreligga, ansetts förlorade först under årets senare hälft. Av de 599 barn, som avlidit före $\frac{1}{2}$ år, föreligga uppgifter om uppfostrare för 166, av vilka 131 voro fosterbarn hos enskilda personer och 35 intagna å barnhus eller barnhem.

Som synes, äro i betraktande av materialets ofullständighet i övrigt uppgifterna om uppfostrare avsevärt fullständigare för barn av okända mödrar än för oäkta barn i allmänhet, i det att endast för 14·29 % av de i tab. DD upptagna uppgift om uppfostrare saknas, medan motsvarande procenttal i tab. T utgör ej mindre än 42·28. Detta förhållande beror på att enligt kyrkobokföringsfördningen barn av okänd moder genast skall införas i församlingsboken för födelseförsamlingen hos barnets vårdare — eller i avdelningen för å församlingen skrivna —.

Av tabellen framgår, att ej mindre än 70·76 % av barnen bliva fosterbarn hos »andra enskilda personer» samt att 8·52 % komma på gruppen »barnhus eller barnhem utan uppgift om utackordering». Inalles utgöra barnhusbarnen, både de, för vilka uppgifter om utackordering saknas, och de, för vilka dylika uppgifter föreligga, 14·73 % av det observerade beståndet vid $\frac{1}{2}$ års ålder. På övriga grupper komma mycket små tal; av »föräldrarna, företrädesvis modern», hava allenast 4·31 % uppfostrats. Troligt är emellertid, att både detta antal och antalet barn uppfosttrade av föräldrarnas anhöriga i verkligheten äro något högre än vad tabellen angiver, i det att de »andra enskilda personer» som uppgivas såsom uppfostrare, *understundom kunna vara släktingar till barnen, ja någon gång t. o. m. föräldrarna själva.*

En jämförelse mellan siffrorna i tab. DD och motsvarande i tab. T för oäkta barn i allmänhet är synnerligen upplysande. Visserligen försvåras jämförelsen i viss mån därav, att i sistnämnda tabell antalet barn, för vilka inga uppgifter föreligga, är synnerligen högt. Men nedanstående tablå talar dock ett tydligt språk:

Uppfostrare	År 1889 utom äktenskapet födda barn %	Åren 1901—1905 födda barn av okända mödrar %
Föräldrarna — företrädesvis modern — utan uppgift om hjälp av anhöriga	36·48	3·75
Modern med hjälp av anhöriga	1·93	0·56
Föräldrarnas anhöriga	6·55	2·01
Andra enskilda personer	9·27	70·76
Barnhus eller barnhem utan uppgift om utackordering	0·91	8·52
Fattigvården utan uppgift om utackordering	2·58	0·11
Ej känt uppfostringssätt	42·28	14·29
Summa	100·00	100·00
Därav: Barnhus- eller barnhemsbarn	1·48	14·73
Fattigvårdsunderstödda barn	6·98	0·39

Utgår man från den allmänna förutsättningen, att den uppfostringsform är för barnet ogynnsammare, där det genast vid födelsen överlämnas till främlingar, än där barnet får stanna hos modern, så framgår av denna tablå klart och tydligt, huru mycket sämre ställda barnen av okända mödrar äro än oäkta barn i allmänhet. Detta gäller emellertid i ännu högre grad än vad siffrorna direkt ådagalägga. Ty mödrarnas anonymitet medför, att för flertalet av deras barn utackordering sker mot en fosterlega en gång för alla, en uppfostringsform, som redan i ock för sig ej sällan leder till vanvård, och som i än högre grad gör det beträffande barn av okända mödrar, i det att dessa mödrar på grund av omständigheternas makt i högre grad än andra mödrar sakna möjlighet och vilja att kontrollera fosterföräldrarna och det sätt, varpå de handhava barnens skötsel.

Att procenttalet för barn med *fattigvårdsunderstöd* ter sig så mycket lägre för barnen av okända mödrar än för oäkta barn i allmänhet, beror väl till en mycket stor del på uppgifternas ofullständighet samt därpå, att uppgifterna för de förra vanligen avse en mycket kort tidrymd och aldrig en längre tid än 5—11 år, medan de för de senare i allmänhet avse 15 år, men i viss mån torde nog procenttalen i fråga riktigt återgiva det faktiska förhållandet och utgöra ett kriterium på att de okända mödrarna äro ekonomiskt bättre ställda än mödrar i allmänhet till oäkta barn. — Just ur fattigvårdssynpunkt medför, såsom redan antytts, rätten för moder att vara okänd en del olägenheter, dels därigenom, att vissa kommuner, framför allt då huvudstaden, åsamkas utgifter, som rätteligen tillkomma annan kommun, dels därigenom, att principen om föräldrarnas försörjningsplikt ej kan upprätthållas. Uteblir fosterlegan för barn av okänd moder, måste fattigvården oftast taga hand om detsamma utan möjlighet att få sina utgifter härför betäckta av vederbörande föräldrar.

En jämförelse mellan uppfostrarförhållandena för å landsbygden, i Stockholm och i övriga städer födda barn, sådana dessa förhållanden te sig i tab. DD, giver vid handen, att barnhusbarnen äro ofantligt mycket talrikare bland de i Stockholm födda barnen än bland de å landsbygden födda och synnerligast än bland de i övriga städer födda. Ordningsföljden beträffande procenttalen för fosterbarn hos enskilda personer är den motsatta, d. v. s. det högsta procenttalet kommer här på »övriga städer», det närmast på landsbygden och det lägsta på Stockholm.

Långt ofullständigare än uppgifterna om uppfostringsförhållandena för barn av okända mödrar te sig de uppgifter, som skola läggas till grund för bedömande av dessa barns *dödlighetsförhållanden*. Beträffande de 311 barn, som legitimerats, finnas inga uppgifter, som tyda på att någon avlidit före fem års ålder. För övriga barn av de undersökta årskullarna föreligga uppgifter om 823 dödsfall före femårsåldern; av dessa komma 716 på första levnadsåret. Till vilka bestånd dessa dödsfall, särskilt då de under första levnadsåret inträffade, böra sättas i relation, är på grund av det stora antalet barn, som ej kunnat följas i kyrkoböckerna, svårt att avgöra. Dödligheten i första levnadsåret plägar ju vanligen uttryckas så, att antalet inträffade dödsfall under året sättes i relation till de levande födda, men så kan tydligen ej här förfaras, efter-

Tab. EE. Dödligheten i åldern 0—5 år för under åren 1901—1905 av okända mödrar födda barn, som ej legitimerats.

Åldersår	Landsbygd		Stockholm		Övriga städer		Samtliga städer		Hela riket	
	B	D	B	D	B	D	B	D	B	D
0—1 år	577	117	1 556	348	1 039	251	2 595	599	3 172	716
	474		1 011		899		1 910		2 384	
1—2 »	309	17	526	28	570	28	1 096	56	1 405	73
2—3 »	284	3	460	4	525	13	985	17	1 269	20
3—5 »	276	1	432	6	498	7	930	13	1 206	14
5—6 »	267	.	400	.	469	.	869	.	1 136	.
0—5 år		138		386		299		685		823

som endast 53·93 % av de ej legitimerade barnen kunna följas i kyrkoböckerna under detta levnadsår eller till dess de avlidit; en sålunda beräknad dödlighet skulle tydligen bliva avsevärt för låg. Detsamma gäller även, om man sätter sagda dödsfall i relation till samtliga de barn, som finnas upptagna å blanketter, som återkommit till Statistiska centralbyrån, ty av de sistnämnda barnen hava endast 60·64 % kunnat följas i kyrkoböckerna under ett års tid eller till dess de avlidit. Ett antagligare dödstal för dessa ej legitimerade barn av okända mödrar under första levnadsåret torde erhållas genom att sätta de observerade dödsfallen i relation till det antal barn, som kunnat följas i kyrkoböckerna under detta första år eller till dess de avlidit; mot ett sålunda erhållet dödstal kan likväl invändas, att det blir något för högt, eftersom de barn, som avlidit, torde vara lättare att »följa» än de övriga. Genom att företaga båda de sist nämnda beräkningarna, erhålles tydligen ett maximum och ett minimum, mellan vilka det sannolika dödstalet bör ligga.

Material för uträknande av dödstalen under de fem första levnadsåren för de barn av okända mödrar, som ej legitimerats, meddelas i tab. EE, här ovan, där B betecknar det observerade beståndet av dylika barn vid åldersårets början och D antalet under åldersåret observerade dödsfall. Innebörden av de för bestånden vid första levnadsårets början meddelade maxima och minima torde framgå av det ovan sagda.

På basis av siffrorna i denna tabell hava erhållits nedanstående dödstal för de fem första levnadsåren.

	Döda på 1 000 av det observe- rade beståndet		Döda på 1 000 av det observe- rade beståndet
0—1 år	225·7 å 300·3	0—5 år årligen	Landsbygd 88·3 å 90·1
1—2 »	54·6		Stockholm 137·4 » 152·0
2—3 »	16·2		Övriga städer 105·6 » 108·3
3—5 » årligen	6·0		Samtliga städer 121·4 » 129·3
			Hela riket 114·2 » 120·5

Promilletalen för första levnadsåret äro uträknade på bestånden vid åldersårets början, de övriga på de observerade bestånden vid åldersperiodens mitt.

Siffrorna bekräfta på ett rent av ohyggligt sätt de misstankar, som tid efter annan uttalats om att dödligheten bland dessa barn av okända mödrar är mycket hög. Att bland dylika barn redan i första levnadsåret mer än en fjärdedel avlider, medan motsvarande dödstal för inom äktenskapet födda barn under årtiondet 1901—1910 utgjorde 8.45 % och bland utom äktenskapet födda barn — barn av trolovade inräknade — 13.22 %, torde överträffa de mest pessimistiska farhågor rörande arten av den behandling, som komma barn av okända mödrar till del. Man måste, vad beträffar oäkta barn i allmänhet, gå tillbaka ända till 1820- och 1830-talen för att i Sverige finna en lika hög dödlighet under första levnadsåret, och för samtliga barn kan icke under något av de 165 år vår dödlighetsstatistik omfattar, en ens tillnärmelsevis så hög dödlighet uppvisas. På samma sätt förhåller det sig med dödstalen för de övriga åldrarna under fem år. Mot dödstalet 114.2 à 120.5 ‰ för hela åldersgruppen 0—5 år bland barn av okända mödrar svara under årtiondet 1901—1910: 28.4 ‰ bland barn i allmänhet; och huru ofantligt mycket högre dödligheten i dessa åldrar är bland barn av okända mödrar än bland övriga oäkta barn, torde tydligt nog framgå genom en jämförelse med siffrorna i tab. Ö å sid. 75, enligt vilken bland de år 1889 utom äktenskapet levande födda dödstalet under de fem första levnadsåren utgjorde för samtliga 61.6 ‰ årligen och för de ej legitimerade 67.0 ‰ årligen.

Dessa dödstal för barn av okända mödrar äro så mycket mera oroväckande, som, såsom redan framhållits, mödrarna i fråga ingalunda äro att söka bland de socialt och ekonomiskt sämst ställda barnaföderskorna med oäkta barn. De sämst lottade mödrarna torde ej känna något större behov av att dölja sin nedkomst, och i vilket fall som helst kunna de ej ikläda sig de kostnader, som vanligen äro förenade med ett anonymt moderskap.

I detta sammanhang bör erinras om att 1778 års författning om moders rätt att vara okänd tillkommit för förhindrande av barnamord. Att under äldre tider, då ett oäkta barns födelse betecknades såsom en förbrytelse — jfr sid. 84 —, författningen i fråga verkligen åstadkommit en nedgång i antalet registrerade barnamord, är ganska antagligt, ehuru det är svårt att rent siffermässigt ådagalägga densamma. Genom ovan anförda dödstal torde man däremot givetvis kunna påstå, att författningen om moders anonymitet medför ökning av de ouppdagade barnamorden och »änglamakeriets» offer. Vad i annat sammanhang anförts om de späda barnens utackordering hos främlingar mot en fosterlega en gång för alla såsom den ogynnsammaste av alla uppfostringsformer, får genom dessa dödstal sin bekräftelse, och då moderns anonymitet såsom en naturlig följd medför denna uppfostringsform, så vill det synas, som om omtanken om barnen kräver ett upphävande av 1778 års författning, oavsett det berättigade kravet för varje barn att åtminstone till namn och härkomst känna sin moder.

Siffrorna för landsbygd, Stockholm och övriga städer giva vid handen, att bland barn av okända mödrar dödligheten är högst för de i huvudstaden födda och därefter för de i övriga städer födda samt lägst för de å landsbygden födda.

IX. Trolovade föräldrar och deras barn.

Såsom tillägg och komplement till föreliggande specialutredning angående år 1889 utom äktenskapet födda barn har, som nämnts — jfr sid. 2 och 10 —, företagits en undersökning angående trolovade par, som år 1889 fött levande barn. Resultaten av denna undersökning meddelas här nedan.

Såsom trolovade rubriceras i födelseboken de föderskor, som genom laga fästning eller därmed likvärdigt äktenskapslöfte äro bundna vid respektive barnafäder.¹⁾ Hit är även att räkna den säkerligen rätt talrika grupp av föderskor, för vilka lysning skett, utan att densamma ännu följts av inför kyrklig eller borgerlig myndighet ingånget äktenskap. Emellertid finnes skäl antaga, att prästerna understundom anteckna en moder såsom trolovad, utan att bindande äktenskapslöfte föreligger. I de fall, då fadern låtit anteckna sig i födelseboken, får man väl antaga, att äktenskapslöfte verkligen förefinnes och, även om någon gång så ej skulle vara fallet, tillkännager själva antecknandet, att föräldrarnas förbindelse är av fastare natur, och att sålunda de största utsikter till barnets framtida legitimering äro för handen. Är däremot faderns namn ej infört i födelseboken, bör nog, såvida förhållandet icke beror på ren uraktlåtenhet från pastors sida, den »trolovade» modern likställas med de ogifta mödrarna, och så sker även numera inom Statistiska centralbyrån alltsedan tillämpandet av 1894 och 1910 års kyrkobokföringsförfordningar. Men tidigare och således även år 1889 gjordes ingen dylik korrigerings, varför antalet trolovade mödrar och deras barn före sagda tid torde vara något för högt angivet. — I detta sammanhang har det intet att betyda, att intill år 1911 en del av de mödrar, för vilka endast lysning skett, och som sålunda bort anses såsom trolovade, av prästerna räknats såsom gifta — jfr Del I av föreliggande arbete, sid. 15 —.

Enligt tab. 19 utgjorde *antalet trolovade mödrar*, som 1889 nedkommit med levande barn, 1 171, av vilka 893 voro kyrkoskrivna å landsbygden och 278 i städerna. I procent av samtliga föderskor, som ej voro i verkligt äktenskap förenade med respektive barnafäder, och som nedkommit med levande barn, utgjorde dessa siffror i hela riket 8·91, å landsbygden 10·24 och i städerna allenast 6·28. För uträknande av motsvarande procenttal för de olika länen äro de absoluta talen väl små, men dylika uträkningar, som i Del I företagits på basis av

¹⁾ Jfr Lagberedningens Förslag till lag om äktenskaps ingående och upplösning m. m., Stockholm 1913, sid. 75—118.

siffermaterialet för årtiondet 1901—1910, hava visat, att de trolovade mödrarna utgöra en stor procentandel i län sådana som Kopparbergs och flertalet norrländska, där den oäkta fruktsamheten är stor, och där de föräktenskapliga förbindelserna mer än annorstädes bottna i urgammal hävd.

Av de trolovade mödrar, som år 1889 nedkommit med levande barn, hava enligt tab. 19 ej mindre än 988 sedermera ingått verkligt *äktenskap med barnafadern*, motsvarande 84.4 % av samtliga. För mödrar, som vid nedkomsten tillhörde landsbygden, utgjorde detta procenttal 85.0 och för dem, som vid nedkomsten tillhörde städerna, 82.4. En jämförelse mellan dessa procenttal och motsvarande för mödrar med oäkta barn giver vid handen, att ingåendet av verkligt äktenskap mellan föräldrarna är vid pass fyra gånger så vanligt, när desamma vid barnets födelse äro trolovade med varandra, som när trolovning icke föreligger.

I tab. 19 finnes för vart län angivet, huru stor procentandel av de trolovade föräldrarna med varandra ingått verkligt äktenskap, men i betraktande av de absoluta talens litenhet, torde knappast några slutsatser kunna dragas av dessa procenttal. De växla mellan 68.2 i Hallands län och 96.8 i Uppsala.

Huru många av de sålunda ingångna giftermålen inträffa redan under första året efter nedkomsten, framgår redan av tab. 19 för vart län. I omstående tab. FF angives i detalj, *huru lång tid, som förflutit mellan nedkomsten och giftermålet*.

Icke mindre än 84.81 % av dessa äktenskap ingås sålunda redan under första året efter nedkomsten, och på de tre första åren komma 93.92 %. En jämförelse mellan siffrorna i tab. FF och dem i tabläerna å sid. 17 angående den tid, som förflutit mellan de oäkta barnens födelse och legitimering, är intressant nog. Även de oäkta barnens legitimering inträffar ju talrikast under första året, men procenttalet är här allenast 34.19. Under de tre första åren efter födelsen inträffa 69.40 % av samtliga legitimeringar. Medan, praktiskt taget, inga äktenskap mellan trolovade föräldrar inträffa senare än fem år efter barnets födelse, så komma ej mindre än 16.51 % av legitimeringarna på åldrarna över 5 år.

Närmare bestämt inträffar största antalet ingångna äktenskap mellan trolovade eller 25.20 % av samtliga redan under andra månaden. De närmast högsta procenttalen äro att anteckna för respektive tredje och första månaden, så att ej mindre än 50.91 % av samtliga äktenskap mellan trolovade inträffa under första kvartalet efter nedkomsten. Beträffande oäkta barns legitimeringar däremot, inträffar det största antalet under tredje t. o. m. sjunde månaden. På första månaden komma här allenast 0.56 och på de tre första månaderna 6.67 %. I medeltal förflyter 1.36 år mellan nedkomst och giftermål för trolovad moder, medan medelåldern för oäkta fött barn, då det legitimeras, är 3.64 år. Detta, att i allmänhet en kortare tid förflyter mellan moderns nedkomst och giftermål med fadern, då trolovning föreligger, än då trolovning icke föreligger, är ju helt naturligt; i förra fallet är äktenskapet i allmänhet bestämt före barnets födelse, ja ofta före dess avlande, i senare fallet där-

emot är äktenskapet i allmänhet icke på förhand beslutat, dess ingående blir en följd av barnets födelse. — Jfr liknande resonemang i Del I sid. 75 och 76 beträffande äkta makar, som få barn under de åtta första månaderna efter giftermålet. —

I tab. FF meddelas, som synes, särskilda uppgifter för landsbygd och för städer. Någon större skillnad i procentfördelning dem emellan förefinnes icke.

Det torde observeras, att hittills anförda siffror avse trolovade mödrar och icke deras barn. Antalet levande födda *barn* av trolovade utgjorde enligt tab. 1: 1 188. Skillnaden mellan detta antal och motsvarande antal mödrar härleder sig därunder, att 17 av dessa mödrar nedkommit med tvillingar. Antalet barn, vilkas trolovade föräldrar sedermera ingått verkligt äktenskap uppgick till 1 001. Att i likhet med vad som skett beträffande de oäkta barnen exakt uppgiva, huru många av dessa barn fått uppleva föräldrarnas giftermål,

Tab. FF. Med varandra trolovade föräldrar, som ingått äktenskap fördelade efter tiden mellan barnets födelse och giftermålet.

Tiden mellan barnets födelse och giftermålet	Absoluta tal			Procenttal		
	Landsbygd	Städer	Hela riket	Landsbygd	Städer	Hela riket
0—1 månad	84	36	120	11·07	15·72	12·15
1—2 månader	187	62	249	24·64	27·07	25·20
2—3 »	107	27	134	14·10	11·79	13·56
3—4 »	70	24	94	9·22	10·48	9·51
4—5 »	49	12	61	6·46	5·24	6·17
5—6 »	42	6	48	5·53	2·62	4·86
6—7 »	30	10	40	3·95	4·37	4·05
7—8 »	13	3	16	1·71	1·31	1·62
8—9 »	17	3	20	2·24	1·31	2·02
9—10 »	23	3	26	3·03	1·31	2·63
10—11 »	13	4	17	1·71	1·75	1·72
11—12 »	9	4	13	1·19	1·75	1·32
0—1 år	644	194	838	84·85	84·72	84·81
1—2 »	49	12	61	6·45	5·24	6·17
2—3 »	20	9	29	2·63	3·93	2·94
3—4 »	13	2	15	1·71	0·87	1·52
4—5 »	11	3	14	1·45	1·31	1·42
5—10 »	18	8	26	2·38	3·49	2·63
10 år och däröver	4	1	5	0·53	0·44	0·51
	759	229	988	100·00	100·00	100·00

låter sig icke göra, enär i blanketterna angående de trolovade och deras barn inga förfrågningar förekomma angående barnens utan blott angående mödrarnas vidare öden. Man saknar således kunskap, huruvida barnen varit i livet, eller om de redan avlidit, då respektive föräldrar med varandra ingått äktenskap. Med ledning av siffrorna i tab. FF angående den tid, som förflutit mellan barnens födelse och föräldrarnas giftermål, samt föreliggande dödstal för barnaåren torde man böra uppskatta antalet ifrågavarande barn, avlidna före föräldrarnas giftermål, till ett nittiotal. Emellertid är säkerligen även för trolovade föräldrar giftermålssannolikheten mycket större, om barnet finnes i livet, än om det avlidit — jfr sid. 30 —. Sistnämnda tal torde därför tåla en reducering med vid pass en tredjedel, vadan sålunda antalet av ifrågavarande barn, som fått uppleva sina föräldrars giftermål kan skattas till omkring 940 eller närmare fyra femtedelar av samtliga.

Av de trolovade mödrar, som ej ingått verkligt äktenskap med respektive barnafäder hava, såsom angives i tab. 19, 30 ingått *äktenskap med annan än barnafadern*, och 127 hava alls *icke ingått äktenskap*. Till sistnämnda grupp bör nog räknas även större delen av de 26 mödrar, som ej kunnat följas i kyrkoböckerna.

Det ringa antalet äktenskap med annan än barnafadern, motsvarande allenast 2.56 % av samtliga år 1889 med levande barn nedkomna trolovade mödrar, giver tydligt nog tillkänna, huru fast i allmänhet förbindelsen är mellan trolovade. Där äktenskap ingåtts med annan än barnafadern, tyckes ofta nog verklig trolovning eller annat bindande äktenskapslöfte ej hava förefunnits föräldrarna emellan. Så hava pastorsämbetena beträffande 9 av de 30 fallen direkt meddelat, att förbindelsen mellan de »trolovade» föräldrarna varit av lösare natur.

En granskning av de fall, där de trolovade mödrarna ej ingått verkligt äktenskap, utgörande 10.85 % av samtliga, giver vid handen, att beträffande ett tjugutal endera kontrahentens död torde hava varit orsak till att intet verkligt äktenskap kommit till stånd. I elva andra fall hava pastorsämbetena upplyst, att trolovningarna upplösts genom av vederbörande domkapitel utfärdade skiljobrev, medan i 14 fall föräldrarnas förbindelse uppgives hava varit av lösare natur. I övrigt har för dessa mödrar, som ej gift sig, kunnat konstateras, att minst 36 ännu vid 1910 års folkräkning levde tillsammans med respektive barnafäder, förbundna med dem genom trolovning eller lysning. Såsom orsak, varför verkligt äktenskap ej ingåtts dem emellan, angives i 6 fall, att kontrahenterna i fråga äro baptister.

I likhet med vad som skett beträffande de oäkta barnens föräldrar, hava även de med varandra trolovade i den mån, det låtit sig göra, fördelats efter ålder och yrke. Redan i födelseboksutdragen föreligga i allmänhet bland de trolovade åldersuppgifter även för fäderna, och genom omfattande slagningar i härvarande församlingsboks- och vigselboksutdrag hava dessa åldersuppgifter ytterligare kompletterats. För ett sextiotal fäder hava emellertid inga uppgifter om ålder kunnat erhållas; flertalet av dessa hava, såsom redan antytts, knappast varit fastare bundna vid barnamödrarna, endast tre av dem hava

mellan fäder och mödrar bland de trolovade är ej oväsentligt mindre, såsom närmare framgår av den å sid. 101 meddelade tablån angående medelåldern för olika kategorier av föräldrar.

Angående ålder för de trolovade föräldrar, som sedermera med varandra ingått äktenskap, föreliggå uppgifter i nedanstående tab. HH. Här meddelas även, huru stor procentandel inom de olika åldersgrupperna ingått dylikt äktenskap.

Att beträffande trolovade föräldrar äktenskapsfrekvensen är något lägre bland de äldre årsklasserna än bland de yngre, framträder rätt tydligt. Särskilt låg är denna frekvens för fäder över 40 år och för mödrar över 35. Man

Tab. HH. Åldersfördelning för trolovade föräldrar som fött levande barn och som sedermera med varandra ingått verkligt äktenskap.

Ålder vid barnets födelse	Fäder			Mödrar		
	Lb.	St.	Hela riket	Lb.	St.	Hela riket
<i>Absoluta tal</i>						
Under 17 år	1	—	1	4	1	5
17—20 >	19	1	20	59	13	72
20—25 >	283	82	365	305	79	384
25—30 >	233	71	304	226	77	303
30—35 >	96	44	140	106	43	149
35—40 >	67	16	83	41	11	52
40—45 >	27	10	37	16	5	21
45—50 >	13	3	16	2	—	2
50—55 >	10	—	10	—	—	—
55—60 >	3	—	3	—	—	—
Över 60 >	5	1	6	—	—	—
Okänd ålder	2	1	3	—	—	—
Summa	759	229	988	759	229	988

Av 100 trolovade par med levande födda barn.

Under 17 år	100·00	—	100·00	100·00	100·00	100·00
17—20 >	90·48	100·00	90·91	85·51	92·86	86·75
20—25 >	92·48	91·11	92·17	88·41	84·95	87·67
25—30 >	91·73	87·65	90·75	85·93	81·91	84·87
30—35 >	87·27	89·80	88·05	84·80	89·58	86·13
35—40 >	87·01	72·73	83·84	74·55	55·00	69·33
Över 40 >	73·42	70·00	72·73	56·25	62·50	57·50
Okänd ålder	4·44	6·67	5·00	—	—	—
Summa	84·99	82·37	84·37	84·99	82·37	84·37

torde nog kunna sammanställa dessa fakta därmed, att en ej ringa del av dessa äldre föräldrar sedan längre tid levat tillsamman utan att hava stadfäst och utan att hava för avsikt att för framtiden stadfästa sin förbindelse genom verkligt äktenskap. Dessa mödrar äro i allmänhet icke förstföderskor, utan hava vanligen flera barn med sin trolovade.

Såsom sammanfattning av vunna resultat angående åldersförhållanden för föräldrar av olika kategorier meddelas slutligen nedanstående tablå angående fäders och mödrars medelålder vid tiden för barnens födelse år 1889.

	Landsbygd	Städer	Hela riket	
Mödrar i allmänhet till oäkta barn	27·16	27·82	27·38	
Oäkta barns föräldrar som sedermera med varandra ingått äktenskap	Fader	29·24	28·84	29·10
	Moder	25·79	27·12	26·21
Med varandra trolovade föräldrar i allmänhet	Fader	28·93	28·74	28·89
	Moder	26·58	27·24	26·74
Trolovade föräldrar som sedermera med varandra ingått äktenskap	Fader	27·15	28·23	27·40
	Moder	26·23	26·88	26·38
Mödrar gifta med barnafadern	32·86	32·15	32·23	

Det bör anmärkas, att i denna tablå siffrorna för mödrar i allmänhet till oäkta barn samt för med varandra vid barnets födelse gifta föräldrar avse föräldrar till samtliga barn — levande och dödfödda —, medan övriga siffror avse föräldrar till allenast levande födda barn. Detta torde emellertid hava föga att betyda för jämförbarheten. Liksom för fäder i allmänhet, så föreligga för fäder, som vid barnens födelse äro gifta med mödrarna, åldersuppgifter publicerade först från och med år 1901, då deras medelålder utgjorde å landsbygden 35·87 år, i städerna 34·36 år och i hela riket 35·58 år.

Om *yrkesfördelningen* för de trolovade fäderna föreligga uppgifter i tab. 21 såväl med absoluta tal som med procenttal. Särskilda data meddelas för dem av fäderna, som sedermera ingått verkligt äktenskap med respektive barnamödrar.

Som synes, rekryteras större delen eller 86·68 % av de trolovade fäderna ur arbetarklassen. Procenttalet ifråga är t. o. m. högre än motsvarande för fäder till oäkta barn, som sedermera ingått äktenskap med respektive barnamödrar, 81·64 % — jfr tab. M å sid. 40. Endast 5 av de trolovade fäderna, motsvarande 0·43 %, tillhöra de s. k. högre klasserna, och medelklassen är representerad med allenast 151 eller 12·89 %. Arbetarklassens olika yrkesgrupper visa i allmänhet ej obetydligt högre procenttal beträffande trolovade fäder än beträffande fäder till oäkta barn, som sedermera ingått äktenskap med respektive barnamödrar, dock med ett väsentligt undantag för gruppen gruv-, industri- och hantverksarbetare. Dessa yrkeslärda arbetare ingå såväl å land

som i stad med betydligt lägre procenttal bland den förra kategorien fäder än bland den senare eller för hela riket med respektive 12·47 och 20·61 %.

Alldeles som beträffande fäder till oäkta barn, som sedermera ingått äktenskap med respektive barnamödrar, är beträffande de trolovade fäderna medelklassen betydligt talrikare representerad å landsbygden än i städerna eller med respektive 14·89 mot 6·47 %, beroende naturligtvis även här på att hemmansägarna och deras söner å landsbygden uppträda med ett rätt högt procenttal, 12·88. Detta tal är dock något lägre än motsvarande beträffande fäder till oäkta barn, som sedermera ingått äktenskap med respektive barnamödrar.

Den procentiska yrkesfördelningen för de trolovade fäder, som verkligen gift sig med sina trolovare, visar inga större avvikelser från den för samtliga trolovade fäder. Av 100 trolovade fäder hava sedermera följande antal ingått verkligt äktenskap med respektive barnamödrar: bland de »högre klasserna» 100·00, bland medelklassen 84·77 och bland arbetarklassen 84·24. Synnerlig hög äktenskapsfrekvens är att anteckna för trolovade fäder inom yrkesgruppen »militärt manskap», 93·94 %, samt inom yrkesgruppen »statare och övriga arbetare inom jordbruk», 91·88 %, en låg frekvens däremot bland »hantverkare utan uppgiven social ställning», 74·17 %. Liksom bland trolovade i allmänhet så är även bland trolovade fäder av arbetarklass giftermålsfrekvensen högre å landsbygden, 85·24 %, än i städerna, 81·25 %, för fäder av medelklass är förhållandet det motsatta med en giftermålsfrekvens å landsbygden om 83·46 % och i städerna om 94·44 %.

Stockholm den 30 oktober 1915.

Underdånigst
LUDVIG WIDELL.

SVEN ODÉN.

Tab. 1. Levande födda barn, år 1889.

1 L ä n Lb. = landsbygd St. = städer	2 Medel- folkmängd, år 1889	3 Antal ej gifta kvinnor i åldern 20—45 år, år 1890	4 Levande födda barn				7 Summa	8 Antalet »C-barn»		
			A) till med var- andra gifta för- äldrar	B) till med var- andra »trollo- vade» för- äldrar	C) till med var- andra ej gifta eller trollovade föräldrar	8 på 1000 av medel- folk- mäng- den, år 1889		9 på 1000 ej gifta kv. i åldern 20—45 år, år 1890	10 i % av samt- liga år 1889 levande födda	
										5
Stockholms stad . . .	239 245	37 081	5 402	55	1 982	7 439	8.28	53.45	26.64	
Stockholms län {Lb.	141 899	9 233	3 579	49	321	3 949	2.26	34.58	8.13	
{St.	10 450	1 052	256	3	34	293	3.25	32.32	11.60	
Uppsala län {Lb.	96 274	5 818	2 430	29	260	2 719	2.70	44.69	9.56	
{St.	25 051	3 237	556	2	103	661	4.11	31.32	15.58	
Södermanlands län {Lb.	133 306	7 596	3 367	39	297	3 793	2.23	39.10	8.02	
{St.	20 455	2 038	571	11	88	670	4.30	43.18	13.13	
Östergötlands län {Lb.	214 749	13 965	5 084	44	416	5 544	1.94	29.79	7.50	
{St.	51 579	6 684	1 157	22	176	1 355	3.41	26.33	12.99	
Jönköpings län {Lb.	170 990	11 449	4 210	15	191	4 416	1.12	16.68	4.33	
{St.	24 032	2 663	624	4	73	701	3.04	27.41	10.41	
Kronobergs län {Lb.	156 371	10 424	3 875	24	210	4 109	1.34	20.15	5.11	
{St.	6 499	867	160	1	10	171	1.54	11.53	5.85	
Kalmar län {Lb.	207 392	13 192	4 658	29	384	5 071	1.85	29.11	7.57	
{St.	27 196	2 598	622	8	67	697	2.46	25.79	9.61	
Gottlands län {Lb.	44 803	3 086	769	4	79	852	1.76	25.60	9.27	
{St.	6 918	791	151	4	23	178	3.32	29.08	12.92	
Blekinge län {Lb.	111 875	7 131	2 920	22	312	3 254	2.79	43.75	9.59	
{St.	31 117	3 275	767	6	113	886	3.63	34.50	12.75	
Kristianstads län {Lb.	209 983	16 031	4 677	56	456	5 189	2.17	28.44	8.79	
{St.	14 185	1 731	320	7	60	387	4.23	34.66	15.50	
Malmöhus län {Lb.	263 444	19 317	6 267	52	489	6 808	1.86	25.31	7.18	
{St.	102 651	11 438	2 846	34	378	3 258	3.68	33.05	11.60	
Hallands län {Lb.	117 134	8 681	2 748	11	206	2 965	1.76	23.73	6.95	
{St.	19 356	2 114	591	11	50	652	2.58	23.65	7.67	
Göteborgs och Bohus län {Lb.	181 652	14 999	4 681	36	242	4 959	1.33	16.13	4.88	
{St.	113 803	14 349	3 007	51	437	3 495	3.84	30.46	12.50	
Älvsborgs län {Lb.	257 652	21 122	5 863	48	354	6 265	1.37	16.76	5.65	
{St.	19 423	2 554	482	11	53	546	2.73	20.75	9.71	
Skaraborgs län {Lb.	228 515	18 057	5 103	31	312	5 446	1.37	17.28	5.73	
{St.	20 428	2 508	504	5	32	541	1.57	12.76	5.91	
Värmlands län {Lb.	236 453	18 898	5 029	56	511	5 596	2.16	27.04	9.13	
{St.	17 367	2 062	345	—	45	390	2.59	21.82	11.54	
Örebro län {Lb.	163 777	12 066	3 774	38	414	4 226	2.53	34.33	9.80	
{St.	18 664	2 131	444	5	64	513	3.43	30.03	12.48	
Västmanlands län {Lb.	115 117	7 116	2 979	50	315	3 344	2.74	44.27	9.42	
{St.	21 132	2 123	521	9	83	613	3.93	39.10	13.54	
Kopparbergs län {Lb.	185 916	12 405	4 690	45	403	5 138	2.17	32.49	7.84	
{St.	9 860	1 152	224	2	31	257	3.14	26.91	12.06	
Gävleborgs län {Lb.	165 958	9 759	4 663	77	540	5 280	3.25	55.33	10.23	
{St.	37 399	3 683	1 042	11	129	1 182	3.45	35.03	10.91	
Västernorrlands län {Lb.	183 275	11 015	6 151	83	522	6 756	2.85	47.39	7.73	
{St.	17 494	2 200	456	12	88	556	5.03	40.00	15.83	
Jämtlands län {Lb.	93 741	5 574	2 556	34	290	2 880	3.09	52.03	10.07	
{St.	5 250	708	132	3	35	170	6.67	49.44	20.59	
Västerbottens län {Lb.	115 518	7 506	3 822	11	164	3 997	1.42	21.85	4.10	
{St.	4 001	671	85	2	8	95	2.00	11.92	8.42	
Norrbottnens län {Lb.	93 564	5 783	3 335	25	219	3 579	2.34	37.87	6.12	
{St.	8 420	987	286	1	31	318	3.68	31.41	9.75	
Hela riket . . . {Lb.	3 889 358	270 267	97 230	908	7 907	106 045	2.03	29.26	7.46	
{St.	871 975	110 697	21 551	280	4 193	26 024	4.81	37.88	16.11	
Summa	4 761 333	380 964	118 781	1 188	12 100	132 069	2.54	31.76	9.16	

Tab. 2. År 1889 levande födda barn utom äktenskapet, vilka

1	L ä n Lb. = landsbygd. ¹⁾ St. = städer. ¹⁾	2	Därav med användbara uppgifter ²⁾								
			Antal levande födda barn utom äkten- skapet	intill slutet av år 1889		intill slutet av år 1895		intill slutet av år 1900		intill slutet av år 1910	
				Abso- luta tal	%	Abso- luta tal	%	Abso- luta tal	%	Abso- luta tal	%
1	Stockholms stad	1 982	1 481	74.72	1 322	66.70	1 304	65.79	1 268	63.98	
2	Stockholms län	{Lb. 321	294	91.59	279	86.92	276	85.98	266	82.87	
3		{St. 34	31	91.18	30	88.24	30	88.24	28	82.35	
4	Uppsala län	{Lb. 266	250	96.15	239	91.92	238	91.54	234	90.00	
5		{St. 103	87	84.47	84	81.55	81	78.64	74	71.84	
6	Södermanlands län	{Lb. 297	282	94.95	264	88.89	263	88.55	248	83.50	
7		{St. 88	84	95.45	75	85.23	75	85.23	71	80.68	
8	Östergötlands län	{Lb.	416	395	94.95	374	89.90	364	87.50	332	79.81
9		{Norrköping	124	114	91.94	107	86.29	105	84.68	99	79.84
10		{Övriga st.	52	42	80.77	37	71.15	37	71.15	34	65.38
11	Jönköpings län	{Lb. 191	184	96.34	178	93.19	175	91.62	160	83.77	
12		{St. 73	72	98.63	68	93.15	67	91.78	61	83.56	
13	Kronobergs län	{Lb. 210	205	97.62	194	92.38	193	91.90	183	87.14	
14		{St. 10	10	100.00	9	90.00	8	80.00	8	80.00	
15	Kalmar län	{Lb. 384	374	97.40	358	93.23	350	91.15	327	85.16	
16		{St. 67	64	95.52	58	86.57	55	82.09	51	76.12	
17	Gottlands län	{Lb. 79	71	89.87	70	88.61	69	87.34	63	79.75	
18		{St. 23	21	91.30	20	86.96	20	86.96	18	78.26	
19	Blekinge län	{Lb. 312	303	97.12	284	91.03	280	89.74	251	80.45	
20		{St. 113	108	95.58	105	92.92	105	92.92	94	83.19	
21	Kristianstads län	{Lb. 456	436	95.61	404	88.60	396	86.84	367	80.48	
22		{St. 60	57	95.00	54	90.00	53	88.33	50	83.33	
23	Malmöhus län	{Lb.	489	456	93.25	432	88.34	426	87.12	408	83.44
24		{Malmö	201	201	100.00	178	88.56	169	84.08	149	74.13
25		{Övriga st.	177	170	96.05	155	87.57	153	86.44	147	83.05
26	Hallands län	{Lb. 206	198	96.12	189	91.75	187	90.78	175	84.95	
27		{St. 50	47	94.00	44	88.00	42	84.00	39	78.00	
28	Göteborgs och Bohus län	{Lb.	242	215	88.84	205	84.71	201	83.06	182	75.21
29		{Göteborg	415	400	96.39	352	84.82	341	82.17	302	72.17
30		{Övriga st.	22	21	95.45	20	90.91	19	86.36	17	77.27
31	Älvsborgs län	{Lb. 354	340	96.05	329	92.94	322	90.96	291	82.20	
32		{St. 53	51	96.23	50	94.34	49	92.45	48	90.57	
33	Skaraborgs län	{Lb. 312	299	95.83	284	91.03	278	89.10	256	82.05	
34		{St. 32	30	93.75	27	84.38	26	81.25	24	75.00	
35	Värmlands län	{Lb. 511	486	95.11	471	92.17	466	91.19	413	80.82	
36		{St. 45	45	100.00	43	95.56	40	88.89	38	84.44	
37	Örebro län	{Lb. 414	400	96.62	384	92.75	380	91.79	353	85.27	
38		{St. 64	58	90.63	52	81.25	51	79.69	49	76.56	
39	Västmanlands län	{Lb. 315	291	92.38	269	85.40	264	83.81	258	81.90	
40		{St. 83	78	93.98	71	85.54	71	85.54	68	81.93	
41	Kopparbergs län	{Lb. 403	380	94.29	368	91.32	365	90.57	354	87.84	
42		{St. 31	29	93.55	29	93.55	29	93.55	28	90.32	
43	Gävleborgs län	{Lb.	540	504	93.33	487	90.19	482	89.26	477	88.33
44		{Gävle	70	70	100.00	67	95.71	67	95.71	64	91.43
45		{Övriga st.	59	53	89.83	53	89.83	53	89.83	51	86.44
46	Västernorrlands län	{Lb. 522	492	94.25	475	91.00	471	90.23	453	86.78	
47		{St. 88	84	95.45	84	95.45	83	94.32	79	89.77	
48	Jämtlands län	{Lb. 290	276	95.17	268	92.41	268	92.41	258	88.97	
49		{St. 35	30	85.71	27	77.14	27	77.14	27	77.14	
50	Västerbottens län	{Lb. 164	153	93.29	149	90.85	148	90.24	143	87.20	
51		{St. 8	7	87.50	7	87.50	7	87.50	7	87.50	
52	Norrbottnens län	{Lb. 219	197	89.95	195	89.04	194	88.58	188	85.84	
53		{St. 31	31	100.00	31	100.00	31	100.00	31	100.00	
54	Hela riket	{Lb. 7 907	7 481	94.61	7 149	90.41	7 056	89.24	6 640	83.98	
55		{St. 4 193	3 576	85.28	3 250	77.72	3 198	76.27	3 024	72.12	
56	Summa	12 100	11 057	91.38	10 408	86.02	10 254	84.74	9 664	79.87	

1) Fördelningen efter landsbygd och städer avser i denna och följande tabeller, där ej annorlunda angives.

före 1910 års slut legitimerats genom föräldrarnas giftermål.

Antal barn, legitimerade under nedanstående tider efter födelsen																																33 Barn, vilkas föräldrar m. varandra ingått äkt. efter barnets död	34 Summa barn, vilkas föräldrar med varandra ingått äktenskap	
0-3 mån.	3-6 mån.	6-9 mån.	6-12 mån.	0-1 år	1-2 år	2-3 år	3-4 år	4-5 år	5-6 år	6-7 år	7-8 år	8-9 år	9-10 år	10-11 år	11-12 år	12-13 år	13-14 år	14-15 år	Senare, intill slutet av år 1910	Ej uppgeven tid	Summa													
26	39	26	32	123	84	58	29	22	11	9	13	6	7	7	4	2	1	1	2	3	382	6	388	1										
9	11	8	9	37	16	9	8	7	4	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	85	6	91	2										
2	2	—	—	2	2	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	—	5	3										
9	10	5	1	25	14	2	1	2	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	49	5	54	4										
1	2	1	3	7	4	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	15	—	15	5										
3	7	6	3	19	21	4	6	5	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	60	3	63	6										
3	2	1	—	3	8	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	13	4	17	7										
3	9	7	6	9	8	—	4	7	2	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	65	3	68	8										
—	4	3	1	8	4	2	2	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	19	—	19	9										
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	—	5	10										
1	2	1	1	5	5	5	1	2	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	23	2	25	11										
1	3	3	—	7	1	1	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	13	—	13	12										
2	2	1	2	7	8	9	4	2	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	33	1	34	13										
—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	2	14										
3	3	6	4	16	11	5	2	2	2	2	2	2	1	—	—	—	—	—	—	—	48	3	51	15										
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	—	3	16										
1	1	—	1	3	1	—	1	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	7	—	7	17										
—	1	1	1	3	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	—	3	18										
3	4	1	5	13	12	2	4	3	1	2	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	41	2	43	19										
—	1	1	—	2	2	3	2	2	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	12	1	13	20										
6	5	6	4	21	11	11	5	5	3	2	1	1	3	—	—	—	—	—	—	—	66	5	71	21										
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	2	22										
3	5	9	15	32	12	7	5	2	4	5	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	76	2	78	23										
1	1	4	2	8	8	3	2	2	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	30	2	30	24										
1	1	4	2	8	8	3	2	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	26	2	28	25										
3	7	4	2	16	5	8	1	9	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	47	—	47	26										
—	—	—	—	4	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	6	—	6	27										
5	3	2	4	14	2	9	3	1	—	5	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	39	1	40	28										
7	7	7	8	29	24	11	6	1	2	1	3	2	—	—	—	—	—	—	—	—	85	1	86	29										
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	2	30										
4	3	3	3	13	7	3	5	2	2	1	2	2	2	4	—	—	—	—	—	—	48	5	48	31										
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	6	—	6	32										
5	7	3	4	19	15	6	6	5	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	58	1	59	33										
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	—	3	34										
5	9	5	6	25	18	12	9	7	3	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	83	3	86	35										
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	—	5	36										
1	14	16	7	38	20	14	7	3	2	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	91	1	92	37										
2	2	1	1	6	1	2	1	2	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	15	1	16	38										
6	6	5	4	21	15	6	7	2	5	3	2	2	1	—	—	—	—	—	—	—	66	1	67	39										
2	4	1	1	8	2	1	1	2	2	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	19	—	19	40										
2	8	10	5	25	15	7	5	4	4	4	1	1	3	—	—	—	—	—	—	—	72	1	72	41										
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	6	—	6	42										
12	11	14	7	44	30	17	9	6	4	3	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	118	5	123	43										
1	1	2	2	7	6	3	5	3	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	28	—	28	44										
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	11	—	11	45										
4	8	7	6	25	22	13	6	7	4	4	1	3	—	—	—	—	—	—	—	—	92	14	106	46										
1	1	1	2	4	3	1	—	2	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	12	1	13	47										
4	8	4	8	24	13	9	8	5	4	5	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	83	4	87	48										
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	8	—	8	49										
2	2	2	3	9	5	3	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	22	—	22	50										
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	51										
1	4	3	1	9	4	7	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	36	2	38	52										
2	—	1	—	3	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	—	4	53										
97	149	128	111	485	297	177	112	88	53	50	29	22	14	17	9	7	8	5	21	9	1 403	69	1 472	54										
45	80	61	57	241	175	99	57	43	23	18	22	10	12	13	9	4	1	1	6	7	741	20	761	55										
142	229	189	166	726	472	276	169	131	76	68	51	32	26	30	18	11	9	6	27	16	2 144	89	2 233	56										

barnens hemorter vid födelsen. — 2) Om innebörden av uttrycket användbara uppgifter, se texten, sid. 13.

Tab. 3. År 1889 levande födda barn utom äktenskapet, vilka före 1910 års slut erhållit styvfader.¹⁾

Län	Antal barn, som erhållit styvfader under nedanstående tider efter födelsen:																			Summa	Barn, vilkas mödrar äkt. med »annan» efter barnets död eller »försvinnande»	Summa barn, vilkas mödrar äkt. med »annan»
	0-1 år	1-2 år	2-3 år	3-4 år	4-5 år	5-6 år	6-7 år	7-8 år	8-9 år	9-10 år	10-11 år	11-12 år	12-13 år	13-14 år	14-15 år	Senare	hij upplifven tid	Summa				
Stockholms stad . . .	8	6	7	5	2	4	6	5	3	2	2	2	2	1	1	3	7	66	40	106		
Stockholms län . . .	1	10	9	7	4	3	2	—	2	2	3	1	2	1	1	3	1	52	10	62		
Uppsala län . . .	5	9	7	7	6	6	2	7	2	5	—	2	1	2	1	—	—	62	17	79		
Södermanlands län	1	2	1	2	2	2	2	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	16	1	17		
Östergötlands län . . .	6	17	8	5	6	6	7	3	2	5	5	—	2	1	—	4	—	77	8	85		
Östergötlands län . . .	7	5	4	4	2	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	15	2	17		
Östergötlands län . . .	1	4	3	1	12	15	7	8	8	6	2	5	—	1	1	6	—	101	13	114		
Östergötlands län . . .	1	4	3	1	3	1	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	16	8	24		
Östergötlands län . . .	—	2	—	—	2	2	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	9	3	12		
Jönköpings län . . .	1	6	3	5	4	8	3	1	2	1	2	1	—	4	1	3	—	45	5	51		
Jönköpings län . . .	3	1	2	2	3	1	1	1	1	—	1	1	—	1	—	—	—	18	2	20		
Kronobergs län . . .	3	4	1	6	8	3	4	5	2	1	—	—	—	—	—	4	—	44	9	53		
Kronobergs län . . .	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	3		
Kalmar län . . .	7	12	8	5	11	12	12	6	7	7	2	1	4	2	1	11	—	108	14	122		
Kalmar län . . .	—	1	2	2	1	1	1	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	8	4	12		
Gottlands län . . .	—	3	2	2	1	3	1	2	1	—	—	1	1	—	—	—	—	19	3	22		
Gottlands län . . .	—	—	2	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	6	1	7		
Blekinge län . . .	2	4	6	9	6	6	4	9	6	4	3	1	2	1	1	3	—	68	15	83		
Blekinge län . . .	—	—	—	2	3	5	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	13	2	15		
Kristianstads län . . .	1	5	10	15	12	11	1	7	4	6	—	3	1	2	3	10	—	92	8	100		
Kristianstads län . . .	—	2	2	1	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	9	2	11		
Malmöhus län . . .	6	7	14	19	15	13	12	4	10	3	4	6	1	3	—	2	—	120	16	136		
Malmöhus län . . .	—	—	—	3	3	1	2	3	2	2	1	2	1	—	—	—	—	14	4	18		
Malmöhus län . . .	2	2	1	2	4	4	4	2	4	2	1	2	1	—	—	—	—	32	13	45		
Hallands län . . .	2	3	2	2	4	3	5	5	1	—	2	4	—	1	—	2	—	36	7	43		
Hallands län . . .	—	—	—	1	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	2	6		
Göteborgs o. Bohus län . . .	3	1	4	3	6	3	3	5	4	1	1	2	3	—	—	—	—	41	8	49		
Göteborgs o. Bohus län . . .	2	6	8	6	4	1	3	2	2	2	2	1	1	—	1	1	—	43	5	48		
Göteborgs o. Bohus län . . .	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	3	7		
Älvsborgs län . . .	4	4	7	5	3	8	9	6	5	1	3	2	2	—	2	7	—	69	19	88		
Älvsborgs län . . .	—	3	—	—	1	—	2	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	9	2	11		
Skaraborgs län . . .	3	5	4	5	3	10	7	6	3	4	7	3	3	3	—	8	—	74	8	82		
Skaraborgs län . . .	—	—	—	2	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	—	4		
Värmlands län . . .	2	2	8	8	10	10	8	8	6	3	9	7	6	3	3	4	—	98	9	107		
Värmlands län . . .	—	—	2	2	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	7	3	10		
Örebro län . . .	3	8	5	11	11	10	6	6	4	3	6	4	3	2	3	9	—	97	12	109		
Örebro län . . .	—	—	—	2	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	6	4	10		
Västmanlands län . . .	4	6	6	8	7	4	4	4	3	3	2	—	3	1	1	3	—	60	19	79		
Västmanlands län . . .	1	2	—	2	1	1	—	—	1	3	—	—	1	—	—	—	—	13	3	16		
Kopparbergs län . . .	3	8	7	10	16	5	7	8	5	3	5	3	3	1	1	4	—	90	16	106		
Kopparbergs län . . .	—	1	1	1	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	5	7	12		
Gävleborgs län . . .	2	5	6	8	16	4	7	8	10	7	3	3	4	2	2	5	—	98	25	123		
Gävleborgs län . . .	—	—	1	1	—	1	1	1	2	—	1	1	—	—	—	—	—	9	2	11		
Gävleborgs län . . .	—	—	2	—	2	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	7	6	13		
Västernorrlands län . . .	1	15	10	14	5	11	8	8	5	8	5	3	—	3	—	9	—	108	31	137		
Västernorrlands län . . .	—	5	—	2	1	1	—	4	1	1	—	—	—	1	—	1	—	17	6	23		
Jämtlands län . . .	4	4	8	12	8	1	6	3	2	4	—	—	—	1	—	—	—	54	15	69		
Jämtlands län . . .	—	—	—	1	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	5	4	9		
Västerbottens län . . .	—	4	4	3	3	6	1	4	4	3	1	1	2	2	1	5	—	44	13	57		
Västerbottens län . . .	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	2		
Norrbottnens län . . .	1	4	3	4	6	4	4	4	4	5	2	2	3	2	—	—	—	50	21	71		
Norrbottnens län . . .	1	1	1	1	—	—	1	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	10	3	13		
Hela riket . . .	71	151	150	182	183	165	130	127	102	85	68	56	44	38	25	108	20	1 705	322	2 027		
Hela riket . . .	20	42	43	41	37	30	27	26	21	14	11	10	10	10	6	17	10	370	139	509		
Summa	91	193	193	223	220	195	157	153	123	99	79	66	54	44	30	125	30	2 075	461	2 536		

¹⁾ Tabellen avser endast moderns första gifte, ej omgifte. Beträffande »användbara uppgifter» jfr tab. 2.

Tab. 4. Med levande barn utom äktenskapet nedkomna mödrar, fördelade efter yrke och civilstånd, år 1889.

1		2		3		4		5	
Yrkesbeteckning		Ogifta	Änkor och fränskilda	Gifta	Summa				
Hemmansägare	{Lb. 2 St. —	2	4	1	7				
Hemmansägar- och arrendatorsdöttrar	{Lb. 843 St. 9	843	2	—	845				
Övriga hemmadöttrar av medelklass	{Lb. 13 St. 6	13	—	—	13				
Handelsidkerskor	{Lb. 2 St. 18	2	—	—	2				
Fröknar och mamseller	{Lb. 3 St. 12	3	—	1	19				
Lärarinnor	{Lb. 10 St. 1	10	—	—	10				
Butiksbiträden	{Lb. — St. 15	—	—	—	15				
Barnmorskor	{Lb. 3 St. —	3	—	—	3				
Övriga av medelklass	{Lb. 3 St. 1	3	—	—	3				
Sömmerskor	{Lb. 39 St. 198	39	—	—	198				
Tvätterskor	{Lb. 6 St. 92	6	—	—	92				
Mejerskor	{Lb. 28 St. 5	28	—	—	28				
Uppasserskor och städerskor	{Lb. 4 St. 41	4	—	—	4				
Tjänarinnor	{Lb. 4 374 St. 1 464	4 374	6	—	4 380				
Fabriksarbeterskor	{Lb. 27 St. 143	27	—	—	143				
Övriga arbeterskor	{Lb. 225 St. 124	225	2	3	230				
Torpar-, statar- och jordbruksarb. döttrar	{Lb. 731 St. 15	731	1	—	732				
Övriga arbetardöttrar	{Lb. 194 St. 69	194	—	—	194				
Övriga hemmadöttrar av arbetarklass	{Lb. 177 St. 75	177	—	—	177				
Inhyses	{Lb. 273 St. 2	273	21	4	298				
Fattighjon	{Lb. 51 St. 8	51	4	—	55				
Kringstrykerskor o. tatterskor	{Lb. 30 St. 1	30	1	—	31				
Utan uppgivet yrke men namngivna	{Lb. 355 St. 910	355	225	111	691				
Okända mödrar	{Lb. 49 St. 745	49	—	—	49				
		7 442	266	119	7 827				
Samtliga yrken	{Lb. 3 954 St. —	3 954	143	54	4 151				
Summa		11 396	409	173	11 978				

Tab. 5. Med levande barn utom äktenskapet nedkomna ogifta mödrar, fördelade efter yrke och ålder, år 1889.

1	2	3	4	5	6	7	8	9
Yrkesbeteckning	Under 20 år	20—25 år	25—30 år	30—35 år	35—40 år	Över 40 år	Ej uppgiven ålder	Summa
Hemmansägare	{Lb. —	1	—	—	—	—	1	2
	{St. —	—	—	—	—	—	—	—
Hemmansägar- och arrendators- döttrar	{Lb. 108	359	234	106	30	5	1	843
	{St. 1	7	1	—	—	—	—	9
Övriga hemmadöttrar av medel- klass	{Lb. 2	5	3	3	—	—	—	13
	{St. —	2	1	3	—	—	—	6
Handelsidkerskor	{Lb. —	1	—	1	—	—	—	2
	{St. —	2	6	6	3	1	—	18
Fröknar o. mamseller	{Lb. —	2	1	—	—	—	—	3
	{St. —	4	6	2	—	—	—	12
Lärarinnor	{Lb. —	5	3	1	1	—	—	10
	{St. —	—	—	—	1	—	—	1
Butiksbiträden	{Lb. —	—	—	—	—	—	—	—
	{St. 1	6	4	1	2	1	—	15
Barnmorskor	{Lb. —	—	3	—	—	—	—	3
	{St. —	—	—	—	—	—	—	—
Övriga av medelklass	{Lb. —	—	—	2	—	1	—	3
	{St. —	—	—	—	—	1	—	1
Sömmerskor	{Lb. 1	5	16	14	2	1	—	39
	{St. 5	66	68	43	11	5	—	198
Tvätterskor	{Lb. —	1	3	—	1	1	—	6
	{St. 3	13	27	21	19	9	—	92
Mejerskor	{Lb. 2	13	9	3	—	—	—	28
	{St. 2	1	2	—	—	—	1	5
Uppasserskor o. städerskor	{Lb. 1	2	1	—	—	—	—	4
	{St. 1	12	13	10	5	—	—	41
Tjänarinnor	{Lb. 337	1 634	1 297	653	288	146	19	4 374
	{St. 82	523	490	224	98	43	4	1 464
Fabriksarbeterskor	{Lb. 1	8	10	5	2	1	—	27
	{St. 5	59	45	20	9	4	1	143
Övriga arbeterskor	{Lb. 11	56	68	52	31	7	—	225
	{St. 5	47	34	27	9	2	—	124
Torpar-, statar- och jordbruksarb. döttrar	{Lb. 101	311	191	84	34	7	3	781
	{St. 2	7	4	1	1	—	—	15
Övriga arbetardöttrar	{Lb. 40	85	42	22	4	1	—	194
	{St. 15	25	23	5	1	—	—	69
Övriga hemmadöttrar av arbetar- klass	{Lb. 32	80	41	17	6	1	—	177
	{St. 9	41	18	4	3	—	—	75
Inhyses	{Lb. 16	59	76	67	35	20	—	273
	{St. —	1	—	1	—	—	—	2
Fattighjon	{Lb. 1	9	11	12	11	—	—	51
	{St. —	1	3	2	—	2	—	8
Kringstrykerskor o. tatterskor	{Lb. —	6	5	5	2	1	11	30
	{St. —	—	1	—	—	—	—	1
Utan uppgivet yrke men namn- givna	{Lb. 34	103	87	56	43	14	18	355
	{St. 64	301	260	165	84	32	4	910
«Okända mödrar»	{Lb. 7	10	16	2	1	—	13	49
	{St. 34	216	242	129	56	21	47	745
Samtliga yrken	{Lb. 694	2 755	2 117	1 105	491	214	66	7 442
	{St. 229	1 334	1 248	664	302	121	56	3 954
Summa	923	4 089	3 365	1 769	793	335	122	11 396

Tab. 6. Kombinerad ålder vid barnens födelse för år 1889 levande födda oäkta barns föräldrar, som sedermera med varandra ingått äktenskap.

Fädernas ålder vid barnens födelse	Mödrarnas ålder vid barnens födelse									Summa fäder
	15—17 år	17—20 år	20—22 år	22—25 år	25—30 år	30—35 år	35—40 år	40—45 år	45 år o. däröver	
<i>Landsbygd.</i>										
15—17 år	—	—	2	2	2	—	—	—	—	6
17—20 ”	2	12	25	32	26	5	1	—	—	103
20—22 ”	—	40	44	64	45	9	4	1	—	207
22—25 ”	3	40	52	78	67	12	5	—	—	257
25—30 ”	1	41	57	111	99	37	10	1	2	359
30—35 ”	—	15	24	56	71	33	13	7	2	221
35—40 ”	—	7	6	16	35	33	16	2	—	115
40—45 ”	—	1	2	22	13	17	8	4	1	68
45—50 ”	—	—	—	6	10	9	9	2	1	37
50—55 ”	—	—	1	2	8	8	5	2	—	26
55—60 ”	—	1	—	1	3	9	2	1	—	17
60—65 ”	—	1	1	—	2	4	3	1	1	13
65—70 ”	—	—	1	1	—	—	3	1	—	6
70 år o. däröver	—	—	—	—	—	—	1	1	—	2
Okänd ålder	—	2	6	5	8	3	—	—	—	24
Summa mödrar	6	160	221	396	339	179	80	23	7	1461
<i>Städer.</i>										
15—17 år	—	—	1	—	2	—	—	—	—	3
17—20 ”	—	3	5	6	2	3	—	—	—	19
20—22 ”	—	19	14	18	21	8	1	—	—	81
22—25 ”	—	13	21	57	57	15	6	2	—	171
25—30 ”	—	13	21	61	74	36	14	1	1	221
30—35 ”	—	4	5	21	36	22	13	3	—	104
35—40 ”	1	1	3	8	15	22	8	5	—	63
40—45 ”	—	1	1	5	6	5	7	6	—	31
45—50 ”	—	1	—	2	4	8	—	3	—	18
50—55 ”	—	—	—	1	1	2	2	—	—	6
55—60 ”	—	—	1	—	2	1	2	2	—	8
60—65 ”	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1
65—70 ”	—	—	—	—	1	1	—	—	—	2
70 år o. däröver	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Okänd ålder	—	2	3	6	10	5	1	1	—	28
Summa mödrar	1	57	75	185	232	128	54	23	1	756
<i>Hela riket.</i>										
15—17 år	—	—	3	2	4	—	—	—	—	9
17—20 ”	2	15	30	38	28	8	1	—	—	122
20—22 ”	—	59	58	82	66	17	5	1	—	288
22—25 ”	3	53	73	135	124	27	11	2	—	428
25—30 ”	1	54	78	172	173	73	24	2	3	580
30—35 ”	—	19	29	77	107	55	26	10	2	325
35—40 ”	1	8	9	24	50	55	24	7	—	178
40—45 ”	—	2	3	27	19	22	15	10	1	99
45—50 ”	—	1	—	8	14	17	9	5	1	55
50—55 ”	—	—	1	3	9	10	7	2	—	32
55—60 ”	—	1	1	1	5	10	4	3	—	25
60—65 ”	—	1	1	—	3	4	3	1	1	14
65—70 ”	—	—	1	1	1	1	3	1	—	8
70 år o. däröver	—	—	—	—	—	—	1	1	—	2
Okänd ålder	—	4	9	11	18	8	1	1	—	52
Summa mödrar	7	217	296	581	621	307	134	46	8	2217

Tab. 7. Kombinerade yrken för år 1889 levande födda oäkta

1		2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Fädernas yrke		M ö d r a r n a s y r k e										
		Hemmansägare	Hemmansägar- och arrendatorsdöttrar	Övriga hemmadöttrar av medelklass	Handelsäderskor	Frökönr och mam- seller	Lärarinnor	Butiksbiträden	Barnmorskor	Sömmerskor	Twätterskor	Mejerskor
1	Fabrikörer och dylika	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—
2	Kontorspersonal och ingenjörer . .	—	1	—	—	—	—	—	—	1	—	—
3	Civila ämbets- och tjänstemän . .	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—
4	Officerare	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
5	Sjökapteners	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
6	Fria yrken	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
7	Samtliga i grupp I	—	3	—	—	1	—	—	—	1	—	—
8	Hemmansägare	—	66	1	—	—	1	—	—	1	—	—
9	Hemmansägarsöner	—	15	—	—	—	—	—	—	—	—	—
10	Arrendatorer och deras söner . .	—	12	—	—	—	—	—	—	—	—	—
11	Hantverkare	—	2	—	1	—	—	—	—	1	—	—
12	Handlande (mindre)	—	1	—	—	—	—	—	—	1	—	—
13	Handelsbiträden	—	—	—	—	—	—	1	—	3	1	—
14	Övriga näringsidkare	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
15	Styrmän och maskinister	—	2	1	—	—	—	—	—	—	—	—
16	Verkmästare	—	1	—	—	—	—	—	—	1	—	—
17	Underofficerare	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—
18	Folkskollärare	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
19	Övriga i grupp II	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
20	Samtliga i grupp II	—	99	2	1	1	1	1	—	8	1	—
21	Lägenhetsinnehavare och torpare .	—	17	1	—	—	—	—	—	—	—	—
22	Deras söner	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
23	Rättare och trädgårdsmästare . .	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1
24	Statare	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
25	Övriga arbetare inom jordbruk .	1	23	—	—	—	—	—	—	2	1	—
26	Fiskare och deras söner	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
27	Sjömän	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—
28	Gruv-, industri- o. hantverksarbet.	—	13	—	2	1	—	1	—	24	12	1
29	Hantverkare utan uppgiven social ställning	—	14	—	—	—	1	—	1	8	2	—
30	Övriga arbetare	—	36	—	—	—	1	—	—	12	10	—
31	Betjänte vid post, telegraf o. järnv.	—	1	1	1	—	—	—	—	1	—	—
32	Militärt manskap	—	10	—	—	—	—	—	—	—	—	—
33	Fattighjon	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
34	Övriga i grupp III	—	9	—	—	—	—	—	—	2	—	—
35	Okända yrken	—	3	1	—	—	—	—	—	1	—	—
36	Samtliga i grupp III	1	131	3	3	1	2	1	1	50	25	2
37	Summa mödrar	1	233	5	4	3	3	2	1	59	26	2
38	Därav & landsbygden	1	232	4	1	1	3	—	1	5	1	2
39	i städerna	—	1	1	3	2	—	2	—	54	25	—

barns föräldrar, som sedermera med varandra ingått äktenskap.

13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27		
v i d b a r n e n s f ö d e l s e												Summa fäder			Därav	
Uppassare och städerskor	Tjänarinnor	Fabrikarbeterskor	Övriga arbeterskor	Torpar-, statar- och jordbruksarb.-döttrar	Övriga arbetar-döttrar	Övriga hemmadöttrar av arbetarklass	Inhyes	Fattighjon	Kringstrykerskor och fatterskor	Utan uppgett yrke men namngivna	Okända mödrars		Å landsbygden	i städerna		
—	1	—	1	—	1	—	—	—	—	—	3	6	3	3		
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	7	2	5		
1	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	8	5	3		
—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	2	—	2		
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	1	4	1	3		
—	2	—	—	1	—	—	—	—	—	—	2	5	2	3		
1	8	—	1	1	1	—	—	—	—	3	12	32	13	19		
—	93	—	—	8	3	1	4	—	—	17	—	195	191	4		
—	13	—	—	4	—	1	—	—	—	2	—	35	35	—		
—	17	—	1	7	—	—	—	—	—	7	—	44	42	2		
—	1	—	1	1	1	—	—	—	—	—	—	8	5	3		
—	14	—	—	1	—	—	—	—	—	9	7	33	17	16		
—	2	—	2	—	—	—	—	—	—	8	3	21	—	21		
—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	3	—	3		
—	6	—	—	1	—	—	1	—	—	6	—	17	7	10		
—	4	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	7	5	2		
—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	2	1	8	1	7		
—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—		
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	3	1	2		
1	155	—	4	23	4	2	5	—	—	53	14	375	305	70		
—	66	—	6	16	1	2	4	—	—	13	—	126	124	2		
—	5	—	—	4	—	—	—	—	—	—	—	10	9	1		
—	12	—	—	—	1	2	—	—	—	—	—	17	11	6		
—	51	—	—	10	1	—	—	1	—	8	—	72	69	3		
—	126	—	5	20	4	4	3	—	—	21	—	210	195	15		
—	8	—	—	3	1	—	—	—	—	1	—	13	12	1		
—	12	—	—	1	—	2	1	—	—	16	1	35	12	23		
4	183	18	12	12	12	12	6	—	2	129	13	457	184	273		
—	82	1	4	6	7	1	—	—	—	44	9	180	97	83		
—	208	16	18	19	14	14	16	2	1	96	7	472	278	194		
—	13	—	1	—	2	3	—	—	—	4	1	28	19	9		
—	46	—	3	4	—	3	—	1	—	15	2	84	70	14		
—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	3	3	—		
—	28	—	2	6	5	—	1	—	1	7	6	67	41	26		
—	8	2	2	1	—	1	2	—	—	12	3	36	19	17		
6	850	37	53	102	48	44	33	4	4	367	42	1810	1143	667		
8	1013	37	58	126	53	46	38	4	4	423	68	2217	1461	756		
—	752	7	39	126	44	36	38	3	4	158	3	—	—	—		
8	261	30	19	—	9	10	—	1	—	265	65	—	—	—		

**Tab. 8. Kombinerade yrken för år 1889 med levande oäkta barn nedkomna
dessa mödrars**

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
M ö d r a r n a s y r k e											
De manliga kontrahenternas yrke vid tiden för äktenskapets ingående.	Hemmansägare	Hemmansägare- och arrendatorsdöttrar	Övriga hemmadöttrar av medklass	Handelsidkare	Fröknar och man- seller	Lärarinnor	Butiksbiträden	Barnmorskor	Sömmerskor	Tvätterskor	Mejerskor
1 Fabrikörer och dylika	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
2 Kontorspersonal och ingenjörer	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
3 Civila ämbets- o. tjänstemän	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
4 Officerare	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
5 Sjökaptenar	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
6 Fria yrken	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
7 Samtliga i grupp I	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—
8 Hemmansägare	—	96	—	—	—	1	—	—	3	—	—
9 Hemmansägarsöner	—	11	—	—	—	—	—	—	—	—	—
10 Arrendatorer och deras söner	—	11	—	—	—	—	—	—	1	—	—
11 Hantverkare	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
12 Handlande (mindre)	—	1	—	—	—	—	—	—	1	—	—
13 Handelsbiträden	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
14 Övriga näringsidkare	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—
15 Styrmän o. maskinister	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—
16 Verkmästare	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
17 Underofficerare	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
18 Folkskollärare	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
19 Övriga i grupp II	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
20 Samtliga i grupp II	—	123	—	—	—	1	—	—	6	—	—
21 Lägenhetsinnehavare o. torpare	—	26	—	—	—	—	—	—	1	—	—
22 Deras söner	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
23 Rättare o. trädgårdsmästare	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
24 Statare	—	2	—	—	—	—	—	—	1	—	1
25 Övriga arbetare inom jordbruk	—	23	1	—	—	—	—	—	—	—	—
26 Fiskare och deras söner	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
27 Sjömän	—	2	—	—	—	—	—	—	2	—	—
28 Gruv-, industri- o. hantverksarbet. 29 Hantverkare utan uppgiven social ställning	—	20	2	—	—	—	—	—	6	4	2
30 Övriga arbetare	—	13	—	—	1	—	2	—	4	1	1
31 Betjänte vid post, telegraf o. järnv. 32 Militärt manskap	—	1	45	—	—	—	—	—	7	1	3
33 Fattighjon	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—
34 Övriga i grupp III	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—
35 Okända yrken	—	7	—	—	—	—	—	—	—	1	—
36 Samtliga i grupp III	1	143	4	—	1	—	2	—	24	7	7
37 Summa mödrar	1	268	4	—	1	1	2	—	30	7	7
38 Därav å landsbygden	1	267	3	—	—	1	—	—	6	1	5
39 i städerna	—	1	1	—	1	—	2	—	24	6	2

**mödrar, som sedermera ingått äktenskap med annan än barnafadern, samt
makar.**

13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27
v i d b a r n e n s f ö d e l s e													Därav	
Uppasserskor och städterskor	Tjänarinnor	Fabrikararbeterskor	Övriga arbeterskor	Torpar-, stakar- och jordbruksarb.-döttrar	Övriga arbetardöttrar	Övriga hemmadöttrar av arbetarklass	Inhyses	Fattighjon	Kringströkerskor och fatterskor	Utan uppgivet yrke men namngivna	»Okända mödrar»	Summa fäder	å lands- bygden	i stä- derna
—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1
—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	2
—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	3
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4
—	5	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	6	4	2
—	8	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	11	8	3
—	123	—	7	18	8	3	6	—	—	17	—	282	274	8
—	6	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	19	18	1
—	32	—	2	3	1	1	1	—	—	2	—	54	51	3
—	4	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	7	6	1
—	8	—	3	—	1	—	—	—	—	8	—	22	9	13
—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	6	—	9	—	9
—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	1	2
—	4	—	1	1	—	—	1	—	—	2	—	12	9	3
—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	2	—	2
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	2	1	1
—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	2	—
—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	2	—
—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	2	—
—	187	—	13	26	10	4	8	—	—	37	1	416	373	43
—	147	1	7	39	5	—	9	—	—	9	1	245	243	2
—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1
—	9	—	—	1	—	—	1	—	—	4	—	15	11	4
—	102	—	1	9	2	1	2	1	—	8	—	130	123	7
—	163	—	3	19	6	2	8	2	—	13	—	241	236	5
—	15	1	1	1	3	2	1	—	—	—	—	25	20	5
—	16	—	1	2	2	5	—	—	—	13	—	43	23	20
—	225	9	10	32	22	14	5	1	1	60	—	413	261	152
1	102	3	3	14	8	2	4	1	—	23	2	185	136	49
2	326	7	17	46	31	13	12	2	—	81	4	598	429	169
—	17	—	1	3	1	2	—	—	—	2	—	27	16	11
—	54	2	3	10	2	1	2	1	—	8	—	89	75	14
—	11	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	13	12	1
—	19	—	1	8	1	3	1	—	—	3	2	39	25	14
—	10	—	3	2	—	1	3	—	—	3	1	31	26	5
4	1216	24	51	187	83	46	48	8	1	228	10	2095	1636	459
4	1411	24	64	214	93	50	56	8	1	265	11	2522	2017	505
1	1177	6	49	212	66	39	56	7	1	119	—	—	—	—
3	234	18	15	2	27	11	—	1	—	146	11	—	—	—

Tab. 9. Översikt över fosterbarnen år 1894, sammanställd efter »Fosterbarnskommitténs» år 1897 avgivna betänkande.¹⁾

1	2	3	4	5
	Landsbygd	Stockholm	Övriga städer	Hela riket
Utackorderade barn	28 831	3 429	4 010	36 270
Därav: Av fattigvården utackorderade	17 611	445	2 014	20 070
» enskilda personer	8 235	2 324	1 697	12 256
» barnhus eller annan välgörenhetsinrättning	2 985	660	299	3 944
Barn intagna å inrättning	3 855	188	1 095	5 138
Därav: Å barnavårdsanstalt	597	188	704	1 489
» fattiggård, fattighus eller annan försörjningsinrättning	3 258	—	391	3 649
Summa fosterbarn	32 686	3 617	5 105	41 408
Hos enskilda personer utackorderade barn i åldern 0—1 år ²⁾	861	416	155	1 432
Därav: Av fattigvårdsstyrelse utackorderade	306	20	33	359
» Övriga barn	555	396	122	1 073
Hos enskilda personer utackorderade barn i åldern 1—7 år ²⁾	8 483	1 322	1 318	11 123
Därav: Av fattigvårdsstyrelse utackorderade	3 746	144	527	4 417
» Övriga barn	4 737	1 178	791	6 706
Hos enskilda personer utackorderade barn i åldern 7—10 år ²⁾	7 475	770	955	9 200
Därav: Av fattigvårdsstyrelse utackorderade	3 998	110	463	4 571
» Övriga barn	3 477	660	492	4 629
Hos enskilda personer utackorderade barn i åldern 10—15 år ²⁾	11 960	921	1 579	14 460
Därav: Av fattigvårdsstyrelse utackorderade	6 735	171	862	7 768
» Övriga barn	5 225	750	717	6 692
Av fattigvården inom eget fattigvårdssambälle utack. barn	14 792	445	1 885	17 122
Därav: Barn för vilka fosterlegan bestrides av fattigv. ensamt	11 369	233	1 590	13 192
» » fv. o. barnens fäder	1 090	65	36	1 191
» » fv. o. barnens mödrar	2 333	147	259	2 739
Hos enskilda personer utackorderade barn med uppgift om äkta börd	11 897	477	1 523	13 897
Därav: »Fattigvårdsstyrelsernas barn»	8 643	300	975	9 918
» Övriga barn	3 254	177	548	3 979
Hos enskilda personer utackorderade barn med uppgift om oäkta börd	12 458	1 252	2 266	15 976
Därav: »Fattigvårdsstyrelsernas barn»	6 135	145	917	7 197
» Övriga barn	6 323	1 107	1 349	8 779
Fosterlegans storlek för »fattigvårdsstyrelsernas barn»	högst 165 lägst 10 medeltal 55	250 60 96	180 36 68	250 10 .
Fosterlegans storlek för enskilt utackorderade barn	högst 250 lägst 10 medeltal 60	240 72 144	300 30 114	300 10 .
Fosterlegans storlek för av barnhus o. d. anstalter utackorderade barn	högst 180 lägst 20 medeltal 65	— — 96	180 35 73	180 20 .
Antal döda bland utackorderade barn	absoluta tal 366	231	186	783
år 1894	på 1 000 levande 12·7	67·4	46·4	21·6
Därav i åldern: 0—1 år	absoluta tal 151	155	96	402
	på 1 000 levande 175·4	372·6	619·4	280·8
1—7 år	absoluta tal 133	67	66	266
	på 1 000 levande 15·7	50·7	50·1	23·9
7—10 år	absoluta tal 38	3	18	59
	på 1 000 levande 5·1	3·9	18·8	6·4
10—15 år	absoluta tal 44	6	6	56
	på 1 000 levande 3·7	6·5	3·8	3·9

¹⁾ Fördelningen efter landsbygd och städer avser barnens kyrkoskrivningsort år 1894. — ²⁾ Åldersuppgifter saknas för 55 utackorderade barn.

Tab. 10. År 1889 utom äktenskapet levande födda och sedermera ej legitimerade barn, fördelade efter uppfostrare.¹⁾

Uppfostrare	2			3			4			5			6			7			8			9			10			11			12			13		
	Barn, som erhållit styvfader			Därav med uppgift om att styvfadern deltagit i barnets uppfostran			Övriga ej legitimerade barn			Summa ej legitimerade barn																										
	Lb.	St.	Hela riket	Lb.	St.	Hela riket	Lb.	St.	Hela riket	Lb.	St.	Hela riket	Lb.	St.	Hela riket	Lb.	St.	Hela riket	Lb.	St.	Hela riket	Lb.	St.	Hela riket	Lb.	St.	Hela riket	Lb.	St.	Hela riket						
Modern utan uppgift om hjälp av anhöriga	m.	484	105	589	373	85	458	653	211	864	1 137	316	1 453	kv.	512	110	622	385	90	475	277	187	464	789	297	1 086										
Därav på bekostnad eller med hjälp av fattigvården	m.	17	4	21	4	—	4	94	15	109	111	19	130	kv.	24	1	25	3	—	3	66	7	73	90	8	98										
Fadern	m.	5	1	6	—	—	—	7	2	9	12	3	15	kv.	3	—	3	—	—	8	2	10	11	2	13											
Modern och fadern gemensamt	m.	2	—	2	—	—	—	37	3	40	39	3	42	kv.	1	—	1	—	—	32	3	35	33	3	36											
Därav på bekostnad eller med hjälp av fattigvården	m.	—	—	—	—	—	—	5	—	5	5	—	5	kv.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—											
Modern tillsammans med sina anhöriga	m.	10	—	10	—	—	—	54	2	56	64	2	66	kv.	15	4	19	—	1	50	4	54	65	8	73											
Modern tillsammans med faderns anhöriga	m.	—	—	—	—	—	—	1	—	1	1	—	1	kv.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—											
Modern under barnets späda ålder, sedan annan	m.	14	2	16	2	1	3	9	14	23	23	16	39	kv.	11	5	16	—	1	31	22	53	42	27	69											
Moderus anhöriga	m.	81	5	86	7	1	8	146	22	168	227	27	254	kv.	70	2	72	9	9	119	21	140	189	23	212											
Därav på bekostnad eller med hjälp av fattigvården	m.	—	—	—	—	—	—	8	2	10	8	2	10	kv.	—	—	—	—	—	7	—	7	7	—	7											
Faderns anhöriga	m.	—	—	—	—	—	—	3	—	3	3	—	3	kv.	1	—	1	—	—	5	—	5	6	—	6											
Därav på bekostnad eller med hjälp av fattigvården	m.	—	—	—	—	—	—	1	—	1	1	—	1	kv.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—											
Andra enskilda personer	m.	31	15	46	2	1	3	110	121	231	141	136	277	kv.	32	17	49	2	1	3	107	131	238	139	148	287										
Därav: Å barnhus eller barnhem uppfostrade	m.	24	12	36	2	1	3	86	99	185	110	111	221	kv.	31	12	43	2	1	3	86	105	191	117	117	234										
Av barnhus eller barnhem utackorderade	m.	2	3	5	—	—	—	1	11	12	3	14	17	kv.	—	3	3	—	—	4	17	21	4	20	24											
Av fattigvården utackorderade	m.	5	—	5	—	—	—	23	11	34	28	11	39	kv.	1	2	3	—	—	17	9	26	18	11	29											
Barnhus eller barnhem utan uppgift om utackordering	m.	3	2	5	—	—	—	14	21	35	17	23	40	kv.	—	3	3	—	1	6	17	23	6	20	26											
Fattigvården utan uppgift om utackordering	m.	11	2	13	—	—	—	82	9	91	93	11	104	kv.	10	2	12	1	—	53	18	71	63	20	83											
Summa barn med uppgift om uppfostrare	m.	841	182	773	384	88	472	1 116	405	1 521	1 757	587	2 294	kv.	655	143	798	398	93	491	688	405	1 093	1 343	548	1 891										
Därav: Å barnhus eller barnhem uppfostrade	m.	5	5	10	—	—	—	15	32	47	20	37	57	kv.	—	6	6	—	1	1	10	34	44	10	40	50										
Fattigvårdsunderstödda barn	m.	33	6	39	4	—	4	207	37	244	240	43	283	kv.	35	5	40	4	—	4	149	34	183	184	39	223										
Barn för vilka uppgift om uppfostrare saknas	m.	173	51	224	—	—	—	742	392	1 134	915	443	1 358	kv.	232	43	275	—	—	1 030	403	1 433	1 262	446	1 708											
Summa barn	m.	814	183	997	384	88	472	1 858	797	2 655	2 672	980	3 652	kv.	887	186	1 073	398	93	491	1 718	808	2 526	2 605	994	3 599										

¹⁾ Tabellen avser endast de barn, som upplevat det första halvåret, och som under denna tid kunnat följas i kyrkoböckerna.

Tab. 11. Av fattigvården understödda personer, med särskilda uppgifter för ogifta mödrar och deras barn, åren 1886—1912.

1 Å r Lb. = landsbygd utom köpingar St. = städer och köpingar	3 Kommunala barnhem		4 Direkt under- stödda barn under 15 år	5 Därav moder- lösa oäkta barn	6-9 Understödda personer över 15 år och dem tillhörande barn					10
	2 Antal	Utrymme för per- soner			7 Samtliga äldre personer		8 Deras barn	9 Därav		
					m.	kv.		Ogifta mödrar	Deras barn	
1886	Lb. 6	95	21 273	2 822	32 829	69 566	44 589	4 992	7 930	
	St. 7	318	8 920	864	11 159	22 508	17 467	1 378	2 111	
1887	Lb. 6	95	21 036	2 972	32 965	69 768	44 256	4 941	7 880	
	St. 7	318	9 590	742	11 529	23 130	18 106	1 366	2 109	
1888	Lb. 5	85	20 260	2 899	34 567	72 108	45 453	4 913	7 798	
	St. 8	387	10 363	814	12 766	25 376	21 146	1 528	2 340	
1889	Lb. 8	128	19 886	2 791	34 889	72 581	46 135	4 895	7 935	
	St. 7	363	10 087	777	12 845	25 688	20 741	1 566	2 361	
1890	Lb. 9	147	19 638	2 749	34 816	72 291	45 099	4 732	7 828	
	St. 7	360	10 246	789	12 759	25 728	20 536	1 584	2 509	
1891	Lb. 9	142	19 517	2 697	35 526	73 317	45 893	4 772	7 869	
	St. 6	245	10 909	822	13 642	28 866	22 494	1 656	2 668	
1892	Lb. 9	142	19 575	2 661	36 154	73 969	46 387	4 719	7 852	
	St. 6	235	11 120	849	14 420	27 820	24 402	1 700	2 785	
1893	Lb. 11	174	19 785	2 791	35 815	73 343	45 479	4 649	7 839	
	St. 7	275	10 686	864	14 600	28 187	24 757	1 757	3 033	
1894	Lb. 11	174	18 966	2 630	35 358	72 838	44 005	4 390	7 550	
	St. 7	265	7 914	939	15 647	31 075	31 237	2 191	3 063	
1895	Lb. 9	149	18 535	2 587	35 257	72 651	43 705	4 448	7 639	
	St. 7	265	8 242	791	15 682	31 647	30 876	2 140	3 627	
1896	Lb. 9	149	18 027	2 608	35 046	72 430	42 809	4 397	7 634	
	St. 6	210	9 104	937	15 372	30 753	28 939	1 950	3 265	
1897	Lb. 9	149	17 582	2 512	34 587	71 566	41 102	4 307	7 519	
	St. 7	230	8 968	917	15 306	30 495	26 956	1 843	2 988	
1898	Lb. 9	150	17 271	2 470	34 379	70 876	39 779	4 099	7 269	
	St. 5	175	8 891	864	14 971	30 030	25 780	1 769	2 897	
1899	Lb. 9	147	16 950	2 439	34 252	70 131	38 440	3 966	7 095	
	St. 5	180	8 816	819	14 779	29 423	23 595	1 637	2 678	
1900	Lb. 9	142	16 906	2 464	34 130	69 305	37 464	3 868	6 931	
	St. 6	230	9 201	801	15 144	29 840	23 173	1 634	2 626	
1901	Lb. 10	184	16 816	2 351	33 504	68 020	36 688	3 767	6 721	
	St. 7	244	9 543	853	15 858	30 130	23 415	1 617	2 703	
1902	Lb. 10	192	16 509	2 376	34 000	68 330	37 718	3 810	6 741	
	St. 7	284	9 470	788	15 781	30 735	23 451	1 574	2 578	
1903	Lb. 9	182	16 534	2 305	34 223	68 275	37 649	3 752	6 694	
	St. 6	270	9 619	825	15 709	30 749	22 519	1 583	2 600	
1904	Lb. 11	332	16 430	2 292	34 280	67 914	37 382	3 630	6 460	
	St. 7	276	9 847	837	15 838	31 391	21 557	1 512	2 465	
1905	Lb. 11	337	16 257	2 247	34 219	67 420	37 251	3 553	6 434	
	St. 8	300	10 091	773	16 205	31 293	21 866	1 597	2 551	
1906	Lb. 11	337	15 857	2 182	33 687	66 544	35 718	3 392	6 134	
	St. 11	432	10 847	794	16 470	32 318	22 455	1 624	2 684	
1907	Lb. 11	357	15 636	2 221	32 967	65 043	33 608	3 285	5 893	
	St. 12	485	11 296	814	16 597	32 735	21 811	1 426	2 397	
1908	Lb. 12	369	15 270	2 222	32 905	64 479	33 667	3 191	5 804	
	St. 12	497	11 910	860	17 688	33 973	23 638	1 568	2 622	
1909	Lb. 13	429	15 282	2 194	33 145	64 205	33 708	3 152	5 692	
	St. 11	471	12 633	865	18 321	34 795	23 866	1 656	2 805	
1910	Lb. 15	537	15 101	2 238	33 457	63 748	33 700	3 142	5 768	
	St. 12	544	12 359	816	19 068	35 201	24 284	1 617	2 805	
1911	Lb. 16	557	15 303	2 111	33 283	62 813	33 262	3 072	5 659	
	St. 12	546	13 122	869	19 598	36 366	25 117	1 628	2 816	
1912	Lb. 16	567	15 470	2 113	33 716	63 109	34 066	3 064	5 631	
	St. 13	566	13 312	934	20 522	37 521	26 299	1 712	3 077	

Tab. 12. År 1889 utom äktenskapet födda barns konfirmationsbetyg.

1	2	D ä r a v b a r n								10	
		3		4		5		6			9
		med konfir- mationsbetyget god	i % av dem med uppgift om kon- firmation	med konfir- mationsbetyget godkänd	i % av dem med uppgift om kon- firmation	med konfir- mationsbetyget försvarlig	i % av dem med uppgift om kon- firmation	som ej kon- firmerats	i % av dem med uppgift om kon- firmation		
Abso- luta tal		Abso- luta tal		Abso- luta tal		Abso- luta tal					
Landsbygd, städer, hela riket	Antal barn med uppgift rörande konfir- mation										
M. = mankön Kv. = kvinnkön											
Legitimerade barn.											
Landsbygd . . .	M.	387	33	8.53	190	49.09	151	39.02	13	3.36	
	Kv.	360	72	20.00	168	46.67	108	30.00	12	3.33	
	S:a	747	105	14.06	358	47.92	259	34.67	25	3.35	
Städer	M.	91	18	19.78	45	49.45	21	23.08	7	7.69	
	Kv.	119	35	29.41	69	57.98	12	10.09	3	2.52	
	S:a	210	53	25.24	114	54.29	33	15.71	10	4.76	
Hela riket . . .	M.	478	51	10.67	235	49.16	172	35.98	20	4.19	
	Kv.	479	107	22.34	237	49.48	120	25.05	15	3.13	
	S:a	957	158	16.51	472	49.32	292	30.51	35	3.66	
Ej legitimerade barn.											
Landsbygd . . .	M.	1536	156	10.16	731	47.59	580	37.76	69	4.49	
	Kv.	1426	241	16.90	758	53.16	382	26.79	45	3.15	
	S:a	2962	397	13.40	1489	50.27	962	32.48	114	3.85	
Städer	M.	323	48	14.86	157	48.61	105	32.51	13	4.02	
	Kv.	314	78	24.84	159	50.64	68	21.65	9	2.87	
	S:a	637	126	19.78	316	49.61	173	27.16	22	3.45	
Hela riket . . .	M.	1859	204	10.97	888	47.77	685	36.85	82	4.41	
	Kv.	1740	319	18.34	917	52.70	450	25.86	54	3.10	
	S:a	3599	523	14.53	1805	50.15	1135	31.54	136	3.78	
<i>Däruv: Barn, vilka före fyllda 15 år fått styvfader.</i>											
Landsbygd . . .	M.	509	53	10.41	264	51.87	176	34.58	16	3.14	
	Kv.	540	91	16.85	282	52.23	156	28.89	11	2.04	
	S:a	1049	144	13.73	546	52.05	332	31.65	27	2.57	
Städer	M.	82	10	12.30	37	45.12	32	39.03	3	3.66	
	Kv.	82	18	21.95	50	60.98	13	15.85	1	1.22	
	S:a	164	28	17.07	87	53.05	45	27.44	4	2.44	
Hela riket . . .	M.	591	63	10.66	301	50.93	208	35.19	19	3.22	
	Kv.	622	109	17.52	332	53.38	169	27.17	12	1.93	
	S:a	1213	172	14.18	633	52.18	377	31.08	31	2.56	
<i>Övriga ej legitimerade barn.</i>											
Landsbygd . . .	M.	1027	103	10.03	467	45.47	404	39.34	53	5.16	
	Kv.	886	150	16.93	476	53.72	226	25.51	34	3.84	
	S:a	1913	253	13.23	943	49.29	630	32.93	87	4.65	
Städer	M.	241	38	15.77	120	49.79	73	30.29	10	4.15	
	Kv.	232	60	25.86	109	46.98	55	23.71	8	3.46	
	S:a	473	98	20.72	229	48.41	128	27.06	18	3.81	
Hela riket . . .	M.	1268	141	11.12	587	46.29	477	37.63	63	4.97	
	Kv.	1118	210	18.78	585	52.33	281	25.13	42	3.76	
	S:a	2386	351	14.71	1172	49.12	758	31.77	105	4.40	
Samtliga utom äktenskapet födda barn med uppgift om konfirmation.											
Landsbygd . . .	M.	1923	189	9.83	921	47.89	731	38.01	82	4.27	
	Kv.	1786	313	17.52	926	51.85	490	27.44	57	3.19	
	S:a	3709	502	13.53	1847	49.80	1221	32.92	139	3.75	
Städer	M.	414	66	15.94	202	48.79	126	30.44	20	4.83	
	Kv.	433	113	26.10	228	52.65	80	18.48	12	2.77	
	S:a	847	179	21.13	430	50.77	206	24.32	32	3.78	
Hela riket . . .	M.	2337	255	10.91	1123	48.05	857	36.67	102	4.37	
	Kv.	2219	426	19.20	1154	52.01	570	25.69	69	3.10	
	S:a	4556	681	14.95	2277	49.98	1427	31.32	171	3.75	

Tab. 13. År 1889 utom äktenskapet födda barns uppförande.

1	2	D ä r a v b a r n						8
		med gott upp- förande		med mindre gott eller dåligt upp- förande		straffade		
		Absoluta tal	1 % av dem med uppgift om upp- förande	Absoluta tal	1 % av dem med uppgift om upp- förande	Absoluta tal	1 % av dem med uppgift om upp- förande	
Landsbygd, städer, hela riket	Antal barn med uppgift om upp- förande							
M. = maskön Kv. = kvinnön								
Legitimerade barn.								
Landsbygd	M.	206	191	92.72	7	3.40	8	3.88
	Kv.	133	129	96.99	4	3.01	—	—
	Sa	339	320	94.40	11	3.24	8	2.36
Städer	M.	23	22	95.65	—	—	1	4.35
	Kv.	26	25	96.15	1	3.85	—	—
	Sa	49	47	95.92	1	2.04	1	2.04
Hela riket	M.	229	213	93.01	7	3.06	9	3.93
	Kv.	159	154	96.86	5	3.14	—	—
	Sa	388	367	94.59	12	3.09	9	2.32
Ej legitimerade barn.								
Landsbygd	M.	804	729	90.67	50	6.22	25	3.11
	Kv.	616	599	97.24	14	2.27	3	0.49
	Sa	1 420	1 328	93.52	64	4.51	28	1.97
Städer	M.	123	103	83.74	6	4.88	14	11.38
	Kv.	95	93	97.90	1	1.05	1	1.05
	Sa	218	196	89.91	7	3.21	15	6.88
Hela riket	M.	927	832	89.75	56	6.04	39	4.21
	Kv.	711	692	97.33	15	2.11	4	0.56
	Sa	1 638	1 524	93.04	71	4.33	43	2.63
<i>Däruv: Barn, vilka före föllna 15 år fått styfäder.</i>								
Landsbygd	M.	284	261	91.90	18	6.34	5	1.76
	Kv.	249	244	97.99	4	1.61	1	0.40
	Sa	533	505	94.75	22	4.13	6	1.12
Städer	M.	45	41	91.11	1	2.22	3	6.67
	Kv.	37	37	100.00	—	—	—	—
	Sa	82	78	95.12	1	1.22	3	3.66
Hela riket	M.	329	302	91.79	19	5.78	8	2.43
	Kv.	286	281	98.25	4	1.40	1	0.35
	Sa	615	583	94.90	23	3.74	9	1.46
<i>Övriga ej legitimerade barn.</i>								
Landsbygd	M.	520	468	90.00	32	6.15	20	3.85
	Kv.	367	355	96.73	10	2.72	2	0.55
	Sa	887	823	92.78	42	4.74	22	2.48
Städer	M.	78	62	79.49	5	6.41	11	14.10
	Kv.	58	56	96.56	1	1.72	1	1.72
	Sa	136	118	86.77	6	4.41	12	8.82
Hela riket	M.	598	530	88.63	37	6.19	31	5.19
	Kv.	425	411	96.71	11	2.59	3	0.70
	Sa	1 023	941	91.99	48	4.66	34	3.32
Samtliga utom äktenskapet födda barn med uppgift om uppförande.								
Landsbygd	M.	1 010	920	91.09	57	5.61	33	3.27
	Kv.	749	728	97.20	18	2.40	3	0.40
	Sa	1 759	1 648	93.69	75	4.26	36	2.05
Städer	M.	146	125	85.62	6	4.11	15	10.27
	Kv.	121	118	97.52	2	1.65	1	0.83
	Sa	267	243	91.01	8	3.00	16	5.99
Hela riket	M.	1 156	1 045	90.40	63	5.45	48	4.15
	Kv.	870	846	97.24	20	2.30	4	0.46
	Sa	2 026	1 891	93.34	83	4.10	52	2.56

Tab. 14. För grövre brott sakfälda, fördelade efter kön och börd, årtiondet 1901—1910.

Brottets art	Antal sakfälda			Därav födda utom äktenskapet						
				Absoluta tal			I procent av samtliga sakf. inom gruppen			
	M.	Kv.	Sa	M.	Kv.	Sa	M.	Kv.	Sa	
Brott mot strafflagen:										
8 Kap. Förräderi	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
* Andra statsbrott	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
9 Kap. Majestätsbrott	2	—	2	—	—	—	—	—	—	—
* Förgripelse mot riksstyrelse	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
10 Kap. Förgripelse mot ämbets- och tjänstemän	3 035	50	3 085	268	8	276	8·83	16·00	8·95	
* Uppror, Upplopp	129	8	137	11	1	12	8·53	12·50	8·76	
* Uppmaning eller förledande till brott eller till ohörsamhet mot lag och laga myndighet	16	—	16	—	—	—	—	—	—	
* Olovligt befriande av fånge	84	1	85	5	—	5	5·95	—	5·88	
11 Kap. Fridesbrott	408	—	408	38	—	38	9·31	—	9·31	
12 Kap. Förfalskning av allmänna handlingar	69	2	71	3	—	3	4·35	—	4·23	
* Mynt- och sedelförfalskning	20	—	20	2	—	2	10·00	—	10·00	
* Annan förfalskning	1 020	129	1 149	101	18	119	9·90	13·95	10·36	
13 Kap. Mened	105	19	124	4	1	5	3·81	5·26	4·03	
14 Kap. Mord	26	18	44	1	5	6	3·85	27·78	13·61	
* Försök till mord	19	5	24	2	1	3	10·53	20·00	12·50	
* Dråp	288	11	299	29	1	30	10·07	9·09	10·03	
* Vållande till annans död	74	25	99	9	3	12	12·16	12·00	12·12	
* Misshandel	3 483	24	3 507	329	6	335	9·45	25·00	9·55	
* Barnamord, fosterfördriving och dylikt	10	550	560	1	64	65	10·00	11·64	11·61	
* Annat brott enligt 14 kap.	2	2	4	1	—	1	50·00	—	25·00	
15 Kap. Våldtäkt	148	—	148	23	—	23	15·54	—	15·54	
* Brott mot annans frihet i övrigt	259	1	260	22	—	22	8·49	—	8·46	
16 Kap. Falsk angivelse och ärekränkning	78	10	88	1	2	3	1·28	20·00	3·41	
17 Kap. Tvegitte	8	1	9	1	1	2	12·50	100·00	22·22	
18 Kap. Sedlighetsbrott	444	65	509	52	9	61	11·71	13·85	11·98	
19 Kap. Mordbrand	124	23	147	17	2	19	13·71	8·70	12·93	
* Skadegörelse medelst sprängämne, 6 §	5	1	6	1	—	1	20·00	—	16·67	
* Skadegörelse i övrigt	310	3	313	25	—	25	8·06	—	7·99	
20 Kap. Enkel stöld	3 427	542	3 969	412	74	486	12·02	13·65	12·24	
* Kvalificerad stöld eller inbrott, lista resan	4 954	535	5 489	668	79	747	13·48	14·77	13·61	
* Itererad stöld eller inbrott	4 719	344	5 063	631	61	692	13·37	17·73	13·67	
21 Kap. Rån	130	4	134	23	2	25	17·69	50·00	18·66	
22 Kap. Bedrägeri och annan oredlighet	1 341	129	1 470	150	22	172	11·19	17·05	11·70	
23 Kap. Bedrägeri och oredlighet i konkurs	102	6	108	4	—	4	3·92	—	3·70	
24 Kap. Motvärn av överkare och överkan	24	—	24	2	—	2	8·33	—	8·33	
25 Kap. Brott av ämbetsmän	116	3	119	6	—	6	5·17	—	5·04	
Brott mot tryckfrihetsförordningen	24	—	24	1	—	1	4·17	—	4·17	
Summa	25 003	2 511	27 514	2 843	360	3 203	11·37	14·34	11·64	
Därav sådana som blivit dömda för brott av olika slag	1 218	88	1 306	154	19	173	12·64	21·59	13·25	
Återstår	23 785	2 423	26 208	2 689	341	3 030	11·31	14·07	11·56	

Tab. 15. Legitimering, erhållande av styvfader, emigration samt dödlighet årligen bland år 1889 utom äktenskapet födda barn. — A. Landsbygd.

Årskullens storlek: Mankön 4 053, kvinnkön 3 854, summa 7 907.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	
Kalenderår M. = mankön Kv. = kvinnkön	Legitimerade	Barn, som erhållit styvfader					Övriga ej legitimerade					Samtliga ej legitimerade			
		Tillkomna	Emigranter och obefintliga	Döda	Förlorade uppgifter	Återstående vid årets slut	Emigranter och obefintliga	Döda	Förlorade uppgifter	Återstående vid årets slut	Emigranter och obefintliga	Döda	Förlorade uppgifter	Återstående vid årets slut	
1889 . . .	M. 145 Kv. 154 S:a 299	15 12 27	— — —	— 1 1	— — 1	1 — 25	14 11 10	3 7 10	406 350 756	224 201 425	3 260 3 130 6 390	3 7 10	406 351 757	225 201 426	3 274 3 141 6 415
1890 . . .	M. 208 Kv. 178 S:a 386	59 72 131	— 1 1	1 5 6	2 2 4	70 75 145	13 12 25	174 155 329	48 39 87	2 758 2 674 5 432	13 13 26	175 160 335	50 41 91	2 828 2 749 5 577	
1891 . . .	M. 108 Kv. 118 S:a 226	65 94 159	— 1 1	3 3 6	3 1 4	129 164 293	12 15 27	55 70 125	28 27 55	2 490 2 350 4 840	12 16 28	58 73 131	31 28 59	2 619 2 514 5 133	
1892 . . .	M. 67 Kv. 53 S:a 120	74 86 160	3 3 6	3 6 9	3 1 2	196 240 436	12 13 25	35 35 70	9 15 24	2 293 2 148 4 441	15 16 31	38 41 79	10 16 26	2 489 2 388 4 877	
1893 . . .	M. 57 Kv. 48 S:a 105	79 114 193	2 — 2	7 1 8	5 3 8	261 350 611	13 3 16	24 23 47	15 12 27	2 105 1 948 4 053	15 3 18	31 24 55	20 15 35	2 366 2 298 4 664	
1894 . . .	M. 34 Kv. 25 S:a 59	88 77 165	1 2 3	2 5 7	4 6 10	342 414 756	2 6 8	21 17 38	12 6 18	1 948 1 817 3 765	3 8 11	23 22 45	16 12 28	2 290 2 231 4 521	
1895 . . .	M. 24 Kv. 21 S:a 45	73 71 144	2 — 2	3 6 9	1 5 6	409 474 883	4 4 8	14 6 20	12 9 21	1 821 1 706 3 527	6 4 10	17 12 29	13 14 27	2 230 2 180 4 410	
1889—1895	M. 643 Kv. 597 S:a 1 240	453 526 979	8 7 15	19 27 46	17 18 35	409 474 883	59 60 119	729 656 1 385	348 309 657	1 821 1 706 3 527	67 67 134	748 683 1 431	365 327 692	2 230 2 180 4 410	
1896 . . .	M. 19 Kv. 21 S:a 40	76 65 141	— 1 1	4 — 4	7 3 10	474 535 1 009	2 5 7	9 7 16	8 9 17	1 707 1 599 3 306	2 6 8	13 7 20	15 12 27	2 181 2 134 4 315	
1897 . . .	M. 14 Kv. 13 S:a 27	57 49 106	— 1 1	2 2 4	3 2 5	526 579 1 005	2 1 3	9 7 16	10 8 18	1 615 1 521 3 136	2 2 4	11 9 20	13 10 23	2 141 2 100 4 241	
1898 . . .	M. 7 Kv. 7 S:a 14	47 47 94	— — —	7 1 8	6 4 10	560 621 1 181	2 3 5	9 6 15	5 6 11	1 545 1 452 2 997	2 3 5	16 7 23	11 10 21	2 105 2 073 4 178	
1899 . . .	M. 5 Kv. 10 S:a 15	35 37 72	3 1 4	2 2 4	3 5 8	587 650 1 237	8 6 14	4 5 9	2 4 6	1 491 1 390 2 881	11 7 18	6 7 13	5 9 14	2 078 2 040 4 118	
1900 . . .	M. 9 Kv. 6 S:a 15	28 33 61	— 2 2	4 1 5	7 6 13	604 674 1 278	2 2 4	10 6 16	4 5 9	1 438 1 338 2 776	2 4 6	14 7 21	11 11 22	2 042 2 012 4 054	
1889—1900	M. 697 Kv. 654 S:a 1 351	696 757 1 453	11 12 23	38 33 71	43 38 81	604 674 1 278	75 77 152	770 687 1 457	377 341 718	1 438 1 338 2 776	86 89 175	808 720 1 528	420 379 799	2 042 2 012 4 054	

TAB. 15 (forts.). LEGITIMERING, ERHÅLLANDE AV STYVFADER, EMIGRATION M. M. 121

1	2	3					4					5				
		Barn, som erhållit styvfader					Övriga ej legitimerade					Samtliga ej legitimerade				
		Tillkomna	Emigranter och obefintliga	Döda	Förlojade uppgifter	Återstående vid årets slut	Emigranter och obefintliga	Döda	Förlojade uppgifter	Återstående vid årets slut	Emigranter och obefintliga	Döda	Förlojade uppgifter	Återstående vid årets slut		
1901	M.	4	16	2	3	6	609	4	6	1	1 407	6	9	7	2 016	
	Kv.	2	31	1	4	3	697	1	9	4	1 291	2	13	7	1 988	
	S:a	6	47	3	7	9	1 306	5	15	5	2 698	8	22	14	4 004	
1902	M.	6	16	—	2	2	691	3	4	4	1 374	3	6	6	1 995	
	Kv.	3	17	1	3	2	708	8	5	2	1 256	9	8	4	1 964	
	S:a	9	33	1	5	4	1 329	11	9	6	2 630	12	14	10	3 959	
1903	M.	4	18	1	—	3	635	2	4	4	1 342	3	4	7	1 977	
	Kv.	2	18	4	6	6	710	10	9	5	1 212	14	15	11	1 922	
	S:a	6	36	5	6	9	1 345	12	13	9	2 554	17	19	18	3 899	
1904	M.	3	11	5	—	7	634	5	7	7	1 309	10	7	14	1 943	
	Kv.	2	11	9	2	9	701	12	2	6	1 179	21	4	15	1 880	
	S:a	5	22	14	2	16	1 335	17	9	13	2 488	31	11	29	3 823	
1889—1904	M.	714	757	19	43	61	634	89	791	393	1 309	108	834	454	1 943	
	Kv.	663	834	27	48	58	701	108	712	358	1 179	135	760	416	1 880	
	S:a	1 377	1 591	46	91	119	1 335	197	1 503	751	2 488	243	1 594	870	3 823	
1905	M.	3	10	8	4	4	628	16	9	8	1 263	24	13	12	1 891	
	Kv.	2	10	8	2	4	697	18	4	13	1 132	26	6	17	1 829	
	S:a	5	20	16	6	8	1 325	34	13	21	2 395	50	19	29	3 720	
1906	M.	2	9	10	—	7	620	19	4	4	1 225	29	4	11	1 845	
	Kv.	2	9	11	1	12	682	22	3	9	1 087	33	4	21	1 769	
	S:a	4	18	21	1	19	1 302	41	7	13	2 312	62	8	32	3 614	
1907	M.	2	11	19	5	7	600	22	7	9	1 174	41	12	16	1 774	
	Kv.	2	5	10	3	20	654	17	10	16	1 043	27	13	30	1 697	
	S:a	4	16	29	8	27	1 254	39	17	19	2 217	68	25	46	3 471	
1908	M.	—	11	6	2	7	596	12	7	9	1 135	18	9	16	1 731	
	Kv.	1	6	8	3	10	639	11	7	15	1 005	19	10	25	1 642	
	S:a	1	17	14	5	17	1 235	23	14	24	2 138	37	19	41	3 373	
1909	M.	—	6	27	2	6	567	31	4	10	1 084	58	6	16	1 651	
	Kv.	2	6	7	2	13	623	9	3	17	966	16	5	30	1 589	
	S:a	2	12	34	4	19	1 190	40	7	27	2 050	74	11	46	3 240	
1889—1909	M.	721	804	89	56	92	567	189	822	433	1 084	278	878	525	1 651	
	Kv.	672	870	71	59	117	623	185	739	422	966	256	798	539	1 589	
	S:a	1 393	1 674	160	115	209	1 190	374	1 561	855	2 050	534	1 676	1 064	3 240	
1910	M.	1	4	6	6	11	548	23	7	16	1 033	29	13	27	1 581	
	Kv.	—	7	8	9	4	609	8	4	13	934	16	13	17	1 543	
	S:a	1	11	14	15	15	1 157	31	11	29	1 967	45	26	44	3 124	
Ej uppgiven tid	M.	6	7	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	
	Kv.	3	13	2	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	
	S:a	9	20	3	—	—	—	—	—	—	—	3	—	—	—	
1889—1910	M.	728	815	96	62	103	554	212	829	449	1 020	308	891	552	1 574	
	Kv.	675	890	81	68	121	620	193	743	435	918	274	811	556	1 538	
	S:a	1 403	1 705	177	130	224	1 174	405	1 572	884	1 938	582	1 702	1 108	3 112	

Tab. 15. Legitimering, erhållande av styvfader, emigration samt dödlighet årligen bland år 1889 utom äktenskapet födda barn. — B. Städer.

Årskullens storlek: Mankön 2094, kvinnkön 2099, summa 4193.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	
Kalenderår M. = mankön Kv. = kvinnkön	Legitimerade	Barn, som erhållit styvfader					Övriga ej legitimerade					Samtliga ej legitimerade			
		Tillkomna	Emigranter och obefintliga	Döda	Förlorade uppgifter	Återstående vid årets slut	Emigranter och obefintliga	Döda	Förlorade uppgifter	Återstående vid årets slut	Emigranter och obefintliga	Döda	Förlorade uppgifter	Återstående vid årets slut	
1889 . . .	M. 83 Kv. 83 S:a 166	4 5 9	— — —	1 1 2	— — —	3 4 7	3 3 6	365 278 643	396 398 794	1243 1332 2575	3 3 6	366 279 645	396 398 794	1246 1336 2582	
1890 . . .	M. 84 Kv. 113 S:a 197	21 18 39	— — —	— 2 2	1 — 1	23 20 43	15 13 28	136 116 252	59 56 115	928 1016 1944	15 13 28	136 118 254	60 56 116	951 1036 1987	
1891 . . .	M. 50 Kv. 62 S:a 112	18 25 43	1 3 4	1 — 1	— 1 1	33 41 80	7 6 13	41 49 90	22 18 40	790 856 1646	8 9 17	42 49 91	22 19 41	829 897 1726	
1892 . . .	M. 35 Kv. 46 S:a 81	20 19 39	— — —	2 2 4	1 4 5	56 54 110	8 6 14	14 12 26	21 21 42	692 752 1444	8 6 14	16 14 30	22 25 47	748 806 1554	
1893 . . .	M. 18 Kv. 27 S:a 45	20 17 37	— 1 1	3 4 7	— 3 3	73 63 136	3 7 10	14 9 23	7 12 19	630 680 1310	3 8 11	17 13 30	7 15 22	703 743 1446	
1894 . . .	M. 15 Kv. 14 S:a 29	20 15 35	— — —	2 2 4	1 — 1	90 76 166	— 1 1	9 13 22	12 10 22	574 627 1201	— 1 1	11 15 26	13 10 23	664 703 1367	
1895 . . .	M. 8 Kv. 9 S:a 17	9 17 26	— — —	1 1 2	3 — 3	95 92 187	1 — 1	4 1 5	7 11 18	545 589 1134	1 — 1	5 2 7	10 11 21	640 681 1321	
1889—1895	M. 293 Kv. 354 S:a 647	112 116 228	1 4 5	10 12 22	6 8 14	95 92 187	37 36 73	583 478 1061	524 526 1050	545 589 1134	38 40 78	593 490 1083	530 534 1064	640 681 1321	
1896 . . .	M. 12 Kv. 12 S:a 24	10 14 24	— — —	1 1 2	2 3 5	102 102 204	1 — 1	4 4 8	6 7 13	512 552 1064	1 — 1	5 5 10	8 10 18	614 654 1268	
1897 . . .	M. 4 Kv. 8 S:a 12	16 10 26	— — —	3 1 4	— 2 2	115 109 224	1 1 2	— 2 15	8 7 1007	483 524 1007	1 1 2	3 3 6	8 9 17	598 633 1231	
1898 . . .	M. 3 Kv. 9 S:a 12	14 7 21	— — —	— — 10	4 6 235	125 110 235	1 — 1	— 3 3	4 3 7	461 502 963	1 — 1	— 3 3	8 9 17	586 612 1198	
1899 . . .	M. 7 Kv. 5 S:a 12	2 7 9	— — —	— — 2	— 2 242	127 115 242	3 — 3	— 1 1	5 5 10	444 484 928	3 — 3	— 1 1	5 7 12	571 599 1170	
1900 . . .	M. 3 Kv. 9 S:a 12	5 6 11	1 — 1	— — —	2 5 7	129 116 245	— — —	— 4 4	3 6 9	433 459 892	1 — 1	— 4 4	5 11 16	562 575 1137	
1889—1900	M. 329 Kv. 397 S:a 719	159 160 319	2 4 6	14 14 28	14 26 40	129 116 245	43 37 80	587 492 1079	550 554 1004	433 459 892	45 41 86	601 506 1107	564 580 1144	562 575 1137	

TAB. 15 (forts.). LEGITIMERING, ERHÅLLANDE AV STYVFADER, EMIGRATION M. M. 123

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	
Kalenderår M. = mankön Kv. = kvinnkön	Legi- time- rade	Barn, som erhållit styvfader					Övriga ej legitimerade				Samtliga ej legitimerade				
		Till- kom- na	Emi- gran- ter och obe- fint- liga	Dö- da	För- lorade upp- gifter	Åter- stään- de vid årets slut	Emi- gran- ter och obe- fint- liga	Dö- da	För- lorade upp- gifter	Åter- stään- de vid årets slut	Emi- gran- ter och obe- fint- liga	Dö- da	För- lorade upp- gifter	Åter- stään- de vid årets slut	
1901 . . .	M.	4	3	—	—	—	132	2	1	5	418	2	1	5	550
	Kv.	1	5	1	2	2	116	—	—	5	448	1	2	7	564
	S:a	5	8	1	2	2	248	2	1	10	866	3	3	12	1 114
1902 . . .	M.	1	4	—	—	1	135	1	2	4	406	1	2	5	541
	Kv.	2	6	—	—	—	122	1	1	3	435	1	1	3	557
	S:a	3	10	—	—	1	257	2	3	7	841	2	3	8	1 098
1903 . . .	M.	1	2	—	1	3	133	1	4	5	393	1	5	8	526
	Kv.	—	1	—	1	2	120	—	2	5	427	—	3	7	547
	S:a	1	3	—	2	5	253	1	6	10	820	1	8	15	1 073
1904 . . .	M.	1	4	1	1	1	134	—	2	7	379	1	3	8	513
	Kv.	—	2	1	1	2	118	5	2	16	402	6	3	18	520
	S:a	1	6	2	2	3	252	5	4	23	781	7	6	26	1 033
1889—1904	M.	172	173	3	16	19	134	47	596	571	379	50	612	590	513
	Kv.	174	174	6	18	32	118	43	497	583	402	49	515	615	520
	S:a	346	346	9	34	51	252	90	1 093	1 154	781	99	1 127	1 205	1 033
1905 . . .	M.	—	2	2	1	1	132	1	2	4	370	3	3	5	502
	Kv.	1	—	—	—	1	117	5	1	3	392	5	1	4	509
	S:a	1	2	2	1	2	249	6	3	7	762	8	4	9	1 011
1906 . . .	M.	—	—	2	—	1	129	3	3	9	355	5	3	10	484
	Kv.	2	—	2	—	3	112	3	4	5	378	5	4	8	490
	S:a	2	—	4	—	4	241	6	7	14	733	10	7	18	974
1907 . . .	M.	—	2	2	—	2	127	3	—	3	347	5	—	5	474
	Kv.	—	3	1	—	3	111	1	1	7	366	2	1	10	477
	S:a	—	5	3	—	5	238	4	1	10	713	7	1	15	951
1908 . . .	M.	—	2	1	2	2	124	—	3	7	335	1	5	9	459
	Kv.	1	—	1	2	3	105	3	1	15	346	4	3	18	451
	S:a	1	2	2	4	5	229	3	4	22	681	5	8	27	910
1909 . . .	M.	—	1	—	1	—	124	4	1	3	326	4	2	3	450
	Kv.	1	1	—	2	2	102	—	2	8	334	—	4	10	436
	S:a	1	2	—	3	2	226	4	3	11	660	4	6	13	886
1889—1909	M.	329	179	10	20	25	124	58	605	597	326	68	625	622	450
	Kv.	405	178	10	22	44	102	55	506	621	334	65	528	665	436
	S:a	734	357	20	42	69	226	113	1 111	1 218	660	133	1 153	1 287	886
1910 . . .	M.	—	1	2	1	4	118	1	4	14	306	3	5	18	424
	Kv.	—	2	1	—	—	103	—	2	13	317	1	2	13	420
	S:a	—	3	3	1	4	221	1	6	27	623	4	7	31	844
Ej uppgiven tid . . .	M.	3	3	—	—	—	.	—	—	—	.	—	—	—	.
	Kv.	4	7	—	—	—	.	—	—	—	.	—	—	—	.
	S:a	7	10	—	—	—	.	—	—	—	.	—	—	—	.
1889—1910	M.	332	183	12	21	29	121	59	609	611	300	71	630	640	421
	Kv.	409	187	11	22	44	110	55	508	634	306	66	530	678	416
	S:a	741	370	23	43	73	231	114	1 117	1 245	606	137	1 160	1 318	837

Tab. 15. Legitimering, erhållande av styvfader, emigration samt dödlighet årligen bland år 1889 utom äktenskapet födda barn. — C. Hela riket.

Årskullens storlek: Mankön 6 147, kvinnkön 5 953, summa 12 100.

1		2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Kalenderår M. = mankön Kv. = kvinnkön	Legitime- rade	Barn, som erhållit styvfader					Övriga ej legitimerade				Samtliga ej legitimerade				
		Till- kom- na	Emi- gran- ter och obe- fint- liga	Dö- da	För- lorade upp- gifter	Åter- ståen- de vid årets slut	Emi- gran- ter och obe- fint- liga	Dö- da	För- lorade upp- gifter	Åter- ståen- de vid årets slut	Emi- gran- ter och obe- fint- liga	Dö- da	För- lorade upp- gifter	Åter- ståen- de vid årets slut	
1889 . . .	M.	228	19	—	1	1	17	6	771	620	4 503	6	772	621	4 520
	Kv.	237	17	—	2	—	15	10	628	599	4 462	10	630	599	4 477
	S:a	465	36	—	3	1	32	16	1 399	1 219	8 965	16	1 402	1 220	8 997
1890 . . .	M.	292	80	—	1	3	93	28	310	107	3 686	28	311	110	3 779
	Kv.	291	90	1	7	2	95	25	271	95	3 690	26	278	97	3 785
	S:a	583	170	1	8	5	188	53	581	202	7 376	54	589	207	7 564
1891 . . .	M.	158	83	1	4	3	168	19	96	50	3 280	20	100	53	3 448
	Kv.	180	119	4	3	2	205	21	119	45	3 206	25	122	47	3 411
	S:a	338	202	5	7	5	373	40	215	95	6 486	45	222	100	6 859
1892 . . .	M.	102	94	3	5	2	252	20	49	30	2 985	23	54	32	3 237
	Kv.	99	105	3	8	5	294	19	47	36	2 900	22	55	41	3 194
	S:a	201	199	6	13	7	546	39	96	66	5 885	45	109	73	6 431
1893 . . .	M.	75	99	2	10	5	334	16	38	22	2 735	18	48	27	3 069
	Kv.	75	131	1	5	6	413	10	32	24	2 628	11	37	30	3 041
	S:a	150	230	3	15	11	747	26	70	46	5 363	29	85	57	6 110
1894 . . .	M.	49	108	1	4	5	432	2	30	24	2 592	3	34	29	2 954
	Kv.	39	92	2	7	6	490	7	30	16	2 444	9	37	22	2 934
	S:a	88	200	3	11	11	922	9	60	40	4 966	12	71	51	5 888
1895 . . .	M.	32	82	2	4	4	504	5	18	19	2 366	7	22	23	2 870
	Kv.	30	88	—	7	5	566	4	7	20	2 295	4	14	25	2 861
	S:a	62	170	2	11	9	1 070	9	25	39	4 661	11	36	48	5 731
1889—1895	M.	936	565	9	29	23	504	96	1 312	872	2 366	105	1 341	895	2 870
	Kv.	951	642	11	39	26	566	96	1 134	835	2 295	107	1 173	861	2 861
	S:a	1 887	1 207	20	68	49	1 070	192	2 446	1 707	4 661	212	2 514	1 756	5 731
1896 . . .	M.	31	86	—	5	9	576	3	13	14	2 219	3	18	23	2 795
	Kv.	33	79	1	1	6	637	5	11	16	2 151	6	12	22	2 788
	S:a	64	165	1	6	15	1 213	8	24	30	4 370	9	30	45	5 583
1897 . . .	M.	18	73	—	5	3	641	3	9	18	2 098	3	14	21	2 739
	Kv.	21	59	1	3	4	688	2	9	15	2 045	3	12	19	2 733
	S:a	39	132	1	8	7	1 329	5	18	33	4 143	6	26	40	5 472
1898 . . .	M.	10	61	—	7	10	685	3	9	9	2 006	3	16	19	2 691
	Kv.	16	54	—	1	10	731	3	9	9	1 954	3	10	19	2 685
	S:a	26	115	—	8	20	1 416	6	18	18	3 960	6	26	38	5 376
1899 . . .	M.	12	37	3	2	3	714	11	4	7	1 935	14	6	10	2 649
	Kv.	15	44	1	2	7	765	6	6	9	1 874	7	8	16	2 639
	S:a	27	81	4	4	10	1 479	17	10	16	3 809	21	14	26	5 288
1900 . . .	M.	12	33	1	4	9	733	2	10	7	1 871	3	14	16	2 604
	Kv.	15	39	2	1	11	790	2	10	11	1 797	4	11	22	2 587
	S:a	27	72	3	5	20	1 523	4	20	18	3 668	7	25	38	5 191
1889—1900	M.	1 019	855	13	52	57	733	118	1 357	927	1 871	131	1 409	984	2 604
	Kv.	1 051	917	16	47	64	790	114	1 179	895	1 797	130	1 226	959	2 587
	S:a	2 070	1 772	29	99	121	1 523	232	2 536	1 822	3 668	261	2 635	1 943	5 191

TAB. 15 (forts.). LEGITIMERING, ERHÅLLANDE AV STYVFADER, EMIGRATION M. M. 125

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12			13			14			15								
											Barn, som erhållit styvfader						Övriga ej legitimerade						Samtliga ej legitimerade					
											Legitime- rade	Till- kom- na	Emi- gran- ter och obe- fint- liga	Dö- da	För- lorade upp- gifter	Ater- ståen- de vid årets slut	Emi- gran- ter och obe- fint- liga	Dö- da	För- lorade upp- gifter	Ater- ståen- de vid årets slut	Emi- gran- ter och obe- fint- liga	Dö- da	För- lorade upp- gifter	Ater- ståen- de vid årets slut	Emi- gran- ter och obe- fint- liga	Dö- da	För- lorade upp- gifter	Ater- ståen- de vid årets slut
1901	M.	8	19	2	3	6	741	6	7	6	1 825	8	10	12	2 566													
	Kv.	3	36	2	6	5	813	1	9	9	1 739	3	15	14	2 552													
	S:a	11	55	4	9	11	1 554	7	16	15	3 564	11	25	26	5 118													
1902	M.	7	20	—	2	3	756	4	6	8	1 780	4	8	11	2 536													
	Kv.	5	23	1	3	2	830	9	6	5	1 691	10	9	7	2 521													
	S:a	12	43	1	5	5	1 586	13	12	13	3 471	14	17	18	5 057													
1903	M.	5	20	1	1	6	768	3	8	9	1 735	4	9	15	2 503													
	Kv.	2	19	4	7	8	830	10	11	8	1 639	14	18	18	2 469													
	S:a	7	39	5	8	14	1 598	13	19	17	3 374	18	27	33	4 972													
1904	M.	4	15	6	1	8	768	5	9	14	1 688	11	10	22	2 456													
	Kv.	2	13	10	3	11	819	17	4	22	1 581	27	7	33	2 400													
	S:a	6	28	16	4	19	1 587	22	13	36	3 269	38	17	55	4 856													
1889—1904	M.	1 043	929	22	59	80	768	136	1 387	947	1 688	158	1 446	1 044	2 456													
	Kv.	1 063	1 008	33	66	90	819	151	1 209	926	1 581	184	1 275	1 031	2 400													
	S:a	2 106	1 937	55	125	170	1 587	287	2 596	1 873	3 269	342	2 721	2 075	4 856													
1905	M.	3	12	10	5	5	760	17	11	12	1 633	27	16	17	2 393													
	Kv.	3	10	8	2	5	814	23	5	16	1 524	31	7	21	2 338													
	S:a	6	22	18	7	10	1 574	40	16	28	3 157	58	23	38	4 731													
1906	M.	2	9	12	—	8	749	22	7	13	1 580	34	7	21	2 329													
	Kv.	4	9	13	1	15	794	25	7	14	1 465	38	8	29	2 259													
	S:a	6	18	25	1	23	1 543	47	14	27	3 045	72	15	50	4 588													
1907	M.	2	13	21	5	9	727	25	7	12	1 521	46	12	21	2 248													
	Kv.	2	8	11	3	23	765	18	11	16	1 409	29	14	40	2 174													
	S:a	4	21	32	8	32	1 492	43	18	28	2 930	75	26	61	4 422													
1908	M.	—	13	7	4	9	720	12	10	15	1 470	19	14	25	2 190													
	Kv.	2	6	9	5	13	744	14	8	30	1 349	23	13	43	2 093													
	S:a	2	19	16	9	23	1 464	26	18	45	2 819	42	27	68	4 283													
1909	M.	—	7	27	3	6	691	35	5	13	1 410	62	8	19	2 101													
	Kv.	3	7	7	4	15	725	9	5	25	1 300	16	9	40	2 025													
	S:a	3	14	34	7	21	1 413	44	10	38	2 710	78	17	59	4 126													
1889—1909	M.	1 050	983	99	76	117	691	247	1 427	117	1 410	346	1 503	1 147	2 101													
	Kv.	1 077	1 048	81	81	161	725	240	1 245	161	1 300	321	1 326	1 204	2 025													
	S:a	2 127	2 031	180	157	278	1 416	487	2 672	278	2 710	667	2 829	2 351	4 126													
1910	M.	1	5	8	7	15	665	24	11	30	1 339	32	18	45	2 005													
	Kv.	—	9	9	9	4	712	8	6	26	1 251	17	15	30	1 963													
	S:a	1	14	17	16	19	1 378	32	17	56	2 590	49	33	75	3 968													
Ej uppgiven tid	M.	9	10	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—													
	Kv.	7	20	2	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—													
	S:a	16	30	3	—	—	—	—	—	—	—	3	—	—	—													
1889—1910	M.	1 060	998	108	83	132	675	271	1 438	1 060	1 320	379	1 521	1 192	1 995													
	Kv.	1 084	1 077	92	90	165	730	248	1 251	1 069	1 224	340	1 341	1 234	1 954													
	S:a	2 144	2 075	200	173	297	1 405	519	2 689	2 129	2 544	719	2 862	2 426	3 949													

Tab. 16. Dödligheten bland år 1889 utom äktenskapet födda intill slutet av år 1910.¹⁾

Aldersår	Landsbygd				Städer				H e l a r i k e t					
	M.		Kv.		M.		Kv.		M.		Kv.		Summa	
	B	D	B	D	B	D	B	D	B	D	B	D	B	D
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
Legitimerade.														
0— ¹ / ₄ år . . .	—	1	—	—	—	—	—	1	—	1	—	1	—	2
¹ / ₄ — ¹ / ₂ » . . .	44	2	49	—	17	2	17	1	61	4	66	1	127	5
¹ / ₂ — ³ / ₄ » . . .	112	2	120	2	46	—	50	1	158	2	170	3	328	5
³ / ₄ —1 » . . .	169	3	175	2	73	2	74	2	242	5	249	4	491	9
0—1 » . . .	—	8	—	4	—	4	—	5	—	12	—	9	—	21
1—2 » . . .	216	7	221	5	94	3	95	7	310	10	316	12	626	22
2—3 » . . .	345	7	335	2	149	5	157	3	494	12	492	5	986	17
3—4 » . . .	412	3	408	7	174	2	196	3	586	5	604	10	1 190	15
4—5 » . . .	462	5	434	9	185	3	208	5	647	8	642	14	1 239	22
0—5 » . . .	—	30	—	27	—	17	—	23	—	47	—	50	—	97
5—10 » . . .	488	12	455	10	195	4	216	5	683	16	671	15	1 354	31
10—15 » . . .	524	11	498	7	204	2	228	—	728	13	726	7	1 454	20
15—20 » . . .	510	7	466	8	195	1	228	3	705	8	694	11	1 399	19
Över 20 » . . .	462	2	406	3	180	—	212	1	642	2	618	4	1 260	6
Summa döda	62		55		24		32		86		87		173	
Ej legitimerade.														
0— ¹ / ₄ år . . .	3 896	328	3 701	292	1 885	272	1 876	216	5 781	600	5 577	508	11 358	1 108
¹ / ₄ — ¹ / ₂ » . . .	3 491	99	3 336	80	1 488	112	1 526	79	4 979	211	4 862	159	9 841	370
¹ / ₂ — ³ / ₄ » . . .	3 272	57	3 151	41	1 248	55	1 334	41	4 520	112	4 485	82	9 005	194
³ / ₄ —1 » . . .	3 131	42	3 032	56	1 141	33	1 245	30	4 272	75	4 277	86	8 549	161
0—1 » . . .	3 896	526	3 701	469	1 885	472	1 876	366	5 781	998	5 577	835	11 358	1 833
1—2 » . . .	3 015	88	2 902	87	1 058	53	1 171	66	4 073	141	4 073	153	8 146	294
2—3 » . . .	2 725	44	2 631	56	886	28	953	24	3 611	72	3 584	80	7 195	152
3—4 » . . .	2 557	31	2 447	22	787	19	847	10	3 344	50	3 294	32	6 638	82
4—5 » . . .	2 434	28	2 354	29	724	10	779	18	3 158	38	3 133	47	6 291	85
0—5 » . . .	3 896	717	3 701	663	1 885	582	1 876	484	5 781	1 299	5 577	1 147	11 358	2 446
5—10 » . . .	2 333	73	2 262	46	683	19	719	18	3 016	92	2 981	64	5 997	156
10—15 » . . .	2 088	41	2 054	48	575	10	604	11	2 663	51	2 658	59	5 321	110
15—20 » . . .	1 959	43	1 905	37	517	13	531	14	2 476	56	2 436	51	4 912	107
Över 20 » . . .	1 686	17	1 615	17	453	6	438	3	2 139	23	2 053	20	4 192	43
Summa döda	891		811		630		530		1 521		1 341		2 862	
<i>Däror: Styrbarn.</i>														
0— ¹ / ₄ år . . .	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1
¹ / ₄ — ¹ / ₂ » . . .	1	—	1	1	—	—	1	1	1	—	2	2	3	2
¹ / ₂ — ³ / ₄ » . . .	9	—	8	1	4	1	—	—	13	1	8	1	21	2
³ / ₄ —1 » . . .	19	—	16	3	6	—	3	—	25	—	19	3	44	3

¹⁾ B = Det observerade beståndet vid de olika åldersperiodernas början för år 1889 utom äktenskapet födda barn.

D = Antalet observerade dödsfall i olika åldrar bland år 1889 utom äktenskapet födda barn.

TAB. 16 (forts.). DÖDLIGHETEN BLAND ÅR 1889 UTOM ÄKTENSKAPET FÖDDA BARN. 127

Åldersår	Landsbyga				Städer				H e l a r i k e t							
	M.		Kv.		M.		Kv.		M.		Kv.		Summa			
	B	D	B	D	B	D	B	D	B	D	B	D	B	D		
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	
0—1 år . . .	—	—	—	6	—	1	—	1	—	1	—	—	7	—	8	
1—2 » . . .	35	1	27	2	8	1	9	2	43	2	36	4	79	6		
2—3 » . . .	98	5	110	6	28	1	28	1	126	6	138	7	264	13		
3—4 » . . .	150	4	193	2	50	2	44	3	200	6	237	5	437	11		
4—5 » . . .	224	5	291	3	65	3	63	3	289	8	354	6	643	14		
0—5 » . . .	—	15	—	19	—	8	—	10	—	23	—	29	—	52		
5—10 » . . .	302	17	381	13	81	6	76	4	383	23	457	17	840	40		
10—15 » . . .	578	11	642	15	129	2	118	3	707	13	760	18	1 467	31		
15—20 » . . .	641	12	723	10	136	4	126	5	777	16	849	15	1 626	31		
Över 20 » . . .	590	7	645	11	126	1	109	—	716	8	754	11	1 470	19		
Summa döda			62	68			21	22			83		90		173	
<i>Övriga ej legitimerade barn.</i>																
0— ¹ / ₄ år . . .	3 896	328	3 701	291	1 885	272	1 876	216	5 781	600	5 577	507	11 358	1 107		
¹ / ₄ — ¹ / ₂ » . . .	3 490	99	3 335	79	1 488	112	1 525	78	4 978	211	4 860	157	9 838	368		
¹ / ₂ — ³ / ₄ » . . .	3 263	57	3 143	40	1 244	54	1 334	41	4 507	111	4 477	81	8 984	192		
³ / ₄ —1 » . . .	3 112	42	3 016	53	1 135	33	1 242	30	4 247	75	4 258	83	8 505	158		
0—1 » . . .	3 896	526	3 701	463	1 885	471	1 876	365	5 781	997	5 577	828	11 358	1 825		
1—2 » . . .	2 980	87	2 875	85	1 050	52	1 162	64	4 030	139	4 037	149	8 067	288		
2—3 » . . .	2 627	39	2 521	50	858	27	925	23	3 485	66	3 446	73	6 931	139		
3—4 » . . .	2 407	27	2 254	20	737	17	803	7	3 144	44	3 057	27	6 201	71		
4—5 » . . .	2 210	23	2 063	26	659	7	716	15	2 869	30	2 779	41	5 648	71		
0—5 » . . .	3 896	702	3 701	644	1 885	574	1 876	474	5 781	1 276	5 577	1 118	11 358	2 394		
5—10 » . . .	2 031	56	1 881	33	602	13	643	14	2 633	69	2 524	47	5 157	116		
10—15 » . . .	1 510	30	1 412	33	446	8	486	8	1 956	38	1 898	41	3 854	79		
15—20 » . . .	1 318	31	1 182	27	381	9	405	9	1 699	40	1 587	36	3 286	76		
Över 20 » . . .	1 096	10	970	6	327	5	329	3	1 423	15	1 299	9	2 722	24		
Summa döda			829	743			609	508			1 438		1 251		2 689	
<i>Samtliga utom äktenskapet födda.</i>																
0— ¹ / ₄ år . . .	3 896	329	3 701	292	1 885	272	1 876	217	5 781	601	5 577	509	11 358	1 110		
¹ / ₄ — ¹ / ₂ » . . .	3 535	101	3 385	80	1 505	114	1 543	80	5 040	215	4 928	160	9 968	375		
¹ / ₂ — ³ / ₄ » . . .	3 384	59	3 271	43	1 294	55	1 384	42	4 678	114	4 655	85	9 333	199		
³ / ₄ —1 » . . .	3 300	45	3 207	58	1 214	35	1 319	32	4 514	80	4 526	90	9 040	170		
0—1 » . . .	3 896	534	3 701	473	1 885	476	1 876	371	5 781	1 010	5 577	844	11 358	1 854		
1—2 » . . .	3 231	95	3 123	92	1 152	56	1 266	73	4 383	151	4 389	165	8 772	316		
2—3 » . . .	3 070	51	2 966	58	1 035	33	1 110	27	4 105	84	4 076	85	8 181	169		
3—4 » . . .	2 969	34	2 855	29	961	21	1 043	13	3 930	55	3 898	42	7 828	97		
4—5 » . . .	2 896	33	2 788	38	909	13	987	23	3 805	46	3 775	61	7 580	107		
0—5 » . . .	3 896	747	3 701	690	1 885	599	1 876	507	5 781	1 346	5 577	1 197	11 358	2 543		
5—10 » . . .	2 821	85	2 717	56	878	23	935	23	3 699	108	3 652	79	7 351	187		
10—15 » . . .	2 612	52	2 552	55	779	12	832	11	3 391	64	3 384	66	6 775	130		
15—20 » . . .	2 469	50	2 371	45	712	14	759	17	3 181	64	3 130	62	6 311	126		
Över 20 » . . .	2 148	19	2 021	20	633	6	650	4	2 781	25	2 671	24	5 452	49		
Summa döda			953	866			654	562			1 607		1 428		3 035	

Tab. 17. Yrkesfördelning vid slutet av år 1910 för år 1889 utom äkten-
skapet levande födda. ¹⁾

1 Yrkesbeteckning	2		3		4		5		6		7		8		9	
	Legitime- rade		Styvbarn		Övriga ej legi- timerade		Summa									
	Lb.	St.	Lb.	St.	Lb.	St.	Lb.	St.	Lb.	St.	Lb.	St.	Lb.	St.		
<i>Män.</i>																
Tjänstemän, kontorspers. o. ingenjörer . . .	2	4	4	2	1	5	7	11								
Fria yrken	3	7	3	1	4	3	10	11								
Hemmason tillh. »de högre klasserna» . . .	—	1	—	—	—	—	—	1								
Hemmansägare	8	—	4	1	8	—	20	1								
Hemmansägarsöner	24	1	17	1	13	2	54	4								
Arrendatorer och deras söner	3	—	2	—	3	—	8	—								
Handlande (mindre)	3	—	1	—	3	1	7	1								
Handelsbiträden	3	13	—	5	25	14	28	32								
Verkmästare, styrmän och maskinister . . .	—	1	1	—	4	1	5	2								
Folkskollärare	2	—	—	—	4	—	6	—								
Lägenhets-innehavare och torpare	1	—	6	—	2	—	9	—								
Deras söner	9	—	13	1	4	1	26	2								
Rättare och trädgårdsmästare	—	—	—	—	6	—	6	—								
Statare	3	—	3	—	8	—	14	—								
Övriga arbetare inom jordbruk	154	4	189	7	391	20	734	31								
Fiskare och deras söner	2	—	—	1	8	—	10	1								
Sjömän	8	11	26	10	42	27	76	48								
Gruv-, industri- o. hantverksarbetare . . .	110	85	122	48	217	122	449	255								
Hantverkare utan uppg. social ställning . .	10	2	19	3	35	13	64	18								
Övriga arbetare	28	17	59	19	95	37	182	73								
Betjänte vid post, telegraf och järnväg . .	8	2	6	2	11	5	25	9								
Militärt manskap	27	6	51	8	68	27	146	41								
Fattighjon	—	—	—	—	6	1	6	1								
Hemmasöner av arbetarklass	16	10	19	3	31	7	66	20								
Övriga av arbetarklass	2	3	3	5	11	7	16	15								
Okända yrken	17	6	6	4	20	7	43	17								
Summa män	443	173	554	121	1020	300	2017	594								
<i>Kvinnor.</i>																
Hustrur tillh. »de högre klasserna» . . .	1	—	—	1	—	—	1	1								
Hemmadöttrar tillh. »de högre klasserna»	—	—	—	—	1	1	3	—								
Hemmansägare	—	—	1	—	2	—	3	—								
Hemmansägar- o. arrendatorsdöttrar . . .	38	2	41	3	31	7	110	12								
Övriga hemmadöttrar av medelklass . . .	6	9	2	—	4	1	12	10								
Handelsidkerskor	—	2	—	—	1	—	1	2								
»Fröknar»	—	2	—	—	—	—	—	2								
Lärarinnor	5	3	2	6	8	6	15	15								
Butiks- o. kontorsbiträden	5	27	9	5	14	31	28	63								
Telefonister	—	14	2	2	1	6	3	22								
Hustrur av medelklass	13	1	13	—	20	1	46	2								
Övriga av medelklass	2	—	2	—	3	5	7	5								
Sömmerskor	2	11	17	6	44	26	63	43								
Tvätterskor o. mejerskor	—	4	4	1	10	4	14	9								
Uppasserskor o. städerskor	1	4	4	3	11	5	16	12								
Tjänarinnor	125	23	253	29	429	86	807	138								
Fabriksarbeterskor	8	32	16	13	37	38	61	83								
Övriga arbeterskor	20	11	29	7	60	23	109	41								
Torpar-, statar- o. jordbruksarb.-döttrar .	31	—	28	—	10	3	69	3								
Övriga hemmadöttrar av arb.-klass . . .	86	47	74	14	85	30	245	91								
Inhyses	—	—	1	—	8	—	9	—								
Fattighjon	1	1	2	—	17	3	20	4								
Hustrur av arbetarklass	45	12	85	10	59	10	189	32								
Okända yrken	1	—	35	10	63	20	99	30								
Summa kvinnor	390	205	620	110	918	306	1928	621								
Summa män och kvinnor	833	378	1174	231	1938	606	3945	1215								

¹⁾ Tabellen avser endast de personer, som kunnat följas i kyrkoböckerna fram till 1910 års folk-räkning.

Tab. 18. Levande födda, åren 1901—1905, med särskilda uppgifter för barn av okända mödrar.

1 L ä n Lb. = landsbygd St. = städer	2 3 4 5 Levande födda				6 7 8 9 Därav av okända mödrar			
	A) till med varandra gifta för- äldrar	B) till med var- andra trolovade föräldrar	C) till med var- andra ej gifta eller trolovade föräldrar	D) Summa	Absol- uta tal	På 1 000 av C)	På 1 000 av D)	Ärl. på 1 000 ej gifta kv. i åldern 20-45 år år 1900
Stockholms stad . . .	24 867	584	11 410	36 861	2 153	188.69	58.41	9.29
Stockholms län . . .	{Lb. 19 193 St. 1 877	{264 47	{2 207 330	{21 664 2 254	{118 30	{58.34	{6.19	{2.69
Uppsala län . . .	{Lb. 10 857 St. 2 277	{171 28	{1 265 497	{12 293 2 802	{4 42	{26.11	{3.05	{1.03
Södermanlands län . . .	{Lb. 16 201 St. 2 831	{139 65	{1 640 428	{17 980 3 324	{17 13	{14.51	{1.41	{0.58
Östergötlands län . . .	{Lb. 24 488 St. 6 510	{297 106	{2 610 1 448	{27 395 8 064	{31 46	{18.97	{2.17	{0.69
Jönköpings län . . .	{Lb. 20 395 St. 3 276	{123 24	{1 141 370	{21 659 3 670	{17 11	{18.53	{1.11	{0.36
Kronobergs län . . .	{Lb. 17 233 St. 708	{96 13	{1 012 119	{18 341 840	{42 15	{50.40	{2.97	{1.00
Kalmar län . . .	{Lb. 21 353 St. 3 759	{161 26	{1 624 393	{23 138 4 178	{5 12	{8.43	{0.62	{0.22
Gottlands län . . .	{Lb. 4 041 St. 887	{36 5	{487 162	{4 564 1 054	{2 —	{3.08	{0.36	{0.10
Blekinge län . . .	{Lb. 13 713 St. 4 145	{152 37	{1 521 463	{15 386 4 645	{23 9	{16.13	{1.60	{0.62
Kristianstads län . . .	{Lb. 21 687 St. 1 560	{273 24	{2 373 320	{24 333 1 904	{16 6	{8.17	{0.84	{0.25
Malmöhus län . . .	{Lb. 32 703 St. 16 511	{391 376	{3 293 3 079	{36 387 19 966	{89 425	{80.67	{9.12	{2.94
Hallands län . . .	{Lb. 13 127 St. 3 695	{101 48	{851 360	{14 079 4 112	{2 39	{33.61	{2.25	{0.73
Göteborgs o. Bohusl. . .	{Lb. 24 005 St. 18 105	{176 266	{1 798 3 277	{25 979 21 648	{132 343	{93.60	{9.97	{2.98
Älvsborgs län . . .	{Lb. 26 183 St. 4 029	{220 68	{1 583 551	{27 986 4 648	{39 21	{28.12	{1.84	{0.50
Skaraborgs län . . .	{Lb. 21 513 St. 2 587	{159 26	{1 667 268	{23 339 2 881	{28 36	{33.07	{2.44	{0.64
Värmlands län . . .	{Lb. 24 318 St. 2 718	{315 53	{2 872 422	{27 505 3 193	{9 26	{10.63	{1.14	{0.33
Örebro län . . .	{Lb. 18 374 St. 3 271	{204 48	{2 254 550	{20 832 3 869	{20 34	{19.26	{2.19	{0.72
Västmanlands län . . .	{Lb. 13 706 St. 3 371	{206 42	{1 592 523	{15 504 3 936	{3 12	{7.09	{0.77	{0.31
Kopparbergs län . . .	{Lb. 25 434 St. 1 398	{336 18	{2 717 270	{28 487 1 686	{5 7	{4.02	{0.40	{0.16
Gävleborgs län . . .	{Lb. 24 075 St. 5 428	{350 121	{4 076 988	{28 501 6 537	{5 20	{4.94	{0.71	{0.31
Västernorrlands län . . .	{Lb. 28 657 St. 2 741	{468 92	{3 422 588	{32 547 3 421	{7 5	{2.99	{0.33	{0.15
Jämtlands län . . .	{Lb. 12 539 St. 661	{289 20	{1 940 137	{14 768 818	{4 4	{3.85	{0.51	{0.21
Västerbottens län . . .	{Lb. 22 537 St. 667	{95 5	{1 066 62	{23 698 734	{3 —	{2.66	{0.12	{0.06
Norrbottens län . . .	{Lb. 23 600 St. 2 053	{292 26	{1 363 247	{25 255 2 326	{1 2	{1.86	{0.11	{0.07
Hela riket . . .	{Lb. 479 932 St. 119 932	{5 314 2 168	{46 374 27 271	{531 620 149 371	{622 3 311	{13.41 121.41	{1.17 22.17	{0.45 4.80
Summa	599 864	7 482	73 645	680 991	3 933	53.40	5.78	1.90

Tab. 19. År 1889 med levande barn nedkomna trolödade mödrar.

1 L ä n Lb. = landsbygd St. = städer	2 Hela antalet	Därav mödrar som sedermera							9 ej kunnat följas i kyrko- böckerna
		3 Inom 1 år efter ned- komsten	4 verkligt äktenskap med barnafadern		5 Summa		7 ingått verkligt äkten- skap med annan än barnafadern ¹⁾	8 ej ingått verkligt äkten- skap	
			Senare	Abso- luta tal	I % av hela antalet				
Stockholms stad . . .	55	32	12	44	80.0	—	10	1	
Stockholms län . . .	{Lb. 49 St. 3	34	8	42	84.6	1	6	—	
Uppsala län . . .	{Lb. 29 St. 2	25	3	28	96.8	—	—	1	
Södermanlands län . . .	{Lb. 38 St. 11	33	2	35	87.8	1	3	—	
Östergötlands län . . .	{Lb. 44 St. 22	40	2	42	92.4	—	2	—	
Jönköpings län . . .	{Lb. 15 St. 4	11	—	11	78.9	—	4	—	
Kronobergs län . . .	{Lb. 24 St. 1	18	3	21	88.0	1	2	—	
Kalmar län . . .	{Lb. 28 St. 7	21	3	24	85.7	1	3	—	
Gottlands län . . .	{Lb. 4 St. 4	1	1	2	75.0	—	1	—	
Blekinge län . . .	{Lb. 22 St. 6	18	2	20	92.9	—	2	—	
Kristianstads län . . .	{Lb. 55 St. 7	31	4	35	64.5	4	15	1	
Malmöhus län . . .	{Lb. 51 St. 34	43	2	45	90.6	—	5	1	
Hallands län . . .	{Lb. 11 St. 11	7	—	7	68.2	—	4	—	
Göteborgs o. Bohus län	{Lb. 35 St. 51	25	5	30	87.2	1	3	2	
Älvsborgs län . . .	{Lb. 47 St. 10	41	4	45	94.7	—	1	1	
Skaraborgs län . . .	{Lb. 31 St. 5	24	2	26	75.0	3	2	2	
Värmlands län . . .	{Lb. 54 St. —	46	5	51	94.4	—	2	1	
Örebro län . . .	{Lb. 38 St. 5	24	9	33	83.7	1	4	—	
Västmanlands län . . .	{Lb. 50 St. 9	29	9	38	79.7	6	4	2	
Kopparbergs län . . .	{Lb. 44 St. 2	28	10	38	87.0	2	4	—	
Gävleborgs län . . .	{Lb. 75 St. 11	44	13	57	76.7	3	13	2	
Västernorrlands län . . .	{Lb. 81 St. 12	57	14	71	82.8	2	4	4	
Jämtlands län . . .	{Lb. 33 St. 3	22	8	30	91.7	—	4	2	
Västerbottens län . . .	{Lb. 11 St. 2	8	2	10	76.9	—	1	—	
Norrbottnens län . . .	{Lb. 24 St. 1	14	4	18	76.0	1	5	—	
Hela riket {Lb. 893 St. 278		644	115	759	85.0	25	93	16	
Summa	1171	838	150	988	84.4	30	127	26	

1) Avser endast första äktenskapet i ordningen.

Tab. 20. Kombinerad ålder vid barnens födelse för med varandra trovade föräldrar, som år 1889 fött levande barn.

Fädernas ålder vid barnens födelse	Mödrarnas ålder vid barnens födelse									Summa fäder
	15—17 år	17—20 år	20—22 år	22—25 år	25—30 år	30—35 år	35—40 år	40—45 år	45 år o. däröver	
<i>Landsbygd.</i>										
15—17 år	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1
17—20 "	—	5	3	8	3	2	—	—	—	21
20—22 "	—	15	14	46	27	6	—	—	—	109
22—25 "	1	17	31	70	57	18	3	—	—	197
25—30 "	1	20	29	69	96	28	8	3	—	254
30—35 "	2	6	7	26	31	27	4	7	—	110
35—40 "	—	2	4	12	19	19	16	5	—	77
40—45 "	—	1	2	3	8	12	10	4	—	40
45—50 "	—	—	—	2	1	4	5	3	1	16
50—55 "	—	—	—	—	5	2	2	2	—	11
55—60 "	—	—	1	—	—	1	1	2	—	5
60—65 "	—	—	—	—	1	—	2	—	—	3
65—70 "	—	—	—	—	—	1	1	—	1	3
70 år och däröver	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1
okänd ålder	—	3	8	10	14	5	2	3	—	45
Summa mödrar	4	69	99	246	263	125	55	30	2	893
<i>Städer.</i>										
15—17 år	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
17—20 "	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1
20—22 "	—	2	5	12	6	2	—	—	—	27
22—25 "	—	6	10	21	19	5	2	—	—	63
25—30 "	—	2	9	15	38	13	4	—	—	81
30—35 "	1	1	3	8	16	14	5	1	—	49
35—40 "	—	1	—	6	4	5	3	3	—	22
40—45 "	—	—	—	2	2	6	2	1	—	13
45—50 "	—	—	—	—	2	1	—	1	—	4
50—55 "	—	—	—	—	—	1	—	—	1	2
55—60 "	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
60—65 "	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1
65—70 "	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
70 år och däröver	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
okänd ålder	—	1	1	1	7	1	4	—	—	15
Summa mödrar	1	14	28	65	94	48	20	7	1	278
<i>Hela riket.</i>										
15—17 år	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1
17—20 "	—	6	3	8	3	2	—	—	—	22
20—22 "	—	17	19	58	33	8	1	—	—	136
22—25 "	1	23	41	91	76	23	5	—	—	260
25—30 "	1	22	38	84	134	41	12	3	—	335
30—35 "	3	7	10	34	47	41	9	8	—	159
35—40 "	—	3	4	18	23	24	19	8	—	99
40—45 "	—	1	2	5	10	18	12	5	—	53
45—50 "	—	—	—	2	3	5	5	4	1	20
50—55 "	—	—	—	—	5	3	2	2	1	13
55—60 "	—	—	1	—	—	1	1	2	—	5
60—65 "	—	—	—	—	1	—	2	1	—	4
65—70 "	—	—	—	—	—	1	1	—	1	3
70 år och däröver	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1
okänd ålder	—	4	9	11	21	6	6	3	—	60
Summa mödrar	5	83	127	311	357	173	75	37	3	1171

Tab. 21. Yrkesfördelning för trolovade fäder till år 1889 levande födda barn.

Social ställning och yrke vid tiden för barnets födelse	Absoluta tal			Procent		
	Lb.	St.	Hela riket	Lb.	St.	Hela riket
<i>Samtliga trolovade fäder.</i>						
Tillhörande »de högre klasserna»	1	4	5	0.11	1.44	0.43
Hemmansägare och deras söner	115	1	116	12.88	0.36	9.90
Arrendatorer och deras söner	6	—	6	0.67	—	0.51
Hantverkare och mindre handlande	3	6	9	0.33	2.16	0.77
Övriga av medelklass	9	11	20	1.01	3.95	1.71
Samtliga av medelklass	133	18	151	14.89	6.47	12.89
Lägenhetsinnehav., torpare o. deras söner	51	—	51	5.71	—	4.35
Statrare o. övriga arbetare inom jordbruk	196	1	197	21.95	0.36	16.82
Fiskare och sjömän	11	11	22	1.23	3.96	1.88
Gruv-, industri- och hantverksarbetare	65	81	146	7.28	29.13	12.47
Övriga arbetare	262	74	336	29.34	26.62	28.69
Hantverkare utan uppg. social ställning	67	53	120	7.50	19.06	10.25
Militärt manskap	55	11	66	6.16	3.96	5.64
Övriga av arbetarklass	29	19	48	3.25	6.83	4.10
Elj uppgivna yrken	23	6	29	2.58	2.17	2.48
Samtliga av arbetarklass	759	256	1 015	85.00	92.09	86.68
Summa	893	278	1 171	100.00	100.00	100.00
<i>Trolovade fäder som sedermera ingått verkligt äktenskap med resp. barnamödrar.</i>						
Tillhörande »de högre klasserna»	1	4	5	0.13	1.75	0.51
Hemmansägare och deras söner	99	1	100	13.04	0.43	10.12
Arrendatorer och deras söner	5	—	5	0.66	—	0.50
Hantverkare och mindre handlande	2	6	8	0.26	2.62	0.81
Övriga av medelklass	5	10	15	0.66	4.37	1.52
Samtliga av medelklass	111	17	128	14.62	7.42	12.95
Lägenhetsinnehav., torpare o. deras söner	43	—	43	5.67	—	4.35
Statrare o. övriga arbetare inom jordbruk	180	1	181	23.72	0.44	18.32
Fiskare och sjömän	11	9	20	1.45	3.93	2.02
Gruv-, industri- och hantverksarbetare	59	74	133	7.77	32.32	13.46
Övriga arbetare	227	58	285	29.91	25.33	28.85
Hantverkare utan uppg. social ställning	51	38	89	6.72	16.59	9.01
Militärt manskap	51	11	62	6.72	4.80	6.28
Övriga av arbetarklass	25	17	42	3.29	7.42	4.25
Samtliga av arbetarklass	647	208	855	85.25	90.83	86.54
Summa	759	229	988	100.00	100.00	100.00

- X) Avlönings- och pensionsstatistik**, av Statistiska centralbyrån: häftena I: 1—10, utgivna åren 1881—1915.
- Y) Sparbanksstatistik.**
- I. Sparbanker och liknande penninginrättningar [Sparbanker och folkbanker], av Statistiska centralbyrån: åren 1893—1910.* [Årgångarna 1860—1892 offentliggjorda i Statistisk tidskrift.]
- II. Postsparbanken, av Styrelsen för postsparbanken: åren 1893—1910.* [Årgångarna 1884—1892 särskilt offentliggjorda.]

Sveriges officiella statistik.

[År avdelning förut offentliggjord i serien Bidrag till Sveriges officiella statistik, angives inom parentes avdelningens littera i nämnda serie.]

Folkmängden och dess förändringar.

- Folkräkningen 1910, av Statistiska centralbyrån: 1 och 2. [Litt. A.]
- Folkmängden inom administrativa områden, av Statistiska centralbyrån: åren 1910—1914. [Litt. A.]
- Befolkningsrörelsen, av Statistiska centralbyrån: åren 1911 och 1912. [Litt. A.]
- Ut- och invandring, av Statistiska centralbyrån: åren 1911—1914. [Litt. A.]
- Dödsorsaker, av Statistiska centralbyrån: år 1911.

Hälsa- och sjukvård.

- Allmän hälsa- och sjukvård, av Medicinalstyrelsen: åren 1911—1913. [Litt. K.]
- Sinnessjukvården i riket, av Medicinalstyrelsen: åren 1911—1913. [Litt. K.]
- Hälsa- och sjukvård vid armén, av Arméförvaltningens sjukvårdsstyrelse: åren 1911—1914.
- Hälsa- och sjukvård vid marinen, av Marinöverläkaren: åren 1911/12—1914/15.

Lantmäteri.

- Lantmäteri, av Lantmäteristyrelsen: åren 1911—1914. [Litt. O.]

Jordbruk och boskapskötsel.

- Årsväxten, preliminär redogörelse, av Statistiska centralbyrån: åren 1911—1914. [Litt. N.]

Skogshushållning.

- Kungl. Domänstyrelsens förvaltning, av Domänstyrelsen: åren 1911—1913. [Litt. Q.]

Industri och bergshantering.

- Industri, av Kommerskollegium: åren 1911—1913. [Litt. D.]
- Bergshantering, av Kommerskollegium: åren 1911—1914. [Litt. C.]
- Textil- och beklädnadsindustrien, specialundersökning, av Kommerskollegium.
- Läder-, hår- och gummivaruindustrien, specialundersökning, av Kommerskollegium.

Handel.

- Handel, av Kommerskollegium: åren 1911—1913. [Litt. F.]

Sjöfart.

- Sjöfart, av Kommerskollegium: åren 1911—1913. [Litt. E.]

Lotsverket.

- Lotsverket, av Lotsstyrelsen: åren 1911—1914. [Litt. T.]

Allmänna väg- och vattenbyggnader.

- Allmänna väg- och vattenbyggnader, av Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen: åren 1911—1914. [Litt. S.]

Järnvägar.

- Statens järnvägar, av Järnvägsstyrelsen: åren 1911—1914. [Litt. L.]
- Allmän järnvägsstatistik, av Järnvägsstyrelsen: åren 1911—1913. [Litt. L.]

Postverket.

- Postverket, av Generalpoststyrelsen: åren 1911—1914. [Litt. M.]

Telefon och telegraf.

- Telefon och telegraf, av Telegrafstyrelsen: åren 1911—1914. [Litt. I.]

Sparbanker.

- Postsparbanken, av Styrelsen för postsparbanken: åren 1911—1914. [Litt. Y: II.]
- Allmän sparbanksstatistik, av Statistiska centralbyrån: åren 1911—1914. [Litt. Y: I.]

Försäkringsväsen.

- Riks-försäkringsanstalten, av anstalten: åren 1911—1914.
- Enskilda försäkringsanstalter, av Försäkringsinspektionen: år 1912: I—III, 1913: I och II.

Socialstatistik.

- Arbetartillgång, arbetstid och arbetslön inom Sveriges jordbruk, av Kommerskollegii avdelning för arbetsstatistik: år 1911; av Socialstyrelsen: åren 1912 och 1913.
- Lantarbetarnas arbets- och löneförhållanden inom olika bygder och å typiska lantegendomar, av Socialstyrelsen.
- Kollektivavtal i Sverige, av Socialstyrelsen: åren 1911—1914.
- Arbetsinställelser i Sverige, av Socialstyrelsen: åren 1911—1914.
- 1912—1913 års allmänna bostadsräkning, av Socialstyrelsen: I: Vänersborg, II: Sundbyberg, III: Björkvik, IV: Luleå, V: Karlstad, VI: Jönköping, VII: Uråsa, VIII: Brännkyrka, IX: Norrköping, X: Eskilstuna.
- Byggnadsverksamheten i rikets stadssamhällen, av Socialstyrelsen: åren 1912 och 1913.

Kooperativ verksamhet i Sverige, av Socialstyrelsen: åren 1908—1910.
Livsmedels- och bostadspriser i Sverige, av Socialstyrelsen: åren 1910—1912.
Den offentliga arbetsförmedlingen i Sverige 1902—1912, av Socialstyrelsen.
Registrerade sjukkassor, av Socialstyrelsen: åren 1911 och 1912.
Sjömansyrket i Sverige, av Socialstyrelsen: I.
Olycksfall i arbete åren 1910, 1911 och 1912, av Socialstyrelsen: II.
Undersökning rörande vissa hygieniska förhållanden inom cellulosaindustrin i Sverige, av Socialstyrelsen.

Fångvård.

Fångvården, av Fångvårdsstyrelsen: åren 1911—1913. [Litt. G.]

Undervisning.

Folkskolorna, av Ecklesiastikdepartementet: åren 1911—1913. [Litt. P.]
Statens allmänna läroverk läsåren 1911/1912—1913/1914, av Ecklesiastikdepartementet. [Litt. P.]

Allmänna val.

Riksdagsmannavalen, av Statistiska centralbyrån: åren 1909—1914. [Litt. R.]
Landstingsmannavalen, av Statistiska centralbyrån: åren 1912 och 1914. [Litt. R.]

Finanser.

Accispliktiga näringar, av Kontrollstyrelsen: åren 1911/12—1913/14. [Litt. V.]

Statistiska meddelanden.

Ser. A. Tillfälliga statistiska undersökningar.

- I: 1. Dödlighets- och livslängdstabeller för åren 1816—1910, av Statistiska centralbyrån.
- I: 2. Statens utarrenderade domäner arrendeåret 1910—1911, av Statistiska centralbyrån.
- I: 3. Stadsfullmäktigvalen åren 1911 och 1912 samt den kommunala rösträtten år 1912 i de städer, som icke deltaga i landsting, av Statistiska centralbyrån.
- I: 4. Utom äktenskapet födda barn, av Statistiska centralbyrån: I.
- (I: 5 under tryckning.)
- I: 6. Dödligheten i lungsot i Sverige åren 1906—1910, av Statistiska centralbyrån.
- I: 7. Husdjursräkningen sommaren 1915, av Statistiska centralbyrån.
- I: 8. Stadsfullmäktigvalen åren 1913 och 1914, av Statistiska centralbyrån.

Ser. C. Månadsstatistik över handeln, av Kommerskollegium: åren 1913 och 1914; 1915, häft. 1—6.

Ser. D. Järnvägsstatistiska meddelanden, av Järnvägsstyrelsen: åren 1912—1914; 1915, häft. 1—10.

Ser. E. Uppgifter om bankerna, av Banksinspektionen: åren 1912—1914; 1915, häft. 1—11.

Ser. F. Sociala meddelanden, av Socialstyrelsen [Kommerskollegli avdelning för arbetsstatistik]: åren 1912—1914; 1915, häft. 1—11.

Statistisk årsbok för Sverige, *Annuaire statistique de la Suède,* av Statistiska centralbyrån: årg. 1914, 1915.